B. b. 1.

~~Kml~~

.I.d.B

C.e.14.

DE ANTICHRISTO ET EIVS PRÆCVRSORIBVS

Diſputatio Apologetica gemina:

Qua refutatur PRÆFATIO MONITORIA,
falsò, vt creditur, adſcripta
Magnæ BRITANNIÆ REGI:

Auctore LEONARDO LESSIO *Soc.* IESV
S. Theologiæ Profeſſore.

ALESANDRINA

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Viduam & Filios Io. Moreti.
M. DC. XI.

SERENISSIMIS ORBIS CHRISTIANI PRINCIPIBVS

LEONARDVS LESSIVS

Societatis IESV *Theologus*

temporalem & æternam felicitatem

precatur.

PRODIIT nuper in lucem libellus VESTRIS MAIESTATIBVS & CELSITVDINIBVS inſcriptus, in quo SVMMVS PONTIFEX, omnium Chriſtianorum Pater & Paſtor, Antichriſtus aſſeri-

tur; & Vos Antichriſti capita & cornua, hoc eſt, organa primaria, & omnium impiorum eius decretorum executores, & ὑπεργοί. Atrox profectò cõtumelia, & qua maior animo vix concipi queat. Nam ex diuinis Scripturis conſtat, Antichriſtum omnium qui vmquam fuere mortalium ſceleratiſſimum fore, totamque Satanæ poteſtatem in illo exertum iri: capita verò & cornua eius, proximum impietatis, improbitatis, & tyrannidis gradum obtentura. Itaque qui vos capita & cornua facit Antichriſti, is Caligula, Nerone, Domitiano, Heliogabalo, & aliis huiuſmodi tyrannis Vos aſſerit deteriores, & impietate, improbitate, crudelitate, ac tyrannide

de ſuperiores. Quis iſta Catholicus æquo animo ferat? Quàm enim perniciosè iſta dicantur vel credantur, & quanta pericula ex huiuſmodi ſententia ſceptris veſtris impendeant, nemo prudens non intelligit. Excuſauerim tamen magnum illum PRINCIPEM, cuius titulum libellus ille præfert: quia ab infantia ab impoſtoribus in fraudem impulſus. apud hos tanti facinoris culpa potiſſimùm reſidet. Neque enim ille operis iſtius fuit Architectus (vt à fide dignis accepi) ſed Caluinianæ ſectę Miniſtri: quorum ſtudium eſt, huiuſmodi ſcriptis bella & ſeditiones accendere. Hic enim eſt ſcopus iſtius operis, vt omnes Principes in Summum Pontifi-

cem, tamquam in Antichriſtum inſurgant, eumq́ue è rebus humanis exterminent. Hoc ſcriptum qua parte cauſam Antichriſti perſequitur, ego refutandum, magnorum virorum hortatu, ſuſcepi; vt SVMMVM PONTIFICEM, & MAIESTATES ac CELSITVDINES VESTRAS, à tam enormi & horrenda calumnia vindicem. Etſi enim ſatis manifeſtum ſit calumniam eſſe: tamen quia ſacrarum Scripturarum velo obtegitur, plauſibilis & veriſimilis apud imperitos & maleuolos efficitur. Itaque confido hunc meum affectum & laborem veſtro honori deuotum & conſecratum, & à dedititiſſimo ſeruo veſtro profectum, Vobis ingratum non fore, ſed

æqui boni conſulendum. CHRISTI diuinitatem ſupplex oro, vt Vobis eximiis DEI miniſtris, Honoratiſſimis ECCLESIÆ filiis, & CATHOLICÆ RELIGIONIS columnis, hîc in terra ſtatum tranquillum, felicem, diuturnum, & poſteà ſempiternum ac beatum in cælis largiatur.

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

PERLATVS *eſt ad me nuper libellus typis Londini in Anglia à Ioanne Norton excuſus, hac epigraphe*: Apologia pro iuramento fidelitatis, primùm quidem ἀνώνυμος, nunc verò ab ipſo Auctore Ser^{mo} ac Potentiſſimo Principe, Iacobo Dei gratia Magnæ Britanniæ, Franciæ, & Hiberniæ Rege, fidei defenſore, denuò edita: cui præmiſſa eſt Præfatio monitoria, Sacratiſſ. Cæſari Rodolpho II. ſemper Auguſto, ceteriſque Chriſtiani orbis Ser^{mis} ac Potentiſſimis Monarchis, ac Regibus, &c. inſcripta eodem Auctore. *Idem in Hollan-*

Hollandia ac Gallia recuſus, & in vulgares linguas transfuſus. Legi mox accuratè, & indolui tale ſcriptum tanti Principis in fronte nomen præferre. Et ſanè ægrè in animum inducere potui, vt crederem ipſius Principis eſſe opus, cùm tam procul à grauitate & moderatione, quam Principes ſeruare decet, & præſertim à veritate & ſinceritate abſit, vt longiùs abeſſe non poſſit. Omnia plena lædoriis, maledictis, blaſphemiis, calumniis, irriſionibus, deprauatis Scripturarum & Patrum ſententiis, adulteratis interpretationibus, paralogiſmis, antilogiis. Multa quæ millies à Catholicis ſunt refutata, tamquam certa & manifeſta ingeminantur: multa quæ manifeſtè falſa, intrepidè & abſque fronte aſſeruntur. Redolet profectò ſcriptum iſtud non Regiam indolem, ſed noui Euangelij miniſterium; quod huiuſmodi tropis, & pigmentis orationis, ſcripta ſua ſolet

adornare : qualia ſunt iſta quæ paſſim hic occurrunt : Apoſtatica Eccleſia *pro Apoſtolica:* Babylonius monarcha; Babylonius tyrannus: ſtramineus ſanctus : ſtraminea miracula : Babylonicæ meretricis ſcortationes ; abominationes Antichriſti ; *&* *ſimilia. Produnt etiam ſe paſſim in quoſdam priuatos degeneres affectus, indoli Regiæ indecori, & odia pluſquam Vatiniana, quibus Auctor aculeis orationis mirè indulget. Denique quidquid vnquam acerbitatis ab hæreticis huius æui in doctrinam Eccleſiæ, in Summum Pontificem, in dignitatem Cardinalium, in ordines Religioſorum, & præſertim in Ieſuitas effuſum eſt, hoc ferè totum in iſtum libellum inuenias ſtipatum. Quare meritò non Regi ipſi, quem ego melioribus exercitiis, Regiæque dignitati congruentioribus diſtineri crediderim, ſed Miniſtro alicui Caluiniſtico duplex hoc ſcri-*

ptum

ptum quis aſſignauerit, & vt miniſtricum opus refutauerit, etſi Regium nomen præ ſe ferat. Non enim ſemper quæ ſub nomine Regum prodeunt, ab illis excogitata, collecta, conſcripta. Sæpè ab hominibus improbis cauſam ſuam tectè agentibus, & priuata compendia ſectantibus, magnis Principibus ſpecie Iuſtitiæ vel Religionis, vel publicæ vtilitatis imponitur, vt ea ſub nomine ſuo euulgari ſinant; quæ detecta veritate ipſimet deteſtarentur, & ſuppliciis vindicarent. Exempla plurima extant apud veteres; & in primis notabile illud Aſſueri circumuenti ab Amano. Multi hoc tempore apud Principes quoſdam potentes Amani, qui priuatis affectibus indulgentes, Principum potentia & facilitate ad piorum euerſionem, & religionis Catholicæ exterminium, abutuntur; pari exitu digniſſimi. Itaque mirum non eſt, eum Regem ab impoſtoribus in hanc fraudem impulſum,

ſum, cuius iuuenta non alios ad religionem formatores habuit; etſi alioquin indoles præclara extiterit.

Et quamuis nihil in hoc libello noui adferatur ad dogmata pertinens, quod non ſæpiùs à Catholicis Doctoribus, & in primis à Doctiſſimo Cardinale Bellarmino hæreticorum malleo tractatum ſit & confutatum: tamen quia non deſunt in Hollandia, & alibi, qui diſputationem de Antichriſto inter cetera magni faciant, & contumeliam in fidei articulum vertant: rogatus ſum vt hanc partem paullò accuratiùs excutiam, & argumentis, quæ in Regio libello adferuntur, reſpondeam. id enim ab aliis niſi obiter hactenus factum non eſſe. Qua in re cenſui mihi parcendum Regiæ dignitati & nomini, quod mihi cumprimis venerabile; & totam diſputationem in eum dirigendam, qui Regiæ Maieſtati fucum & impoſturam fecit, eamque

in

in probroſiſſimam cauſam pertraxit. Porrò vt tota res meliùs diſcutiatur, inſtituam duas Diſputationes: alteram de rebus Antichriſti, poſſíntne ea quæ à Scripturis de Antichriſto traduntur in Summos Pontifices conuenire: alteram de Antichriſti præcurſoribus, quinam iuxta mentem Scripturarum ſint veri illi præcurſores, & miniſtri prodromi.

Et quamuis ſola Scriptura propriè & ſeriò non illuſoriè expoſita, in hac cauſa nobis ſatis eſſe queat: tamen vt omnes clarè videant quænam omnibus ſæculis antiquorum Patrum fuerit ſententia, putaui etiam horum teſtimonia proferenda. Horum enim præcipua hac in re debet cenſeri auctoritas. Primò, propter eximiam eorum ſapientiam & ſanctitatem. Secundò, propter eorum conſenſum, cùm tamen diuerſis ſæculis, diuerſis regionibus, & diuerſis occaſionibus ſcripſerint. DE AVCTORITATE PATRVM.

Tertiò,

Tertiò, quia vacui fuere in hac cauſa paſſionibus, quæ maximè hominum iudicia peruertunt, vt qui diu ante has controuerſias extiterint. Aduerſarij noſtri nullos teſtes habent niſi domeſticos, & ſuæ factionis homines, qui hoc ſæculo huius controuerſiæ fuere auctores, vel poſt eam motam exorti. Quartò, quia omnino credibile eſt Patrum hac in re ſententiam ex Apoſtolica traditione deſcendere.

Multa de Antichriſto tradidere Apoſtoli verbo, quæ litteris non fuere auſi commendare, ne in Romanum Imperium viderentur iniurij; vt multi Patres notarunt. Vnde Paulus 2. ad Theſſal. 2. cùm breuiter & obſcurè quædam de Antichriſto, & tempore aduentus eius dixiſſet, addit: Num retinetis quòd cùm adhuc eſſem apud vos, hæc dicebam vobis? Et nunc quid detineat ſcitis, vt reueletur in tempore ſuo, *&c. Illi*

Hieron. q. 11. ad Algaſiam. Chryſoſt. hom. 4. in c. 2. epiſt. 2. ad Theſſal. Theophyl in eũdem locum. & alij.

itaque

itaque quid remoraretur aduentum eius, & multa alia de Antichriſto ex doctrina Apoſtolica nouerant, quæ ex Scripturis non poſſunt clarè colligi: quæ nos omnino ignoraremus, niſi ea à Patribus tradita & expoſita haberemus: quos dubitandum non eſt eadem à ſuis maioribus, & hos ab Apoſtolorum diſcipulis accepiſſe. Cùm enim Spiritus ſanctus docuiſſet Apoſtolos omnem veritatem iuxta Chriſti promiſſum, & totius Scripturæ intelligentiam: dubitari non poteſt, quin ſuis diſcipulis & Epiſcopis, quos vbique inſtituebant (cum quibus tot annos verſati ſunt) omnia fidei myſteria explicuerint, & obſcuriora Scripturarum loca eò pertinentia ſint interpretati; & Epiſcopi eorum diſcipuli in omnibus dubiis & obſcuris quæſtionibus eos conſuluerint. Debebat enim doctrina myſteriorum, & intelligentia Scripturarum, in totum corpus

Irenæus lib. 3. contra hęreſes, cap. 4. Baſilius de Spiritu ſancto, c. 27. Epiphan. Hęreſi 55. Hieron. dial. contra Lucif. c. 4.

Eccle-

Eccleſiæ, per omnes ætates, vſque in finem ſæculi propagari. Non enim Apoſtoli tantùm pro ſeipſis, aut Eccleſia ſui temporis; ſed pro ſuis poſteris, & Eccleſia ſequentium ſæculorum, myſteriorum fidei & Scripturarum intellectum accepere. Certiſſimum ergo eſt, eos ſucceſſores ſuos & Eccleſiarum Rectores de omnibus inſtruxiſſe: qui deinde ſuis poſteris, ea quæ ab Apoſtolis acceperant, tradiderunt. Hinc tanta Patrum in rebus fidei omnibus ſæculis conſenſio: hinc tanta Romanæ Eccleſiæ, quæ traditioni Apoſtolicæ penitùs inhæret, doctrinæ vniformitas & ſtabilitas, omnis nouitatis reſpuens. Et ſanè ſine hac traditione nihil certi neque in Scripturis, neque in myſteriis explicandis haberemus.

Itaque cùm multa apud Danielem, Apoſtolum Paulum, & in Apocalypſi de Antichriſto habeantur, & valdè neceſ-

ſaria,

ſaria ſit Eccleſiæ eorum notitia, nimirum, quo tempore venturus, quid acturus & docturus, & quibus notis, cùm venerit, poſſit cognoſci, vt fideles tempeſtiuè poſſint moneri, ne ab illo circumueniantur: neceſſarium omnino fuit, vt Apoſtoli horum notitiam, doctrinam, & explicationem ſuis diſcipulis & ſucceſſoribus traderent, & hi vlteriùs ſuis; vt ſic per omnem Eccleſiam in omne æuum propagaretur. Quare ſicut in aliis myſteriis obſcuriſſimis, & cognitu neceſſariis, maximè ad Patrum expoſitionem & ſententiam concordem, tamquam ab Apoſtolis deriuatam, confugiendum eſt: ita in hoc arcano de Antichriſto. Et quæcumque Patres vnanimi conſenſu abſolutè affirmant; ea pro indubitatis habenda, etiamſi fortè non ita clarè ex Scripturis probari poſſe videantur. Credendum enim eos traditione illa accepiſſe: vt, Antichriſtum

fore Iudæum; venturum ſub finem ſæculi; geſturum ſe pro Meſſia; à Iudæis recipiendum; coacturum homines vt ſe pro vero Deo adorent, & Chriſtum abnegent: perſecuturum Eccleſiam Chriſti; cultum Chriſti & Sanctorum totis viribus aboliturum; ex profeſſo apertum Chriſti hoſtem futurum; tres annos cum dimidio Eccleſiam oppugnaturum; Eliam Theſbiten, eiuſque comitem perempturum, &c. Fieri enim nequit, vt tanto conſenſu in idem conſpirent, niſi vel Scriptura apertè eos conuincat, vel illud tamquam ab initio traditum acceperint.

Ex quibus perſpicuum eſt, quanti Patrum auctoritas ſit æſtimanda. Porrò hanc in diſputando rationem ſeruabo: ſemotis conuitiis, quæ cauſam numquam meliorem efficere poſſunt, & Rhetoricis digreſſionibus, more ſcholaſtico vrgebo Scripturarum & Patrum ſententiis, &

ratio-

rationibus in illorum doctrina fundatis. Deinde argumenta, quæ in libro Regis proponuntur, vel inſinuantur, diſſoluam, ſingulis in ſuam claſſem ordinis causâ digeſtis. Multa priuata quæ ibi tractantur, non putaui mihi perſequenda: aliis fortè id curæ erit, qui res Anglicas meliùs norunt. Mihi ſatis erit, doctrinam Catholicam generatim defendiſſe; & quæ illi aduerſantur, refelliſſe. Vnde confido neminem, ne ipſum quidem Magnæ Britanniæ Regem, cui ego omne bonum intimo animi affectu voueo, hoc meum ſtudium ægrè laturum.

DISPVTATIO
DE
ANTICHRISTO
conſtat XVI. *Demonſtrationibus*.

I. Ex auctoritate Doctorum, & omnium Patrum. n.3. *Pag.*3
II. Ex abſurdo. n.5. 6
III. Ex vnitate Antichriſti. n.9. 10
IV. Ex tempore & modo iſtius mutationis. n.12. 16
V. Ex repugnantia aduerſus Chriſtum. n.18. 24
VI. Ex modo veniendi, & receptione à Iudæis. n.19. 25
VII. Ex profeſſione Antichriſti. n.21. 29
VIII. Ex tempore aduentus. n.25. 38
IX. Ex perſecutione Antichriſti. n.27. 44

x. Ex

x. Ex miraculis Antichriſti. n.34. 56
xi. Ex conſideratione nominis. n.38. 64
xii. Ex loco & ſede Antichriſti. n.41. 69
xiii. Ex conſideratione temporis quo regnabit perſequens Eccleſiam. n.49. 91
xiv. Ex conſideratione potentiæ, & præliorum eius. n.56. 103
xv. Ex cõſideratione duorum Prophetarum Enoch & Eliæ. n.63. 120
xvi. Ex conſideratione finis Antichriſti. n.76. 168

DIS-

DISPVTATIO DE ANTICHRISTI PRÆCVRSORIBVS

conſtat duabus Demonſtrationibus, & Reſponſione ad quædam argumenta, & Appendice de Caluino.

I. Demonſtratio ſumitur ex generali ratione hæreſeos, quæ conuenit in Lutheranos & Caluiniſtas. n.1. *Pag.* 181

II. Demonſtratio ex decem Comparationibus inter Antichriſtum & Sectarios huius temporis. n.6. 192

I. Cõparatio fit in ſtudio abducendi homines à fide. n.7. 193

II. In neglectu bonorum operum & licentia vitæ. n.9. 195

III. In tollendo iugi Sacrificio. n.10. 198.

IV. In

IV. In tollendis Eccleſiæ Sacramentis, Officiis diuinis, Feſtis, ieiuniis, &c. n.11. 200
V. In mutilandis Scripturis, & earum ſententia peruertenda n.12. 202
VI. In tollendo myſterio ſanctiſſimæ Trinitatis. n.15. 213
VII. In variis contra Deum & Sanctos blaſphemiis, quarũ XIII. genera recenſentur. n.17. 218
VIII. In hypocriſi, & varia fraude. n.30. 244
IX. In perſecutione contra Eccleſiam. n.35. 252
X. In falſis miraculis. n.37. 258
Reſponſio ad rationes, quibus Auctor Monitionis cõtendit ſe probare Catholicum. n.38. 261
Appendix de Caluino. n.46. 277

Zacha-

Zachariæ VIII.

VERITATEM

ET

PACEM

DILIGITE.

DE ANTICHRISTO DISPVTATIO.

Vtrùm PAPA ROMANVS *ſit Antichriſtus.*

MVLTA de Antichriſto quæri poſſunt: ſed quod præcipuè in controuerſiam vocatur, eſt: Vtrùm Papa ſit Antichriſtus. Quod vt plenè tractetur, pleraque quę ad Antichriſtum pertinēt explicanda ſunt. crambe toties cocta & recocta.

1 Nomen *Antichriſtus*, vt inter alios notat Damaſcenus, dupliciter accipitur in Scripturis. Primò, vt ſignificet omnes eos qui Chriſtum oppugnant; & maximè qui negant Filium Dei veniſſe in carne, & eſſe ſimul Deum & hominem. Secundò, vt denotet magnum illum Chriſti aduerſarium, qui in fine mundi venturus deſcribitur: qui, κατ' ἐξοχὴν, *Antichriſtus* dicitur. Vtramque *Lib.4.de fide, cap. 28. in principio.*

ſignificationem complexus eſt Ioannes Epiſt. 1. c. 2. cùm ait: *Filioli, nouiſſima hora eſt, & ſicut audiſtis quia Antichriſtus venit, nunc Antichriſti multi facti ſunt. Vnde ſcimus quia nouiſſima hora eſt.* q. d. Scimus magnum illum *Antichriſtum* in fine ſæculi debere venire: at nunc videmus adeſſe multos eius præcurſores, qui illi viam parant, dum Chriſtum oppugnare incipiunt. Vnde colligimus eſſe nouiſſimam horam, ſeu ętatem. Verùm hîc agimus de *Antichriſto* propriè & per excellentiam ſic nuncupato: nimirum, Vtrùm Papa Romanus ſit magnus ille Antichriſtus, Scripturarum mentione celebris?

SENTENTIA HAERETICORVM.

Omnes hæretici hoc ſæculo exorti affirmant, idque volunt adeò eſſe certum & perſpicuum ex Scripturis, vt non ſit ampliùs ea de re dubitandum: & multi id velint eſſe articulum fidei. Hoc autem ſic intelligunt & explicant, vt non velint tantùm vnum aliquem ex Summis Pontificibus eſſe *Antichriſtum*, ſed longam Pontificum ſeriem; nimirum omnes, qui iam plurimis ſæculis in Sede Apoſtolica ſucceſſerunt, & vſque in finem ſęculi ſuccedent. His omnibus & ſingulis hoc nomen tribuunt. Sed magna inter eos eſt diſſenſio, dum explicare conantur, quo tempore Sedes Apoſtolica mutata ſit in 2

ſedem

ſedem Antichriſtianam, & Pontifices Romani cœperint eſſe Antichriſti. Quidam enim dicunt id accidiſſe ſtatim poſt tempora Apoſtolorum: alij circa annum Domini 600. alij circa 763. alij paulò poſt tempora D. Bernardi. quæ varietas oſtendit infirmitatem huius commenti. Rationes eorum nullæ ſunt præter commentitias aliquot expoſitiones Scripturarum: quas ſuis locis adducemus & refutabimus.

Prima DEMONSTRATIO, *ex auctoritate Doctorum, & omnium Patrum.*

3 IGITVR hanc ſententiam omnino falſam eſſe, & omni probabilitatis colore deſtitutam, multis rationibus demonſtrari poteſt; quas ad quindecim reuocabimus.

Prima, Quia omnibus Patribus, & Scriptoribus omnium ſæculorum ſuperiorum repugnat. Quod etiam ipſe Lutherus fatetur (quem Lutherani iactant eſſe primum, qui hoc myſterium mundo detexit) qui ad cap. 49. Geneſis ſic ait: *Vulgata opinio eſt apud omnes Scriptores Eccleſiaſticos, quòd ex tribu Dan venturus ſit Antichriſtus.* Et infra: *Ex omnibus ſcholis Papiſticis nemo eſt qui ſentiat Papam eſſe Antichriſtum.* Si omnes ſentiunt Antichriſtum venturum ex

tribu Dan, vel ſaltem ex Iudæis; ſi nemo eſt qui ſentiat Papam eſſe Antichriſtum, qua fronte, quo veri colore audet Lutherus, & illum ſecutus Caluinus, aſſerere tamquam certum & manifeſtum, quod omni antiquitati repugnat? Quod nulli ex Patribus tam doctis & ſanctis, nulli Doctori, nulli Academiæ, nulli Scriptori vel per ſomnum in mentem venit? quod nec Græci, etſi infeſtiſſimis animis iam aliquot annorum centuriis ab Eccleſia Romana diſſidentes, ei vmquam obiecere? nimirum tot ſæculis omnes cæci fuere, nemo tantum malum videre, aut vllo modo notare potuit: nemo vel vnum apicem in Scripturis, quæ de Antichriſto loquuntur, intellexit, donec veniret Lutherus, & hoc myſterium mundo patefaceret! Quis obſecro, cui ſit mica ſani ſenſus, iſta credat? Quis hîc non videat ſpiritum hæreticum, qui totam antiquitatem contemnit, qui ſe omnium ætatum Doctoribus anteponit?

Conſtituamus ex vna parte omnes Patres, omnes Scriptores Eccleſiaſticos, omnia Concilia, omnes Academias, omnes Doctores & Rectores Eccleſiarum, qui à temporibus Apoſtolorum, vſque ad noſtra tempora extiterunt: hi omnes hanc calumniam à Summo Pontifice remouent; imò numquam

quam illis vel per leuem ſuſpicionem id in mẽtem venit. Ex altera parte ſtatuamus Lutherum & Caluinum cum ſuis adhærentibus, tandem poſt quindecim ſęcula exortos: qui immenſo quodam in Summum Pontificem odio impulſi, eò quòd hæreſes ipſorum damnarit; vt ſeſe de illo vindicẽt, hanc contumeliam ei rependunt. Nunc conſideret prudens Lector, vtris ſit fides adhibenda; vtrorum auctoritas præponderet; vtrùm in tribunali diuino aliquam excuſationem obtendere poſſint, qui his paucis, & nouis magiſtris, quorum vita infamis, lingua maledica, doctrina inconſtans, animus odio inflammatus, contra tantam ſanctitatem, ſapientiam, antiquitatem, dignitatem, numeroſitatem, adhæſerint.

4 Nec refert quòd iactent Scripturam à ſe ſtare, & huic ſüæ ſententiæ fauere. Hoc enim omnes hæreticorum ſectæ, etſi inter ſe maximè diſſideant, ſemper iactant. Quam multis in articulis diſſentiunt Caluiniſtæ & Lutherani; Lutherani molles & rigidi; Puritani & Proteſtantes Angli; Anabaptiſtarum ſectæ tum inter ſe, tum à reliquis; Samoſateni in Tranſiluania, & aliæ ſectæ? & tamen ſingulæ æquè audacter & fortiter ingeminant, Scripturam à ſe manifeſtè ſtare, ſuam ſententiam eſſe purum putum Dei

verbum, Spiritus ſancti ſenſum & mentem: alios omnes ſpiritu vertiginis decipi. Itaque cùm non habeant aliud quàm impudentiam aſſeuerandi, quis non videat eſſe recurrendum ad ſententiam & expoſitionem veterum, qui ante has controuerſias ſincerè, abſque affectu & partium ſtudio, de iſtis ſcripſere?

Secunda DEMONSTRATIO, *ex abſurdo.*

SI Papa Romanus iam tot ſæculis eſt Antichriſtus; conſequens eſt, Primò, iam à mille annis penitus euerſam eſſe Christi Eccleſiam, penituſque extinctam, & conuerſam in Synagogam Antichriſti & Satanæ. Omnes enim, qui Chriſtiano nomine cenſentur (exceptis paucis hæreticis, qui ſubinde exorti, & paulò pòſt extincti ſunt) adhæſerunt Romano Pontifici, tanquam Chriſti locum tenẽti. Si ergo ille iam à mille annis cœpit eſſe Antichriſtus, tota Chriſtianorum multitudo illi adhærens cœpit eſſe Synagoga Antichriſti. Quomodo ergo verum eſt, Eccleſiam Chriſti eſſe *fundatam ſupra petram, & portas inferi aduerſus eam non præualituras?* Quomodo ipſa eſt *columna & firmamentum veritatis?* 5

PRIMVM ABSVRDVM, EVERSAM CHRISTI ECCLESIAM.

Matth. 16.

1. *ad Timoth.* 3.

6 Secundò, fruſtrà iam tot ſæculis prædicatum

catum Euangelium, fruſtrà creditum, fruſtrà tot gentes conuerſas ad fidem Chriſti, & Baptiſmo luſtratas, fruſtrà tot labores pro Chriſti gloria, pro ſalute animarum à viris Apoſtolicis ſuſceptos, fruſtrà tot martyria obita, fruſtrà à tot millibus vtriuſque ſexus renuntiatum ſęculo, & cõtra carnem, mundum & Satanam certatum, & in Chriſti ſequelam incubitum. Hæc enim omnia extra Eccleſiam Chriſti, in Synagoga Antichriſti ſunt inutilia. Ergo perierunt omnes maiores noſtri; perierunt tot animæ Deo addictiſſimæ, ſapientia, ſanctitate vitæ, & miraculorum gloria celeberrimæ: perierũt Apoſtoli prouinciarũ noſtrarum, qui Angliam, Germaniam, Flandriam, Hollandiam, Brabantiam, Friſiam, Daniam, Hungariam, Poloniam, Pruſſiam, & vicina Septentrionis regna ab Idololatria ad Chriſtianiſmum traduxerunt. Periit Auguſtinus, Bonifacius, Beda, Anſelmus, Dunſtanus, Adelbertus, VVillebrordus, Rumoldus, VVulfrandus, Malachias, Bernardus, Bruno, Dominicus, Franciſcus, Ignatius, Xauerius, aliique innumeri, quorum vita mundo fuit admirabilis: hi enim omnes Pontifici Romano fuère addictiſſimi, eiuſque inſtituta & imperium ſpiritale ſumma ope conati ſunt propagare.

SECVNDVM, OMNIA ACTA FRVSTRA IN ECCLESIA.

Neque poſſunt excuſari per ignorantiam

& ſimplicitatem, vt quidam ex hæreticis dicunt: quia tantæ rei, vnde totum Chriſti regnum,& tota Eccleſiæ ratio pendet,ignorantia, in primariis Chriſtiani orbis magiſtris,tolerabilis non eſt: & ſi ipſi hac in re excuſari poſſunt, etiam Pontifices Summi per ignorantiam excuſari poterunt: ſicque Antichriſtus ſine culpa Antichriſtus, & hoſtis Chriſti iuratiſſimus erit. Quo quid abſurdius dici poteſt? Accedit quòd Scriptura Apocal. 13. & alibi, apertè doceat omnes qui beſtię characterem habuerint,ſiue qui Antichriſto adhæſerint,perituros: *Adorauerunt*, inquit, *eam* (beſtiam) *omnes qui inhabitant terram, quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vitæ Agni.* & cap. 14. prolixè dicitur omnes qui beſtiam adorauerint *cruciandos igne & ſulphure in ſæcula ſæculorum.* ſi omnes qui ſolùm adorauerunt,quantò magis qui auctores fuerũt adorandi, & alios ſeduxerũt,& imperium beſtię amplificarunt?

TERTIVM, CHRISTVM ECCLESIAM SVAM DESERVISSE ET DECEPISSE.

Tertiò, Deum tot ſæculis Eccleſiá ſuam 7
deſeruiſſe, imò decepiſſe,& in errorem grauiſſimum impuliſſe. Permiſit enim eam cõuerti in Synagogam Antichriſti, & omnes ita excæcauit, vt nullus tanto tempore extiterit, qui hanc tam funeſtam mutationem poſſet animaduertere. Imò plurimos qui maximè addicti fuere Antichriſto, eiuſque regnum

regnum totis viribus conati ſunt propagare, ornauit ſpiritu prophetiæ, & gloria miraculorum, eoſque hoc nomine toto orbe fecit celeberrimos; vt patèt in iis quos antè nominauimus. Ex quibus vnus S. Bernardus Galliam, Germaniam, & Italiam clariſſimis miraculis impleuit.

8 Neque dici poteſt illa non fuiſſe vera miracula virtute diuina patrata, ſed dęmonum præſtigias, vel talia vt à dæmone fieri poſſent, vt hæretici calumniantur. Contrarium enim teſtatur orbis, qui illos hactenus multis ſæculis, pro diuinis viris ob miracula habuit. Teſtatur ipſa operum magnitudo & ſoliditas. Non enim diabolus poteſt mortuos excitare, cæcos illuminare, claudis rēpentè greſſum firmum præbere, paralyticos erigere, membra mutila inſtaurare, qualia Sancti innumera ſubitò fecêre. neque præſtigiæ ſunt durabiles, ſed mox euaneſcunt. Teſtatur gētium conuerſio, & morum correctio inde ſecuta. Teſtatur ſimplicitas eorum, qui illa fecerunt, & mores à commercio dæmonis alieniſſimi, vt qui plurimos dęmones expulerint. Denique teſtantur auctores illorum temporum, qui ea vel viderunt, vel ab iis qui viderant, acceperunt; quibus hæretici ſine vlla ratione contradicunt. Itáne omnes fatui erant, vt præſtigias dæ- FVISSE VERA MIRACVLA SANCTORVM.

monum pro veris miraculis venerarentur, nec vllus potuerit impoſturam deprehendere, donec venirent aliquot Apoſtatæ libidinibus infames, qui eam retegerent? Quare nullo modo dubitandum quin diuina virtute peracta fuerint. Vnde ſi illi fuerunt ſocij & miniſtri Antichriſti, vt hæretici volunt; Deus qui illis poteſtatem miraculorum contulit, eos iuuit in ſtabiliendo & amplificando Antichriſti regno, & hac ratione omnes Catholicos decepit, vt Synagogam Antichriſti crederēt eſſe Eccleſiam Chriſti: quorum vtrumque blaſphemum eſt dicere.

Tertia DEMONSTRATIO, *ex vnitate Antichriſti.*

SI Papa eſt Antichriſtus, ergo non vnus, ſed plurimi ſunt Antichriſti; nimirum omnes & ſinguli Pontifices qui iam à mille annis fuēre, & vſque ad finem mundi ſunt futuri. Itaque erunt pluſquam ducenti Antichriſti. At hoc repugnat omnibus Patribus, & Scriptoribus Eccleſiaſticis, qui hactenus extitere; vt etiam Lutherus fatetur. Etſi enim concedant plures eſſe Antichriſtos generali quadam ratione, qua omnis qui negat Chriſtum eſſe verum Deum & verum hominem, Antichriſtus dicitur; tamen omnes docent

docent eum qui propriè & κατ' ἐξοχὴν Antichriſtus dicitur, vnicum fore, non plures: ſicut vnicus eſt, qui propriè dicitur Chriſtus. Idem ſemper fuit ſenſus omniũ Chriſtianorum. Omnium hanc eſſe ſententiam teſtatur etiam D. Hieronymus in cap. 7. Danielis: *Ergo*, inquit, *dicamus, quod omnes Scriptores Eccleſiaſtici tradiderunt, in conſummatione mundi, quando regnum deſtruendum eſt Romanorum, decem futuros Reges qui orbem Romanum inter ſe diuidant, & vndecimum ſurrecturum eſſe regem paruulum, qui tres reges de decem illis regibus ſuperaturus ſit, id eſt, Aegyptiorum regem, & Africæ, & Aethiopiæ*, &c. *quibus interfectis etiã ſeptem alÿ reges victori colla ſubmittent. Et ecce, ait Daniel, oculi quaſi oculi hominis erant in cornu iſto, ne eum putemus iuxta quorumdam opinionem vel diabolum eſſe, vel dæmonem, ſed vnum de hominibus, in quo totus Satanas habitaturus ſit corporaliter*, &c. Et in cap. 11. Danielis: *Noſtri autem & meliùs interpretantur & rectiùs, quòd in fine mundi hæc ſit facturus Antichriſtus, qui conſurgere habet de modica gente, id eſt, de populo Iudæorum, & tam humilis erit atque deſpectus, vt ei non detur honor regius*, &c. D. Auguſtinus lib. 18. de ciuit. cap. 52. in fine dicit, *nullum Chri-*

MAGNVM ANTICHRISTVM ESSE VNICVM, NON MVLTOS.

Chriſtianum ambigere de nouiſſima perſecutione, nimirum quam mouebit Antichriſtus. Et lib. 20. cap. 23. *Antichriſti aduerſus Eccleſiam ſæuiſſimum regnum licet exiguo temporis ſpatio (nempe tres annos cum medio) ſuſtinendum, donec Dei vltimo iudicio ſancti regnum accipiant ſempiternum, qui vel dormitans hæc legit, dubitare non ſinitur.* Itaque teſtimonio SS. Hieronymi & Auguſtini, omnium Scriptorum & Chriſtianorum ſenſus eſt Antichriſtum fore vnum aliquem hominem, qui in fine mundi Eccleſiam perſequetur.

PROBATVR EX SCRIPTVRIS ESSE VNICVM.

Idem optimè colligitur ex Scripturis, quę 10
ſemper de Antichriſto tamquàm de vno homine loquuntur. Primò, ex Epiſt. 2. ad Theſſal. 2. vbi dicit Apoſtolus diem Domini non venturum, *niſi reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui aduerſatur & extollitur ſupra omne quod dicitur Deus*, &c. Et infrà: *Tunc reuelabitur ille iniquus, quem Dominus Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui*, &c. Quis non videat Apoſtolum de vno tantùm loqui? Si tot eſſent Antichriſti, debuiſſet dicere, Niſi reuelati fuerint homines peccati, filij perditionis, qui aduerſantur, &c. Et tunc reuelabuntur illi iniqui, &c. Alioquin dediſſet illis & Eccleſiæ futuræ occaſionem maximi erroris, nimirum

mirum vt putarent eſſe vnicum, cùm ſint tam multi: præſertim cùm in Græco (qua phraſi ſcripſit Apoſtolus) vbique addatur articulus qui vocem ad aliquid certi reſtringere ſolet: ἐὰν, inquit, μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπολείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεόν, &c. Et infrà, καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος. q. d. Niſi venerit magna illa diſceſſio, & reuelatus fuerit ille homo peccati, ille filius perditionis, ille aduerſarius: nimirum qui diuinitus eſt præſcitus, & nobis reuelatus. Sanè illa tam crebra articuli repetitio, apertè indicat de certo aliquo ſermonem eſſe.

Secundò colligitur ex illo Ioannis 5. *Egò veni in nomine Patris mei, & non accepiſtis me: ſi alius venerit in nomine ſuo, illum accipietis.* Non dicit: ſi *alij* venerint, ſed, ſi *alius*. Opponit enim ſe Antichriſto, & dicit ſe veniſſe non ſua auctoritate, ſed vt miſſum à Patre, nec eſſe receptum à Iudæis pro Meſſia; venturum *alium*, ſcilicet Antichriſtum, in nomine ſuo, id eſt non tamquam miſſum ab alio, ſed ſua auctoritate tamquam Deum à nullo procedētem; & ipſum à Iudæis pro Meſſia recipiendum. ita hunc locum exponunt omnes Patres, & res ipſa cogit ſic intelligere. Non enim multi venerunt

nerunt ad Iudęos,aut venturi ſunt in nomine ſuo: nam alij pſeudoprophetæ tamquam miſſi ab alio nimirum a Deo venturi ſunt. Neque plures à Iudæis pro Meſſia recipiendi ſunt, ſed vnus tantùm, qui nouiſſimis temporibus prodibit.

Tertiò colligitur ex Apocalypſi cap. 13. Antichriſtus enim eſt beſtia illa, quam Ioannes vidit aſcendentem de mari, habentem capita ſeptem & cornua decem: de cuius capitibus vnum fuit quaſi occiſum in mortem,& plaga mortis illius capitis curata eſt: cui beſtiæ decem reges cap. 17. v. 13. & 17. ſuam poteſtatem dabunt; quæq; cap. 19. cum regibus terræ & exercitibus facit prælium aduerſus Chriſtum & Sanctos, & apprehenſa mittitur in ſtagnum ignis. Atqui hæc beſtia eſt vnica & ſingularis; & quæ de ea dicuntur, non poſſunt conuenire in tantam multitudinem,ſed ſolùm in vnam perſonam.

Quartò, ex viſionibus Danielis. Antichriſtus eſt cornu illud paruulum, inter decem cornua quartæ beſtiæ exortum. Atqui decem illa cornua non ſunt decem ſeries & ſucceſſiones regum, ſed decem reges ſingulares; vt aperte indicatur cap. 7. in expoſitione viſionis,cum dicitur: *Decem cornua ipſius regni decem reges erunt.* Ergo & cornu il-

lud

lud paruulum, non eſt multorum ſucceſſio, ſed vnus rex; de quo ibidem dicitur, quòd *tres ex decem illis humiliabit, & ſermones contra excelſum loquetur, & Sanctos Altiſſimi conteret, & regnabit tres annos cum medio.* Quæ omnia in vnum tantùm, non in multitudinem congruunt.

Ex his luce meridiana clarius eſt, Antichriſtum illum eximium fore vnicum, non multos; ac proinde in tot Summos Pontifices eius perſonam non poſſe tribui.

11 Dices: 1. Ioan. 2. Antichriſtus dicitur omnis qui negat Ieſum eſſe Chriſtum: OBIECTIO. *Quis*, inquit, *eſt mendax, niſi is qui negat quoniam Ieſus eſt Chriſtus? Hic eſt Antichriſtus, qui negat Patrem & Filium.* Loquitur autem de Antichriſto primario, quia Græcè eſt articulus, οὗτός ἐστιν ὁ Ἀντίχριστος ὁ ἀρνούμενος τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν. Et Epiſt. 2. *Multi ſeductores exierunt in mundum, qui non confitentur Ieſum Chriſtum veniſſe in carne. hic eſt ſeductor & Antichriſtus.* Græcè, οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ Ἀντίχριστος.

Reſpondeo, ſolùm ſignificari tales omnes magni Antichriſti duci ſpiritu, & eadem operari: RESPONSIO. vnus enim idemque ſpiritus qui poſſidebit & reget magnum Antichriſtum, etiam illos poſſidet & regit, & eadem in illis & per illos operatur. Sicut enim ſi quis vende-

venderet,& proderet Vicarium Chriſti,vel virum aliquem ſanctitate eximium,rectè de illo diceretur;Hic eſt Iudas proditor,nimirum ſpiritu & imitatione : ita rectè de quouis tali hæretico dicitur; Hic eſt Antichriſtus, nimirum ſpiritu & repræſentatione. ſic de Ioanne dictum Matthæi 11. *Ipſe eſt Elias qui venturus eſt.*

Quarta DEMONSTRATIO, *ex tempore & modo iſtius mutationis.*

SI Sedes Romana facta eſt ſedes Antichriſti; peto Primò,Quãdo facta ſit hæc mutatio,& quo Põtifice? Quis fuit primus, qui ex vero Paſtore Eccleſiæ, & Chriſti vicario, factus eſt hoſtis Eccleſiæ, & Chriſti iuratus aduerſarius? Secundò,Quomodo nemo Scriptorum veterum huius mutationis meminit? non enim potuit latêre, cùm eſſet maxima. Nam non poteſt eſſe maius diſcrimen,magisque palpabile, quàm inter regnũ Chriſti & Antichriſti; cùm doctrina, moribus, & cultu religionis hæc regna ex diametro ſint oppoſita. Vnde etiã ſine maxima mundi perturbatione hæc mutatio fieri non potuit.Si enim cùm Angliæ regnũ non ita magnum ex Catholico factum eſt hæreticum, & Princeps ex ſubdito Eccleſiæ & filio, 12

ſilio, ſe extulit in caput Eccleſiæ & Paſtorem, non modica perturbatio fuit in regno, & totus mundus facilè eam conuerſionem rerum aduertit: ſimiliter cùm in aliis prouinciis mutatio aliqua Religionis facta eſt, omnibus fuit conſpicuá & notabilis: quantò magis toti mundo conſpicua eſſe debebat horrenda illa mutatio, qua Eccleſia Chriſti per totum orbem diffuſa, facta eſt ſynagoga Antichriſti, & ipſe Chriſti generalis Vicarius mutatus eſt in Chriſti ſupremum hoſtem, omnium Chriſti hoſtium anteſignanum? At nullus Scriptorum vllius talis mutationis aut perturbationis meminit. Nullus mortalium tot ſæculis eam vel leuiter eſt odoratus. Vnde apparet quàm ſtolidum & cæcum ſit hoc commentum; & quàm nihil mẽtis habeant, qui illud credũt.

13 Reſpondent hæretici hanc mutationem ſenſim eſſe factam per aliquot annorũ centurias, & ita non fuiſſe animaduerſam. Pedetentim enim introductas ſuperſtitiones, & tandem acceſſiſſe complementum, quo formatus eſt Antichriſtus. RESPONSIO HAERETICORVM.

Sed perſpicuum eſt, hæc ſolùm eſſe effugia, ne cogantur oſtendere quando & in quo Pontifice facta ſit hæc tanta mutatio. Nam quod attinet ad ea, quæ ipſi ſuperſtitiones vocant, vt cultum Sanctorum, vene- REFVTATVR.

rationem imaginum, Miſſas pro defunctis, & ſimilia; hæc non ſunt ſenſim introducta, ſed ab initio fuerunt in Eccleſia, vt à Catholicis DD. clariſſimè eſt demonſtratum. Deinde nulla vmquam facta eſt mutatio in Religione per hæreſes, quin ſtatim animaduerſa fuerit, & turbas contentionesque excitauerit, Catholicis Epiſcopis & Doctoribus ſe opponentibus. Vnde omnium hæreſum initia, auctores, ſucceſſus & exitus aſſignare poſſumus, nimirum quando ſingulæ exortæ, quibus auctoribus, à quibus oppugnatæ, & damnatæ. Quinam ergo fieri poteſt, vt tanta mutatio (qua nulla poteſt eſſe maior in Religione) omnes latuerit, & nemo Doctorum, nemo ſanctorum virorum illam animaduerterit; nemo conferens præſentem Religionem cũ veteri, quę quinque primis ſæculis viguit, potuerit notare immanem illam diſtantiam & diſcrimen immenſum? Denique non potuit non eſſe ſummum diſcrimen & maximè notabile inter eum Pontificem, qui primus ſe extulit in Antichriſtum, & inter præcedentes, qui non fuerunt Antichriſti. Ergo non potuit illud latere homines illius temporis, qui illum & priores nouerant, eorumque ſtatum & rationem gubernandi perſpectam habebant.

Auctor

14 Auctor in Præfatione pag. 99. dicit Bonifacium Tertium fuiſſe primum Papam Antichriſtum: *Primum*, inquit, *illum hominem intelligo Bonifacium Tertium, qui primus ſe nũcupauit Vniuerſalem Epiſcopum, quo titulo ſanctus Gregorius, qui vitam vſq; ad tertium annum ante Põtificatum illius produxit, ipſum Antichriſtum cognoſcendum fore prædixerat, ſiue eius, vt ipſe loquitur, præcurſorem.* SENTENTIA AVCT. PRAEFATIONIS DE BONIFACIO III.

Verùm hęc facilè refutantur. Primò, Inter Bonifacium & Gregorium vix interceſſit triennium: Gregorius autẽ fuit ſanctus, vt hîc fatetur: ergo ſi Bonifacius fuiſſet Antichriſtus, maximum inter hos, eorumq́ue gubernandi modum, fuiſſet diſcrimen; nec ſine magna rerum perturbatione potuiſſet illa mutatio, qua Præſuli ſancto ſucceſſit Antichriſtus, & gubernationi conſentaneæ Euangelio Chriſti, imperium tyrannicum Euangelio directè oppoſitum, peragi. At nullum diſcrimen eſt animaduerſum, nulla extitit perturbatio aut admiratio in illa ſucceſſione. Nam Bonifacius ille Gregorio non fuit diſſimilis, & breui illo tempore quo præfuit (nam nono menſe obiit) conuocata Synodo multa præclara conſtituit. Secundò, Si ideò factus eſt Antichriſtus, quia primatum & auctoritatem in vniuer- REFVTATVR.

ſam Eccleſiam ſibi vendicauit; ergo omnes omnino Pontifices fuerũt Antichriſti, etiam B. Petrus, Linus, Cletus, Clemens, & ceteri. Omnes enim hanc auctoritatem & eminentiam ſupra omnes Chriſtianos & omnes Eccleſias habuerunt, & in ſe agnouerunt; vt plurimi ex Catholicis Doctoribus fusè demonſtrarunt. Qua de re alibi vberiùs dicendum.

Et ſanè ſi Reges Angliç in ſuis regnis vſurpant ſibi primatum in ſpiritalibus, nouo poſt tot ſæcula exemplo, & tamen non dicuntur idcircò magnus ille Antichriſtus: cur Pontifex Romanus ratione primatus in totam Eccleſiam, quem tot ſæculis ſine controuerſia obtinuit, Antichriſtus dicetur? Nec refert quòd Rex Angliæ non arroget ſibi illum primatum niſi in ſuis regnis: quia ſi poteſtas ipſius temporalis extenderetur per totum orbem, etiam ſupra Eccleſias totius orbis ſibi primatum ſpiritalem vindicaret. quo caſu neceſſe eſſet ipſum planè fieri Antichriſtum, ſi Summus Pontifex ob primatum in totum orbem eſt Antichriſtus.

Tertiò, Si titulus ille vniuerſalis Patriarchæ vel vſurpatio primatus facit Antichriſtum, etiam Conſtantinopolitani Patriarchæ fuerunt Antichriſti, qui hunc titulum ſibi inique multis ſæculis vſurparunt. Et ſi

Alexan-

Alexandrinus eumdem vſurparet, etiam Antichriſtus fieret: ſicque multos Antichriſtos ſimul habere poſſemus.

15 Quod ad factum Bonifacij attinet, nihil noui iuris impetrauit à Phoca Sedi Apoſtolicæ, quod anteà omnes deceſſores eius non habuiſſent; ſed impetrauit vt finis imponeretur diutinæ contentioni Patriarcharum Conſtantinopolis, qui cõtra antiquam ſanctorum Patrum traditionem, & tot ſæculorum receptum morem, in præiudicium Sedis Apoſtolicæ ſibi titulum Patriarchæ Oecumenici vſurpabant: ne videlicet ipſe id permitteret, ſed honorem primatus Sedi B. Petri reſeruari iuberet. Neque Bonifacius hoc egit vt titulus Oecumenici ſeu Vniuerſalis Patriarchæ ſibi tribueretur, ſed ne Cõſtantinopolitanus illum vſurparet. Vnde verum non eſt ipſum à Phoca hunc titulum impetraſſe: præſertim cùm Phocas ipſum non vocet *Patriarcham Oecumenicum*, ſed *caput Eccleſiarum.* Conſtituit autem Phocas vt Romanus Pontifex iuxta Apoſtolica dogmata, & ſanctorum Patrum vetuſtiſſimam traditionem, primum omnino locum in Eccleſia Catholica retineret: ſecundum verò Conſtantinopolitanus Antiſtes. Ita Beda lib. de ratione temporum, & Paulus Diaconus lib. 4. c. 21. Hiſtoriæ Longobar-

FACTVM BONIFACII.

dicę: Platina & Ciacconus in Bonifacio III.

AD TESTIMONIVM S. GREGORII.

Teſtimonium Gregorij à nobis facit. Non 16 enim dicit Gregorius, *ipſum Antichriſtum fore agnoſcendum titulo Vniuerſalis Epiſcopi*, vt Auctor ei imponit; ſed dicit eum qui hunc titulum vſurpat, Antichriſtum ſua elatione præcurrere. Quantum autem inter hæc duo, *eſſe ipſum Antichriſtum*, & *eſſe præcurſorem Antichriſti*, interſit, nemo non videt: & tamen Auctor hæc duo pro iiſdem nobis obtrudit. Verba Gregorij lib. 6. Epiſt. 30. ſunt: *Numquid non, cùm ſe Antichriſtus veniens Deum dixerit, friuolum valdè erit? ſed tamen nimis pernicioſum. Si quantitatem ſermonis attendimus, duæ ſyllabæ ſunt: ſi verò pondus iniquitatis, vniuerſa pernicies. Ego autem fidenter dico, quia quiſquis ſe Vniuerſalem Sacerdotem vocat, vel vocari deſiderat, in elatione ſua Antichriſtum præcurrit, quia ſuperbiendo ſe ceteris anteponit.* Ex quo teſtimonio habemus, Primò, ipſum Antichriſtum ſe venditaturum pro vero Deo. Secundò, qui vſurpat ſibi iniquè titulum eminentiæ ſupra omnes Sacerdotes, eum eſſe præcurſorem Antichriſti, iuxta ſententiam Gregorij, ſiue ſit Eccleſiaſticus, ſiue Princeps ſæcularis. Tertiò, Patriarchas Conſtantinopolis potiùs eſſe præcurſores Anti-

Antichriſti, qui hunc titulum ſibi iniquè arrogant, quàm Pontifices Romanos, qui hoc titulo non vtuntur, etſi ipſis quodam ſenſu iure competat, & à multis Conciliis, Patribus, & Principibus ſit tributus. Neque verum eſt numerum nominis beſtiæ, qui eſt *666*. in Bonifacium III. competere, vt vult Auctor Præfationis. Neque enim hoc nomen *Bonifacius* hunc numerum reddit. Neque *Latinus*; præterquam quòd *Latinus* non ſit nomen proprium, ſed commune omnibus Pontificibus, & plurimis Imperatoribus, &c. Vnde ex eo nihil certi poteſt colligi. Græcum autem λατεῖνος, numerum illum conficit; ſed neque proprium eſt (de quo Ioannes loquitur) vt omnes Interpretes exponunt; neque vſitatum, ſed barbarum. Nihil enim λατεῖνος ſignificat. Quod autem additur de numero annorum, planè ridiculum eſt; vt infrà oſtendetur. DE NVMERO NOMINIS BESTIAE.

17 Noui Samoſateni dicunt Papam factum Antichriſtum, paulò poſt tempora Apoſtolorum, quando abolito vero Chriſto, qui erat purus & ſimplex homo, introduxit Chriſtum falſum & geminum, qui ſimul ſit Deus & homo: & abolito Deo vno, introduxit Deum trinum. Ecce qualia monſtra tellus ſuſtinet. Sed hi nec nomen quidem Antichriſti intelligere videntur. Non NOVI SAMOSATENI.

 enim

enim Antichriſtus dicitur, qui Chriſtum extollit & Deum facit; ſed qui ſe contra Chriſtum extollit, & pro Deo venditat; vt apertè Apoſtolus docet 2.ad Theſſal.2. Deinde ſe potiùs Antichriſtos eſſe demonſtrāt. *Omnis enim ſpiritus, qui ſoluit Ieſum, ex Deo non eſt, & hic eſt Antichriſtus*; vt 1. Ioan.4.dicitur. Illi autem Ieſum ſoluunt: quia Deum negant. Soluere enim Ieſum, eſt negare vnionem humanę & diuinæ naturæ, & illum vel ſolum Deum, vel ſolum hominem confiteri. Omitto alia quæ contra hoc commentum adferri poſſent.

Quinta DEMONSTRATIO, *ex repugnantia aduerſus Chriſtum.*

ANTICHRISTVS ex diametro ſe 18
opponet Chriſto, & ſe eius aduerſarium profitebitur. Dicet enim ſe eſſe verum Meſſiam in Lege promiſſum:&Chriſti Religioné conabitur extirpare. Ita docent omnes Patres, & colligitur manifeſtè ex Scripturis, Ioan.5.2.ad Theſſal.2. & ex ipſo nomine. Ἀντίχριστος enim ſignificat aduerſarium Chriſti; vt inquit Damaſcenus lib. 4. de fide, cap.28. Iſidorus lib.8. orig. c. 11. & alij. Oportet autem vt ſe gerat pro tali; alioquin non eſſet præcipuo quodam modo aduerſa-

GERET SE ANTICHRISTVS PRO ADVERSARIO CHRISTI.

uerſarius,ſed occultè tantùm, & ſub ſpecie amici vel ſerui. Perſpicuum enim eſt, eum longè perfectiùs eſſe, & dici Antichriſtum, qui palàm ſe hoſtem Chriſti profitetur, & eius cultum ac regnum exterminare conatur, quàm qui occultè ſub ſpecie amici.

At Summi Pontifices tantum abeſt vt profiteantur ſe Chriſti aduerſarios, vt glorientur ſe dici eius miniſtros, & Vicarios; & humillimè ſe Chriſti inſtitutis & præceptis ſubiiciant, Chriſto ſacrificium offerant, indignos ſe eius miniſterio fateantur, ad pedes aliorum Chriſti ſeruorum accidant, vt per eos virtute Chriſti eis communicata à peccatis abſoluantur, & Chriſti gratię fiant participes. Denique toti in eo ſunt, vt & ipſi & omnes Chriſtiani Chriſtum humillimè ac deuotiſſimè colant, & vt eius cultus per totum mundum propagetur. Hæccine ſunt ſigna iurati aduerſarij? Et quanam tandem ratione poſſet oſtendere ſe gloriæ & regni Chriſti illuſtrandi eſſe cupidiorem, aut magis ſtudioſum?

Sexta DEMONSTRATIO, *ex modo veniendi, & receptione à Iudæis.*

19 ANTICHRISTVS *veniet in nomine ſuo*, vt Dominus ait Ioan. 5. id eſt, non

tamquã miſſus ab alio, à quo auctoritatem acceperit, (ſicut Chriſtus venit in nomine Patris ſui) ſed veniet vt à ſe ipſo auctoritatẽ habens à nullo acceptam, vt perſpicuum eſt ex loco illo Ioan. *Ego veni in nomine Patris mei, & non accepiſtis me; ſi alius venerit in nomine ſuo, illum accipietis*. At Pontifex Romanus non venit in nomine ſuo, id eſt tamquam à ſe ipſo auctoritatem habens, ſed vt ſeruus & miniſter Chriſti.

RECIPIETVR A IVDAEIS.

Deinde Antichriſtus cùm venerit, recipietur à Iudæis pro Meſſia, vt apertè hîc Dominus inſinuat, cùm ait, *Illũ recipietis*. Quod etiam indicat Apoſtolus 2. ad Theſſal. 2. cùm ait: *Ideò*, (nẽpe *quia charitatem veritatis non receperunt vt ſalui fierent*) *mittet illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio*, &c. id eſt, quia Chriſtum recipere noluerunt, permittet Deus vt ſeducantur ab Antichriſto, eumque pro Meſſia excipiant, &c. Quòd enim de Antichriſto loquatur, patet ex verbis præcedentibus: *Cuius eſt aduentus ſecundùm operationem Satanæ, in omni virtute & ſignis & prodigiis mendacibus, & in omni ſeductione veritatis, iis qui pereunt; eò quòd charitatem veritatis non receperunt*, &c. Vbi etiam Iudæos tectè denotat, qui Chriſtum nolebant recipere.

Eadem

20 Eadem eſt communis Patrum ſententia. Irenæus lib. 5. de hæreſibus cap. 25. *Et Dominus hoc idem non credentibus ſibi dicebat: Ego veni in nomine Patris mei, & non recepiſtis me: cùm autem alius venerit in nomine ſuo, illum recipietis. Alium dicens Antichriſtum, quoniam alienus eſt à Domino*, &c. Vbi Irenæus etiam explicat vim illius particulæ *ſi* per *cùm*: quia re vera non denotat euentum incertum, ſed certum, & certę perſonę. PROBATVR IDEM EX PATRIBVS.

Hippolytus Martyr de conſummatione ſæculi, dicit *Antichriſtum ſuſcitaturum regnum Iudæorum.* & infrà dicit illum *ex Iudæis*, nimirum ex tribu Dan *naſciturum*, & *Ieroſolymis templum excitaturum*, & *Iudæos illum vt Saluatorem ſuſcepturos.*

Hieronymus ad Algaſiam q. 11. exponens locum Apoſtoli 2. ad Theſſal. 2. *Faciet hæc omnia non ſua virtute, ſed conceſſione Dei propter Iudæos, vt qui noluerunt ſuſcipere charitatem veritatis, hoc eſt, ſpiritum Dei per Chriſtũ*, &c. *mittet illis Deus non operatorem, ſed ipſam operationem, id eſt, fontem erroris vt credant mendacio.* Et infrà: *Nunc autem ideò iudicandi ſunt, imò procul dubio condemnandi, quia Chriſti veritate contempta, poſteà mendaciũ, id eſt Antichriſtum ſuſcepturi ſunt.*

Ambroſius in Epiſt. 2. ad Theſſal. c. 2. ex illo loco Ioã. 5. *Si alius venerit in nomine ſuo, illum*

illum recipietis; infert: *Quamobrem ex circumciſione aut circumciſum illum venire ſperandum eſt, vt ſit Iudæis credendi illi fiducia.*

D. Auguſtinus tract. 29. in Ioannem: *Ego veni in nomine Patris mei, & non ſuſcepiſtis me: alius veniet in nomine ſuo, hunc ſuſcipietis. ſignificauit eos Antichriſtum ſuſcepturos, qui gloriam nominis ſui quæſiturus eſt*, &c.

Cyrillus Catecheſi 15. *Si tamquam Chriſtus ad Iudæos veniet, à Iudæis ſanè adorari volet, vt illos maximè decipiat: ſtudioſiſſimum ſe oſtendet illius templi, vt ipſe de progenie Dauid eſſe videatur*, &c.

Ephrem Syrus de conſummatione ſæculi: *Supra modum Iudæorum gentem honorabit, quòd ſcilicet hi maximè expectent illius aduentum, tamquam veri Meſſiæ*, &c.

Hilarius can. 25. in Matth. *A Iudæis ſuſceptus* (Antichriſtus) *loco ſanctificationis inſiſtet*, &c.

Nazianzenus orat. 47. *Quod ad hunc locum attinet, Abominatio deſolationis ſtans in loco ſancto: aiunt fore vt Ieroſolymitanum tēplum rurſus extruatur, atque Antichriſtus à Iudæis Chriſtus credatur, in eóque ſedeat*, &c.

Gregorius lib. 11. epiſt. 3. *Quia Antichriſtus populum Iudaizare compellit, vt exterioris legis ritum reuocet, & ſibi Iudæorum*

perfi-

perfidiam ſubdat, coli vult Sabbatum, &c.*

Damaſcenus lib.4.de fide,c.28. *Ergo Iudæi Dominum Ieſum Chriſtũ, ac Deum Deiq; Filium haudquaquam receperunt: impoſtorem contrà, diuinitatem ſibi arrogantem, recipient*. Idque probat ex duobus locis Scripturæ, Ioan.5. & 2. ad Theſſal. 2. Idem ex iiſdē locis probat Proſper in dimidio hebdomadis, cap.9. & Theodoretus in Danielem orat.7.explicans illum verſiculum, *Iudicium ſedit*, &c.

Theophylactus in cap.5. Iōan. & in cap. 2.Epiſt.2.ad Theſſal. Denique ceteri omnes interpretes in eadem Scripturæ loca docent Antichriſtum à Iudęis pro Meſſia recipiendum. Hinc communiter Patres docent illum fore Iudæum, & inſtauraturum templum, Sabbatum, ac circumciſionem, aliaſq; cærimonias. At numquam Pontifices ſe venditarunt pro Meſſia: neque vmquam à Iudæis pro Meſſia ſuſcepti. Imò nullus eorum à mille annis eſt ex Iudæis.

Septima DEMONSTRATIO, *ex profeſſione Antichriſti.*

21 ANTICHRISTVS ſe venditabit pro vero Meſſia in Lege promiſſo, imò ſeipſum faciet Deum, vt indicat Dominus Ioan.

Ioan. 5. cùm ait: *Si alius venerit in nomine ſuo, illum recipietis*: nimirum tamquam Meſſiam, vt omnes Patres intelligunt; & ipſa antitheſis, quam ibi Dominus inter ſe & illum facit, poſtulat, & ſatis oſtenſum eſt in 6. Demonſtratione. Non autem credibile recipiendum pro Meſſia, niſi ipſe pro tali ſe gerat, & ſe Meſſiam affirmet.

PROFITEBITVR SE DEVM.

Quòd etiam ſe Deum faciet, indicat illud, *in nomine ſuo*. Si enim non veniret vt Deus, neceſſariò deberet comparere tamquam miſſus à Deo: & ita non veniret in nomine ſuo. Hæc enim duo Chriſtus opponit, *venire in nomine Patris*, ſiue Dei; & *venire in nomine ſuo*. Itaque hoc ipſo quo dicitur ipſum venturum *in nomine ſuo*, perſpicuè inſinuatur ipſum cõpariturum tamquam Deum, qui ſua, non ab alio accepta, nitatur auctoritate. Idem clarè docet Apoſtolus 2. ad Theſſal. 2. *Qui aduerſatur & extollitur ſupra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur; ita vt in templo Dei ſedeat, oſtendens ſe tamquam ſit Deus*: vel vt Græca habent: ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός, *oſtendens ſe quòd ipſe ſit Deus*. Efferet itaque ſe ſupra Chriſtum, & omnes deos Gentium, & ſibi ſoli diuinitatem arrogabit, ſeq; tamquàm Deum adorari faciet. Idem habetur Danielis 11. *Et eleuabitur & magnifi-*

gnificabitur aduerſus omnem Deum: & aduerſus Deum deorum loquetur magnifica. &infrà: *Et Deum patrum ſuorum non reputabit*. Denique idem communi conſenſu docent Patres, quorum verba producerem, niſi res eſſet ſatis clara ex Scripturis. Nam vix clariùs dici poteſt.

22 At hęc omnia immane quantum diſtant à profeſſione & moribus Pontificum. Nullus enim vmquam ſe pro Meſſia venditauitq́: nullus ſe ſupra aut contra Deum extulit: nullus ſe vt Deum oſtẽtauit, aut vt Deus coli voluit. Omnes confitentur ſe ſeruos, & miniſtros Dei, & Chriſti, eoq́ue nomine gloriantur: neque ſolùm *ſeruos Dei*, ſed etiam *ſeruos ſeruorum Dei*. Numquam aliquis Princeps tam humili titulo in ſuis litteris & diplomatibus vſus eſt. Nemo Catholicorum adeò vecors vmquam fuit, vt Pontificem Summum pro Deo propriè dicto colendum, aut habendum ſenſerit: quamuis à quibuſdam metaphoricè *Deus in terris* dictus ſit: nimirum, quia in terris eſt ſupremus, & Dei locum tenet. Simili forma loquendi Dominus Exodi 7. dixit Moyſi: *Cõſtitui te Deum Pharaonis, & Aaron frater tuus erit Propheta tuus*. & Pſal. 81. Principes ac Iudices Dij vocantur. RESPONSIO AVCT. PRAEFAT.

23 Reſpondet Auctor in Præfatione pag. 57. *Ponti-*

Põtificem ſe extollere ſupra omne quod dicitur Deus; *quia extollit ſe ſupra Reges, & ſupra Epiſcopos: de quibus dicitur; Ego dixi, Dij eſtis.*

REFVTATVR. Sed hæc reſponſio facilè refutatur. Primò, Si nihil aliud eſt extollere ſe ſupra omne id quod *dicitur Deus*, quàm extollere ſe ſupra Reges Chriſtianos & Prælatos Eccleſiaſticos, non eſt per ſe malum; ſed fieri poteſt, vt quis abſque culpa & laudabiliter id faciat. Ponamus enim Chriſtum aliquem conſtituere ſuum Vicarium, eique omnem eam auctoritatem dare, quam re ipſa Catholici dicunt Pontifici conceſſam (quis enim dicat Chriſtum id facere non poſſe?) iſte iure ſibi in omnes auctoritatem vindicabit, & ſuprà vtriuſque gladij poteſtatem ſe efferet. Itaque abſque culpa ſe extollet *ſupra omne id quod dicitur aut colitur Deus, & ſedebit in Eccleſia oſtendens ſe eſſe Deum.* At hoc non niſi abſurdiſſimè dici poteſt; Apoſtolus enim vt atrociſſimum ſcelus illud refert, in quo, teſte Gregorio, *eſt vniuerſa pernicies.* Lib. 6. epiſt. 30. Secundò, Si Rex Angliæ haberet tam latum Imperium, quàm olim habuere Imperatores Romani, extolleret ſe ſupra omnes Reges & Epiſcopos: ſupra Reges, vt Imperator; ſupra Epiſcopos omnes, vt primatum Eccleſiæ ſibi vindicans: & tamen non idcircò putaret in ſe competere

iſta

iſta verba Apoſtoli: alioquin ſe faceret Antichriſtum. Tertiò, Antichriſtus non minùs ſe faciet Deum, quàm olim fecerunt aliqui Principes Ethnici: nam vincet omnes impietate & ſuperbia. Atqui multi Principes Ethnici non ſolùm extulerunt ſe ſupra *vtriuſque gladij poteſtatem*, ſed etiam arrogarunt ſibi honores diuinos, & voluerunt vt dij adorari; vt Nabuchodonoſor, Nero, Caligula, & multi alij. Ergo Antichriſtus venditabit ſe non ſolùm pro Principe ſupremo, cui omnes mortales ſubſint, ſed etiam pro vero Deo, voletque honore diuino coli. quod expreſsè indicat Apoſtolus, cùm ait: *Ita vt in templo Dei ſedeat, oſtendens ſe tamquam ſit Deus*, nimirum, vt adoretur. Et Apocalypſis 13. omnes coguntur illum adorare, & recuſantes iubentur occidi: ſicut olim ſub Nabuchodonoſor, Danielis 3.

NOMEN DEVS ACCIPI PROPRIE AB APOSTOLO.

Quartò, Nomen *Deus* in illis verbis Apoſtoli non accipi metaphoricè pro ſolis Regibus vel Iudicibus, ſed proprie & generatim pro omni eo, cui hoc nomen ab hominibus in propria ſignificatione, ſiue verè, ſiue falsò tribui ſolet, patet ex illa forma loquendi, *qui extollitur ſupra omne quod dicitur Deus*: Græcè, ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν. At præter Iudices, quibus ſolùm impropriè

hoc nomen tribuitur, multi ſunt alij, quibus tribuitur in propria ſignificatione, etſi quibuſdam falsò; vt Iupiter, Mars, Mercurius, &c. & ipſe Chriſtus, cui tribuitur verè. ergo etiam ſupra hos ſe extollet. Idem confirmat illud, *aut quod colitur*, Græce σέβασμα: quæ vox generatim ſignificat *numen quod religiosè colitur*, vt etiam Eraſmus annotauit; & ita vertit hoc loco. plerumque autem accipitur pro Idolo; vt Sapientiæ 15. & Actorum 17. & hoc loco; vt paſſim Patres exponunt. Itaque non agitur de Iudicibus, ſed de numinibus, quibus honores diuini impenduntur. Quintò, Antichriſtus negabit Chriſtum eſſe Deum, & ſeipſum Meſſiam eſſe dicet, vt oſtenſum eſt; hinc Ioan. 2. dicitur, *eum eſſe Antichriſtum, qui negat Ieſum eſſe Chriſtum*, ſeu Meſſiam promiſſum; nempe quia ducitur ſpiritu Antichriſti, qui hoc penitus negaturus eſt, vt ſe Meſſiam faciat. Atqui Chriſtus ſecundùm Scripturas eſt verus Deus, & pro tali colitur à Chriſtianis: ergo Antichriſtus ſe dicet verum Deum. Sextò, Idem colligitur ex loco Daniëlis ſuprà allato; vbi dicitur, quòd *eleuabitur aduerſus omnẽ Deum: nec quemquam Deorũ curabit, quia aduerſus vniuerſa conſurget*. Quis hæc interpretetur de Iudicibus? Septimò deniq. communis omnium

nium veterum & recentiorum ſententia eſt, quòd Antichriſtus ſe iactabit eſſe verum Deum,& coget homines ad ſe adorandum inſtar Dei: nec vlli vmquam iſtud commentum de Diis metaphoricis, hoc eſt Iudicibus,in mentem venit. Vnde cùm hæretici dicunt Pontificem eſſe Antichriſtum, & nihilominùs affirmant illum colere Idola,& Idolorum cultum (ſic enim ſacrarum Imaginum venerationem vocant) promouere, ſe ipſi euertunt. Si enim eſt Antichriſtus, ergo non promouebit, ſed tollet cultum Idolorum, vt ipſe ſolus publicè colatur: vt apertè ex Scripturis & Patribus colligitur. Si autem promouet cultum Idolorum, & ipſe ſe illis publicè ſupplicem præbet: ergo non eſt Antichriſtus, qui aduerſus omnem Deum conſurget, & ſupra omnem ſe extollet.

24 Dices: Si Antichriſtus geret ſe pro Deo, & omnibus aliis Diis aduerſabitur, eoſque exterminabit; quomodo ergo Danielis 11. dicitur: ***Deum autem Maozim in loco ſuo venerabitur?*** Reſpondeo: Etiamſi publicè ſe gerat pro Deo; tamen priuatim in arce aliqua poterit colere diabolum,cuius opera in omnibus vtetur, à quo eius fortuna, & ſucceſſus omnis pendebit.

Ex his patet illos quinque actus (in qui-

bus Auctor pag. 57. vult Pontificem ſe gerere vt Deum) primò, *Quòd peccata condonet:* ſecundò, *Quòd animas redimat:* tertiò, *Quòd articulos fidei definiat:* quartò, *Quòd omnium cenſor eſſe velit & Iudex:* quintò, *Quòd ipſe à nemine velit iudicari:* non ſufficere. quod vlteriùs confirmo. Nam quod ad primum & ſecundum actum attinet, ſi iſti ſufficiunt; ergo omnes Sacerdotes in Eccleſia Catholica gerunt ſe vt Deus, iuxta mentem Apoſtoli. Omnes enim peccata condonant, omnes peccatis captiuas animas è miſerabili illa ſeruitute eripiunt. omnes itaque erunt Antichriſti. Sed hæc non faciunt ſua auctoritate, ſed auctoritate à Christo accepta (qui Apoſtolis ſuis, & in Apoſtolis omnibus

Ioan. 20. Sacerdotibus dixit: *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis,* &c.) nec ſuis meritis, ſed Chriſti; applicando pretium ſanguinis ipſius Sacramentis incluſum. Vnde in hoc opere non oſtendunt ſe eſſe Deum, ſed miniſtros Dei, & diſpenſatores myſteriorum Chriſti. Propriè tamen non dicuntur Sacerdotes *animas redimere*: quia *redimere* propriè eſt pretium dependere, & de ſuo ſoluere. Hoc ſolus Chriſtus facit. Vnde ipſe ſolus propriè dicitur *animas redimere*. Quodam tamen

ſenſu

ſenſu poteſt dici *redimere* etiam is qui pretium ſolutum defert & applicat; vt exemplis humanis conſtat. Et hoc modo conuenit Summo Pontifici, & Sacerdotibus omnibus: quia pretium redemptionis Sacramẽtis incluſum peccatoribus applicant, & ſic à peccato & damnatione eripiunt.

Neque tertius ſufficit. quia etiam Apoſtoli *articulos fidei definiuerunt*, quando declararunt gentibus legalium obſeruationem non eſſe neceſſariam, Act. 15. Et cuius tandem erit, obortis controuerſiis, ſtatuere, quid in Eccleſia vniuerſa ſit tenendum, niſi eius, qui loco Chriſti toti Eccleſiæ præſidet, adhibitis aliis inferioribus Eccleſiarũ Principibus? Omitto quòd Princeps & Parlamentum in Anglia articulos fidei definiant, & quid credendũ ſit ſtatuant, & pręcipiant.

Quartus etiam & quintus non ſufficiunt, vt oſtenſum eſt nu. 23. in principio: Quia rex Britanniæ nullum Iudicem, vt opinor, agnoſcit in terris, & tamen non ideò ſe propriè Deum facit. Et ſi eſſet Monarcha tantus, quantus olim Imperator Romanus, ſe etiam omnium hominum Imperio ſubditorum cenſorem, & Iudicem cenſeret, à nemine iudicandum. Nemo tamen rectè dixerit, ipſum ſe Deum facere.

Denique nec omnes ſimul ſufficiunt,

quia in merum hominem omnes cadere poſſunt, vt oſtenſum eſt: imò præcipui omnibus Sacerdotibus conueniunt. Longè enim excellentius, admirabilius, & diuinius eſt à peccatis abſoluere, animas Deo reconciliare, Euchariſtiam conſecrare, quàm omnibus Regibus imperare, & poſſe de eorum regnis etiam pro arbitrio diſponere.

Octaua DEMONSTRATIO, *ex tempore aduentus.*

ANTICHRISTVS non eſt venturus 25
niſi ſub finem mundi, nimirum paulò ante ſecundum Domini aduentum. Falſum ergo eſt Summos Pontifices iam tot ſæculis Antichriſtos fuiſſe. Antecedens clarè conuincitur tum ex Scripturis, tum ex communi omnium Patrum ſententia. Ex Scripturis. Nam 2. ad Theſſal. 2. monet Apoſtolus, vt nemo ſibi perſuadeat inſtare diem Domini, niſi reuelatus fuerit Antichriſtus: quaſi eius reuelatio ſit ſignum illius diei imminentis. Matth. 24. cùm Apoſtoli petiiſſent aliqua ſigna ſecundi aduentus, & conſummationis ſæculi; Dominus tradit illis quinque ſigna, quæ debent antecedere. Primò, Generis humani magnam perturbationem: *Conſurget*, inquit, *gens contra*

gentem,

gentem, & regnum aduerſus regnum, & erunt peſtilentiæ, & fames, & terræmotus per loca. Hæc ſunt initia dolorum. Secundò, Multorum à pſeudoprophetis ſeductionem: *Et multi*, inquit, *pſeudoprophetæ ſurgent, & ſeducent multos.* Sicut enim Chriſtus Prophetas habuit præcurſores, qui illi viam in mentibus hominum pararent: ita Antichriſtus pſeudoprophetas præcurſores habet, qui mentes hominum ad ipſius aduentum diſponant: quales ſunt omnes hæretici, & maximè hæreſiarchę, vt Lutherus, Caluinus, Menno, Melanchthon, & ſimiles. Hi ſeducent multos. Hoc ſignum noſtro ſæculo magis quàm vmquam videmus impleri. Tertiò, Prædicationē Euangelij in toto orbe: *Prædicabitur*, inquit, *hoc Euangelium regni in vniuerſo orbe in teſtimonium omnibus gentibus; & tunc veniet conſummatio.* Quartò, Maximam tribulationem ſeu perſecutionem, qualis non fuit ab initio mundi; cuius typus fuit calamitas Iudæorum in excidio Vrbis. Hanc inferet Antichriſtus, vt communiter docent Patres. Quintò, Signa cæleſtia, & perturbationem Elementorum, quæ ſtatim poſt inchoatam perſecutionē Antichriſti incipient; eruntq; aduentui Domini propinqua: *Statim*, inquit, *poſt tribulationem dierum illorum ſol obſcu-*

QVINQVE SECVNDI ADVENTVS SVI SIGNA A DOMINO TRADITA.

obſcurabitur, &c. *poſt tribulationem*, inceptam nimirum, non completam, vt ex Apocal. cap. 6. v. 13. colligitur. Itaque non erit magna mora inter aduentum Antichriſti, & finem ſæculi. Idem colligitur ex cap. 7. Danielis. Vbi Daniel poſtquam vidit cornu paruulum, ortum inter decem cornua quartę beſtiæ, loquens grandia contra Altiſſimum (quo ex communi Patrum ſententia ſignificatur Antichriſtus) ſtatim vidit *thronos poſitos, & antiquum dierum* ſedentem ad iudicandum orbem. Et infrà: *Aſpiciebam, & ecce cornu illud faciebat bellum aduerſus Sanctos, & prævalebat eis, donec venit antiquus dierum, & iudicium dedit Sanctis*. Idem paulò pòſt dicitur adhuc apertiùs.

VENTVRVM SVB FINEM MVNDI DOCENT PATRES.

26 Ex Patribus quoque eadem res eſt perſpicua. Irenæus lib. 5. cap. 30. *Cùm vaſtauerit Antichriſtus omnia in hoc mundo, regnans annis tribus & menſibus ſex, & ſederit in templo Ieroſolymis, tunc veniet Dominus de cælis in iudicium*. Tertullianus lib. de reſurrect. carnis c. 27. *Hoc ipſo quod ait, Donec ira prætereat, quæ extinguet Antichriſtum, poſt iram oſtendit proceſſuram carnem de ſepulchris, in qua ante iram fuerit illata*, &c. *poſt Antichriſti eradicationem agitabitur reſurrectio*. Cyprianus

epiſt.

epiſt. 56. *Scire debetis, & pro certo tenere occaſum ſæculi, atque Antichriſti tempus appropinquaſſe, vt parati ad prælium ſtemus.* Et lib. de exhort. martyrij ad Fortunatum, in principio Præfationis: *In fine atque in conſummatione mundi, Antichriſti tempus infeſtum appropinquare cœpit.* Vbi aduertendum, Cyprianum & quoſdam alios Patres, conſideratis perſecutionibus & flagellis mundi; & ſcelerata hominum vita, exiſtimaſſe finem mundi inſtare; & inde collegiſſe aduentum Antichriſti. qua in re apertè declarant ſe ſenſiſſe, Antichriſtum ſub occaſum mundi venire debere. Et quamuis in illa coniectura de fine mundi inſtante ſint decepti; non tamen in eo, quòd Antichriſti aduentũ cum fine mundi coniunxerint. Hoc enim tamquam indubitatum ex Scripturis, & receptum in Eccleſia dogma ſupponebant: illud ex ſignis quibuſdam coniectabant.

Hieronymus in cap. 11. Danielis: *Noſtri,* inquit, *& meliùs interpretantur & rectiùs, quòd in fine mundi hæc ſit facturus Antichriſtus, qui conſurgere habet de modica gente, id eſt, de populo Iudæorum.* Vbi apertè indicat hanc eſſe receptam Chriſtianorum ſententiam. Auguſtinus lib. 20. de Ciuit. cap. vltimo: *In illo itaque iudicio, vel*

circa illud iudicium, has res didicimus eſſe futuras, Eliam Thesbitem, fidem Iudæorum, Antichriſtum perſecuturum, Chriſtum venturum iudicatum, mortuorum reſurrectionem, &c. *quæ omnia quidem ventura eſſe credendum eſt; ſed quibus modis, & quo ordine veniant, magis tunc docebit rerum experientia*, &c.

Proſper, In dimidio temporis c. 9. *Hic oſtenditur quòd ex Iudæis, de tribu Dan quæ hodieq; in Perſide eſt, veniat Antichriſtus*, &c. *ſtatimq; verum Chriſtū Dominum venturum oſtendit, dicens; Salutare tuū expectabo Domine.* Chryſoſtomus Homil. 78. in cap. 24. Matth. *Sicut cùm arca fieret, apertè futurum prænuntiauit diluuium, illi autem non credentes tamquam nullo malo venturo laſciuiebant: ſic Antichriſtus apparebit, poſt quem conſummatio & intolerabiles pœnæ ſequentur.* Damaſcenus lib. 4. c. 28. *Primùm Euangelium apud omnes gentes prædicetur, neceſſe eſt; & tunc reuelabitur iniquus ille*, &c. At nondum apud omnes gentes prædicatum eſſe conſtat. Denique eadem eſt ceterorum omnium conſtans & indubitata ſententia, nimirum Antichriſtum non niſi ſub finem mūdi venturum: neque per xv. annorum centurias quiſquam Patrum, aut Doctorum fuit, qui ea

de

de re dubitauerit. Ratio eſt, quia Antichriſtus venire debet cùm impietas & licentia vitiorum ad culmen peruenerint. Ipſius enim regnum maxime aduerſabitur regno Chriſti, & totis viribus omnem Chriſti & veri Dei cultum conabitur exterminare. Illud autem erit ſub occaſum mundi. Nam vt ait B. Auguſtinus Hom. 26. in Ioannem: *Quantum accedit finis mũdi, creſcunt errores, creſcunt tenebræ, creſcit iniquitas, creſcit infidelitas.* Quò enim longiùs progreditur genus humanum, eò magis langueſcit pietas olim ſuſcepta, & creſcit vitiorum licentia: vt patuit omnibus mundi ætatibus, & in plurimis regnis, vbi olim Religio viguit. Itaque ſub mundi terminum impietas & contẽptus Numinis erit in ſummo, & Religio in infimo. quod indicat Dominus Lucæ 18. *Verumtamen Filius hominis veniens putáſne fidem inueniet in terra?* Vitium enim cùm ſit ſecundùm inclinationem naturæ corruptæ, vſu, conſuetudine, & exemplo ſemper creſcit. Pietas cùm ſit ſpiritalis, & ſupernaturalis, eſt naturæ corruptæ & terrenis addictę difficilis, moleſta, & quaſi violenta. Vnde ſenſim, hominibus ſpiritalia negligentibus, & terrena ſectantibus, euaneſcit. Cùm ergo ſub finem mundi venturus ſit, qua fronte aſſerunt hæretici, iam à

mille annis Antichriſtum veniſſe, & omnes Pontifices Romanos tanto tempore Antichriſtos fuiſſe.

Nona DEMONSTRATIO, *ex perſecutione Antichriſti.*

ANTICHRISTVS cõmouebit aſperrimam perſecutionem aduerſus Eccleſiam, & quidem toto orbe; idque eo fine, vt omnes à Chriſti cultu ad ſui cultum traducat: & ſibi adhærentibus certum imprimet vel tradet ſignum, vt nemo, niſi eiuſmodi ſigno eius ſe profiteatur cultorem, poſſit emere aut vendere. Atqui nihil horum factum à Summis Pontificibus. Ergo illi non ſunt Antichriſtus. Maior probatur ex Scripturis, Matth. 24. *Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vſque modo, neque fiet.* Vbi Dominus potiſſimùm loquitur de vltima tribulatione, vt patet ex illis verbis: *Statim autem poſt tribulationem dierum illorum ſol obſcurabitur.* Et Danielis 7. dicitur de Antichriſto: *Sanctos Altiſſimi conteret.* & Apocal. 20. *Cùm conſummati fuerint mille anni, ſoluetur Satanas*, nimirum ad perſequendam Eccleſiam, vt ex iis quæ ſequuntur conſtat. Vnde tanto maior erit tũc perſecutio, quàm 27

ſub

ſub vllo fuerit vnquam tyranno; quanto magis ſæuire diabolus poteſt ſolutus quàm ligatus, vt Patres tradunt.

Erit etiam hæc perſecutio generalis, & per totum Antichriſti imperium; vt colligitur ex illis verbis, *Et circuierunt caſtra Sanctorum, & dilectam ciuitatem.* quibus verbis ſignificatur Eccleſiâm vbique diffuſâm ab eo affligẽdam. Quòd autem eo fine hæc perſecutio excitabitur, vt omnes à Chriſti cultu ad ſui cultûm traducat, manifeſtum eſt ex cap. 13. *Et data eſt ei poteſtas in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem, & adorauerunt eam omnes inhabitantes terram, quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vitæ,* &c. Et infrà: *Et datum eſt ei vt faciat, vt quicumque non adorauerint imaginem beſtiæ, occidantur.* Denique de charactere patet eodem cap. 13. *Et faciet omnes puſillos & magnos, diuites & pauperes, liberos & ſeruos habere characterem in dextera manu ſua, aut in frontibus ſuis; & ne quis poßit emere aut vendere, niſi qui habet characterem, aut nomen beſtiæ, aut numerum nominis eius.* Eadem fusè probari poſſunt ex Patribus; ſed opus non eſt, cùm aduerſarij non negent.

Quòd autem nihil horum à Romano Pontifice factum ſit aut fiat, perſpicuum eſt.

Num-

Numquam enim Romani Pontifices viſi ſunt mouere apertam perſecutionem contra Eccleſiam, aut conari homines à cultu Chriſti ad cultum ſuum traducere: numquam ab iis datus omnibus adhærentibus character aliquis, ſine quo non poſſent emere vel vendere.

RESPONSIO HAERETICORVM REFVTATVR.

Reſpondent hæretici, Pontifices Romanos mouiſſe perſecutiones cōtra Eccleſiam Dei, quando ipſorum ſocios iuſſerunt occidi. Hanc autem perſecutionem mirè exaggerant; ſed ridiculè. Primò, quia Antichriſti perſecutio erit vniuerſalis: hęc autem fuit ſolùm in paucis locis, vbi erant hæretici. Secundò, Antichriſti perſecutio erit ſæuior, quàm fuerit vlla Tyrannorum antiquorum, vt Neronis, vel Diocletiani, &c. vt docent omnes Patres, & aperte colligitur ex verbis Domini, Matth. 24. citatis. At quis rationis compos dicet perſecutionem Pōtificis Romani in hæreticos eſſe immaniorem, quàm fuerit vmquam perſecutio Diocletiani, qua tot millia Chriſtianorum toto Romano Imperio ſublata, tot genera tormentorum per multos ſæpè dies irrogata, tot carceres impleti, tot metalla referta? Tertiò, Antichriſtus perſequetur Catholicos, quia tenent religionem auitam. at Pontifex perſequitur hæreticos, quia deſeruerūt auitam. 28

Quartò, Antichriſtus perſequetur vt cogat omnes ad cultum ſuum, relicto cultu Chriſti. At Pōtifex non perſequitur quemquam, vt cogat illum ad cultum ſuum; ſed vt redeat ad cultum Chriſti, quem eſt profeſſus. Quintò, Antichriſti perſecutio erit toti mūdo notiſſima, & vehementiſſimè concutiet orbem. At perſecutio Pontificis in hæreticos, non turbat pacem mundi, ſed tollit faces ſeditionum, & tranquillitatem mundi conſeruat: vnde nemo ſentit illud eſſe perſecutionem, niſi eo modo quo punitio furum, latronum, proditorum, ſeditioſorum, perſecutio dicitur.

Sextò, Antichriſtus ſua perſecutione penitus opprimet Eccleſiam, ita vt ipſa non valeat ei reſiſtere; nam ipſe vſque dum interimatur, proſperè aget, & pro ſuo arbitratu omnia faciet. Vt enim Danielis 7. dicitur: *Roborabitur fortitudo eius, & ſuprà quàm dici poteſt vniuerſa vaſtabit, & proſperabitur, & faciet, & interficiet robuſtos, & populum ſanctorum ſecundùm voluntatem ſuam.* At perſecutio Pontificis in hæreticos non habet illum ſucceſſum. Nam non ſolùm ei reſiſtunt, vt non poſſit illos pro arbitrio & meritis caſtigare, ſed etiam & ipſi, & omnibus ipſi adhærentibus grauiſſimam perſecutionem mouent. Teſtis eſt Anglia,

Gallia,

Gallia, Hollandia, & aliæ regiones; in quibus paucis ànnis plures Catholici ab hæreticis vario tormentorum genere interfecti, quàm totis decem ſæculis hæretici ab Inquiſitoribus damnati. Quòd ſi multi in bellis cecidere, ij non ſunt dicendi perſecutione, quæ martyres faciat, occiſi; ſed prælio tamquam milites deleti. Cùm enim regna pacata turbaſſent, & populum ad arma cõtra Principes concitaſſent, Principes ſe aduerſus illos armarunt, & ſic multi eorum vt ſeditioſi & rebelles interempti. Deinde tantum abeſt vt potentia Romani Pontificis creſcat, vt iam à mille annis cœperit decreſcere, præſertim in Europa & locis vicinis. Creſcente enim regno Turcarum, decreuit Eccleſia, prouinciis Chriſtianorum ſenſim ab eo occupatis. Itaque amiſsâ iam anteà Africâ, cœpit amittere Aſiam; quâ totâ abſorptâ, quidquid Imperij Orientalis ſupererat in Europa, tandem ademptum currente ſæculo xv. Superiore autem ſæculo, quot regna in Europa Eccleſiæ ſubducta? quot in Religione conuulſa, & ad defectionem inclinantia? Vnde Auctor Pręfationis pag. 138. dicit *partem propè dimidiam Chriſtiani orbis è Babylone*, hoc eſt, ab Eccleſia Romana, *exiſſe*; eoque nomine excitat Principes Catholicos, vt Antichriſti (Pontificis) iugum

gum excutiant. At hæc minimè congruunt cum ſucceſſibus Antichriſti, cuius potentia creſcet vſque ad finem; cui nemo poterit reſiſtere, vt ex Scripturis conſtat: nedum populus ſanctorũ, qui perſecutionem patietur.

29 Septimò, Si perſecutio Pontificis, qua perſequitur Lutheranos, Caluiniſtas, Anabaptiſtas, eſt perſecutio Antichriſti; ipſi ergo ſunt *ſancti Dei Altiſſimi*, qui ab Antichriſto conterentur; Danielis 7. Ipſi ſunt *caſtra ſanctorum*, & *ciuitas dilecta*, quam exercitus Antichriſti cinget & affliget; Apocal. 20. Si ita eſt (quod etiam ipſi apertè affirmant) peto an hæ præclaræ appellationes conueniant in omnes ſectas huius temporis, an in aliquam tantùm? Si in omnes, quomodo id fieri poteſt, cùm vnica tantùm ſit fides & religio, quæ hominem ſanctum efficiat, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo? Nam iſtæ ſectę habent fides & religiones valdè diuerſas. Diſſentiunt enim Caluiniſtæ & Lutherani in primariis fidei capitibus, & ſe mutuò hæreſeos damnant. Similiter Caluiniſtæ Proteſtantes, à Puritanis; & Lutherani molles, à rigidis; & hi omnes ab Anabaptiſtis, & à nouis Arrianis, & Samoſatenis. Itaque non poſſunt omnes iſtæ ſectæ eſſe caſtra ſanctorum, & ciuitas dilecta. Si vna ex his eſt *ciuitas dilecta*, quænam tandem eſt illa? quibus

notis eam deprehendemus? Singulæ enim ſectæ æquè fortiter aſſeuerant ſe hanc ciuitatem cõſtituere: Quia, inquiunt, noſtra doctrina eſt purum putum verbum Dei. Neq. aliam probationem adferre poſſunt, cùm. extra Scripturas nihil ſit credẽdum. Si Caluiniſtæ ſibi hanc gloriam vindicare velint, opponent ſe Lutherani, qui plurimos & peſtilentes errores in illis notarunt: ſi Lutherani, obſiſtent Caluiniſtæ, qui non pauciores errores obiiciunt Lutheranis. Quare cùm fieri nequeat, vt omnes ſectæ ſint *ciuitas illa dilecta*; neque vlla poſſit adferri ratio, cur hæc potiùs ſit quàm illa; meritò colligimus nullam ex his ad illam ciuitatem pertinere, ſed omnes potiùs ad ſortem Antichriſti.

Rurſus, ſi grex, v.g. Caluiniſtarum eſt *ciuitas illa dilecta*: ergo Antichriſtus multò eſt antiquior Eccleſia Chriſti: multis enim ſæculis ipſe Caluiniſtas anteceſſit; vt quorum primus Apoſtolus Lutherus nondum vnum ſæculum impleuerit. Vbi quæſo ante Lutherum erant Lutheranorum & Caluiniſtarum ſynagogæ? Si erant inuiſibiles non audentes ſuam religionem metu Pontificis profiteri, indigni planè erant Eccleſiæ nomine, quæ eſt ciuitas ſupra montem poſita, quæ ſuum ſponſum non erubeſcit. Vnde num-

numquam ita latuit in perſecutionibus Tyrannorum, quin facilè cognoſceretur. Si viſibiles, quomodo non fuerunt iſti fratres apprehenſi ab Inquiſitoribus, & puniti? Denique quomodo ſcitis eas anteà extitiſſe, cùm nullus Scriptor, nullus Hiſtoricus id tradat, nec vllum huius rei ſit veſtigium? Nam & ipſe parens earum Lutherus anteà Catholicus fuit, & cùm furore percitus, eò quòd Indulgentiarum promulgatio ipſius Ordini in Germania delata non eſſet, ab Eccleſia deſciuiſſet; non antiquos illius ſectæ cultores collegit, ſed Catholicos peruertit, & nouam ſectam ex veterum ſectarum fruſtis excitauit. Itaque nullo colore dicitur, religionem Lutheranam & Caluiniſticam anteà extitiſſe.

30 Octauò, Antichriſti perſecutio non diu durabit, vt omnes fatentur: *niſi enim breuiati fuiſſent dies illi, non fieret ſalua omnis caro*; vt Dominus ait Matth. 24. Sed perſecutio Pontificis in hæreticos multis ſæculis durauit: ergo hæc non eſt perſecutio Antichriſti. Nonò, Antichriſtus ſua perſecutione tollet omnem publicum Chriſti cultum, & in primis iuge ſacrificium; vt patet ex cap. 12. Danielis. At Summus Pontifex non tollit, ſed ſtabilit iuge ſacrificium, & nouis illud regionibus infert. Itaque ex diametro

repugnat Antichriſto. Decimò, Antichriſtus innumerabili exercitu perſequetur Eccleſiam: vt enim Apocalypſis 20. dicitur, Satanas tunc ſolutus *exibit & ſeducet gentes, quæ ſunt ſuper quatuor angulos terræ Gog & Magog, & congregabit eos in prælium, quorum numerus eſt ſicut arena maris, & aſcenderunt ſuper latitudinem terræ, & circuierunt caſtra ſanctorum, & ciuitatem dilectam, & deſcendit ignis de cælo, & deuorauit eos.* At nihil horum hactenus eſt viſum, numquam Pontifex talem exercitum habuit, vnde nec Lutheranos, nec Caluiniſtas illo perſequi potuit. Vndecimò, Antichriſtus in ſua perſecutione prohibebit, ne poſſit quis emere aut vendere abſque eius charactere, quem ſuis tradet, quo profitebuntur ſe ab eius partibus ſtare. At hactenus tot ſæculis Summi Pontifices nullum tale præceptum dederunt, nec vllum characterem Catholicis impreſſerunt; nec vllus hactenus in regno Pontificis coactus fuit aliquod tale ſignum exhibere.

RESPONSIO AVCT. PRAEFAT. DE CHARACTERE ANTICHRISTI.

Ad hoc reſpondet Auctor Præfationis, 31
pag. 98. *Character in fronte, eſt externa profeſſio ſe huic beſtiæ* (Romano Pōtifici) *ſubiici. Signum in dextra notat actualem atque implicitam obedientiam erga eam, quam putant non poſſe errare, etiamſi eos contra*

Prin-

Principes ſuos naturales arma ferre iuberet; cui ſimilis eſt cæca illa obedientia, in quam omnes Ieſuitæ iurant, &c. Et infrà: *Qui non concedit abſolutam hanc poteſtatem, neque emendi neque vendendi ius habet; quia nemo fidem ſeruare tenetur hæreticis, vllúmve contractum cum illis ratum habere.*

En præclaram illius loci explicationem, quæ neque textui, neque vſui applicari poteſt. Quomodo enim hæc profeſſio ſubiectionis, & obedientia actualis, & implicita, vel cæca, in foro ad ſingulos emptionis & venditionis actus exhibebitur? v.g. Vis emere panem, vinum, piſcem, carnem, pannum; quomodo hunc characterem proferes, vt oſtendas tibi ius emendi competere? Quomodo oſtendes ſingulis, te erga Summum Pontificem habere obedientiam, præſertim implicitam, aut cæcam? Deinde profeſſio ſubiectionis eſt in ore, nō in fronte, vel dextra: obedientia actualis & implicita eſt in externa alicuius operis executione, non in dextra. At character ille Antichriſti erit in fronte vel in dextra, & poterit ſtatim venditori exhiberi. Denique hactenus in regno Pontificis neque fuit vllum præceptum, neque vſus alicuius ſigni in quotidianis contractibus exhibendi; vt etiam hæretici te- REFVTATVR.

ſtari poſſunt, qui in locis Catholicorum, & maximè in Italia, & Romæ ſunt verſati. Non enim rogantur, an profeſſionem ſubiectionis Pontifici fecerint; an illi obedientiam actualem & implicitam, aut cæcam præſtent. Omitto non videri Auctorem intelligere quid ſit obedientia implicita, cùm hæc ſit maximè inuiſibilis. Obedientiam cæcam in religioſis maximè commendant ſancti Patres: Baſilius conſtitut. monaſtic. cap. 23. Gregorius l. 2. c. 4. in 1. Regum: Bernardus lib. de præcepto & diſpenſat. colum. 6. Caſſianus de inſtit. renuntiantium lib. 4. c. 41. &c. Vnde non eſt irridenda.

Similiter illud de poteſtate emendi & 32
vendendi, nullum colorem habet. Si enim non poſſe emere aut vendere, nihil eſt aliud quàm contractum poſſe reſcindi, eò quòd hæreticis fides non ſit ſeruanda, parui ſanè eſt momenti, parumque afflictionis adfert. Quotuſquiſque enim eſt hæreticorum, qui metu reſciſſionis non auſit emere neceſſaria à Catholicis, aut quoſuis cum illis inire contractus? Quot contractus eo nomine à Catholicis, cum detrimento hæreticorum ſunt reſciſſi? Aut quomodo hæc reſciſſio in quotidianis rerum neceſſariarum emptionibus & venditionibus mandari poſſet executioni? Denique quis vmquam docuit Catholi-

tholicorum, hæreticis in emptione & venditione fidem non eſſe ſeruandam? Neque verum eſt Catholicos Doctores ita generatim & abſolutè docere, hæreticis fidem non eſſe ſeruandam, vt hæretici falsò imponunt. Loquuntur enim de fœderibus iniquis, & in damnum religionis vergentibus, ad quæ hæretici per vim Catholicos compulerunt; modò tamen antè legitima auctoritate à iureiurando ſoluantur, & conſtet maiora mala ex reſciſſione non impendere. Idem docent hæretici noſtri temporis, de fide data Catholicis, & longè ampliùs: vt in alia Diſputatione oſtendemus.

33 Quod autem de æquiuocatione hîc παρέργως aſſuitur: Nemo Catholicorum DD. docet fas eſſe ea vti, cùm quis legitimè à ſuo Iudice interrogatur; ſed cùm à Iudice non ſuo, vel iniquè cõtra ordinem Iuris: vt cùm in Anglia à Iudicibus ſęcularibus & hæreticis interrogantur Sacerdotes quorum confeſſiones ipſi exceperint; in quorum ædibus ſacrificium obtulerint; quæ peccata in confeſſione audiuerint; quænam ipſi peccata Sacerdoti ſint confeſſi; quam pœnitentiam Sacerdos eis iniunxerit; quibus icunculas benedictas diſtribuerint; & ſimilia, quæ in Anglicanis Iudiciis inquiri à Sacerdotibus, multi Auctores Angli ſcribunt. In his Ca-

tholici docent, non teneri reum ad mentem Iudicis reſpondere, ſed poſſe verborum artificio, abſque tamen mendacio, ſe diſcrimini eripere. Cur enim tenear gladium occultum porrigere, vel oſtendere volenti me iniquè iugulare? Cur hæretici hoc in Catholicis calumniantur, cùm ipſi in huiuſmodi diſcrimine, etiam fidei ſuæ externam abnegationem, & profeſſionem alienæ permittant? exemplo ſint Puritani in Anglia, qui contra Religionis ſuæ dogma iurant in Primatum ſpiritalem Regis: & eorum Apoſtolus Caluinus, qui Argentinæ ſubſcripſit ſententiæ Lutheranorum, de reali pręſentia Corporis Chriſti in Euchariſtia, ad eorum gratiam demerendam.

Decima DEMONSTRATIO, *ex miraculis Antichriſti.*

ANTICHRISTVS faciet varia miracula, ſpeciem quidem externam 34
operis miraculoſi & ſupernaturalis habentia, reipſa tamen inania & falſa, vt quæ præſtigiis & ope diaboli conſtabunt. Habebit quoque varios miniſtros, & primarium quemdam pſeudoprophetam, qui ſimilia patrabit; & hæc omnia eo fine, vt omnes Antichriſtum pro Męſſia & vero Deo

agno-

agnoſcant,& adorent tum ipſum,tum imaginem eius. At nihil horum competit in Pontifices. ergo hi non ſunt Antichriſtus.

Maior patet. Primò, ex Scripturis. 2. ad Theſſ. 2. *Cuius eſt aduentus ſecundùm operationem Satanæ, in omni virtute, & ſignis & prodigiis mendacibus.* id eſt, aderit inſtructus tota diaboli poteſtate. hoc enim ſignificat illud, *in omni virtute*, Græcè ἐν πάσῃ δυνάμει, ad patranda ſigna & prodigia mendacia. *Mendacia* vocat, quia non erũt vera ſigna ſupernaturalia: ſed vel erunt præſtigiæ & illuſiones oculorum, vt cùm vnum ex capitibus Antichriſti videbitur mori, & excitari ab Antichriſto; vel ſi aliquid ſolidi habebunt, non excedent vim naturalem cauſarum creatarum. quale eſt ignem deſcendere de cælo; hoc enim diabolus fecit, cùm greges Iob perderet: & imaginem beſtiæ loqui, diabolo intus loquẽte,&c. Apocal. 13. *Dedit illi* (beſtiæ, Antichriſto) *draco virtutẽ ſuam & poteſtatem magnam;& vidi vnum de capitibus ſuis* (videtur ſignari vnus de ſeptem Principibus, qui ſe illi ſpontè ſubmittent, cùm tres alios prælio vicerit, Danielis 7.) *quaſi occiſum in mortem: & plaga mortis eius curata eſt*, nempe à beſtia, *& admirata eſt vniuerſa terra poſt beſtiam. & adorauerunt draco-* MIRACVLA ANTICHRISTI.

 nem

nem (diabolum qui operabatur in Antichriſto, & quem putabant eſſe numen diuinum) *qui dedit poteſtatem beſtiæ: & adorauerunt beſtiam.* Dicet enim Antichriſtus ſe eſſe Deum & hominem, & naturam humanam eſſe aſſumptam à Diuinitate in vnionem hypoſtaticam. Itaque vtrumque adorabunt. Et infrà de alia beſtia, quæ erit primarius ipſius pſeudopropheta, dicitur *feciſſe magna ſigna coram hominibus, vt adorarent beſtiam & imaginem eius*: & inter cetera, feciſſe ignem è cælo deſcendere, & imaginem beſtiæ loqui.

Idem docent omnes Patres, & omnes Interpretes. Omnes enim hæc ſigna propriè, & non metaphoricè explicant, ſicut hæretici. Omnes enim docent Antichriſtum maximum fore magum, & ope diaboli plurima ſigna & prodigia editurum; idq́; eo fine, vt ipſe ab omnibus Meſſias & Deus habeatur, & honore diuino colatur, vt ſuprà oſtenſum eſt.

Minor, nempe in Summos Pontifices nihil horum congruere, eſt manifeſta. Pauci enim miracula à mille annis fecere: nemo illorum hominem, qui mortem ſimularit, viſus eſt excitare; nemo ignem è cælo in terram deuocare; nemo vocem imagini tribuere: quæ tria hîc ſpeciatim recenſentur:

tur: & primum Antichriſto, reliqua duo eius pſeudopropheta tribuuntur. Deinde Pontifices non habent aliquem primarium pſeudoprophetam, qui homines ad eius vel imaginis ipſius adorationẽ ſub pœna mortis compellat, aut eo fine ſigna aliqua faciat.

35 Ad hæc reſpondet Auctor Præfationis tria. Primò, De ſignis Antichriſti in genere pag. 59. ſigna & prodigia mendacia Antichriſti, eſſe miracula quæ fiunt in Eccleſia Catholica. *Iam, inquit, quæ tandem Eccleſia iactet innumerabilia miracula, quæ tamen maximam partem aduerſantur ſuæ ipſorum doctrinæ, nemo meliùs Bellarmino dixerit, cùm iumẽto ſuo famelico, quod pabuli oblitum, Sacramentũ genibus curuatis adorabat.* RESPONSIO AVCT. PRAEFAT. DE SIGNIS IN GENERE.

Sed contrà. Si miracula quæ fiunt in Eccleſia Catholica ſunt ſigna mendacia Antichriſti; ergo non ſolùm à mille annis venit Antichriſtus, ſed à temporibus Apoſtolorum. Singulis enim centuriis annorum plurima miracula facta ſunt, vt conſtat ex Hiſtoria Eccleſiaſtica Euſebij, Socratis, Sozomeni, Ruffini; & ex vita Gregorij Thaumaturgi deſcripta à Gregorio Nyſſeno, Antonij ab Athanaſio, Hilarionis ab Hieronymo, Martini à Sulpitio, Simeonis Stylitæ à Theodoreto. Plurima alia commemorantur à S. Auguſtino lib. 22. de Ciuitate cap. 8. REFVTATVR.

facta

facta in Africa ipſi notiſſima. Falſum ergo eſt Antichriſtum primum poſt annum Domini 600.veniſſe. Secundò, Si illa miracula ſunt Antichriſti, ergo omnes illi Sancti fuerunt miniſtri Antichriſti: ergo Franciſcus, Dominicus, Bernardus, Malachias, Bonifacius, Adalbertus, Auguſtinus, VVillebrordus,& omnes prouinciarum Septemtrionalium Apoſtoli, & reliqui iam cómemorati fuerunt pſeudoprophetæ Antichriſti,eiusque inſtrumenta ad hominum ſeductionem. Ergo Sancti in cælo regnantes, & in primis beatiſſima Virgo, ad quorum inuocationem longè maxima pars miraculorum perficitur, quibus Eccleſia gloriatur, Antichriſto ſeruiunt ad humani generis perniciem! Quæ omnia quàm ſint blaſphema, quis non videt? Ait quidam de Diuis

Pindarus Olymp. Ode 1. loquens, Ἀκέρδεια λέλογχε θαμινὰ κακαγόρος, *Damnum crebrò corripit maledicos*: quanto magis blaſphemos: Eſtque hæc non vulgaris blaſphemia, ſed in Spiritum ſanctum; qua opera virtute Spiritus ſancti ad veritatis confirmationem, & mentium illuſtrationem patrata, referuntur in diabolicam operationem. de qua blaſphemia dictum à Domino Matthæi 12. & Marci 3. *eam neque in hoc ſeculo, neque in futuro remittendam.* Tertiò, Miracula Antichri-

ſti

ſti eo fine efficientur, vt homines illum pro Deo agnoſcant & adorent. At miracula quæ fiunt in Eccleſia, non fiunt vt Pontifex Deus habeatur, aut honore diuino colatur: ergo non pertinent ad miracula Antichriſti.

Sed cur obſecro miracula Eccleſiæ aduerſantur ipſius doctrinæ? *Quia*, inquit Auctor, *inter miracula Eccleſiæ ponitur iumentum externo geſtu Euchariſtiam adorans, cùm tamen hoc Sacramentum non ſit inſtitutum, vt illud oues & boues & pecora campi adorarent.* At certè hoc iumentum, vel potius Deus per illud, impietatem Caluiniſtarum, qui realem ibi Domini præſentiam nolunt agnoſcere, egregiè confutat. ſicut olim per aſinam, Prophetæ inſipientiam redarguit. Neque ideò conſequens eſt, vt Euchariſtia ſit inſtituta, vt à iumentis adoretur: imò ideò miraculum eſt, quia ad hoc inſtituta non eſt. Cùm enim hic actus longe ſuperet naturæ brutalis captum, ſignum eſt eum prouenire ex diuino impulſu, ad prçſentiam Creatoris, cui omnia ſubduntur, teſtandam: vt S. Antonius de Padua huius miraculi patrator dicebat. *RESPONSIO AVCT. PRÆFAT.

36 Secundò,* De deſcenſu ignis & imaginis adoratione reſpondet pag. 97. *Ignem eſſe fulmen excommunicationis, cuius*, inquit, *tanta* DE DESCENSV IGNIS, ET IMAGINE BESTIAE.

tanta eſt vis, vt thronis exturbare Principes valeat, adeò vt omnes pro hæreticis occidendi ſint & exurendi, qui beſtiæ nolunt imaginem adorare, hoc eſt, ſummam eius poteſtatem nullis limitibus circumſcriptam. Itaque *facere ignem deſcendere de cælo*, hoc Interprete, eſt *fulmen excommunicationis vibrare*: *Adorare beſtiam*, eſt *agnoſcere eius ſupremam poteſtatem. Imago beſtiæ*, eſt *ſumma & illimitata eius poteſtas.*

REFVTATVR. Verùm quis iſta à iudicio tranquillo, non ab animo intemperiis agitato, proficiſci dixerit? Nam Primò, Scriptura commemorat illud tamquam rem ſtupendam, exoticam, & mortalium oculis inſolentem. *Fecit*, inquit, *ſigna magna, ita vt etiam ignem faceret de cælo deſcendere in terram in conſpectu hominum.* At fulmen excommunicationis eſt res quotidiana in Eccleſia, & quotannis cum ſumma ſolemnitate in multos vibratur; & nemo obſtupeſcit. Quia etſi ſit res valdè terribilis, neq. ſolùm poſſit hominem throno deiicere, ſed etiam Satanæ tradere: tamen hæc vis eſt inuiſibilis. Vnde pleroſque parum terret; & hæretici illud *fulmen brutũ* vocant. Secundò, Plurimi Pontifices ſanctiſſimi ante annum Domini 600. & ipſe S. Paulus, hoc fulmen iaculati ſunt in contumaces: ergo vel ipſi ſunt Anti-

Antichriſti ; vel ſaltem fecerunt ſigna & prodigia mendacia,& Antichriſtiana: quorum vtrumque abſurdum eſt & blaſphemum ; ac proinde etiam hæc interpretatio, ex qua id ſequitur. Tertiò, Non ipſe Antichriſtus, ſed eius pſeudopropheta ignem cælo deuocauit. At excommunicationes, præſertim in Principes,à Summo Pontifice feruntur, non ab inferioribus. ergo Summus Pontifex non eſt Antichriſtus, ſed quærendus eſt alius qui ſit Antichriſtus, cui Pontifex ſubſeruiat; ſi fulmen excommunicationis ad miracula Antichriſti pertinet.

37 Iam quod ad *imaginem beſtiæ* attinet; quomodo ſuprema & illimitata poteſtas eſt imago Antichriſti? Imago enim debet eſſe extra rem cuius eſt imago, & ab ea diſtincta: hæc autem poteſtas eſt ipſi intrinſeca. Deinde res eſt prior ſua imagine, & abſque ea eſſe poteſt. At Antichriſtus non poteſt eſſe ſine hac poteſtate; imò per hanc tamquam per formam (Auctoris &aliorum hęreticorum iudicio) conſtituitur. Ideò enim dicunt Pontificem eſſe Antichriſtum, quia hanc illimitatam *poteſtatem* ſibi arrogat;vt ſuprà Demonſt. 7. dictum eſt. Idem ergo erit forma conſtituens eſſe rei, & imago extrinſeca eiuſdem rei. Prætereà, quomodo *poteſtas* illa poteſt cerni oculis, & proponi IMAGO BESTIAE.

populo,

populo, vt ab illo adoretur? quomodo populus poteſt hanc *poteſtatem* fabricare, & domi ſuæ adorandam collocare? Ait enim Scriptura, Pſeudoprophetam dixiſſe *habitantibus in terra, vt faciant imaginem beſtiæ, quæ habet plagam gladij, & vixit.* Quomodo huic *poteſtati* datus eſt ſpiritus & loquela? Nam vt Scriptura dicit: *Datum eſt illi vt daret ſpiritum imagini beſtiæ: & vt loquatur imago beſtiæ.* Ex quibus videat Lector qualibus commentis poteſtas Pontificia oppugnetur.

Vndecima DEMONSTRATIO, *ex conſideratione nominis.*

SCRIPTVRA Apocalypſis 13. dicit Antichriſtum habiturum nomen, cuius numerus ſit *666*. Hunc autem numerum Spiritus ſanctus eo fine reuelauit, vt cùm Antichriſtus venerit, & cœperit omnia ſibi ſubiicere, ex nomine poſſit à ſapientioribus Eccleſiæ certò deprehendi, deprehenſus caueri, & alij poſſint præmoneri vt caueant. Si enim nomen habuerit, cuius litteræ hunc numerum adæquatè expleant; id certum ſignum fore hunc eſſe ipſum Antichriſtum. Ita Irenæus lib. 5. cap. 30. & paſſim Interpretes huius loci. Atqui hactenus hæretici in 38

nullius

nullius Pontificis nomine hunc numerum oſtendere potuerunt : ergo nullus eorum Antichriſtus habendus.

Hìc ſe mirè torquent, vt vel in ſpeciem videantur hunc numerum deprehendiſſe. Itaque plerique confugiunt ad nomen λατεῖνος, cuius litteræ ſummam illam conficiunt. Quam ſententiam approbat quoque Auctor noſter pag. 80. etſi firmiter ei non adhæreat. Sed eſt omnino improbabilis. Agitur enim de nomine proprio, non de communiſſimo, ex quo nihil certi de ſingulari perſona colligi poteſt. Deinde Romani Pontifices numquam appellati ſunt λατεῖνοι vel λατεῖνος, ſed λατῖνοι. quod nomen non explet illum numerum. Secundò, Communis Patrum ſententia eſt Antichriſtum fore Iudæum, vt ſuprà oſtenſum eſt, non Latinum; & Iudæorum regnum ſuſcitaturum, vt ipſi toto orbe dominari videantur cum ſuo Meſſia. Itaque non gloriabitur illo nomine λατεῖνος, ſed alio auguſtiore, quo ſignificet ſe eſſe Meſſiam in Lege promiſſum. Tertiò, Nomen Romanorũ longè fuit ſemper auguſtius quàm Latinorum: vnde etiam Græci vocabant ſe Romanos; & ſuos exercitus, exercitus Romanorum; ergo potiùs deberet vocari *Romanus* quàm Latinus.

RESPONSIO HAERETIC.

λατεῖνος.

E Nec

Nec obſtat quòd Irenæus lib. 5.cap. 30. inter cetera hoc etiam nomen ponat tamquam probabile: quia accipit hoc nomen tãquam proprium; non vt commune,ſicut hæretici. Spectata autem potentia Romanorum, quæ erat ipſius ætate, non erat improbabile fore aliquando, vt illa tandem ſub finem ſæculi deueniret ad aliquẽ Principem,cui nomen eſſet λατεῖνος,qui totis viribus Eccleſiam perſequeretur, & repræſentaret Antichriſtum. Deinde Irenæus probabilius cenſet nomen Antichriſti non fore λατεῖνος,ſed τειτάν.hoc enim eſt magnificentius, vtpote ipſi Soli congruens, & tyrannicum quiddam & minax præ ſe ferens, Antichriſti potentiæ & moribus accommodatè.

REFVTATVR ALIA RESPONSIO.

Alij cum vident ſe hîc non poſſe euoluere, confugiunt ad numerum annorum, 39
qui fluxerint vſque ad Antichriſti regnum, vel mortem: ſed eorum initium varie ſtatuunt. Quidam dicunt hos annos numerandos a tempore quo Pompeius ſpoliauit templum Iudæorum: alij à Domini natali: alij a Domini aſcenſu in cælum: alij a tempore quo Ioannes Apocalypſim iſtam habuit,qui fuit annus 97. Chriſti, vt ex Euſebio colligitur. Auctor Præfationis cùm Bonifacium III.faciat primum Antichriſtum, com-

computat à natiuitate Chriſti. Verùm cùm ab eo tempore vſque ad Bonifacium ſolùm reperiantur anni 606. deſunt ad numerum requiſitum 60. Vnde ſequitur manifeſtè ab Auctore perperàm Bonifacium ſtatui primum, cùm Antichriſtus 60. annis poſt Bonifacium venire debuerit. Additis autem 60. annis incidimus in Vitalianum, ſub quo nihil noui Eccleſiæ Romanæ collatum, ſed ſolùm priuilegia eius confirmata; ne videlicet Conſtantinopolitanus Patriarcha ea ſibi vſurparet. Maximas autem calamitates totis illis 60. annis Eccleſia perpeſſa; peſtem, famem, inundationem, terræ motus, Perſarum incurſiones, quibus 90. millia Chriſtianorum vno tempore occiſa, ſeditiones Orientales, hæreſim Monothelitarum, S. Martini captiuitatem & exilium, ærarij ſacri multis ſæculis congeſti expilationem. Denique ſub Vitaliano vrbs omnibus ſuis ornamentis à Græco Imperatore ſpoliata. Hoccine eſt regnum Papæ confirmari?

40 Sed inquit, *Confirmatus eſt titulus Vniuerſalis Epiſcopi ſub Vitaliano.* Verùm quid iuuat tituli confirmatio, cùm res ſemper fuerit & viguerit? Itaque cùm Auctor videret hæc eſſe parum firma, alium adhibuit computum: nimirum, vt numerus ille an-

ALIA SENTENTIA AVCTORIS PRAEFAT. REFVTATVR.

norum ineatur à direptione templi Iudaici per Pompeium. Ab hoc enim tempore vſq. ad Bonifacium III. ſunt anni *666*. Sed contrà Primò, Cur à direptione tẽpli ille numerus cẽſendus, potiùs quàm à vaſtatione, quæ multò fuit illuſtrior, aut à Domini natiuitate? Certè nulla eſt ratio, niſi quia magis ſeruire videbatur Auctoris propoſito. Quis enim diuinare queat ab illa direptione ſumendum initium huius numeri, præſertim cùm nulla vſitata computandi ratio inde ſumatur? deinde ab eo tempore vſque ad Bonifacium Tertiũ ſunt plures anni quàm *666*. nempe *669*. vel *670*. itaque numerus non exactè reſpondet. at debet exactiſſimè congruere; alioquin daret occaſionem errandi; & potiùs dici debebat numerum eius eſſe *670*. quàm *666*. Tertiò, Scriptura loquitur de numero nominis, non de numero annorum. Hæc autem duo multùm diſtinguuntur. Nemò enim numerum nominis ſana mente vocauerit numerum annorum à natiuitate Domini, &c. alioquin de ſingulis Imperatoribus & Regibus dici poterit, numerum nominis eius eſſe talem numerum. v.g. numerum nominis Caroli V. eſſe 1520. numerum nominis Ferdinandi eſſe 1558. numerum nominis Maximiliani II. eſſe 1564. & ſimilia. Quartò, Antichri-

chriſtus tradet numerum nominis ſui populis in ſignum, vt poſſint emere & vendere; vt apertè habetur cap. 13. Apocalypſis. At quis mentis compos credat illum acceptum numerum annorum qui effluxit à natiuitate vel aſcenſione Chriſti, cuius memoriam totis viribus conabitur abolere; aut à viſione Ioannis, vel à templi direptione; & hunc numerum populis traditurum, tamquam ſuum characterem, quo profiteantur ſe eius eſſe cultores? ex quibus cõſtat quàm inconſiderate & nullo iudicio hæc in chartam ſint illita.

Duodecima DEMONSTRATIO, *ex loco, & Sede Antichriſti.*

41 SEDES Antichriſti non erit Romæ, ſed Ieroſolymis: At ſedes Pontificum eſt Romæ, non Ieroſolymis: Ergo Pontifices non ſunt Antichriſtus. DE SEDE ANTICHRISTI SYLLOGISMVS.

Maior probatur: Primò, Quia Antichriſtus erit Iudæus, & ſe Iudæis venditabit pro Meſſia in Lege promiſſo, & ab eis pro tali recipietur; vt ſuprà n. 19. & 20. ex Scriptura, & omnium Patrum ſententia oſtenſum eſt: ergo ſedem ſuam conſtituet in Iudæa, nimirum in terra diuinitus promiſſa, & in vrbe ſancta Ieruſalem, de cuius gloria, PRIMA PROBATIO MAIORIS.

& magnificentia futura, multa dicuntur in Scripturis; quæ omnia Iudæi ad terrenam Ieruſalem, qualis erit ſub Meſſia, referunt. Si Romæ ſedem figeret, non oſtenderet ſe Meſſiam promiſſum: quia ſedem Dauid non videretur occupare, nec implere ea, quæ de gloria & imperio illius vrbis, & Templi inſtauratione, à Prophetis prædicta putant. Accedit quòd Romam cenſeant profanam, & contaminatiſſimam tum idololatria veterum, tum cultu Chriſti, eamque habeant maximè exoſam: quia à Romanis ipſorũ Principatus, oppida, Templum & Sacerdotium ſunt deleta, maioribus eorum ſeruituti ſubiectis, vel variis cladibus interemptis. Itaque nullo modo credibile eſt ſedem Antichriſti Romæ fore.

SECVNDA PROBATIO MAIORIS.

Secundò, Idem apertè conuincitur ex cap. 11. Apocal. vbi dicitur Antichriſtum facturum bellum aduerſus duos illos Prophetas, & illos occiſurum. *Et corpora eorum*, inquit, *iacebunt in plateis ciuitatis magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma & Aegyptus: vbi & Dominus eorum crucifixus eſt*. At non Romæ, ſed Ieroſolymis crucifixus eſt Dominus.

RESPONSIO AVCT. PRAEFAT.

Hæretici hîc confugiunt ad tropos, mo- 42
re conſueto, cùm verborum proprietas illis aduerſatur, & dicunt hîc ſignari *Romam*, *quia*

quia ibi Dominus magis quàm vſquam alibi per peccata crucifigitur. Ita Auctor pag. 61. Et confirmatur, quia cap. 18. v. 24. de Roma dicitur: *In ea ſanguis Prophetarum & Sanctorum inuentus eſt, & omnium qui interfecti ſunt in terra.*

Sed contrà. Primò, Quia eſt regula generalis, Non eſſe recedendum à verborum proprietate in exponendis Scripturis, niſi aliquid ad hoc cogat; alioquin nihil erit certi. quam regulam etiam Lutherus ſeruandam præſcribit, ita ſcribens in captiuitate Babyl. cap. de Sacramento panis: *Verbis diuinis non eſt vlla vis facienda, neque per hominem neque per Angelum, ſed quantum fieri poteſt in ſimpliciſſima ſignificatione ſeruanda ſunt; & niſi manifeſta circumſtantia cogat, extra grammaticam & propriam accipienda non ſunt, ne detur aduerſariis occaſio vniuerſam Scripturam eludēdi. quo conſilio rectè Origenes olim repudiatus eſt, quòd ligna, & omnia quæ de paradiſo ſcribuntur, contempta grammatica locutione, in allegorias vertit.* Itaque cùm hîc nihil cogat, non poſſumus à proprietate recedere. Deinde Scriptura voluit clarè inſinuare vbinam illi eſſent occidēdi. vnde cùm dixiſſet, *quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma & Aegyptus*; quia hoc obſcurum videbatur, REFVTATVR.

batur, ne erraremus quæ illa ciuitas eſſet, addidit ſignum notiſſimum; *vbi Dominus eorum crucifixus eſt*. Nemo enim poteſt ignorare, vbi id factum ſit. Si locutus fuiſſet de crucifixione per peccata, res fuiſſet obſcuriſſima. Cui enim niſi hæreticis eſt manifeſtum, Chriſtum magis crucifigi Romæ per peccata ſub Pontificibus, quàm in multis aliis oppidis? Sanè Catholicis manifeſtũ eſt, illum multò ampliùs crucifigi Londini, & in aliis magnis hæreticorum vrbibus, quàm Romæ. Itaque fruſtrà illud additum fuiſſet, vtpote magis obſcurum. Tertiò, Roma à Ioanne ſępiùs vocatur *Babylon*: vt patet cap. 17. & 18. quia *Babylon* fuit figura Romæ; vt inquit D. Auguſtinus lib. 18. de Ciuit. cap. 22. nimirũ magnitudine imperij, potentia, afflictione Iudæorum, excidio vrbis & templi, deletione populi, captiuitate eorum & ſeruitute. Eodem modo vocatur à D. Petro Epiſt. 1. in fine. Nec erat ratio cur hãc appellationem mutaret in aliam minùs congruentem. At Ieruſalem rectè vocatur *Sodoma*, alluſione ad locum Iſaiæ cap. 1. *Audite principes Sodomorum*, &c. idque ob impuritatem, ſuperbiam, & violentiam, quæ ibi tempore Antichriſti regnabunt; & Ægyptus, ob cæcitatem cordis & omnem impietatem. fuit olim ciuitas magna,

BABYLON FIGVRA ROMAE.

gna, & rurſus magna erit illo tempore Iudæis ex toto mundo eò confluentibus, eamque in Sedem Regni inſtaurantibus.

Ad confirmationem. Solùm ſignificatur illis verbis Romam ſuſtinere culpam ſanguinis Prophetarum & Sanctorum, vbique effuſi: quia per ſuos præſides & miniſtros toto orbe perſequebatur Chriſtianos, & innumerabilem eorum multitudinem occidit. Loquitur autem de Prophetis noui Teſtamenti, quales multi fuere in primitiua Eccleſia. Ridiculè interpretantur iſta hæretici de Summo Pontifice; quia variis locis aliquot Lutherani & Caluiniſtæ per Inquiſitores traditi ſunt brachio ſæculari puniendi. Hi videlicet ſunt illi Prophetæ & Sancti. Sed de hoc ſuprà n. 29.

Tertiò probatur: Tempore Antichriſti Roma erit deleta, vt apertè colligitur Apocal. 13. vbi dicitur decem illos Reges, qui breui tempore regna potientur, odio habituros fornicariam, eamque igni combuſturos & tradituros regnum ſuum beſtiæ, ſeu Antichriſto. Deinde explicans quænam illa mulier ſit, *Mulier*, inquit, *quam vidiſti, eſt ciuitas magna, quæ habet regnum ſuper reges terræ*. Quibus verbis apertè deſignat Romam, qualis erat tempore S. Ioannis, & qualis futura eſt ſub finem mundi, vt optimè

TERTIA PROBATIO MAIORIS.

mè oſtendit Ribera in hunc locum, & in cap. 14. Apocal. n. 51. & ſequentibus. Neque alicui videri debet incredibile Romam aliquando rurſus imperiũ obtenturam. Quid enim ſi Turca Italiam, impiis quibuſdam Chriſtianis eum accerſentibus vel iuuantibus, aliquando obtineat, & ſedem regni Romæ conſtituat? Quo facto mirum non eſſet, ſi vicina regna hæreticorum factionibus debilitata & diſſecta, in eius quoque poteſtatem venirent; præſertim cùm hæretici Turcam regnare malint quàm Pontificem, aut Regem probè Catholicum. Hoc euentu, an non omnia quæ olim Romano imperio paruerunt, rurſus Romæ ſubeſſent, & ipſa rurſus orbi ſicut olim dominaretur? Rurſus facilè fieri poteſt, vt tam vaſtum imperium ſcindatur, & in decẽ Reges diuidatur; à quibus deinde ipſa Roma, quę illos afflixerat, exſcindatur. Magna paucis ſæculis poteſt fieri rerum conuerſio. Verùm quomodo iſta futura ſint, Deo permittamus. Hoc tamen conſtat, Romam ab illis Regibus ante regnum Antichriſti, vel ſub initium illius, eſſe euertendam: ac proinde eius ſedem Imperij eſſe non poſſe.

QVARTA PROBATIO MAIORIS. Quartò, Danielis 11. *Figet tabernaculum ſuum in Apadno, inter duo maria, ſuper montem inclytum & ſanctum; & veniet ad ſum-*

ſummitatem eius, & nemo auxiliabitur ei. Hîc ſermo eſt de Antichriſto; vt patet ex antecedentibus & ſequentibus. Non enim illa in Antiochum conuenire poſſunt, vt benè oſtendit Hieronymus contra Porphyrium; ſed in Antichriſtum, cuius figuram gerebat Antiochus. Significatur autem Antichriſtum poſt victorias ſuas fixurum ſedem in Iudęa, & periturum in monte ſancto; vt Hieronymus, Theodoretus, & alij interpretantur. *Apadno eſt in Iudæa, vbi montana incipiunt iuxta Nicopolim; quæ olim Emaus dicta*, teſte Hieronymo. His conſentiunt ea quæ habentur Zachariæ 5. cùm dicitur: *Et leuauerunt amphoram* (in qua erat impietas) *inter cælum & terram. Et dixi ad Angelum qui loquebatur in me: Quò iſtæ deferunt amphoram? Et dixit ad me: Vt ædificetur ei domus in terra Sennaar, & ſtabiliatur, & ponatur ibi ſuper baſim ſuam.* Quibus verbis inſinuatur impietatem & excæcationem Iudaicam duraturam vſque ad illud tempus, quo ædificabitur ei domus, ſeu regnum in terra Sennaar. quod fiet quando Antichriſtus regnare incipiet, & à Iudæis in Meſſiam recipietur. Tunc impietas dominabitur, & erit ſupra baſim ſuam (Antichriſtum) locata. Itaque inchoabit regnum ſuum in regione Babylonis,

lonis, vbi plurimi Iudæi habitant (pauci enim ex captiuitate redierunt) poſteà tamen transferet ſedem regni in Iudæam, vt dictum eſt.

EX PATRIBVS IDEM PROBATVR.

Idem probatur ex communi Patrum ſententia. Irenæus l. 5. c. 30. de Antichriſto loquens: *Sedebit*, inquit, *in templo Ieroſolymis*. Hippolytus Martyr de conſummat. ſæculi: *Templum conſtruet Ieroſolymis, quod confeſtim extructum, tradet Iudæis*. Ibidem dicit ſuſcipiendum à Iudæis pro Meſſia. Cyrillus catecheſi 15. *Antichriſtus in templo Dei ſedet. quale autem hoc templum dicit? in templo quod reliquum eſt Iudæorum.* Et infrà: *Si enim tamquam Chriſtus ad Iudæos veniet, à Iudæis ſanè adorari volet. ſtudioſiſſimum ſe oſtendet illius templi, vt ipſe de progenie Dauid eſſe videatur*, &c. Lactantius l. 7. Diuinarum inſtitut. c. 16. dicit, ipſum nomen Imperij Romani mutaturum, & ſedem tranſlaturum in Aſiam. Hilarius can. 25. in Matth. *A Iudæis ſuſceptus loco ſanctificationis inſiſtet*, id eſt, in templo Ieroſolymitano. Hieronymus in cap. 11. Danielis: *Noſtri*, inquit, *& meliùs interpretantur & rectiùs, quòd in fine mundi hæc facturus ſit Antichriſtus, qui cõſurgere habet de modica gente, id eſt, de populo Iudæorum: & tam humilis erit atq. deſpectus,*

vt ei non donetur honor regius, & per inſidias & fraudulentiam obtineat principatum, & brachia pugnantis populi Romani expugnentur ab eo, & conterantur: & hoc faciet, quia ſimulabit ſe ducem eſſe fœderis, hoc eſt legis & teſtamenti Dei,&c. Quomodo ſedem ſuam ſtatuet Romæ, ſi ſimulabit ſe ducem fœderis, qui impleat promiſſiones veteris Teſtamenti Iudæis factas? Idem in fine cap. 11. dicit *Antichriſtum interficiendum in monte ſancto*: idque probat ex Iſaia.

Nec obſtat quod Hieronymus q. 11. ad Algaſiam ait quòd ſedebit *in templo Dei, vel Ieroſolymis, vt quidam*, inquit, *putant*; *vel in Eccleſia, vt veriùs arbitramur*. Quia credibile eſt illũ etiam in Eccleſiis Chriſtianorum ſe oſtentaturum, in loco eminenti, vt ab omnibus tamquam Deus adoretur. Denique omnes veteres docent illum fore Iudæum, & à Iudæis pro Meſſia recipiendum. Itaque non eſt dubitandum quin ſedem regni in Iudæa ſit conſtituturus, vt diuinas promiſſiones de futura illius terræ & populi felicitate, & imperio in totum orbem, implere videatur.

44 Auctor Præfationis totis viribus contendit ſedem Antichriſti eſſe vrbem Romanam. Primò, Quia Apoſtolus 2. ad Theſſalo- OBIECTIONES AVCT. PRAEFAT.

ſalonicenſ. 2. de Antichriſto ita dicit: *Vt in templo Dei ſedeat. Id eſt* (inquit Auctor pag. 57.) *in ſinu & penetralibus Eccleſiæ. Iam vbi ſit Apoſtolica illa Sedes, cuilibet relinquo diuinandum: ſed & quis in ea ſedens pro Deo ſe gerat peccata condonans, animas redimens, fidei articulos definiens, omnium hominum cenſor & Iudex, ipſe à nemine iudicandus.*

Reſpondeo: Si templum Dei accipiamus pro templis Chriſtianorum, non ſolùm Romæ eſt templum Dei, ſed aliis locis innumeris. Nihil ergo nos ad Romam aſtringit. Sed Romæ ſunt, inquit, *penetralia Eccleſiæ*. Ita eſt, ſi metaphoricè Sedem Apoſtolicam vocemus *penetralia Eccleſiæ*. Sed probãdum eſt illi hæc penetralia per *tẽplum Dei* intelligi. Sanè Patres paſſim *templum Dei* accipiunt propriè, nimirum pro templo materiali & viſibili, vt oſtenſum eſt. Numquam enim à propria ſignificatione ad tropos confugiendum, quando ex illa nihil abſurdi ſequitur. Nec refert, quòd aliqui per *templum Dei* intelligant corda Fidelium; quia myſtice exponunt, nec litteralem ſenſum negant. Deinde quis vmquam Sedem Apoſtolicam (hoc eſt auctoritatem Pontificiam) vocet *templum Dei?* aut occupare ſedem Apoſtolicam, dicat eſſe *ſedere in tem-*

templo Dei? Semper ergo Pontifices in templo Dei ſedent, etiam dum foris deambulant: quia ſemper auctoritatem ſuam retinent. Illos autem actus, quos Auctor hîc commemorat, non ſufficere *vt ſedeat in templo gerens ſe tamquam ſit Deus*, ſuprà n.24. demonſtratum eſt.

45 Secundum Argumentum pag. 60. *Ioannes*, inquit, *fuſiùs licet* μυστικώτερον *deſcribit hunc Antichriſtum, quem ſub figura prodigioſæ cuiuſdam beſtiæ, cui ſeptem erant capita, cornua decem,* XIII. *cap. proponit, deinde* XVII. *interpretatur. Vbi illam appellat meretricem, quæ ſederet ſuper aquas multas, & prodigioſæ beſtiæ inſideret. Deinde ſic concludit illud caput, vt mulierem hanc magnam illam ciuitatem, quæ Regibus terræ dominatur, appellet: & tam illo capite quàm initio proximi ciuitatem magnam Babylonem vocet. Itaque Romam eſſe aut fore ſedem illius Antichriſti, locus iſte perſpicuè, & ſine vlla contradictione declarat.* Cap. 18. v. 2.

Argumentum igitur in forma eſt tale. Antichriſtus eſt prodigioſa illa beſtia quæ deſcribitur Apocal. 13. v. 1. Hæc autem beſtia eſt meretrix illa, quæ ſedet ſuper aquas multas, Apocal. 17. v. 1. Hæc meretrix eſt ciuitas magna quæ regibus dominatur cap. 17. v. 18. Hæc ciuitas magna eſt Babylon myſti-

myſtica : Babylon myſtica eſt Roma : ergo ſedes Antichriſti erit Roma.

Videri poſſit Auctor σκοτοδινίᾳ laboraſſe in tam longo Sorite. Inferédum enim erat: *Ergo Antichriſtus eſt ciuitas Romana*, vt cuiuis mentem parumper aduertenti planum eſt. Multum intereſt inter Antichriſtum & ſedem regni eius; inter hominem & ciuitatem : quæ tamen Auctor pro iiſdem habere videtur. Expreſsè enim hîc dicit *Antichriſtum eſſe illam meretricem cap. 17. v. 1. & hāc meretricem eſſe Babylonem ſeu Romam.* & pag. 104. dicit *hanc mulierem eſſe caput adulterinæ eccleſiæ*, eique tribuit omnia illa horrenda quæ Scriptura ibi commemorat. & infrà eadem pag. dicit : *Ipſa ſe caput viſibile indigetat, quatenus diſpenſatrix eſſe vult, & ſola myſteriorum Dei interpres. Denique magnus hic in terra Deus & Auctor fidei, myſtes eſt profeſsione, id eſt, ſacerdos*, &c. Et tamen ibidem dicit *hanc mulierem eſſe Babylonem illam magnam, matrem fornicationum & abominationum terræ.* Et pag. 107. ſic ait: *Deinde vno verbo explicat mulierem, quæ ſuper illam* (beſtiam) *ſedebat, ſeu Monarcham quæ regebat eam, non eſſe aliud quàm magnam illam ciuitatem quæ dominabatur Regibus terræ, ſedem imperij deſignans.* Itaque iuxta hunc Auctorem

Anti-

Antichriſtus eſt *Sacerdos*, eſt *Babylon magna*, eſt *Roma*, eſt *Monarcha Romæ inſidens*, eſt *Rex* & *ſedes regni*. Nimirum iſta eſt ſolida & clara huius loci explicatio, omnibus Patrum explicationibus præferenda.

Sed quis non videat iſta eſſe manifeſtè *ἀσύςατα*, & turbati cerebri phantaſmata? Quomodo idem poteſt eſſe Monarcha & ciuitas, Rex & regni ſedes, Babylon & homo? Quis mentis compos Antichriſtum vocet Babylonem, Romam, ciuitatem? Quare mulier illa inſidens beſtiæ cap. 17. non eſt Antichriſtus, ſed Roma; vt ipſa Scriptura explicat in fine cap. cùm ait: *Mulier, quam vidiſti, eſt ciuitas magna, quæ habet regnum ſuper Reges terræ.* Vbi ſignificatur Roma impia, qualis fuit tempore Ioannis, & futura eſt ſub finem ſæculi. Hæc dicitur *Babylon* myſtica, quia illi ſimilis, & per eam præſignatur; vt ſuprà n. 42. oſtenſum. Accedit quòd illa mulier ſit cōburenda à decem Regibus, qui eam odio habebunt; vt expreſſe Scriptura docet cap. 17. At non comburent Antichriſtum: quia ei ſuam poteſtatem tradent, eique ſeruient, vt ibidem habetur.

Omitto quæ ſcribit Auctor pag. 104. de nomine *myſterij*, vt oſtendat illud Pontifici conuenire. Non enim mulieris illius nomen eſt *myſterium* (vt Auctor ſupponit) ſed

F *Baby-*

Babylon. Per vocem *myſterium* inſinuat S. Ioannes Babylonem & fornicationes myſticè accipienda,non propriè. Fruſtra ergo in myſterio quæritur myſterium, ad ſtruendam Pontifici calumniam.

Tertium Argumentum eſt pag.60. *Deinde*, inquit, *hanc mulierem eſſe illum Antichriſtum liquet ex tempore quo vim ſuam atque operationem exercet; quod erit quadraginta duûm menſium, prout cap.* 13. *habetur, prorſuſq́; conſentit cum illo triennio & ſex menſibus; quod temporis ſpatium omnes Pōtificij regno Antichriſti tribuunt.* 46

Reſpondeo: Cap.13. non dicitur de muliere quòd operationem ſuam exercebit mēſibus quadraginta duobus, ſed de beſtia, quam initio illius capitis deſcribit. Fatemur autem hanc beſtiam eſſe Antichriſtum. Verùm dicimus hanc beſtiam multùm diſtingui ab illa muliere, quam Ioannes vidit cap. 17. quam cōſtat eſſe Romam, non Antichriſtum. Auctor verò ſupponit eam mulierem eſſe Antichriſtum, quod erat probandum;& ita petit principium.

Quartum Argumentum,ibidem: *Beſtia cum ſeptem illis capitibus & decem cornibus, quorum vnum caput vulneratum eſt, rurſuſq́; ſanatum,* 13. *&* 17. *capitibus iuxtà deſcribitur: quam in priore capite, ex tempo-* 47

tempore quo regnum obtinebit, Antichriſtum eſſe conſtat: in poſteriore Romam ſignificari nomine Babylonis, Pontificiorum ipſorum confeßione euincitur. Ita iam liquidò probatum eſt Romam eſſe ſedem Antichriſti.

Reſpondeo dupliciter. Primò, non eſſe eamdem beſtiam quæ deſcribitur cap. 13. & cap. 17. Quæ enim deſcribitur cap. 13. eſt Antichriſtus, vt Auctor fatetur: quæ autem cap. 17. nō poteſt eſſe Antichriſtus. Primò, Quia illa beſtia antecedit decem illos reges, quos Scriptura dicit venturos, & regnū nondum accepiſſe: ſed Antichriſtus non antecedet illos decem reges, ſed ſequetur; vt apertè colligitur ex cap. 7. Danielis, & c. 17. Apoc. v. 17. Illis enim regnātibus orietur Antichriſtus, cui ipſi poteſtatem ſuam tradent Roma deleta. Secundò, Quia mulier illi beſtię inſidens eſt Roma impia, conſiderata ſecundùm totum illud tempus quo dominata eſt orbi, & perſecuta Martyres Ieſu, eorum ſanguine ſe inebrians, vt antiqui Patres exponunt. Sic enim conueniunt illi omnia, quæ ibi ei tribuuntur. Atqui tunc nondum erat Antichriſtus. Vnde Antichriſtus non poteſt eſſe beſtia, cui Roma tunc inſidebat. Idem cogitur fateri Auctor. Nam ipſius ſententia, mulier inſidens beſtiæ eſt Antichriſtus: ergo beſtia cui inſidet non poteſt eſſe Anti-

BESTIAM DE QVA CAP. XVII. APOCAL. NON ESSE ANTICHRISTVM.

chriſtus: niſi fortè idem ſibi ipſe inſideat, ſitque idem ſeſſor & vector, equus & eques; ſicut anteà idem ipſi erat homo & ciuitas, Monarcha & ſedes Monarchæ, &c. Quid ergo illa beſtia, cui mulier inſidet, deſignat? Quidam monarchiam Romanam, quam Roma adminiſtrabat, ſignari volunt, quæ ſub forma portentoſæ beſtiæ Danielis 7. deſcribitur. Sed hæc opinio non videtur vera: tum quia illa beſtia Danielis 7. longè alia forma deſcribitur: tum quia ea, quæ hîc dicit S. Ioannes de hac beſtia, nō poſſunt Imperio Romano accommodari. Non enim de Imperio Romano tēpore S. Ioannis dici poterat, *Fuit & non eſt*, cùm tūc maximè floreret. Deinde non poteſt explicari qui ſint illi ſeptem Reges Imperij Romani, è quibus quinque eo tēpore ceciderunt, ſextus regnabat, & ſeptimus nondum venerat, qui paruo tempore erat regnaturus. Nam plurimi poſt illum qui tunc erat, nēpe poſt Domitianum, impiiſſimi ſunt ſecuti. Denique quomodo ipſum Imperium eſt octauus Rex, & tamen vnus ex ſeptem? Imperium enim non poteſt numerari tamquam vnum ex Regibus Imperij, cùm omnes illos Reges complectatur.

Itaque verius eſt quod alij docent, beſtiam iſtam nō eſſe Imperium Romanum, ſed diabolum conſideratum vt regnantem

in

in mundo, quem Dominus *Principem huius mundi* vocat. Huic ſunt *ſeptem capita*, nimirum Reges impij ſeptem ętatum mundi, per quos populum Dei ſingulis ætatibus perſequitur. *Ex his quinque*, cùm illa viſio oſtenderetur, *ceciderant*; nimirum qui ad quinque ætates mundi ante Chriſti aduentum tranſactas pertinebant: *ſextus iam erat*; nimirum perſecutor ſextæ ætatis, quæ à Chriſti aduentu extenditur vſque ad Antichriſtum: *ſeptimus venturus erat*; nimirum Antichriſtus, *ſed modico tempore regnum obtenturus. Beſtia dicitur eſſe octauus*; quia diabolus etiã perſequitur per ſeipſum quantum poteſt: & rurſus dicitur eſſe ex ſeptem; quia in ſuis capitibus viget & perſequitur, maximè in Antichriſto, in quo tota vis Satanæ reſidebit, & affliget populum Dei. Dicitur illa beſtia *fuiſſe, & modò non eſſe*; quia ante Chriſti aduentum obtinebat mundi Imperium, ſed per Chriſti mortem illud amiſit: eſtque *ligata ad mille annos*, hoc eſt vſque ad tempora Antichriſti. Tunc *modico tempore ſoluetur*, & dominabitur, ſed mox rurſus deturbabitur Imperio, & æterno exitio vnà cum Antichriſto & pſeudopropheta addicetur. Qui plura hac de re volet, conſulat Riberam noſtrum in cap. 17. Apocalypſis. Nobis ſatis eſt non eſſe eam-

F 3 dem

dem beſtiam quæ cap. 13. & cap. 17. deſcribitur, vt volebat Auctor.

Reſpondeo Secundò, argumentum Auctoris non cohærere. quæ enim eſt iſta ſylloge: *Beſtia cap. 13. eſt Antichriſtus: at Roma ſignificatur nomine Babylonis cap. 17. Ergo liquidò conſtat Romam eſſe ſedem Antichriſti?* Omittitur quod erat præcipuum & probandum, beſtiæ illius ſedem eſſe Babylona; quod iam ſæpiùs oſtenſum eſt eſſe falſum.

Non cenſui hîc omittendam pulchram expoſitionem beſtiæ & ſeptē capitum eius, quam habet Auctor pag. 87. Vbi cùm *ſcortum Babylonicum* inſidens beſtiæ Apocalyp. 17. dixiſſet eſſe *Antichriſtum*, & *ſedem Imperij* ipſius, ac *ciuitatem Romanam*; pari ſubtilitate interpretatur beſtiam cui mulier inſidebat, & capita illius: *Beſtia*, inquit, *ipſe eſt Antichriſtus. ſeptem eius capita, ſunt ſeptem imperij formæ, illi ſedi propriæ; quarum quinque iam ceciderant. Reges enim primò fuerunt; deinde exactis Regibus, Conſules, Dictatores, Decemuiri, Tribuni militum. Sexta erat, quo tempore Ioannes conſcripſit hunc librum, Cæſarum Imperium. Septima quæ nondum venerat, & exiguo ſpatio erat duratura, Eccleſiaſtica eſt Epiſcoporum; quæ tranſlationem Imperij Roma Conſtantinopolim cōſecuta eſt. Octaua, quæ*

eſt

eſt Beſtia, ipſe eſt Antichriſtus (Romanus Pontifex) *qui quidem cenſetur octauus propter illius ſummum & abſolutum Imperium: ſimul tamen ſeptimus, quia viſus eſt ſucceſſiſſe Epiſcopis in Eccleſiaſtica quadam ratione imperandi*,&c.

Videri hæc poſſint alicui deliria, nec immeritò. Vt enim omittam apertam ἀντίῤῥησιν, cùm mulier illa dicitur eſſe Antichriſtus,& ciuitas Romana;quomodo illa beſtia cui inſidet mulier poteſt eſſe Antichriſtus, ſi ipſa mulier eſt Antichriſtus? An fortè ſibi ipſe inſidet, eſtque ſimul ſeſſor & vector? Deinde quomodo iſti ſeptem reges ſunt ſeptem Imperij formæ, cùm Imperium Romanum numquam gubernatum fuit per Tribunos militum? hoc enim munus pertinebat ſolùm ad militiam, eratque idem ferè quod modò apud nos munus illius quem vocant *Maeſtro del campo*, & *Mareſchal du camp*, vt inquit Budæus. Deinde Tribunatus iſte non excludebat ordinariam adminiſtrationem Imperij,quę fiebat per Conſules,vel Imperatores,ſed ſimul cum ea conſiſtebat. Si de Tribunis plebis intelligat,malè hos Tribunos militũ vocat, qui multùm ab illis differunt. deinde Tribuni plebis non vltra quindecim annos Rẽpub. adminiſtrauere; Decemuiri vix biennium. Dictatura

quoque non erat aliqua ordinaria poteſtas, ſed extraordinaria ad breue tempus, nempe non vltra ſex menſes, ob aliquam grauem neceſſitatem vrgente periculo alicui commiſſa: vnde non poteſt cenſeri forma diſtincta. Deinde ſpectabat potiſſimùm militiam, & media ad illam neceſſaria. vide de his l. 2. π. De orig. Iuris. Poteſtas Epiſcoporum Romanorum, à tempore Conſtantini vſque ad tempora Bonifacij, non poteſt etiam cenſeri inter formas illas; quia hi numquam Imperium rexerunt. nam toto illo tempore fuere Imperatores Romani, qui Imperium Occidentale gubernarunt; quorum multi ipſum Pontificem non parum afflixerunt. Similiter poſt Bonifacium Tertium numquam Pontifices Imperium Romanum in temporalibus adminiſtrarunt. nam ſemper Imperatores fuere. Illam autem poteſtatem abſolutam, qua in omnes Chriſtianos poſt Bonifacium vſi ſunt, etiam ante illum habuere, eaque vſi ſunt, quantum ratio temporum permittebat, & rerum conditio poſtulabat. Præterea quomodo ratio gubernandi Epiſcoporum, quam vult deſignari per ſeptimum Regem, breui tempore manſit, cùm mãſerit 276. annos, vt ipſe fatetur? Nec valet quod ait, manſiſſe breui tempore facta comparatione ad tempus, quo poſteà

Ponti-

Pōtifices abſoluta poteſtate dominati ſunt, quod eſt pluſquam mille annorum: quia Scriptura loquitur abſolutè, non comparatione temporis longiſſimi: vel certè loquitur comparatione reliquarum formarum; quarum reſpectu 276. anni nō poſſunt cenſeri breue tempus, cùm gubernatio Regum, Tribunorum & Decemuirorum ſimul iuncta tanto tempore non durauerit.

Denique vt alia multa omittam, ſi iſta beſtia eſt Summus Pontifex, quomodo illæ ſeptem formę Imperij ſunt eius capita, cùm priùs extiterint, quàm ipſe cœperit eſſe Antichriſtus? nam vt Auctor fatetur, cœpit eſſe Antichriſtus circa annum 606. at tunc illæ formæ præceſſerant. Imò tempore D. Ioannis iam quinque ceciderant. Itaque capita beſtię ſunt priora quàm ipſa beſtia; & quando capita aliquot ſęculis periere, tūc tandem oritur ipſa beſtia. Erit ergo ἀκέφαλος, non ſepticeps. Quis dicat iſta à ſobrio ſcripta?

48 Quintum Argumētum, pag. 63. *S. Ioannes cap.* 17. *dicit, ſeptem capita illius beſtiæ quam deſcripſerat cap.* 13. *eſſe ſeptem Reges, quorum quinque cecidiſſe, vnum eſſe, ſeptimum nondum veniſſe; ſed cùm venerit, exiguo ſpatio remanſurum: beſtiam autem quæ fuit & non eſt, octauum eſſe, & vnum tamen è ſeptem, qua deſignat Antichriſtum,*

qui nondum venerat temporibus Apoſtolorum, ſed poſteà erat venturus. Vnde manifeſtum eſt Babylonem, quæ eadem eſt Roma, fore ſedem Antichriſti.

Reſpondeo: Et hoc Argumentum eſt ſimile ceteris. In antecedente ſunt tres propoſitiones, ex quibus duæ ſunt manifeſtè falſæ: & conſequens nullam habet connexionem cum antecedente. Falſum enim eſt ſeptem capita beſtiæ cap. 13. eſſe ſeptem illos Reges de quibus cap. 17. quia beſtiæ illæ ſunt planè diuerſæ: vt iam oſtenſum eſt. Nã *beſtia*, de qua cap. 13. denotat *Antichriſtum: beſtia* verò de qua cap. 17. eſt diabolus, vt Regnum huius mundi obtinens. Secundò, Sentẽtiâ Auctoris *mulier inſidens beſtiæ* cap. 17. eſt Antichriſtus: ergo falſum eſt hanc beſtiam cap. 17. eſſe Antichriſtum. debet enim ſeſſor eſſe diſtinctus à vectore. Tertiò, Illa viſio cap. 17. extenditur ad tria tempora, nimirum ad tempus quod præceſſerat illam viſionem, & ad tempus illius viſionis, & ad futurum poſt illam; & ad illa tria tempora pertinet illa beſtia. Nam vt Angelus exponens hanc viſionem ait, quinque ex capitibus illius beſtiæ, ſeu regibus ſub beſtia dominantibus, iam ceciderant, cùm viſio illa oſtenderetur. Sextum iam regnabat, & ſeptimum nondum venerat; & cùm

vene-

venerit, modico tempore erat manſurum. Itaque illa beſtia non denotabat Antichriſtum. Hic enim non fuit ante tempora S. Ioannis; nec eius capita, ſeu principes illi ſeruientes. Verùm Antichriſtus ſignatur per ſeptimum Regem, qui eſt ſeptimum caput beſtiæ, qui modico tempore dicitur manſurus.

Conſecutio etiam nulla eſt: quia etiamſi illa beſtia eſſet Antichriſtus, probandum tamen eſſet ſedē illius beſtiæ eſſe Romam: at hoc nondum præſtitum eſt. Ex quibus videat Lector quales nugas hæretici pro perſpicuis demonſtrationibus venditent.

Decimatertia DEMONSTRATIO, *ex conſideratione temporis quo regnabit perſequens Eccleſiam.*

49 ANTICHRISTI regnum erit breue; ſolùm enim tres annos cum medio illud plenè obtinebit: etſi enim credibile ſit plures annos inſumpturum vt creſcat, & omnia ſibi ſubiiciat; tamen certum eſt non regnaturum niſi tres annos cum medio, poſtquam omnia obtinuerit, & cœperit Eccleſiam generatim perſequi. At Pontifices iam multis ſæculis regnarunt, vt aduerſarij fatentur: ergo illi non ſunt Antichriſtus.

TRES ANNOS CVM MEDIO PERSEQVETVR ECCLESIAM.

Maior

Maior probatur clarè ex Scripturis & Patribus. Ex Scripturis, Daniel 7. *Tradentur*, inquit, *in manus eius vſque ad tempus & tempora, & dimidium temporis*. Quo in loco manifeſtum eſt illum loqui de Antichriſto; neque id hæretici negant: & ſignificat illum perſecuturum Sanctos *ad tempus*, hoc eſt ad annum, *& tempora*, hoc eſt duos annos (in Hebræo eſt עִדָּנִין, quod in duali legi poteſt mutatis punctis עִדָּנַיִן, quo modo haud dubiè legit Hieronymus) *& dimidium temporis*, hoc eſt medium annum: itaque ad tres annos cum medio. Et cap. 12. cùm Daniel petiiſſet ab Angelo: *Vſquequò finis horum mirabilium*, quæ ipſe in ſuperiore viſione vidiſſet, nimirum regni & perſecutionis Antichriſti? iurauit Angelus: *Quia in tempus, & tempora, & dimidium temporis:* ſignificans illa tribus annis & medio finienda. Et paulò pòſt: *A tempore cùm ablatum fuerit iuge ſacrificium, & poſita fuerit abominatio in deſolationem* (id eſt Antichriſti regnum fuerit erectum ad vaſtandam Eccleſiam) *dies mille ducenti nonaginta*; qui efficiunt tres annos cum medio & dies duodecim.

Idem probatur ex Apocalypſi Ioannis. 50
nam cap. 11. dicit: *Calcabunt gentes ciuitatem ſanctam per menſes quadraginta duos:* id

id eſt, tres annos cum medio opprimẽt impij Eccleſiam, nimirum ſub Antichriſto. Et cap. 12. *Mulier* (Eccleſia Chriſti) *quam perſequitur Draco* (per Antichriſtum) *fugit in ſolitudinem, vbi habet locum paratum à Deo, vt ibi paſcat eam diebus mille ducentis ſexaginta:* nimirum vſque prope finem perſecutionis. Idem ſignificatur paulò infrà: *Datæ ſunt*, inquit, *mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, vt volaret in deſertum in locum ſuum, vbi alatur per tempus, & tempora, & dimidium temporis.* Eadem itaq. ſunt 1260. dies, & *tempus, & tempora, & dimidium temporis.* Nec refert quòd tres anni cum dimidio ſint 1277. dies: tum quia defectus paucorum dierum non impedit quo minùs poſſint dici tres anni cum dimidio: tum quia vox Hebræa פְּלַג non ſignificat præcisè medietatem, ſed partem. Et cap. 13. *Data eſt illi* (Antichriſto) *poteſtas facere & gerere bellum cum Sanctis, & vincere eos per menſes quadraginta duos.* Huic conſentaneum eſt illud quod Dominus ait Matth. 24. dies perſecutionis extremæ, nimirum quæ erit ſub Antichriſto, *propter electos fore breuiandos*, id eſt fore paucos; tempus fore breue. Et cap. 20. Apocalyp. Expletis mille annis ſoluendus eſt ſatanas *modico tempore.* ſolutus autem erit toto tempore regni An-

tichriſti: erit ergo hoc tempus modicum, non aliquot ſæculorum.

SENTENTIA PATRVM.

Idem docent omnes Patres. Irenæus l. 5. c. 3. *Cùm vaſtauerit Antichriſtus hic omnia in hoc mundo, regnans annis tribus & menſibus ſex, & ſederit in templo Ieroſolymis, tunc veniet Dominus*, &c. Hippolytus Martyr Orat. de conſummat. ſæculi: *Dimidium hebdomadæ prædicabunt Prophetæ* (Enoch & Elias) *dimidium hebdomadæ, hoc eſt tres annos cum dimidio, regnabit Antichriſtus ſuper terram: pòſt auferetur regnum eius & gloria.* Lactantius l. 7. Diuinarum inſtitut. cap. 17. *Dabitur ei deſolare orbem terrarum menſibus quadraginta duobus.* 51

Hieronymus in cap. 7. Danielis explicans illum verſ. *vſque ad tempus*, &c. *Tempus annum ſignificat: tempora iuxta Hebraici ſermonis proprietatem, qui & ipſi dualem numerum habent, duos annos præfigurant: dimidium autem temporis ſex menſes, quibus ſancti poteſtati Antichriſti permittendi ſunt, vt condemnentur Iudæi, qui non credentes veritati ſuſceperunt mēdacium*, &c. Et in cap. 11. *Tribus cum medio annis, hoc eſt mille ducentis nonaginta diebus, ſanctos perſecuturus eſt, & poſteà corruiturus in monte inclyto & ſancto.*

Auctor operis imperfecti Homil. 49. in Matth.

Matth. *Quod autem tribus annis & ſex menſibus protendendum ſit Antichriſti regnum, multæ Scripturæ ſignificant.*

Auguſtinus l.20.de Ciuit.c.23.explicans illum locum Danielis 7. *Et tradentur in manus eius vſque ad tempus*, &c. *Antichriſti aduerſus Eccleſiam ſæuiſſimum regnum, licet exiguo temporis ſpatio ſuſtinendum, donec Dei vltimo iudicio ſancti regnum accipiant ſempiternum, qui vel dormitãs hæc legit, dubitare non ſinitur.* Itaque iudicio Auguſtini nemo ratione vtens dubitare ea de re poteſt. Theodoretus in cap.7. Danielis dicit hanc phraſim: *per tempus & tempora*, &c. explicari in fine cap. 12. per dies 1290. Denique idem ſentiunt reliqui omnes poſteriores.

Reſpondet Auctor Præfationis pag. 64. illum numerum certum poni pro incerto: & ſignificari Antichriſtum regnaturum per mediam hebdomadam. Hebdomadam autem eſſe totum tempus quod eſt inter primum & ſecundum Chriſti aduentum. mediam hebdomadam eſſe dimidium illius ſpatij: *Sanè*, inquit, *cui vel paulùm modò notus eſt ſtilus, & loquẽdi modus S. Ioannis in Apocalypſi ſua, facilè animaduertet illum numerum certum pro incerto ponere conſueuiſſe.* Probat à ſimili, ex numero *duodecim*

RESPONSIO AVCT. PRAEFAT. NVMERVM CERTVM ACCIPI PRO INCERTO.

decim millium ſignatorum è quauis tribu, de quibus c. 7. & ex numero *exercitus ducentûm millium* (inquit) qui miſſi ad delendam tertiam hominum partem cap. 9. Quibus verbis condemnat hîc Auctor omnes Patres & Doctores Eccleſiæ extremæ imperitiæ. Nullus enim eorum eſt (eius iudicio) *cui vel paulùm modò notus ſit ſtilus & loquendi modus S. Ioannis.* non Irenæus, non Hippolytus, non Cyrillus Ieroſolymitanus, non Hieronymus, non Auguſtinus, non Proſper, non Theodoretus, nec quiſquam poſteriorum. Omnes enim litteraliter exponunt de tribus annis & medio; nec vmquam vel per ſomnium illis in mentem venit, quod Auctori hîc perſpicuum, & cuiuis tenuiter in phraſi S. Ioannis verſato obuium videtur. Sed hic eſt mos ſcribendi hæreticorum, vt vbi aliquod paradoxum toti antiquitati repugnans ſtatuere volunt, contemptis omnibus Patribus, dicant id eſſe certiſſimum & perſpicuum; vt alibi latiùs oſtendemus.

OMNES PATRES CONDEMNAT IMPERITIAE EXTREMAE.

REFVTATVR.

Verùm hoc figmentum facilè refutari 53
poteſt. Primò, Quia tot ſæculis nemini vel dubitando in mentem venit; quod eſt ſignum ab omni ſpecie probabilitatis abeſſe. Secundò, Quia D. Auguſtinus ſuprà citatus dicit illud de tribus annis & dimidiato regni

Anti-

Antichriſti adeò eſſe perſpicuum, vt qui vel dormitans verba Danielis legit, dubitare non poſſit. Tertiò, Quia Scriptura ipſa duobus aliis modis, nimirum per numerum menſium,& per numerum dierum explicat quid per illam locutionem velit intelligi. ſignificari enim menſes 42. dies 1290. nam menſes 42. ſunt tres anni cum dimidio: ſimiliter dies 1290. Quo ergo colore defendi poteſt ibi non ſignificari tres annos & dimidium, ſed multas annorum centurias? Quartò, Quomodo tot annorum centuriæ poſſunt dici adæquatè menſes quadraginta duo, aut dies mille ducenti nonaginta? Si enim *tempus, & tempora, & dimidium temporis* apud Danielem & Ioannem ſunt decem vel duodecim annorum cẽturiæ: oportet vt etiam menſes 42.& dies 1290.qui ſpatio illi æquantur, ſint decem vel duodecim annorum centuriæ. At quis ſanus id dixerit?

Quintò, Antiochus erat figura Antichriſti; tempus autem maximæ perſecutionis Antiochi,qua auferendum erat iuge ſacrificium, & conculcandum ſanctuarium, clarè explicuit Daniel cap. 8. v. 14. per dies cùm ait: *Vſque ad veſperam & manè duo millia trecenti*; qui numerus dierum efficit ſex annos, tres mẽſes, & viginti dies,quod tempus conſentit cum euentu, vt ex hiſtoria Ma-

chabæorum conſtat. Ergo ſimiliter hîc numerum dierum accipere debemus. Dimidia ferè parte breuior erit Antichriſti perſecutio; quia longè ſæuior. Vnde Dominus propter electos non permittet illam eſſe diuturnam, vt Matth. 24. dicitur.

Sextò, Quando Scriptura exprimit tempus per hebdomadas, ſemper intelligit tempus certum: nimirum hebdomadam annorum, vt Danielis 9. *Septuaginta hebdomades abbreuiatæ ſunt ſuper populum tuum*, &c. vel dierum, vt Leuitici 23. nam *hebdomas* idem eſt quod ſeptenarius; vnde eſt indifferens ad dies, & annos, &c. Quare etiamſi Daniel expreſſè dixiſſet Antichriſtum regnaturũ dimidiam hebdomadam, quærendum fuiſſet certum tempus, nempe ſeptem annorum, vel ſeptem dierum, cuius dimidium tribueretur eius regno. Sicut cùm Danielis 9. dicitur, *Cõfirmabit pactum multis hebdomada vna, & in medio hebdomadis deficiet hoſtia*, &c. intelligitur hebdomas annorum; & *in medio illius*, hoc eſt, exactis tribus annis cum dimidio illius hebdomadis, defectura ſignificatur hoſtia, &c. Itaque omni ratione caret quod Auctor ait, *per hebdomadam ſignari totum tempus, quod eſt à primo aduentu vſque ad ſecundum*. Quis vnquam ita locutus eſt? &

quare

quare hoc potiùs dicatur hebdomas,quàm decas vel chilias? præſertim cùm aliquoties hoc tempus per mille annos explicetur?

54 Nec refert quòd aliquando numerus certus pro incerto vſurpetur:id enim ſolùm locum habet in numeris integris (vt ſunt mille, centum, & apud Latinos ſexcenta, apud Gręcos *μύρια*,apud alias nationes alij) idque vel ad deſignandum in confuſo numerum ingentem; vt cùm ſatanas dicitur ligandus per mille annos,quo denotatur totum tempus quod eſt à morte Chriſti vſque ad Antichriſtum,vt communiter Patres exponunt. Item Pſal.104.dicitur; *Verbi quod mandauit in mille generationes.* id eſt, in omnes generationes vſque ad finem ſæculi, etiamſi eſſent mille vel plures: etſi certum ſit eſſe longè pauciores. Vel cùm veluti exempli cauſa certus numerus ponitur, eò quòd nihil ad propoſitum referat,vtrùm ille vel alius ſumatur. Sic Iſaiæ 4. *Apprehendent ſeptem mulieres virum vnum,* &c. Numquam autem id fit in fractis. Quis vmquam de re quæ durauit mille annis, dicat illam rem duraſſe tribus annis cum dimidio, aut dimidiam hebdomadam annorum, aut per tempus, & tempora, & dimidium temporis? Quæ aures ferant iſtam orationis inſolentiam, ne dicam fatuitatem?

QVANDO NVMERVS CERTVS PRO INCERTO.

 tem?

tem? *Tempus* enim annum deſignare apud Danielem cõſtat ex dictis,& ex cap.4. v.13. & 22.vbi *ſeptem tempora* ſunt ſeptem anni.

Quod ad numerum *duodecim millium* ſignatorum ex quauis tribu attinet, is numerus eſt integer. Deinde non deſunt boni interpretes, qui putent non accipi pro incerto: quod & mihi valdè probabile videtur, ob multas cauſas. Idem dico de numero exercitus cap. 9. qui non eſt ducentûm millium (vt Auctor ſcribit) ſed ducentorum millionum, vt more vulgi loquar; ſiue vt Scriptura dicit, *vicies millies dena millia*, hoc eſt, vicies mille myriades. Sed parum refert vtrùm numerus certus pro incerto in iſtis exemplis ponatur: quia ſunt numeri integri,& maximam multitudinem in confuſo deſignare poſſunt. Alia eſt ratio in numero trium annorum cum dimidio. Ex his clariſſimè patet regnum Antichriſti, quo perſequetur Eccleſiam, ſolùm fore trium annorum cum dimidio: ac proinde regnum ſpiritale Pontificis, quod iam tot ſæculis ſtetit, non eſſe regnum Antichriſti.

OBIECTIO AVCTORIS PRAEFAT.

Obiicit Auctor pag.65. Si tempus regni 55 Antichriſti erit ad amuſſim trium annorum & ſex menſium: ergo *certò poterit præſciri dies Iudicij, quod planè toti nouo Teſtamento repugnat. Nam illud tempus*

ex

ex ſententia Pontificiorum incidit in dies nouiſſimos, exceptis 45. diebus. Hanc obiectionem iam pridem multi fecere Catholicorum, ad quam dupliciter reſponderi poteſt. Primò, Negando conſecutionem. Nam etſi multi Catholici Doctores, inter quos Hieronymus & Theodoretus ea verba Danielis 12. v. 12. *Beatus qui expectat & peruenit ad dies mille trecentos triginta quinque* (qui numerus continet 45. dies poſt occiſum Antichriſtum) explicent de aduentu Domini ad Iudicium; tamen hæc ſententia non eſt certa, ſed ſolùm probabilis. Itaque ſolùm probabilis coniectura ex ea capi poterit: qualem etiam ex multis aliis ſapientiores Eccleſiæ viri capient; vt ex ſignis quę fient in ſole, luna, ſtellis, mari, &c. Non enim deſunt DD. (inter quos Ribera in cap. 20. Apocal. n. 73.) qui ea verba aliter intelligant, nimirum de magna tranquillitate, tunc ſecutura in Eccleſia; qui putant mundum vt minimùm adhuc ſeptem annos tunc duraturum. Quod etiam ex c. 39. Ezechielis, videtur confirmari; vbi dicitur exercitu Gog & Magog diuinitus deleto cadauera per ſeptem menſes continuos ſepelienda, & arma per ſeptem annos comburenda.

RESPONSIO. AN POTERIT PRAESCIRI DIES IVDICII.

Secundò, Nullo modo Scripturæ repugnare,

gnare,ſi dicamus Antichriſti tempore,& eo occiſo, poſſe à ſapientibus Eccleſiæ illud tempus præſciri: imò idcircò Dominum Matth. 24. nobis tot indicia dediſſe, vt ex illis cognoſcamus illum diem appropinquare: *Cùm*, inquit, *videritis hæc omnia, ſcitote quia propè eſt in ianuis.* Quod autem Matthæi 24. & Marci 13. ait, *De diè illo nemo ſcit*, &c. intelligendum eſſe de iis, qui Antichriſti aduentum, & nouiſſima illa tempora antecedunt. Quando autem ad illa peruentum erit, facile tunc ſciri poſſe. Neque enim vis facienda in voce *die*, quaſi ſolùm de die propriè dicto ſit ſermo; ſed *dies* more Hebræo accipitur pro tempore, etiamſi vnum menſem, vel etiam annum complectatur. Apoſtoli enim de tempore quærebant, quo vicinitas vel diſtantia illius aduentus cognoſci poſſet. Simili modo dicere potuiſſet neminem ſcire tempus aduentus Antichriſti, aut ſignorum cęleſtium, quæ Iudicium antecedent. Plerique tamen è vulgo ignorabunt hoc tempus inſtare, nec volent credere: & ita, *cùm dixerint, Pax & ſecuritas; repentinus eis ſuperueniet interitus*, vt ait Apoſtolus 1. ad Theſſal. 5. ſicut accidit tempore Noë, cui exitium impendens annuntianti nolebant fidem adhibere.

Deci-

Decimaquarta DEMONSTRATIO, *ex conſideratione potentiæ, & præliorum eius.*

56 ANTICHRISTVS habebit maximum imperium & potentiam politicam per totum pænè orbem, & omnes Principes eius ditioni temporali ſubiicientur. Maxima etiam geret in Oriente bella, quibus tres Reges ſibi ſubiiciet, nimirum Regem Ægypti, Libyæ, & Æthiopiæ; quibus ſubactis, alij ſponte ſe illi ſubmittent, eique ſeruient. At nihil horum habet locum in Summis Pontificibus: ergo, &c. Maior probatur, Primò ex Scripturis; Apocal. 13. v. 7. *Data eſt ei poteſtas in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem, & adorauerunt eam omnes qui inhabitant terram.* Loquitur autem de poteſtate regia, qua vbique liberrimè & pro arbitrio dominabitur, & omnia pleniſſimè habebit in ſua poteſtate; ita vt poſſit leges præſcribere quas volet; vetare contractus omnes iis qui characterem ipſius nō habuerint, & interficere omnes qui ipſum noluerint adorare, vt ex decurſu iſtius capitis conſtat. Cap. 20. deſcribitur exercitus eius collectus ex quatuor mundi partibus, cuius numerus erit in-

PROBATVR ANTICHRISTI POTENTIA EX SCRIPTVRIS.

ſtar arenæ maris. Erit ergo Princeps potentiſſimus.

ROMANVM IMPERIVM DIVIDENDVM IN DECEM REGES INSINVAT SCRIPTVRA MVLTIS LOCIS.

Præterea Scriptura variis locis indicat 57
Imperium Romanum ſub finem ſæculi diuidendum in decem Reges, & eo tempore oriturum Antichriſtum. Hunc, etſi initio ſit obſcurus, ita tamen repentè auctum iri, vt tres ex illis decem Regibus prælio victurus ſit, eorumque regna occupaturus. quo facto reliquos ſe & ſua regna illi ſubmiſſuros, eiuſque fore veluti miniſtros: & ſic obtinebit omnia regna illorum decem Regum, atque adeò quidquid olim tenuere Romani.

Inſinuat hoc Scriptura multis locis. Primò, Danielis 7. in viſione beſtiæ quartæ habentis cornua decem, inter quæ ortum eſt cornu paruulum, à quo tria cornua ex decem euulſa ſunt. Beſtia illa quarta deſignat quartum regnum, nempe Monarchiam Romanorum, quæ olim fuit potentiſſima, omnia conterens & ſibi ſubiiciens. decem cornua ſunt decem Reges, vt ibidem dicitur, nempe in quos tandem iſta Monarchia deſinet, & diuidetur. Cornu enim potentiam, & Principem potentem deſignat, metaphora Hebræis vſitata, vt ex multis locis eſt perſpicuum. Cornu paruulum, quod illis regnantibus orietur, eſt Antichriſtus; vt ex

factis

factis quæ illi tribuuntur apertè conuincitur. Nam eadem omnino tribuit illi Ioannes cap. 13. quæ Daniel hoc loco. hoc cornu tres Reges humiliabit eos vincendo. Quinam autem hi futuri ſint, indicatur Danielis 11.v.43. nempe Ægypti, Libyæ,& Æthiopiæ.

Secundò, Inſinuatur idem Apocalyp.13. cùm deſcribit Ioannes Antichriſtum per beſtiam habentem capita ſeptem, & cornua decem. ſeptem capita deſignant ſeptem Reges, qui victis tribus ſe illi ſubmittent. Hi erunt principes & capita regnorum,& exercituum ſub ipſo. decem cornua ſunt regna decem Regum, in quæ orbis tunc erit diuiſus. Ipſe enim erit ſupremus illorum Rex. Vnde in cornibus habet decem diademata. Ad regna enim ſeptem Regum qui ſe illi ſubmittent, addenda regna trium quos ipſe anteà vincet,& occidet; ſicq. erunt decem.

Tertiò, Inſinuatur c.17. Apocalyp. v.12. vbi decem cornua beſtiæ illius mulierem portantis (hoc eſt diaboli impia regna ſuſtentantis) ſunt decem poſtremi Reges, in quos imperium diaboli diuidetur, qui vna hora poteſtatẽ poſt beſtiam accipient; quia breui tempore ſub diabolo regnabunt; & poteſtatem ſuam beſtiæ tradent, nimirum Antichriſto, quia ſe illi vel victi, vel ſponte

ſubmittent, & ad eius imperium amplificandum ſe conferent.

Quartò, His conſentanea eſt viſio ſtatuæ Danielis 2. cuius tibiæ ferreæ deſignāt monarchiam Romanam; quę ſicut tibiæ geminę ſunt, ita multis ſęculis gemina fuit, Oriētalis & Occidentalis. Deſinunt hæ tibiæ in pedes partim ferreos, partim fictiles: quia poſterioribus ſæculis Monarchia iſta futura erat ex parte ſolida, ex parte infirma. Nam aliquot ſæculis pars Orientalis fuit ſolida, pars Occidentalis infirma: deinde aliis aliquot ſæculis contrà ſe res habuit. Nam Occidentalis potens fuit, Orientalis infirma. Nunc verò hæreticorum factionibus rurſus Occidentalis infirma eſt; & Orientalis ſub Turca, qui ſe Imperatorem Orientis ſcribit, valdè potens. Denique hi pedes deſinunt in decem digitos, partim ferreos, partim fictiles: quia vltimò deſinet totum Imperium iſtud in decem Reges: qui potentiſſimi quidem erunt; ſed breui tempore regnabunt, Antichriſto omnia illorum regna occupante. Tunc lapis percutiet ſtatuam in pedibus, quia Chriſtus delebit extrema iſtius Monarchiæ iam ad Antichriſtum tranſlatæ, & deinde ſubſequetur Chriſti regnũ ęternum.

Denique his conſentit illud Apoſtoli 2. ad Theſſal. 2. vbi dicit non venturum diem Domi-

Domini, *niſi venerit diſceſſio primùm* (generalis defectio à Romano imperio) *& reuelatus fuerit homo peccati*, &c. Et infrà: *Et nunc quid detineat ſcitis, vt reueletur in ſuo tempore*: quid moretur Antichriſti aduentum, qui diuina ordinatione venire non debet, niſi Imperio ſublato. Quòd autem venire debeat, probat: *Nam myſterium iam operatur iniquitatis*, &c. id eſt, ipſius prodromi & præcurſores, qui ſunt illius iniqui typus, iam vim ſuã exercere incipiunt, Chriſtum in membris ſuis perſequendo. Itaque vt ipſe veniat nihil ſupereſt, quàm vt qui nũc rerum potiuntur Romani Principes regnẽt, donec eorum monarchia è medio tollatur. Tunc enim reuelabitur ille iniquus. Ita ferè explicant hunc locum SS. Patres, & pleriq. Interpretes. Tolletur autem è medio per generalem defectionem, ſeu apoſtaſiam, vt Apoſtolus loquitur, diuiſo Imperio in decem Reges, quibus deinde Antichriſtus eorum regnis occupatis ſuccedet; vt dictũ eſt.

Auctor in Præfat. pag. 56. per *diſceſſionem* intelligit *diſceſſionem generalem à fide*, & dicit *omnes Pontificios conſtanter affirmare eam tantùm fore temporibus Antichriſti: alioquin*, inquit, *eorum Eccleſia eſſet quotidie erroribus obnoxia, quod omnino ipſorum doctrinæ repugnat.*

Sed

Sed manifeſtè falſum eſt id omnes Pontificios affirmare: imò (ſi vnum ex recentioribus excipias, cui per imprudentiam tale quid excidit) nemo id docet; tantum abeſt, vt omnes conſtanter id affirment. Dicunt quidem multi DD. fore vt plurimi tunc à fide diſcedant, nemo tamen dicit hanc defectionem fore generalem, ita vt Eccleſia deficiat, & erroribus tunc ſit obnoxia, vt Auctor hîc inſinuat. Norunt enim Catho-

1. ad Timoth. 3. Matth. 16. lici DD. *Eccleſiam eſſe columnam & firmamentum veritatis: eſſe domum Dei ædificatam ſupra petram: portas inferi aduerſus eam non præualituras; eſſe regnum Chriſti, quod æternum ſtabit, nec vmquam concidere poterit*. Deinde ſi tempore Antichriſti vel paulò antè futura eſt generalis diſceſſio à fide, ita vt Eccleſia concidat; ergo non erit tunc ampliùs *ciuitas dilecta*, nec erunt *caſtra ſanctorum*, quæ ab impiis oppugnentur, nec erunt *electi*, qui in errorem non poſſint induci: quorum vtrumque repugnat Scripturæ Apocal. 20. & Matth. 24. Denique Eccleſia quę Chriſto protegente & opitulante in tot aliis perſecutionibus & præliis aduerſus portas inferorum perſtitit inuicta, non poteſt ſuccumbere in vltima. Sicut enim tunc acriùs oppugnabitur; ita quoque fortiùs defendetur: ne diabolus ſolutus

lutus præualuiſſe Chriſto, eiuſque regnum in nihilum redegiſſe, videri poſſit. Itaque non loquitur Apoſtolus de generali diſceſſione à fide, ſed à Romano Imperio, cui tamen plurimorum à fide & Apoſtolica Sede diſceſſio erit coniuncta.

58 Idem probatur ex Patribus. Irenæus l. 5. cap. 25. *Daniel nouiſſimi regni finem reſpiciens, id eſt, nouiſſimos decem Reges, in quo diuidetur regnum illorum ſuper quos filius perditionis veniet*, &c. Et infrà: *Poſt eos* (decem Reges) *exurget alius, qui ſuperabit alios omnes, qui ante eum fuerunt, & tres Reges deminorabit*. Et infra: *Manifeſtum eſt itaque quoniam ex his* (decem) *tres interficiet ille qui venturus eſt, & reliqui ſubijcientur ei; & vaſtabunt Babylonem*, &c. Romam indicans. Et paulò pòſt dicit regnum (Romanorum) in decem diuidi debere; idque ſignari decem digitis pedum ſtatuæ illius myſticæ, quam vidit Nabuchodonoſor. PROBANT PATRES.

D. Hippolytus Orat. de conſummat. ſæculi: *Decem digitis pedum imaginis ſignificauit decem Reges, inde* (ex monarchia Romana) *exortos*. Et infra: *Tria cornua, quæ ab eo* (Antichriſto) *radicitus euellentur, tres Reges indicant Aegypti, Libyæ, Aethiopum, quos deleturus eſt acie bellica; quibus omnibus*

bus potitus, iam tyrannus formidabilis Sanctos affliget.

Tertullianus lib. De reſurr. carnis, explicans locum illum 2. ad Theſſal. 2. ait: *Niſi veniat abſceſsio primò vtique huius regni, & reueletur delinquentiæ homo, id eſt Antichriſtus*. Et infrà: *Donec de medio fiat, quis? niſi Romanus ſtatus, cuius abſceſsio in decē Reges diſperſa Antichriſtū ſuperducet.*

Lactantius l. 7. Diuinarum inſtitut. c. 15. loquens de ſæculi termino: *Tunc*, ait, *peragrabit clades orbem, metens omnia, & tamquam meſſem cuncta proſternens: cuius vaſtitatis & confuſionis hæc erit cauſa, quòd Romanum nomen, quo nunc regitur orbis (horret animus dicere; ſed dicam quia futurum eſt) tolletur de terra, & Imperium in Aſiam reuertetur: ac rurſus Oriens dominabitur, & Occidens ſeruiet.* Et cap. 16. *Nulla requies bellis exitialibus erit, donec Reges decem pariter exiſtent, qui orbem terræ non ad regendum, ſed ad conſumendum partiantur. Hi exercitibus in immenſum coactis, diſperdent omnia. Tum repentè aduerſus eos hoſtis potentiſsimus ab extremis finibus plagæ Septemtrionalis orietur, qui tribus ex eo numero deletis, qui tunc Aſiam obtinebunt, Princeps omnium conſtituetur*, &c. Antichriſtum intelligit.

Ambro-

Ambroſius in cap. 2. Epiſt. 2. ad Theſſal. *Non priùs veniet Dominus, quàm Romani regni defectio fiat, & appareat Antichriſtus, qui interficiet ſanctos, reddita Romanis libertate, ſub ſuo tamen nomine:* nimirum quia nomen Romani Imperij erit deletum, omnibus in poteſtatem Antichriſti tranſlatis.

Hieronymus in cap. 7. Danielis refutata Porphyrij expoſitione ait: *Ergo dicamus, quod omnes ſcriptores Eccleſiaſtici tradiderunt, in conſummatione mundi, quando regnum deſtruendum eſt Romanorum, decem futuros Reges, qui orbem Romanum inter ſe diuidant, & vndecimum ſurrecturum eſſe Regem paruulum, qui tres Reges de decem Regibus ſuperaturus ſit, id eſt, Aegyptiorum Regem, & Africæ, & Aethiopiæ, ſicut in conſequentibus manifeſtiùs dicemus; quibus interfectis, etiam ſeptem alij Reges, victori colla ſubmittent,* &c. Vbi nota, teſte Hieronymo, hanc eſſe omnium Patrum antiquorum ſententiam.

Chryſoſtomus Homil. 4. in 2. ad Theſſal. 2. *Quando Romanorum imperium de medio ſublatum fuerit, tunc ille Antichriſtus veniet.* Et infrà dicit illum *occupaturum regnum Romanorum,* hoc eſt, ditiones quæ aliquando fuere ſub Imperio Romano.

Idem

Idem habent Theophylactus & Oecumenius in eumdem locum

Auctor tractatus de Antichriſto apud Auguſtinum tom. 9. *Dicit Apoſtolus Paulus Antichriſtum non anteà in mundum venturum, niſi venerit primùm diſceſſio, hoc eſt, niſi omnia regna diſceſſerint à Romano imperio, quæ priùs ſubdita erant. hoc autem tempus nondum aduenit: quia licet videamus Romanum imperium ex maxima parte deſtructum; tamen quamdiu Reges Francorum durauerint, qui Romanum imperium tenere debēt, Romani dignitas ex toto non peribit, quia in Regibus ſuis ſtabit.*

Proſper in dimidio hebdom. cap. 9. *Notandum ſanè poſt beſtiam hæc omnia eſſe ventura: id eſt, ſublato regno in quo mulier ſedet ebria Sanctorum ſanguine; id eſt, ſublato imperio Romano.*

Theodoretus Orat. 7. in Danielem: *Perſpicuum igitur ità prædicere fore vt decem* (Reges) *circa finem mundi ſimul exurgant; & poſtremus Antichriſtus oriatur, regnumq́; obtinere contendat: quem cum ipſis bellaturū, ac tres ex ipſis euerſurum aſſerit.*

Conſtat ergo hanc eſſe communem & receptam antiquorum ſententiam. Quibus poſitis, perſpicuè conuincitur Romanum Pōtificem non eſſe Antichriſtum. Primò,

Quia

Quia numquam ipſe monarchiam Romanam vt Rex tenuit, anguſta ditione contentus. Secundò, Quia numquam exercitus in Oriente duxit. Neque vmquam Regem Ægypti, Africæ, & Æthiopiæ prælio vicit & occidit. Tertiò, Quia nondum apparuit monarchiam Romanam in decem Reges diuiſam; ex quibus, deuictis tribus iam nominatis, ceteri regna ſua illi tamquam ſuo Regi ſubmiſerint, & poteſtatem ſuam illi tradiderint.

59 Ad hoc vltimum reſpondet Auctor, pag. 106. Diſtinguam orationem confuſam in ſuas partes, vt ſigillatim refutari poſſit. Primò igitur dicit *Scripturam cùm de decem Regibus agit, ponere numerum certum pro incerto: ſimiliter cùm agit de ſeptem capitibus, & decem cornibus draconis, ſeu diaboli: nec poſſe aliter intelligi. Secundò, Hos decem Reges eſſe omnes in commune Reges Chriſtianos, & liberos Principes ac Reſpublicas: quia horum poteſtas eodem tempore cœpit cum beſtia (illuſtriora enim orbis Chriſtiani regna, non niſi ruente Ethnico Imperio Romano libertatem ſuam vindicarunt) atque indidem* (à tempore ruentis Imperij) *Antichriſtum ſuum regnũ auſpicatum eſſe. Tertiò, Omnes Principes Chriſtianos hactenus in adoranda beſtia* (*Antichriſto, Ro-* RESPONSIO AVCT. PRAEFAT.

H *mano*

mano Pontifice) perſeueraſſe, in eius obſequium catholicè & vniuerſim conſentiendo, omnem ei poteſtatem & auctoritatem ſuam concedendo, pedes eius exoſculando, cum ea ſimul calicem Idololatriæ hauriendo, bellum cum Agno in perſecutione ſanctorum eius, iubēte ea, gerendo. Quartò, Tempore opportuno, quod Deus præſtituit, Principes Catholicos ab Agno ſuperandos, hoc eſt conuertendos ad veram fidem (Caluiniſticam) *& tunc eos meretricem* (Sedem Apoſtolicam) *odio habituros, eius carnem comeſturos, & ipſam igne crematuros. Et hunc,* inquit, *in modum via Regum Orientis erit patefacta.*

REFVTATVR.

Sed hæc facilè conuinci poſſunt vanitatis. Nam quod ad primum attinet; ſi *denarius* accipitur pro numero incerto, cur toties variis locis repetitur? Cur beſtia ſemper dicitur habere cornua decem, & Scriptura interpretatur Reges decem? Cur non aliquando iſtum numerum mutat, vt ſolet fieri cùm incertum numerum deſignare volumus? Prætereà cur toties illum numerum diuidit in tres & ſeptem, & dicit tres Reges ab Antichriſto victos; inſinuans ſeptem reliquos ſe illi adiunxiſſe? Similiter tria cornua ex decem euulſa? Ineptiſſimè de numero incerto ita loqueremur: quia nulla eſt

NVMERVM CERTVM NON PONI PRO INCERTO.

ratio

ratio cur ſic diuidatur, aut cur potiùs tria cornua ex decem dicantur euulſa, aut tres Reges victi, quàm quinque: aut cur potiùs dicantur ſeptem capita, quàm centum. Pari modo ſi ſeptem capita beſtiæ illius quæ deſcribitur cap. 17. ſunt numero incerto; quomodo dicitur ibidem ſeptem capita eſſe ſeptem Reges, ex quibus quinque ceciderunt, ſextus iam ſit, & ſeptimus ſit venturus, &c. quis vmquam ita numerum incertum in certas portiones diſtribuit? Denique communis Patrum ſententia eſt numerum certum, nimirum decem Reges, non plures, aut pauciores deſignari; vt ex ſupradictis conſtat.

60 Ex quibus refutatur etiam quod 2. & 3. loco Auctor dicit, Omnes Principes Catholicos his decem Regibus deſignari, &c. Primò, Quia certus numerus deſignatur, non incertus, vt oſtenſum eſt. Deinde, cùm plus quàm mille Principes Chriſtiani ab eo tempore, quo cœpit Imperium deficere, extiterint; ſi omnes illos deſignare volebat, potiùs millenario, quo ſignificamus ingentem aliquã multitudinem, quàm denario, quem exempli cauſa, & ad mediocrem numerum indicandum adhibemus, vti debuiſſet. Tertiò, Illi decem Reges ſimul extabunt & regnabunt; vt ex Theodoreto, & aliis Patri-

PER DECEM REGES NON DESIGNARI REGES CATHOLICOS.

bus eſt oſtenſum : & Scriptura inſinuat in ſtatua illa myſtica, cuius tibiæ in decem digitos terminantur: & cùm tradit tres Reges ex illis decem, vno veluti impetu, ab Antichriſto vincendos. At Chriſtiani Principes non ſimul extant, ſed multis ſæculis ſunt diuulſi. Quartò, Quia illi decem exiguo

Apocalyp. 17. v. 12. tempore regnabunt: *Poteſtatem*, inquit, *tamquam Reges vna hora accipient poſt beſtiam* (ſub diabolo.) At Principes Chriſtiani plurimis ſæculis regnarunt. Quintò, Iſti Reges tradent regnum ſuum beſtiæ (Antichriſto) *donec cōſummentur verba Dei*, hoc eſt, donec impleantur quę Deus per Danielem prædixit de regno Antichriſti, eiusque perſecutione duratura per tres annos cum medio. Loquitur autem de traditione, quæ omnia ipſius ſubiiciant poteſtati, agnoſcentes illum pro ſuo Rege. At non ita ſubiecerunt omnes Principes ſua regna Pontifici; quamuis ſemper agnouerint illum pro ſuo capite, & legitimo ſuperiore in ſpiritalibus, & indirecte in temporalibus, nempe quatenus id ad gubernationem ſpiritalem eſt neceſſarium.

Sextò, Si omnes Catholici Principes de- 61
ſignantur per illos decem Reges: ergo quotquot ſunt, & fuerūt iam à mille annis Principes Catholicj, ſunt impiiſſimi, & ſceleratiſſi-

tiſſimi, vtpote capita, cornua, & primaria inſtrumenta Antichriſti. Conſtat enim ex Scripturis, & Patribus, decem illos Reges, in quos Imperium Romanum diuidetur, qui Antichriſto poteſtatem ſuam tradent, eiq́. ſe ſubmittent, fore impiiſſimos & crudeliſſimos. Nam per eos concitabit & exequetur immaniſſimam illam perſecutionem aduerſus Eccleſiam, & coget omnes ad ſe adorandum. Itaque erunt non minùs impij & flagitioſi, quàm fuerit olim Nero, Caligula, Domitianus, Heliogabalus, Decius, Diocletianus, Iulianus Apoſtata, & ſimiles. Et ſanè ſi Antichriſtus omnium mortalium qui vmquam extiterunt, erit impiiſſimus & ſceleratiſſimus, vt omnes docent (ſicut enim in Chriſto fuit tota vis & plenitudo Spiritus ſancti, ita in Antichriſto tota virtus Satanæ iam ſoluti & laxati ſe exeret, vt Patres tradunt) quis dubitet ipſius capita, per quæ omnia animi ſui decreta exequetur, & cornua quibus omnem Dei cultum euertet, proximum impietatis & ſcelerum gradum obtentura?

Impiiſſimi ergo & ſceleratiſſimi iam à mille annis omnes Imperatores Summo Pontifici adhærentes, omnes Reges Chriſtianiſſimi Galliæ, omnes Reges Catholici Hiſpaniæ, Angliæ, Scotiæ, Hiberniæ, Da-

niæ, Poloniæ, Hungariæ, & ceteri Principes ſupremi, & Reſpublicæ abſolutæ, Sedis Apoſtolicæ auctoritatem agnoſcentes. *Omnes enim ſunt capita, & cornua beſtiæ*, & primaria organa Antichriſti, *perſecutores Sanctorum, hoſtes Agni: omnes in obſequium beſtiæ catholicè & vniuerſim conſenſerunt; omnes ſua regna, ſuamq́; potentiam omnem beſtiæ tradiderunt, & ad eius imperium amplificandum contulerunt: omnes beſtiam adorarunt; omnes cum ea ſimul calicem Idololatriæ hauſerunt, & bellum cum Agno in perſecutione Sanctorum geſſerunt:* & hactenus in his omnibus perſeuerant.

Rurſus quò quis ex iſtis ampliùs fuit addictus Sedi Apoſtolicæ, neceſſe eſt eò fuiſſe magis impium. Maximè ergo impius Carolus Magnus, qui tot ditionibus potentiam illius auxit. Maximè impij S. Henricus & S. Otho Imperatores; S. Sigiſmundus Rex Burgundiæ; ſancti, Edmundus, Richardus, Oſvvaldus, Reges Angliæ; S. Eduardus Rex Britániæ; S. Edilbertus Rex Cantiorum in Anglia; S. Stephanus Rex Hungariæ; S. Olaus Rex Noruegiæ; S. Canutus Rex Daniæ; S. Ludouicus Rex Franciæ. Hi enim omnes Sedis Apoſtolicæ fuere ſtudioſiſſimi, eiusque Imperium ſummo conatu præ ceteris amplificare conati ſunt, inſti-

inſtituta & mandata illius diligentiſſimè ſunt executi.

Nunc relinquo cuilibet conſiderandum quàm ſint iſta atrocia & contumelioſa in omnes Principes Catholicos,& blaſphema in Sanctos. Quid atrociùs poteſt dici in Principem Catholicum, quàm ipſum eſſe vnum ex capitibus & cornibus beſtiæ, ſeu Antichriſti,cultorem Idolorum,perſecutorem Sanctorum, hoſtem Agni? Non opus eſt iſta refutare, ſed expendere,& ſuis librare momentis. hoc ſufficit ad omnem refutationem.

62 Quod ad quartum attinet, vbi prædicit Reges Catholicos, qui nunc Antichriſti ſunt capita, *tempore diuinitus præfinito conuertendos* (nempe à fide Catholica ad Caluiniſmum) & tunc Sedem Apoſtolicam euerſuros, & Romam combuſturos; ſpero prædictionem falſam fore, & contrarium potiùs euenturum, vt Principes hæretici,ab huius æui Pſeudoprophetis ſeducti, redeant ad vnicam illam Eccleſiam Chriſti, extra quam ſalus nó eſt,ſed certiſſima damnatio. Mirificè autem *victoriam Agni aduerſus illos Reges*, interpretatur illorum Regum conuerſionem. Conſtat enim ex Scriptura illos non conuertendos,ſed igne cæleſti vnà cum ſuis exercitibus abſumendos; vt apertè

indicatur cap.20.Apocalyp. & cap.39.Ezechielis, de quo plura infrà n. 86. *Vincet eos Agnus, qúia Dominus dominorum eſt, & Rex regum*, ait Scriptura cap. 17. Apocal. hoc eſt, quia omnibus Regibus eſt potentior, omnium Dominus & Iudex. At non opus eſt magna potētia vt homines ad Caluiniſmum trahantur;ſatis eò impellit natura corrupta,ſatis allicit carnis libertas,licentia vitæ,& fides illa ſpecialis, per quam nulla ſcelera ſaluti poſſunt officere.

Decimaquinta DEMONSTRATIO, *ex conſideratione duorum Prophetarum Enoch & Eliæ.*

REGNANTE Antichriſto, comparebunt duo magni Prophetæ, qui ſe illius doctrinæ opponent; de quibus Scriptura Apocal. 11. tradit iſta: Primò, *Prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta amicti ſaccis.* hoc eſt,toto tempore perſecutionis Antichriſti, paucis diebus exceptis. quod indicant verba præcedentia: *Ciuitatem ſanctam* (Eccleſiam) *calcabũt* (gentes) *menſibus* 42. Dies enim 1260. efficiunt menſes 42. ſeu annos tres cum medio; vt ſuprà dictum eſt. Secundò, *Si quis voluerit eis nocere, ignis exiet de ore eorum* (ad eorum imperium, vt olim

63

olim ad imperium Eliæ) *& deuorabit inimicos eorum.* Tertiò, *Habebunt poteſtatem claudendi cælum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum, & poteſtatem ſuper aquas conuertendi eas in ſanguinem, & percutere terram omni plaga quoties voluerint.* Quartò, *Cùm finierint teſtimonium ſuum, Antichriſtus occidet eos.* Quintò, *Eorum corpora iacebunt in plateis ciuitatis magnæ,* &c. *vbi & Dominus eorum crucifixus eſt,* hoc eſt, in Ieruſalem. Sextò, *Iacebunt ibi per tres dies cum dimidio, toto mundo inſpectante, & mirum in modum gaudente.* Septimò, *Poſt tres dies & dimidium reſurgent, & omnibus inſpectantibus aſcendent in cælũ.* Octauò, *Eadem hora fiet magnus terræ motus, & decima pars ciuitatis corruet oppreſſis ſeptem millibus hominum: ceteri dabunt gloriam Deo cæli.* At nihil horum regnante tot ſæculis Summo Pontifice hactenus viſum eſt, vel auditum. Ergo Summi Pontificis regnum, non eſt regnum Antichriſti, nec ipſe Antichriſtus.

Hîc hæretici non habent quò ſe vertant niſi ad tropos & metaphoras, conſuetum obſtinatæ mentis refugium.

*RESPONSIO AVCT. PRAEFAT. NOVVM ET VETVS TESTAMENTVM ESSE DVOS PROPHETAS ILLOS.

64 Itaque Auctor Præfat. duobus modis reſpõdet. *Primò pag. 78. *per duos iſtos teſtes intelligi vetus ac nouũ Teſtamentum. Nam,*

inquit, *vt Antichriſtus non poteſt non inimicus eſſe verbo Dei, illudq́ſupra omnia odiſſe: ſic nihil intentatum relinquet, quo illud dedecoret, corrumpat, ſupprimat, & quibus poßit artibus, deſtruat.* Deinde explicat quomodo *liber noui & veteris Teſtamenti vim paſſus ſit à Babylonica monarchia. Primò, Quia ad minuendam*, inquit, *eius auctoritatem vtuntur variis dicteriis; eiuſmodi ſunt, naſus cereus, mortua littera, Lesbia regula, ſexcẽta alia probri & ignominiæ plena. Secundò, Quia traditiones hominum, atque auctoritatem Eccleſiæ his teſtibus præferunt; idq́ ex ipſorum doctrina apparet.* Confirmat *ex libello Cardinalis Peron, ſcitam hanc inſcriptionem præferente, De inſufficientia Scripturæ ſanctæ. Tertiò, Quia complures veteris verſionis*
Luca 15. v.8. *locos etiam corruptißimos corrigi minimè patiũtur: cuiuſmodi ſunt; Euertere domum,*
Ioan.22. v.22. *pro Euerrere, ad inueniendum denarium. Et illud de Ioanne dictum; Sic eum volo manere donec veniam, pro Si: tametſi non ſolùm mendi, ſed etiam mendacij manifeſtum ſit, vt ſequentia textus verba declarant. Quartò, Quia vulgatam editionem archetypis originibus Hebræorum & Græcorum anteponunt. Quintò, Quia maximam partem apocryphorum exæquant Scripturis canoni-*

cis,

cis, contra Patrum & Conciliorum decreta. Sextò, Illa autem quàm ſacrilega corruptio, Dominam pro Domino ponere in toto Pſalterio? Sic enim Dominæ noſtræ Pſalterium à Bonauentura Doctore Seraphico editum, non ita pridem denuò Pariſiis excuſum. nónne hoc eſt Chriſti, matriſq́; perſonam ac dignitatem confundere? Septimò, Quia hi teſtes multis ſæculis ſuppreſſi, & ad ſilentium damnati fuere; vt pro hæretico combureretur, qui in manus ſumere auderet; & ſic abſconditi in ignota lingua iacuerunt, vt pauci poſſent adire: quorum in locum Legendæ ſubierunt, & portentoſa mendacia, quibus omnia ſuggeſta & templa reſonabãt.

Verùm hæc nihil aliud ſunt quàm mera figmenta, & iratę mentis ἐκβράσματα, omni colore veri deſtituta. Nam Primò, vt omittam illud ἄκυρον & inſolens, quo duo libri vocantur duo Prophetæ à Deo miſſi, vt opponant ſe Antichriſto; Iſti duo teſtes, quos Deus mittet, erunt teſtes viui, qui poſſint ſe explicare, diſputare, refutare aduerſarios, oſtendere iſtum hominem eſſe Antichriſtum, eius ſigna eſſe mendacia, ſoluere obiectiones, edere miracula; denique qui poſſint occidi & mori, vt ex verbis Scripturæ patet. Idem apertè conuincunt reliqui omnes actus, qui eis à Scriptura tribuuntur. At duo

REFVTATVR.

duo iſti libri ſunt teſtes mortui, nec poſſunt certamen inire cum aduerſariis, aut ſe explicare, & obiecta ſoluere; neque occidi.

Secundò, Iſti duo teſtes prædicabunt ſolùm per dies 1260. amicti ſaccis, illiſque expletis finietur tempus prædicationis illorum. At iſti duo libri iam prædicarunt per quindecim ſæcula, & nondum finitum eſt tempus eorum; nec prædicant amicti ſaccis, ſeu ciliciis.

Reſpondet Auctor *tempus prædicationis eorum eſſe priorem partem dimidiæ hebdomadæ ſpiritalis, ſiue primos ſexcentos annos à Chriſti ortu: eo tempore prædicaſſe amictos ſaccis, quia prædicarunt pœnitentiam; eo tēpore expleto peremptos ab Antichriſto.*

Sed contrà. Primò, Iſta hebdomas ſpiritalis planè fictitia eſt, & omnis rationis expers, vt ſuprà n. 55. oſtenſum. Deinde Scriptura exprimit tempus prædicationis eorum per dies 1260. non per dimidium hebdomadę ſpiritalis. Oſtendatur ergo quomodo illo dierum numero impleatur tempus prædicationis librorum noui & veteris Teſtamenti. Prætereà tempore prædicationis teſtium clauſum erit cælum ne pluat, & terra multis cladibus ab eis afficietur: ergo ſi illud tempus ſunt ſex illa prima Eccleſiæ ſæcula, ſequitur toto illo tempore non pluiſſe,

&

& terram omni plaga ab eis fuiſſe percuſſam, & inimicos eorum igne cæleſti deuoratos. At nullus auctor tale quid ſcribit. Præterea, tempus prædicationis iſtorum teſtium debet concurrere cum tempore perſecutionis Antichriſti. Ideò enim mittentur, vt ipſi reſiſtant, & in hunc finem eis poteſtas miraculorum conferetur. At iuxta Auctoris ſententiam, prædicatio duorum iſtorum teſtium (noui & veteris Teſtamenti) anteceſſit tẽpus perſecutionis Antichriſti; nam ſtatim veniente Antichriſto conticuerunt, & oppreſſi ſunt, vt ipſe docet. Vbi aduertendum quàm aptè ſcilicet hæc Auctoris interpretatio congruat textui Scripturæ. Nam iuxta Scripturam iſti duo Prophetæ non inchoabunt ſuam prædicationem ante aduentum Antichriſti, ſed poſt, & continuabunt eam toto tempore perſecutionis Antichriſti, paucis diebus exceptis. Iuxta Auctorem inchoarunt illam ſexcentis annis ante aduentum Antichriſti, & ſtatim poſt ipſius aduentum conticuerunt. nimirum cùm minùs eſſet neceſſarium, tunc ſedulò prædicarunt; cùm maximè neceſſarium, a prædicando ceſſarunt.

Ad hæc iſti teſtes etiam poſt annum ſexcẽteſimum aſſidue in omnibus templis per totum orbem prædicarunt pœnitentiam.

Nam

Nam ſacra Scriptura in liturgia Miſſæ, & precibus canonicis ſemper ab eo tempore lecta fuit, maximè ea pars, quæ ad pœnitentiam excitat. Eadem in concionibus per annum, & maximè per Aduentum, & Quadrageſimam ſemper fuit populo explicata; vt ex Homiliographis eſt notiſſimum. Lepidum verò quod addit, ideò iſtos teſtes dici *amictos ciliciis* prædicaſſe, quia *prædicarunt pœnitentiam*. Nempe ſi miniſter aliquis comptulus inſtar proci, vt ſunt plurimi, prædicaret pœnitentiam Caluiniſticam, diceretur ille prædicare amictus cilicio.

Tertiò, Illi duo Prophetæ habebunt poteſtatem claudendi cælum ne pluat toto tempore prophetiæ ipſorum; & igne cæleſti feriendi ſuos aduerſarios, & terram omni plaga percutiendi: & ita nemo audebit eis nocere. At quomodo hæc poſſunt competere in volumen veteris & noui Teſtamenti? Quis ſanus dixerit iſti volumini datam poteſtatem claudendi cælum, faciendi miracula, & ſe tuendi aduerſus inimicos?

QVOMODO S. SCRIPTVRAE LIBRI INTERFICIANTVR IVXTA AVCTOREM.

Quartò, Quomodo iſti libri pugnabunt 65
aduerſus Antichriſtum, aut quomodo ipſe illos occidet, & eorum corpora iacebunt in plateis tres dies & dimidium? Reſpondet Auctor *interficiendos*, quia *mucrone cenſorio iugulabũtur. Quam*, inquit, *ad rem pro-*

diit

diit cenſura generalis Venetÿs excuſa anno 1 5 6 2. *vt cenſorio mucrone iugulentur.* O crudelem mortem iſtorum Prophetarum! Deinde probat quod dixit: *Quid enim aliud agit quàm iugulat, cùm omnes alias tranſlationes præter ſuam Auctor comburi mandat?*&c.

Quamuis hæc vt febrientium deliria contemni poſſint; tamen quia multi hoc æuo ex hæreſis febri delirant, breuiter refello. Primò, Si iſti duo teſtes tandem interficiuntur, & iugulantur mucrone cenſorio illius cenſuræ generalis, editæ anno 1 5 6 2. quomodo eorum corpora iacuerunt iam in plateis per mille annos & ampliùs, ſeu *per dimidium alterum hebdomadæ ſpiritalis*, vt ipſe ait; quod continet totum tempus à Bonifacio III. vſque ad finem mundi? An fortè ibi iacuerunt, priuſquam eſſent occiſi?

Deinde iuxta Auctoris ſententiam, poſtquam tot ſeculis iacuiſſent corpora iſtorum Prophetarum in plateis, reſuſcitati ſunt ad vitam, & in pedes erecti, ac in cælum eleuati, nempe per Lutherum & Caluinum; & terrę motus factus eſt magnus, conuerſis tot millibus (vt ipſe interpretatur pag. 84.) ad Caluiniſmum? Quare ſi tandem interfecti ſunt anno 1562. per cenſorium mucronem illius cenſuræ generalis; ergo multis annis antè

antè reſuſcitati ſunt, & in cælum aſcenderunt quàm interfecti; & vita illis reſtituta, priuſquam illam amiſerunt. quis dicat Auctorem intelligere quid ſcribat?

Præterea corpora Prophetarum iacebunt in plateis vrbis Romæ, vt vult Auctor, *omnibus gentibus, & populis, & linguis inſpectantibus, & plaudentibus, & ſibi mutuo miſsis muneribus, mirè gratulantibus, quia hi Prophetæ cruciauerunt eos*, vt ait Scriptura, cap. 11. v. 19. At nec ante iugulationem illam per cenſuram generalem, nec poſt, viſa eſt publicè proiecta Scriptura in plateis Romanis, nec ea de re fuit vlla Romæ aut alibi populorum gratulatio; nec vlli populi Romanæ Eccleſiæ adhęrentes, communiter conqueſti ſunt ſe à Scripturæ libris cruciari.

QVOMODO IN HAERETICOS CONGRVANT, QVAE CATHOLICIS DE SCRIPTVRA IVGVLATA OBIICIVNT.

Optimè hæc omnia conueniunt in hæreticos interfectores veritatis (vt eos vocat Tertullianus) qui mire ſibi gratulati ſunt, quando ſacræ Scripturæ vitam & animam, qua tot ſæculis feliciter & gloriosè vixerat, in legitimo ſenſu conſiſtentem, violentis modis extorſere, quæ anteà eorum ſpiritum mirè cruciauerat. Denique ridiculum eſt dicere Scripturam iugulari, interfici, cùm vetantur hæreticorum tranſlationes, & illa ſola, qua iam Eccleſia pluſquam 1200. annis

nis vſa eſt, omnibus præfertur. An hoc eſt abolere Scripturam, & non potiùs eam ſartam tectam à deprauationibus & nouitatibus tueri? Quàm ſit vitanda omnis nouitas etiam in tranſlationibus, declarat vel cucurbita Ionæ à D. Hieronymo verſa in hederam; vt alias rationes grauiſſimas omittam.

Quintò, Si illi teſtes ſunt duo libri Teſtamenti, quomodo miniſtri Antichriſti corpora eorum iacentia in plateis non ſinent poni in monumento? quomodo poſt tres dies & dimidium reddita eſt illis vita? Si enim illi tres dies cum dimidio continent reliquum dimidium hebdomadæ ſpiritalis, vt ait Auctor, hoc eſt totum tempus, quod eſt ab anno ſexcenteſimo, vſque ad finem mundi: ergo iſti teſtes primùm ſuſcitabuntur ad vitam in fine ſæculi. Falſum ergo eſt, eſſe reſuſcitatos à Luthero & Caluino.

Sextò, Quomodo illi duo teſtes ſteterunt in pedes omnibus videntibus & timore perculſis? Quomodo facta eſt vox magna de cęlo, omnibus audientibus, dicẽs eis, *Aſcendite huc*? Quomodo in nube aſcenderunt in cælum videntibus inimicis eorum? Denique quomodo eadem hora pars vrbis decima terræ motu corruit, & ſeptem hominum millia ſunt interfecta? Ludant metaphoris & tropis quantum volunt, num-

quam aliquid poterunt adferre, quod aliquem colorem habeat.

AD RATIONES AVCTORIS N. LXIV. ALLATAS.

His confutatis breuiter reſpondeo ad rationes (quę nihil ſunt aliud quàm hæreticorum calumniæ) quibus probat duos iſtos Prophetas ſuos (vetus & nouum Teſtamentum) fuiſſe vim paſſos à Pontifice multis ſæculis. Ac primùm abſque omni ſpecie veri dicitur, *Summum Pontificem ſupra omnia odiſſe verbum Dei, & nihil intentatum relinquere, quo illud dedecoret, corrumpat & ſupprimat.* Contrarium oſtendit ſumma cura ac prouidentia quam adhibet, vt nihil in eo innouetur, nihil mutetur: & ſi quid tot ſæculis per ſcriptores vel typographos mendi irrepſit, ad antiquiſſimorum exemplarium fidem emẽdetur. Denique vt Græcè, Hebraicè, Chaldaice, Syriacè quàm elegantiſſimis typis excuſum extet: vt Biblia Cõmplutenſia, & Regia ſatis teſtantur. Veriſſime de hæreticis id dici poterat; quia ipſam vitam & animam ſacræ Scripturæ, quę in vero ſenſu conſiſtit, peſſimè oderunt: corpus quidem amant; ſed vt ei nouam animam tribuant, & ex verbo Dei verbum ſuum, vel potius diaboli, efficiant. 66

CVRA SVMMI PONTIFICIS CIRCA SCRIPTVRAM.

QVO MODO SCRIPTVRA NASVS CEREVS, &c.

Ad Primam, Scriptura ſacra dicitur à Catholicis, *Naſus cereus, regula Lesbia*, &c. non animata, ſed inanima, hoc eſt, ſi nuda ſpe-

ſpectentur verba, remoto Eccleſiæ ſenſu, & ſanctorum Patrum interpretatione: quo modo accipitur ab hæreticis. quod ipſa experientia clarè conuincitur. Nam videmus omnes hæreticorum ſectas, etſi dogmatibus maximè repugnantes, ſacram Scripturam ſuis placitis tamquam regulam accommodare;& profiteri ſe illa ſola niti, per illam ſua omnia perſpicuè probari, &c. An non regula illis Leſbia, quam omnibus ſuis imaginationibus quantumuis abſurdis accommodant, & ſeruire faciunt? Qui per Antichriſtum deſignari volunt non vnum hominem, ſed plurimorum ſeriem; per tres annos cum medio, multas annorũ centurias; per duos Prophetas, libros noui & veteris Teſtamenti plurimos, vel prædicantium aliquot centurias; per miracula Antichriſti fallacia, miracula Eccleſiæ Catholicæ; per ignem de cælo deſcendentem, fulmen excommunicationis; per imaginem beſtię, poteſtatem illimitatam Summi Pontificis; per tres ranas, Ordinem totum Ieſuitarum; & alia huiuſmodi deliria. Apud Catholicos non eſt *regula Lesbia*, quia eſt animata, vero nimirum ſenſu; qui contrariis placitis aptari nequit.

*TRADITIONES HVMANAE NON PRAEFERVNTVR SCRIPTVRIS.

Ad Secundam, *Nullus Pontifex, nullus Eccleſiæ Doctor præfert traditiones homi-

num, & Eccleſiæ auctoritatem, nouo & veteri Teſtamento: neque id ex eorum doctrina apparet, ſed planè contrarium; alioqui nomen auctoris & locus proferatur. Scripturam nudam eſſe inſufficientem ad omnium controuerſiarum diremptionem, clariſſimum eſt: quia ſunt multæ controuerſiæ inter ſectas noſtri temporis, quæ non poſſunt dirimi ex Scripturis, præſertim vt ipſi eas accipiunt, nimirum vt ſunt deſtitutæ Patrum & Eccleſiæ interpretatione. Similiter cùm de ſingulis libris aut ſententiis quæritur, an ſint verbum Dei; an nulla ſit in illis adulteratio, nulla impoſtura; non poteſt id ex nuda Scriptura decidi: denique cùm de ſententia alicuius loci eſt quæſtio. Sed quænam eſt iſta ἀλογιστία: Catholici dicunt Scripturam ſacram per ſe inſufficientem ad omnes controuerſias dirimendas: ergo præferunt traditiones hominum, & Eccleſiæ auctoritatem, verbo Dei?

Ad Tertiam, Quòd locos corruptos non patiamur corrigi, falſum eſſe oſtendunt Biblia Sixtina, & iam antè paſſim in pleriſque exemplaribus vel correctum erat iſtud ὀρθογραφίας σφαλμάτιον, vel in margine indicatum, vt ex Plantinianis editionibus conſtat. Quamuis hic error *euertere*, pro *euerrere*, ſit parui momenti, cùm ſententiæ ſubſtantiam

tiam non mutet. Vulgò dicimur in quærēdo euertere domum, cùm ſedes, ſcamna, menſas, lectos, & ſimilia mouemus. Nec minùs falſum eſt lectionem illam, *ſic eum volo manere*, mendacij manifeſtam eſſe. Multi ſancti Patres ita legerunt, & ſenſus eôdem recidit, vt multi Doctores, Toletus, Maldonatus, & alij oſtenderunt.

Ad Quartam, Iure præfertur antiqua editio Hebræis & Græcis exemplaribus; quia fideliùs & diligentiùs à mendis præſeruata. Faciliùs Hebræa quàm Latina corrumpi potuere, partim litterarum quarumdam ſimilitudine, partim punctorum appoſitione; cuius rei exempla plurima adferri poſſent. Eſt etiam apud eos varia lectio in locis 848. vt ſcribit Hugo Broughton Anglus in quadam oratiuncula de molitione verſionis è ſacrorum codicum fontibus in riuulos Britannicos. In Græca etiam non tantùm veteris ſed & noui Teſtamēti, multa errata irrepſere. ANTIQVA SCRIPTVRAE EDITIO PRAEFERENDA.

Ad Quintam, Probandum erat, libros aliquos quos Eccleſia pro Canonicis recipit, apocryphos eſſe. Satis ea criminatio à multis Catholicis depulſa.

Ad Sextam, Si verba nonnulla, hemiſtichia, aut verſiculos Pſalmorum accommodare Beatiſſimæ Virgini, & pro *Domino* po- POSSVNT VERBA SCRIPTVRAE SANCTIS APTARI.

 nere

nere *Dominam*, eſt ſacrilega corruptio; ergo S. Bonauentura doctrina & ſanctitate illuſtriſſimus, eſt ſacrilegus corruptor ſacræ Scripturæ, qui Pſalterium B. Virginis contexuit. Fatetur Auctor, quia in margine illum expreſſit. Sacrilegus quoque eſt S. Bernardus, & multi alij ſanctiſſimi viri, qui ſæpè verba Scripturæ hoc modo Sanctis accommodant. Sed eos ſua ſanctitas & ſapientia, quia orbi ſunt notiſſimi, ſatis aduerſus hæreticorum criminationes tuetur.

Sacrilegum eſt S. Scripturæ verbis vti ad facetias, ad paſquillos, detractiones; non ad laudes Sanctorum, cùm ſano ſenſu ad eas poſſint aptari. Neq. hoc eſt Chriſti & Matris perſonam & dignitatem confundere; ſed ea quæ per excellentiam tribuuntur Filio, inferiore modo transferre ad Matrem. Sic Apoſtoli vocati ſunt à Domino *lux mundi, ſal terræ*; ſic *fundamenta Eccleſiæ* nuncupati.

Ad Septimam, Totum quod ibi dicitur, merum eſt commentum. Numquam Scriptura à Summo Pontifice fuit ſuppreſſa, numquam ad ſilentium damnata: numquàm ideò aliquis hæreticus habitus & combuſtus, quòd ſacram Scripturam legere, nedum in manus ſumere auderet. Tranſlationes in linguam vulgarem meritò non paſſim

paſſim permiſſæ: tum quia difficillimum ſemper fuit aptas habere (cuius ſignum eſt, quòd ea qua modò Proteſtantes in Anglia vtuntur,& plebi legendam tradunt, myriadas erratorum habeat, vt Hugo Broughton teſtatur) tum quia non expedit eam plebi paſſim ſine delectu ac iudicio Parochorum permitti. Nam vt docet experientia, cùm plebs myſteria Scripturæ non intelligat, ſe tamen probè intelligere putet; fit vt quiſque ſibi priuatim fidem ſuam fabricet. Hinc paſſim dicunt ſe non curare quid Lutherus dixerit, quid Caluinus, quid Menno, primi Apoſtoli nouorum Euangeliorum huius æui, quid iſte vel iſte miniſter; acquieſcere ſe in ſolo Dei verbo, quod errare non poſſit: & ita ſinguli priuatum iudicium & priuatum ſpiritum ſibi regulam credendi ſtatuunt. En fructum iſtius indiſcretæ permiſſionis. Semper in Eccleſia Scripturæ, quæ ad populi fidem inſtruendam & mores formandos pertinent, diligentiſſimè fuerunt expoſitæ; vt ex Homiliis & concionibus variorum Doctorum conſtat, quæ Scripturis ſunt refertiſſimæ.

Quod ad Legendas Sanctorum attinet, quas Auctor ſugillat; probandum ei eſt, eas quæ à ſanctis Patribus & aliis Auctoribus grauiſſimis conſcriptæ ſunt, mendaces eſſe.

ALIA RESPONSIO AVCTORIS DVOS TESTES ESSE PRAEDICATORES VERBI.

Satis oſtenſum eſt ſententiam priorem 67 noſtri Auctoris de duobus teſtibus nullam veri ſpeciem præferre. Itaque ſubiicit alteram pag. 85. vt *duo teſtes ſint prædicatores verbi* (Euangelij noui) quam ait eſſe *magis receptam, & magis accedere ad cõtextum litteræ*. Sed & hoc figmentum pari facilitate refutatur.

REFVTATVR.

Primò, Iſti Prophetæ de quibus loquitur Scriptura prædicabunt ſolùm per dies 1260. & eo tempore completo occidentur, vt habetur cap. 11. At miniſtri Caluiniſtarum & Lutheranorum iam per 60. vel 80. annos prædicarunt. Secundò, Illi prædicabunt toto tempore quo durabit perſecutio Antichriſti. colligitur apertè ex capite 11. v. 2. 3. 7. At miniſtri Caluiniſtici & Lutherani non prædicarunt toto illo tempore, quo Antichriſti perſecutio durauit. Nam iuxta ſententiam Auctoris hæc durauit per dimidium ſpiritalis hebdomadę; nempe à tempore Bonifacij III. vſque ad hoc tẽpus, quod eſt plus quàm mille annorum. At prædicatio Caluiniſtarũ & Lutheranorum non durauit, niſi 60. vel 80. annos.

Dicet fortè (vt quidam alij hæretici dicunt) ad hos duos teſtes pertinere etiam miniſtros ſectarum quæ ſuperioribus ſęculis viguerunt, nempe Huſſitarum, VViclefiſtarum, Lollardorum, Begardorum, Fratricellorum,

lorum, Albigenſium, Bogomilum, VValdenſium, Catharorum, Apoſtolicorum, Berengarianorum, Iconomachorum, Monothelitarum. Hæ enim ſunt præcipuæ, quæ à tempore Bonifacij exortæ. Hæ omnes à Babylone exierunt, & Antichriſto reſtiterunt, iuxta ſententiam Auctoris.

Sed contrà. Iſti Prophetæ, quos Deus mittet aduerſus Antichriſtum, habebunt ſanam doctrinam, eruntque inter ſe in doctrina fidei concordes. At hæ ſectæ ſunt admodum diſcordes, tum inter ſe, tum à Caluiniſtis & Lutheranis; & multa habent quæ ſanæ doctrinæ, etiam Caluiniſtarum iudicio, repugnant. vt interim omittam iſtarum ſectarum prædicantes ducentis & ampliùs annis conticuiſſe, nimirum ab anno 800. vſque ad 1050. quia non legimus eo tempore aliquam ſectam viguiſſe. Deinde Auctores illarum ſectarum (excepto fortè vno vel altero) non habuerunt Papam pro Antichriſto. At Prophetæ quos mittet Deus, cognoſcent Antichriſtum, & monebunt omnes vt eum prò tali habeant. Tertiò, Iſti Prophetæ erunt ſolùm duo numero. *Dabo*, inquit, *duobus teſtibus meis. Hæ ſunt duæ oliuæ*, &c. At prædicantes Lutherani, Caluiniſtæ, &c. ſunt maximo numero. Reſpondet Auctor, *duali numero deſcriptos eſſe;*

QVOMODO DICANTVR DVO IVXTA AVCTOREM.

quia initio pauci erant, & in ore duorum vel trium teſtium ſtabit omne verbum.

Contrà. Quinam erant illi pauci, Lutherúſne, Zvvinglius, Menno, Melanchthon, Caluinus, Buçerus, &c? At cur hi omnes dicuntur potiùs duo quàm decem, qui eſt numerus perfectus? Deinde, etſi initio erant pauci, poſteà tamen creuerunt in maximum numerum: cur ergo tam exiguo numero deſignantur? An quia duo teſtes ſufficiunt, is qui mille teſtes producit, non dicetur niſi duos produxiſſe? Sed neq. verum eſt duos teſtes ſufficere ad cōdemnandum, quando totidem vel plures adferuntur in contrarium. At in hac cauſa multa millia teſtium pro Summo Pontifice proferre poſſumus, qui ſuo ſanguine parati ſunt ſuum teſtimonium obſignare. Quomodo ergo duo teſtes ſufficiūt, vt teneamur illum condemnare, & pro Antichriſto habere? Itaque inſulse ratio iſtius numeri ſic explicatur. vt omittam omnes numeros certos huic Auctori poni pro incertis, vt eos ſuo propoſito accommodet: nimirum decem cornua, decem Reges, decem diademata; ſeptem cornua, tria cornua, tres immundi ſpiritus; 42. menſes, dies 1260. duo Prophetæ, tres anni cū medio, omnes hæ numerorum ſpecies maximos numeros ſed incertos denotant.

tant. quis Oedipus, quæ ſphynx iſta diuinet?

Quartò, Si duo iſti Prophetæ ſunt prædicantes noui Euangelij, peto cuius ſectæ? Si dicas, Caluini: repugnabunt Lutherani, & Anabaptiſtæ. Hi enim non minùs ſuos miniſtros dicent ad hunc dualem numerum pertinere, quàm Caluiniſtarum. Si velis è ſecta Lutheri, opponent ſe Caluiniſtæ, & alij. ſingulæ enim ſectæ eos ſibi vindicabunt. Si ex omnibus ſectis huius æui ſeligas, vt omnibus fiat ſatis; quàm hoc eſt abſurdum & ridiculum, cùm tanta inter illas ſit diſcordia, tanta animorum & dogmatum diſſenſio, tanta in ſe inuicem maledicentia, aliâ aliam hæreſeos condemnante?

Quintò, Iſti duo Prophetæ habebunt poteſtatem igne cæleſti & *κεραυνίᾳ μάστιγι* inimicos ſuos, qui eis nocere tentauerint, feriendi, & cælum claudendi ne pluat, & terram omni plaga percutiendi, &c. At nihil horum vmquam viſum in prædicantibus Lutheranis vel Caluiniſtis. Denique nec reliqua illis applicari poſſunt. non enim occiſi omnes iſti prædicantes, ſed pauciſſimi, minuſque celebres. Neque occiſorum corpora iacuerunt per tres dies & medium in plateis ciuitatis magnæ, *quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma & Aegyptus, vbi Dominus crucifixus eſt*, omnibus gentibus inſpectantibus

tibus & plaudentibus. Neque viſi reſurgere & aſcendere in cælum corruente decima ciuitatis parte, obrutis ruina ſeptem hominum millibus. Ex quibus inſtar ſomni euaneſcit hoc ludibrium.

Supereſt vt tãdem explicemus, quinam il- 68
li duo teſtes ſint futuri. Communis Doctorum ſententia eſt, alterum fore Eliam Theſbiten, quod etiam clarè cõuincitur ex Scri-

QVINAM SINT ISTI DVO PROPHETAE.

pturis: Malachiæ 4. *Ecce ego mitto vobis Eliam Prophetam, antequam veniat dies Domini magnus, & horribilis: & conuertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum.* Eccleſiaſtici 48. *Qui receptus es in turbine ignis, in turbine equorum igneorum: qui inſcriptus es in iudiciis temporum lenire iracundiam Domini, conuertere cor patris ad filium, & reſtituere tribus Iacob.* Matth. 17. *Elias quidem venturus eſt, & reſtituet omnia.* Nec obſtat quod ſubiungit: *Dico autem vobis, quia Elias iam venit, & non cognouerunt eum.* quia non loquitur de eodem Elia, ſed de alio, nempe Ioanne Baptiſta, qui ſolùm officij ſimilitudine Elias dicitur; vt omnes Patres explicant; de quo plura inferiùs. Ob hæc Scripturæ loca omnes Catholici pro certo tenent Eliam eſſe alterum ex illis teſtibus ſeu Prophetis, quos Dominus ſub finem mundi mittet, de quibus

bus Ioannes cap. 11. Apocalyp. Vnde ſine grauí errore negari non poteſt.

69 De altero quis futurus ſit, non eſt adeò certum apud omnes. Non enim deſunt Doctores, qui putent fore Moyſen: tum quia Moyſes cum Elia apparuit in Domini transfiguratione: tum quia ipſe eſt qui conuertit aquam in ſanguinem, & habuit poteſtatem percutiendi terram omni plaga: tum quia totum quod geſſit Moyſes in Ægypto, figura fuit eorum quæ gerenda ſunt ſub finem ſæculi. Ægyptus enim deſignat mundum: Pharao cum ſuis Ægyptiis, Antichriſtum cum omnibus impiis ipſi adhærentibus: plagæ Ægypti, plagas quibus tunc ferietur orbis: eductio filiorum Iſraël per mare Rubrum in terram promiſſionis, liberationem populi Dei, per ſanguinem Chriſti, ab impiis, in regnum cæleſte: ſubmerſio Pharaonis & exercitus eius, ſubmerſionem impiorum in abyſſum inferorum. Sicut ergo Moyſes cum Aarone præfuit in typo; ita cum Elia adfuturum in ſignato. QVIDAM PVTANT MOYSEN FORE ALTERVM.

Sed communis ſententia Patrum eſt, alterum fore Enoch, qui ante diluuium tranſlatus eſt. Colligitur ex cap. 44. Eccleſiaſtici: *Enoch placuit Deo, & tranſlatus eſt in paradiſum, vt det gentibus pœnitentiam.* q. d. Vt ibi vſq. ad nouiſſima tempora ſeruatus, ALTER ERIT ENOCH.

tunc

tunc veniat ad conuertendas gentes. Cur enim tot ſæculis ſeruaretur in vita, niſi vt aliquando ad nos redeat, & peracto ſuo munere, mortalitatis debitum perſoluat, & ſic mercedem iuſtitiæ percipiat?

Ex his conſtat duos iſtos Prophetas fore Enoch & Eliam, qui idcircò rapti ſunt ab hominum conſuetudine, & conſeruantur in vita, vt nouiſſimis temporibus comparentes, Antichriſto ſe opponant, & Iudæos atque gentes ad pœnitentiam adducant.

Quod probatur ex Patribus. Irenęus l. 5. c. 5. *Dicunt presbyteri qui ſunt Apoſtolorum diſcipuli, eos qui tranſlati ſunt, illuc* (in paradiſum) *tranſlatos eſſe*. Et paucis parentheſi interiectis addit: *Et ibi manere eos qui tranſlati ſunt, vſque ad conſummationem, conſpicantes incorruptelam.* Loquitur de Enoch & Elia; & dicit eos manere in paradiſo, in quo primus homo poſitus fuerat, vt ex verſiculo præcedente conſtat; ibique ſeruari incorruptos vſque ad conſummationem, hoc eſt, nouiſſima tempora, quibus mundus eſt finiendus. Vbi tacitè inſinuat eos tunc mortem oppetituros; alioquin non reſtrinxiſſet eorum incorruptelam ad tempus conſummationis. Atqui nulla eſt ratio cur ibi ſeruentur incorrupti vſque ad finem ſæculi, niſi vt aliquando

ad

ad commercium humanum remittantur.

Methodius de rebus quæ ab initio mundi contigerunt, &c. ſub finem: *Continuò mittet ſuos famulos ſinceriſſimos & chariſſimos Enoch & Eliam ad redarguendum eum*, &c.

Tertullianus l. De anima, c. 50. *Tranſlatus eſt Enoch & Elias, nec mors eorum reperta eſt, dilata ſcilicet. Ceterùm morituri reſeruantur, vt Antichriſtum ſanguine ſuo extinguant.*

Origenes in cap. 17. Matth. tractatu 3. *Ad hoc* (nempe ad interrogationem diſcipulorum) *reſpondit Ieſus non reprobans quidem, quæ à Scribis tradita fuerant de Elia; ſed alium Eliæ aduentum ante ſe indicans factum*, &c.

Lactantius l. 7. Diuinarum inſtitutionum, c. 17. *Imminente iam temporum concluſione Propheta magnus mittetur à Deo, qui conuertat homines ad Dei cognitionem, & accipiat poteſtatem mirabilia faciendi*, &c. Apertè ſatis Eliam hunc fore indicat.

Hilarius can. 17. in Matthæum: *Quibus reſpondit Eliam eſſe venturum, & reſtituere vniuerſa, id eſt, reliquum quod deprehenderit ex Iſraël ad cognitionem Dei reuocaturum. ſed in virtute & ſpiritu Eliæ Ioannem veniſſe ſignificat*, &c.

Ephrem

Ephrem de Antichriſto verſus finem: *Ceterùm priuſquam cuncta iſta fient, mittet miſericors Deus Eliam Thesbiten & Enoch, qui palàm populo prædicent, ne illi credant*, &c.

Chryſoſtomus Homilia 58. in Matthæũ: *Prophetæ vtriuſque aduentus mentionem faciunt, & ſecundi cui præcurſorem Eliam aſſerunt futurum. Primi enim Ioannes fuit præcurſor, quem etiam Eliam Chriſtus appellabat; non quia Elias eſſet, ſed quia miniſterium Eliæ faciebat. Sicut enim ille ſecundi aduentus præcurſor erit, ſic primi fuit Ioannes.*

Commentarius Ambroſij in illud cap. 4. prioris ad Corinth. *Puto enim Deus nos Apoſtolos nouiſſimos oſtendit. Hoc ideò perſonæ ſuæ deputat, quia ſemper in neceſſitate fuit; perſecutiones & preſſuras vltra ceteros paſſus, ſicut paſſuri ſunt Enoch & Elias, qui vltimo tempore futuri ſunt Apoſtoli.*

Hieronymus in cap. 17. Matth. *Traditio Phariſæorum eſt iuxta Malachiam Prophetam, quòd Elias veniat ante aduentum Saluatoris, & reſtituat omnia in antiquum ſtatum. Aeſtimant ergo diſcipuli transformationem gloriæ hanc eſſe quam in monte viderant, & dicunt, Si iam veniſti in gloria, quomodo præcurſor tuus non apparet?*

quando adiiciunt, Scribæ dicũt quòd Eliam oporteat primùm venire: primùm dicendo, oſtendunt quòd niſi Elias venerit, non ſit ſecundùm Scripturas Saluatoris aduentus. At ille reſpondens ait: Elias quidem venturus eſt, & reſtituet omnia. Ipſe qui venturus eſt in ſecundo aduentu Saluatoris iuxta corporis fidem, nunc per Ioannem venit in virtute & ſpiritu,&c. Idem in cap. 4. Malachiæ apertè indicat Eliam venturum, & in illo chorum Prophetarum; vt qui olim ad eos fuere miſſi, rurſus mittantur in fine ſæculi in Elia.

D. Auguſtinus lib. 20. de Ciuit. Dei cap. vltimo: *In illo iudicio vel circa illud iudicium has res didicimus eſſe futuras, Eliam Thesbiten, fidem Iudæorum, Antichriſtum perſecutorem*,&c. Deinde ſubdit: *Quæ omnia quidem ventura eſſe credendum eſt; ſed quibus modis, & quo ordine veniant, magis experientia docebit*,&c. Itaque iuxta D. Auguſtinũ certa fide tenendum, vt reliqua quæ ibi cõmemorat. & cap. 29. exponens locum illum Malachiæ 4. *Per hunc Eliam*, inquit, *magnum mirabilemq́; Prophetam, expoſita ſibi lege vltimo tempore ante iudiciũ, Iudæos in Chriſtum noſtrũ eſſe credituros celeberrimum eſt in ſermonibus cordibuſq́; fidelium*,&c. Ecce cõmunem Eccleſiæ ſenſum.

K Proſper

Proſper in dimidio temporis, tribus capitibus ex profeſſo docet hos duos Prophetas fore Enoch & Eliam. Cap. 13. locum Malachiæ 4. exponit de miſſione Eliæ ante diem iudicij futura. Et infrà: *Ecce & hîc tripartita teſtium diuiſio. Contra Pharaonem duo teſtes Dei miſſi ſunt, Moyſes & Aaron; & duo magi Pharaonis Iamnes & Mambres reſiſtentes Moyſi, qui ſimul cum ſuo Rege perierunt. contra Neronem duo, Petrus & Paulus Apoſtoli: at è contrario Simon Magus, qui & ſe perdidit, & Neronem decepit. & contra Antichriſtum duo, Enoch & Elias Prophetæ, aduerſus quos tres pſeudoprophetæ Antichriſti exurgent*, &c. Cap. 15. agit de eorum paſſione ſub Antichriſto: & cap. 16. de eorum poſt tres dies & dimidium reſurrectione.

Eucherius Lugdunenſis Dominica 2. Aduentus: *Præliabitur contra Sanctos* (Antichriſtus) *quia veniet Enoch & Elias tunc, quos quia ratione ſuperare non poterit, gladiis interimi faciet.*

Theodoretus in illum locum Malach. 4. *Diem ſecundi aduentus dixit, docetq́; item quæ magnus Elias facturus eſt cùm venerit: & cauſam quare prior veniet, oſtendit.*

Gregorius lib. 9. Moralium c. 4. *Hinc eſt quòd duo illi prædicatores eximij dilata*

morte

morte ſubtracti ſunt, vt ad prædicationis vſum in fine reuocētur, de quibus per Ioannem dicitur: Hi ſunt duæ oliuæ, & duo candelabra in conſpectu Domini terræ aſtantes; quorum vnum in Euangelio per ſemetipſum Veritas pollicetur dicens: Elias venturus eſt & reſtituet omnia, &c. Idem habet lib. 20. cap. 26. & lib. 35. cap. 15. & Homilia 7. in Euangelia ſic ait: *Qui* (Ioannes) *idcircò in ſpiritu & virtute Eliæ venturus dicitur; quia ſicut Elias ſecundum Domini aduentum præueniet, ita Ioannes præuenit primum. Sicut ille præcurſor venturus eſt iudicis; ita iſte præcurſor factus eſt redemptoris. Ioannes igitur in ſpiritu Elias erat, in perſona Elias non erat.*

Beda in Samuelem cap. 11. *Neque aliud vetat duas has vaccas, quæ arcam Domini referentes Iſraëlitis, holocauſtum ſunt Domino, ſuper Enoch & Elia interpretari, qui tunc* (tempore Antichriſti) *Iudæis fidei gratiam aperturi: nec mora ab Antichriſto mortem creduntur eſſe ſuſcepturi.*

Alcuinus lib. 3. de Trinit. c. 19. *Eliam & Enoch maximos Prophetas venturos eſſe Eccleſiæ fides habet: per quorū doctrinam populus Iſraëliticus conuertetur ad fidem*, &c.

Theophylactus in cap. 17. Matth. *Decipientes Scribæ populum dicebant ipſum non*

eſſe Chriſtum: nam ſi eſſet Chriſtus, Elias iam veniſſet: ignorãtes quòd duo ſint Chriſti aduentus; quorum primi præcurſor Ioannes, ſecundi autem Elias. Sic enim & Chriſtus interpretatur Diſcipulis. Et infrà: *Dicendo quidem quòd Elias veniet, oſtendit quòd nondum venit: in ſecundo autem aduẽtu veniens, reſtituturus ſit ad fidem Chriſti omnes Hebræos, quos perſuaſibiles inueniet. Cùm autem dicit, Elias iam venit, præcurſorem illum Ioannem dicit,* &c. Et paulò pòſt: *Tunc igitur Diſcipuli facti perſpicaciores intellexerunt quòd Ioannem Eliam vocarit, quòd ipſe primi aduentus præcurſor fuerit, ſicuti ille ſecundi futurus eſt præcurſor.* Omitto poſteriores qui idem tradũt.

Ex quibus patet omnibus ſæculis à temporibus Apoſtolorum hanc fuiſſe communem fidelium, & ſanctorum Patrum ſententiam. Hæc paulò fuſiùs ob hæreticorum impudentiam, qui iſtam doctrinam de Enoch & Elia tamquam futilem & anilem fabulam reiiciunt; & Eliam de quo Malachias loquitur, Ioannem Baptiſtam fuiſſe contendunt, nullumque alium Eliam expectandum.

RESPONSIO AVCTORIS. Auctor in Præfat. pag. 77. *Nimis,* inquit, *anxiè hanc futilem & anilem fabulam refutaui: cui tantum abeſt vt credam, vt contrà* 71

trà iſto tam erudito ſæculo, hoc qui credat, Deum teſtor, non modò pro magni nominis Theologo, ſed ne pro Chriſtiano quidem habeam; quin potiùs Scribis & Phariſæis accenſeam, qui ſic inſaniebant, vt quamuis Chriſtus contrarium docuiſſet, ſemper tamen venturum Eliam ſomniarent.

Si ob Chriſti contrarium aſſerentis doctrinam, non eſt pro Chriſtiano habendus, &c. qui credit Eliam venturum: nullus ergo ferè ſanctorum Patrum Chriſtianus habendus, ſed omnes Scribis & Phariſæis accenſendi; omnes in anili & Iudaica fabula inſaniunt. Nam omnes docent Eliam Theſbiten venturum ante ſecundum Domini aduentum. neque putant id impletum per Ioannem Baptiſtam. At quid dici poteſt abſurdius, aut in ſanctos Patres iniurioſius? *Sed*, inquit, *veteres excuſandi, ſi ſæpiùs hîc errent, & minùs rectè multa Apocalypſis myſteria intelligant: quia liber ille eorum temporibus adhuc obligatus erat, & homo ille peccati nondum reuelatus.* REFVTATVR.

Sed contrà. Primò, Hîc non eſt quæſtio de intelligentia myſteriorum Apocalypſis, ſed de explicatione cap. 4. Malachię, & verborum Domini Matth. 11. v. 14. & 17. v. 12. vbi agitur de aduentu Eliæ, & Ioannis Baptiſtæ. Itaque ſi iſta loca intelligenda de

 aduen-

aduentu ſolius Ioannis,ita vt alius Elias non ſit expectandus; iam à tempore Chriſti impleta fuit illa prophetia, ac proinde Patribus debuit eſſe manifeſta: neque excuſatio illa ex obſcuritate nondum impletæ prophetiæ in ipſis locum habebit. Quare nullus eorum in Chriſtianis erit cenſendus.

Dicet fortè, rem non fuiſſe adeò manifeſtam, donec impleta eſt prophetia Apocalypſis de aduentu Antichriſti, & reuelatus eſt homo peccati: poſtquam autem ille mundo apparuit, nullo alio Elia comparente, perſpicuum fuit per Eliam non eſſe alium intelligendum quàm Ioannem Baptiſtam. Verùm etſi hoc ineptè dicatur; ſit ita:ergo ſaltem nullus eorum qui iam à mille annis (ex quo tempore vult Auctor cum ſuis Antichriſtum mundo reuelatum) extitere,Chriſtianus eſt habēdus: non D.Thomas, non D. Bonauentura, non S. Franciſcus, Dominicus, Bernardus, Anſelmus, Norbertus, non Richardus & Hugo Victorini, non Rabanus, Bonifacius, Alcuinus,Beda,& alij innumeri ſanctitate,doctrina,miraculis clari. Hi enim omnes Patribus antiquiſſimis adhærentes, crediderunt Eliam Theſbiten venturum.

Deinde,Si prophetię Apocalypſis de Antichriſto iam ſunt impletæ,& ideò non amplius

pliùs obſcuræ,ſed adeò perſpicuæ, vt etiam Scripturas illas,quæ de aduentu Eliæ agunt, planè illuſtrent; quomodo Auctor pag. 56. dicit *definitionem Antichriſti eſſe rem obſcuram & inuolutam?* Quomodo pag. 78. & 86. ſuas expoſitiones de duobus teſtibus, *coniecturas probabiles* appellat? Itaque immemor ſui ſe ipſe manifeſtè confutat. Rurſus,quomodo tam diuerſæ ſunt aduerſariorum hac de re ſententiæ: In rebus apertis & ipſa experientia notis non eſt locus coniecturis,& ſententiarum diuerſitati. Quomodo per nouem ſæcula omnes adeò cæci & ſtupidi fuere, vt nemo has prophetias impletas aduerterit, nemo vel ſuſpicatus fuerit; donec tandem odium exitiale & furor in Pontificem Luthero oculos aperuit, eiq; hoc mirabile myſterium oſtendit?

Denique cùm hæretici dicunt Patres in iſtis erraſſe, eò quòd Antichriſtus eorum tempore nondum erat reuelatus, nunc autem reuelatum eſſe, & ideò meliùs oſtendunt Scripturas intelligi, manifeſtè principium in diſputando petunt. Hoc enim eſt quod in quæſtionem vocatur. Quæritur enim an Papa ſit Antichriſtus. Probamus non eſſe: quia Elias Antichriſti tempore venire debet, vt ex Scripturis, iuxta Patrum interpretationem, perſpicuum eſt,

Reſpondet illas Scripturas aliter exponendas, Patres in earum expoſitione erraſſe, ſed eſſe dignos venia, quia Antichriſtus eorum tempore nondum erat reuelatus, nunc autem reuelatum eſſe; & ideò tam docto ſæculo, cuius luce iſtud myſterium eſt patefactum, non eſſe venia dignos, qui Patrum ſententiam ſequuntur. Quis non videat hîc apertè principium peti, & aſſumi tamquam perſpicuum quod pars aduerſa negat, de quo eſt tota quæſtio.

Addo mirum eſſe nunc Auctori tam paruam rem (nimirum *credere Eliam venturum tempore Antichriſti*) efficere nõ Chriſtianum, cùm tam multa & grauia, in quibus Lutherani à Caluiniſtis diſſentiunt, reputet inter apices, & omnes eorum Synagogas velit vnam Eccleſiam verè Chriſtianam conſtituere: vt patet pag. 138.

Nunc videamus quibus Argumentis hoc 72
eruditum ſæculum, vt vult Auctor, adeò perſpicuè probet Eliam non venturum, vt ſine iactura fidei Chriſtianæ contrarium tenere non poſſimus. Digeram ordine, quæ ex Auctore exſculpere potui.

ARGVMENTA HAERETICORVM VT PROBENT ELIAM NON VENTVRVM.

Primum, Quia *locus Malachiæ 4. quo maximè nituntur Catholici, non eſt intelligendus de Elia Theſbite, ſed de Ioanne Baptiſta, qui fuit præcurſor primi aduentus.

Quod

Quod confirmatur, *Quia*, inquit Auctor pag.68. *Chriſtus bis apud Matthæum, apud Marcum ſemel, certiores facit tam ipſam multitudinem, quàm Diſcipulos ſuos, Ioannem Baptiſtam illum eſſe Eliam repromiſſum.* Deinde poſt acrem inuectiuam in Cardinalem Bellarminum, quaſi non bona fide verba Chriſti tractaſſet (nempe quia ex Patrum potiùs ſententia quàm ex hæreticorum figmẽtis ea exponere maluit) addit: *Idem improbiſſimè cauillatur ſuper verbo Venturus. Chriſtus enim vtitur quidem illo verbo, ſed repetens vulgarem opinionem: interpretatur autem iam eum in Ioanne veniſſe: ac ſi diceret, Vera eſt quidem prophetia, Eliam eſſe venturum; ſed ego dico vobis, Elias iam venit, de Ioãne Baptiſta ſentiens.* Matth. 11. 14. & 17. 12. Marc. 9. 13.

RESPONSIO. Hæretici duo ferè in omnibus controuerſis quæſtionibus à Catholicis poſtulant. Primò, vt omnes ſeponant Patres, & omnem veterum auctoritatem, vt qui tamquam homines errauerint. Secundò, vt clauſis oculis nouas ipſorum interpretationes pro puro puto verbo Dei acceptent; etiamſi omni penitus probabilitate careãt, quales plurimas in hac Diſputatione refutauimus. Sed iniquum poſtulant.

Itaque ad hoc Argumentum reſpondeo, locum illum Malachiæ neceſſariò de per-

LOCVS MALACHIAE IIII. DE ELIA VERO.

ſona Eliæ intelligēdum, nec poſſe vlla ratione de Ioanne exponi. Primò, Quia cōmunis & recepta omniū Patrum, & Doctorum qui ſingulis ſeculis extitere, expoſitio obſtat; vt oſtēſum eſt. Secundò, Quia Ieſus Siracides manifeſtè ad hūc locum Malach. reſpicit, vt Auctor fatetur, eumq. intelligit non de Ioanne Baptiſta, vt ipſe contendit, ſed de perſona Eliæ, vt nemo dubitare poteſt, qui antecedentia & cōſequentia vel obiter legit. Suſcepit enim ibi laudādum Eliam, eiusque facta cōmemorat: de quo cùm dixiſſet; *Qui receptus es in turbine*; ſtatim addit: *Qui inſcriptus es in iudiciis temporum lenire iracundiam Dei*, &c. Eadem ergo eſt perſona, quæ in turbine recepta eſt, & quę inſcripta, id eſt, de qua ſcriptum eſt debere venire in iudiciis temporum (cùm Deus orbem eſt iudicaturus) lenire iracūdiam Dei, &c. Græca paulò aliter habēt, ὁ καταγεγραφεὶς ἐν ἐλεγμοῖς εἰς καίρους κοπάσαι ὀργὴν πρὸ θυμοῦ, id eſt, *qui deſcriptus eſt* (in Malachia) *lenire iracundiam ante furorem* (ante ſententiam condemnationis, reſpicit enim ad illud Malach. *Ne fortè veniam & percutiam terrā anathemate*) *iis temporibus quibus Deus orbē redarguet, ſeu caſtigabit*. Noſter interpres optimè ſenſum expreſſit. Tertiò, Malachias apertè diſtinguit duplicem aduētum Domini: nimirum prio-

rem,

rem, de quo c. 3. & huius præcurſorem facit Ioãnem Baptiſtam: *Ecce ego mitto Angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam; & ſtatim veniet ad templum ſuum dominator, quem vos quæritis.* Hunc Angelũ præcurſorem conſtat eſſe Ioannem Baptiſtam, ipſo Domino interprete Matth. 11. 10. Luc. 7. 27. &c. Et poſteriorem, de quo c. 4. *Ecce dies veniet ſuccenſa quaſi caminus, & erunt omnes ſuperbi, & omnes facientes iniquitatem ſtipula.* Huius præcurſorem facit Eliam: *Ecce ego mitto vobis Eliam Prophetam* (vel vt Græca habent, *Thesbiten*) *antequam veniat dies Domini magnus, & horribilis.*

73 Auctor per *diem Domini magnum & horribilem intelligit diem paßionis Chriſti, cùm ſol omnino obſcuratus eſt ad tres horas, terra contremuit, petræ ſciſſæ ſunt, monumẽta aperta ſunt, mortui reſurrexerunt: ſi,* inquit, *ille dies non fuit magnus atque horribilis, quid horribile ſit non video.* Sed id facit contra perpetuum Scripturæ vſum, quæ ſemper per *diem Domini*, denotat diem iudicij extremi, vt patet plurimis Scripturæ locis: vt 1. ad Theſſal. 5. 2. 2. Cor. 1. 14. ad Philip. 1. 6. 10. 2. Theſſ. 2. 2. Pet. 3. 10. Et in veteri Teſtamẽto, Iſaiæ c. 2. 12. c. 13. 6. 9. c. 34. 8. Ioëlis c. 2. 2. 11. 31. Sophoniæ c. 1. 7. 14. & alibi. Et quamuis interdum extendatur ad ſignificandum diem DIES DOMINI MAGNVS QVIS DICATVR.

diem maximæ vltionis, vt excidij Iudæorum; tamen ſemper habetur reſpectus ad diem iudicij, cuius illud excidium erat typus. At dies paſſionis non erat dies vltionis & vindictæ, ſed miſericordiæ & ſalutis: tunc enim *delebatur peccatum*, & *iuſtitia ſempiterna adducebatur*. Et quamuis illa commotio naturæ ad breue tempus durans ſua ſpecie eſſet horribilis, nihil tamen mali peccatoribus intulit. Non enim erat ad puniendum, ſed ad teſtimonium Chriſto perhibendum. Imò tantum abeſt, vt ille dies poſſit dici *dies Domini magnus & horribilis*, vt dicatur *dies mundi, dies hominum, & poteſtas tenebrarum*. De illo enim dictum eſt
Luca 22. à Domino: *Hæc eſt hora veſtra, & poteſtas*
Ioan. 16. *tenebrarum*. Et, *Mundus gaudebit, vos verò contriſtabimini*, &c. Denique quis non videat Malachiam loqui de illo die Domini magno & horribili, quem toto illo capite deſcripſerat, quem conſtat eſſe diem iudicij? Idem patet ex verbis proximè ſequẽtibus: *Ne fortè veniam, & percutiam terram anathemate*, vel internecione, (nam vox Hebræa חרם hoc etiam ſignificat) vel vt Septuaginta, ἄρδην, omnino, funditus. Atqui Chriſtus tunc non venit ad percutiendam terrã anathemate, etſi eſſet impiiſſima, ſed ad eam benedicendam. Vnde quod Auctor ait,

ait, quòd *iſte dies haud dubiè omnes ſine exceptione Iudæos iuſto anathemate perdidiſſet, niſi Ioannes præcurſor Domini permultos priùs conuertiſſet doctrina pœnitentiæ âtque baptiſmo*; non ſolùm fundamento caret, ſed etiam Scripturæ repugnat. Illorum merita & ſanctitas (quæ fortè tunc exigua vel nulla erant, ſi paucos excipias) non auerterunt excidium, ſed ipſa temporis conditio diuinitus diſpoſita; quia erat tempus patiendi, non vlciſcendi; & multi adhuc ex Iudæis erant conuertendi. quam ob cauſam vltio in quadraginta annos fuit extracta. Adde Ioánnis doctrinam & baptiſmum non potuiſſe delere peccata, aut perfectè homines conuertere, ſed ſolùm fuiſſe diſpoſitionem ad doctrinam & baptiſmum Chriſti. Vnde ipſe ad Chriſtum remittebat: imò pauci occaſione Ioannis ante Chriſti mortem perfectè in illum videntur crediſiſſe.

Quartò, Ipſe Ioannes Baptiſta rogatus à Phariſæis, *an eſſet Elias*, negauit ſe eſſe Eliam: Ioannis 1. 21. Non eſt autem dubitandum quin Phariſæi rogauerint de illo de quo loquitur Malachias cap. 4. Nimirum an eſſet Elias, quem Malachias prædixit venturum ante aduentum Domini: ſicut cùm rogant; *Propheta es tu?* loquuntur de illo Propheta, de quo Moyſes Deuteron. 18.

Ergo

Ergo cùm negat ſe eſſe Eliam, negat ſe eſſe illum de quo Malachias: ſicut cùm negat ſe Prophetam, negat ſe non quemlibet Prophetam, ſed illum de quo ibi Moyſes. Debebat enim reſpondere ad mentem Scripturæ, ad quam Phariſæi, & qui eos miſerant, reſpiciebant.

Quintò, Ipſe Dominus apertè Matth. 17. dicit: *Elias quidem venturus eſt, & reſtituet omnia.* idque dixit multò poſt mortem Ioannis. Non ergo ibi loquitur de Ioanne. Iam enim hic venerat, & curſum ſuum abſoluerat: & tantum abeſt, vt reſtituerit omnia, vt pauciſſimi ab ipſo videantur conuerſi. hoc autem proprie dicitur de Elia; quia in fine mundi, *cùm plenitudo gentium intrauerit*, multa millia ipſius opera conuertentur, & ſic *omnis Iſraël ſaluus fiet* iuxta Apoſtolum ad Rom. 11. hoc eſt *omnia reſtituere*, vt ſancti Patres explicant.

Nec obſtat quod Dominus ſubdit: *Dico autem vobis quia Elias iam venit, & non cognouerunt eum.* Quia loquitur de alio Elia, quem ob ſimilitudinem officij ſic vocat: vt omnes Patres explicant. Vnde verum non eſt Chriſtum his verbis interpretari illa verba priora; *Elias quidem vēturus eſt*, &c. vt vult Auctor: ſed vult oſtendere non ſolùm ante ſecundum aduentum venturum

Eliam;

Eliam; ſed etiam ante primum veniſſe,non in perſona ſua, ſed in ſpiritu & ſimilitudine officij. Idem confirmatur ex cap. 11. Matth. vbi cùm dixiſſet; *Omnes Prophetæ prophetauerunt vſque ad Ioannem; & ſi vultis recipere, ipſe eſt Elias:* addit; *Qui habet aures audiendi, audiat*. Quaſi dicat: Quia vos putatis Meſſiam non venturum, niſi primùm veniat Elias, cogitate Ioannem eſſe Eliam; hoc tamen non ita craſsè, ſed figuratè accípere debetis: quia non eſt Elias perſona, ſed ſimilitudine officij. Itaq. ſcire debetis Meſſiam iam eſſe præſentem. Sentiebant enim Meſſiam non venturum, niſi præcurrente Elia: & quia Eliam nondum videbant, colligebant Dominum non eſſe Meſſiam. Dominus oſtendit quo modo illorum ſententia ſit vera, duplicem diſtinguens perſonam præcurſoris, ſicut duplex eſt Meſſiæ aduentus; quarum prior ſit Elias ſpiritu, quæ iam venerit: altera Elias perſona, quæ ventura ſit ante ſecundum aduentum. Et hoc modo ſoluit eorum rationem, & indicat Meſſiam iam veniſſe. Simile eſſet ſi quis ita diceret: Antichriſtus venturus eſt, & Eccleſiam vaſtaturus; ſed verè dico vobis, Antichriſtus iam venit, & Eccleſiam vaſtare cœpit, intelligens Lutherum cum tota ſobole, &c.

Denique ita explicant omnes Patres. Vnde

de

de inter alios Chryſoſt. Homilia 58. in Matth. vbi & hunc locum fuſè explicat; & probat Malachiam non eſſe intelligendum de Ioanne, ſed de perſona Eliæ: & Auguſtinum tract. 4. in Ioannem; vbi luculentiſſimè explicat duos aduentus, & duplicem Eliam præcurſorem.

Secundum Argumentum. Fieri nequit 74

DE CORPORIBVS ENOCH ET ELIAE.

vt corpora glorificata mortem patiantur: *atqui illorum corpora ſunt glorificata. Nam haud dubiè* (inquit Auctor) *ſunt in cælo, quò nihil corruptibile poteſt penetrare:* ergo, &c.

Reſpondeo: Hæc ratio duo aſſumit in minore manifeſtè abſurda, & contra Scripturas. Alterum, corpora Enoch & Eliæ fuiſſe ſubuecta in cælum, quò nihil corruptibile poteſt penetrare, hoc eſt in cælum ſupremum beatorum. Alterum, corpora eorum eſſe ab eo tempore incorruptibilia & glorificata.

Si enim ſubuecta ſunt in cælum: ergo ante Chriſtum aliqui in cælum aſcenderunt. quod eſt primò contra communem Chriſtianorum ſenſum. qui eſt, cælum vſque ad mortem Chriſti fuiſſe clauſum, & Chriſtum ſua morte aditum patefeciſſe. Secundò eſt contra ſententiam Domini, Ioan. 3. *Nemo aſcendit in cælum, niſi qui deſcendit de*

de cœlo, Filius hominis qui eſt in cælo. Quibus verbis ſignificàt nullum hominem vſque ad illud tempus conſcendiſſe in cęlum, & cęleſtia luſtraſſe præter ſe ſolum. Tertiò, eſt contra Apoſtolum ad Hebr. 6. vbi Chriſtum vocat πρόδρομον, ſeu præcurſorem *in interiora velaminis, ſeu ſancta ſanctorum*: quia primus cælum introiuit. Cui congruit illud Ioan. 14. vbi Dominus Apoſtolis ſuis ait: *Vado parare vobis locum.* Ergo ante Chriſti mortem locus non erat paratus. Quartò, eſt contra Apoſtolum ad Hebr. 9. vbi cùm dixiſſet, neminem potuiſſe ingredi ſancta ſanctorum præter ſummum Pontificem, qui ſemel in anno, non ſine ſanguine intrabat; addit: *Hoc ſignificante Spiritu ſancto nondum propalatam eſſe Sanctorum viam* (aditum in cęlum) *adhuc priore tabernaculo habente ſtatum*, &c. quia nimirum pretium nondum erat ſolutum, nondum illud erat exhibitum quo peccatum ſolueretur. Confirmatur, quia ingreſſus in cælum eſt hereditas quæ datur credentibus ex Chriſti teſtamento: atque vbi eſt teſtamentum, non poteſt dari hereditas niſi interueniat mors teſtatoris. ergo nemo poterat cælum ingredi ante mortem Chriſti. Ita ratiocinatur Apoſtolus eodem capite.

Rurſus, ſi corpora eorum fuere glorificata,

ergo & animæ ſuam gloriam, quæ in viſione & fruitione Dei conſiſtit, ſunt conſecutæ. Gloria enim corporis ex gloria animæ ſequitur, & quodammodò dimanat, vt per ſe notum eſt. Fuerunt ergo & corpore & anima beati ante Chriſti mortem; quod repugnat Apoſtolo ad Hebræos 9. vt oſtenſum eſt. repugnat etiam iis quæ idem Apoſtolus ſcribit cap. 11. vbi de Sanctis veteris Teſtamenti loquens ait: *Et hi omnes teſtimonio fidei probati, non acceperunt repromiſsionem* (promiſſam gloriam, regnum cæleſte) *Deo pro nobis aliquid melius prouidente, vt non ſine nobis conſummarentur. Hi omnes*, inquit, nimirum quos antè commemorauerat, inter quos etiam Enoch & Eliam recenſuit, vt conſtat v. 5. *Fide Enoch trãſlatus eſt ne videret mortem*, &c. & v. 37. *Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis*, Eliam indicans. Quòd ſi Enoch & Elias conſcenderunt in cælum, & adepti ſunt gloriam corporis & animæ, adepti ſunt tot ſæculis ante Chriſti mortem repromiſſiones, & ſine nobis (ante tempus noui Teſtamenti) conſummati; quod apertè hîc negat Apoſtolus. Item, falſum erit, *Chriſtum eſſe primogenitum in multis fratribus*; & *in omnibus primatum tenere*: nimirum non ſolùm in geneſi quoad Diuinitatẽ, ſed etiam in

in palingeneſia, quoad humanitatem: quod eſt contra Apoſtolum ad Rom. 8. ad Coloſſ. 1. &c. Denique ſi illi aſſecuti ſunt incorruptionem & gloriam, numquam morientur; quod apertè Auctor concedit: ſed Scripturæ non ſatis conforme eſt, vt aliqui qui peccato ſubiecti fuere numquam guſtent mortem. Nam ſicut peccatum in omnes peruaſit, ita per peccatum mors, vt Apoſtolus docet ad Rom. 5. Hinc ad Hebræos 9. idem Apoſtolus ait: *Statutum hominibus ſemel mori, & poſt hoc iudicium.* Vnde D. Auguſtinus l. 9. De Geneſi cap. 6. *Nam ſi*, inquit, *Enoch & Elias in Adam mortui, mortiſq́ propaginem in carne geſtantes: quod debitum vt ſoluant, creduntur etiam redituri ad hanc vitam; &, quod tam diu dilatum eſt, morituri.*

Neque verum eſt quod ait Auctor Irenæum & Tertullianum planè negare illos morituros. Irenæus enim (vt ſuprà n. 40. oſtenſum eſt) ſolùm dicit *eos manere in paradiſo vſque ad conſummationem conſpiciẽtes incorruptionem.* cum quo benè conſiſtit, eos tunc occidi. Conſummationem enim vocat nouiſſima tempora, cùm nimirum incipiet conſummatio & mundi interitus. Et ſanè ſi numquam morituri, cur eorum incorruptionem extendit ſolùm ad

tempus cõſummationis? Tertullianus apertè docet eos morituros, & *ſuo ſanguine Antichriſtum extincturos*, vt ſuprà n.70. diximus. Nec obſtat quòd libro contra Iudæos cap. 2. dicat Enoch eſſe *candidatum æternitatis:* quia eo ipſo apertè indicat nondum eſſe conſecutum immortalitatem. *Candidatus* enim dicitur, qui nondum eſt aſſecutus dignitatem quam ambit, ſed eſt in expectatione: vbi aſſecutus fuerit, non ampliùs dicitur *candidatus*. Nihil ergo obſtat, quin *candidatus æternitatis* poſſit mori. Nec ideò hoc *ius illi malè firmatum eſt*; quia per breuem mortem, quæ inſtar ſomni eſt, non eliditur. Idem indicat apertè Tertullianus, cùm ait: *Enoch necdum mortem guſtauit, vt æternitatis candidatus*. Cur dicit *necdum*, niſi quia poſteà guſtabit? Dicuntur *candidati æternitatis*; quia tam longa vita & immunitas incorruptionis eſt certum ſignum & documẽtum integritatis ſeu immortalitatis futuræ: vt idem Tertullianus libro De reſurrectione carnis ait: vbi apertiſſimè ſignificat illos necdũ eſſe immortales.

Ex his patet quàm parum conſideratè dicat Auctor certum eſſe iſtorum corpora eſſe glorificata in cælo: cùm certum ſit neque in cælo, neque glorificata eſſe. Dicimus ergo eorum corpora non eſſe in cælo, ſed

ſed in paradiſo:nec eſſe glorioſa, ſed diuinitus ſeruari incorrupta (quod Deo facillimum eſt) ibique in magna carnis & ſpiritus tranquillitate degere. Vbi autem ſit paradiſus ille, non eſt opus nos ſcire. Credibile eſt eumdem eſſe, in quo fuit Adam,qui fortè magnam Aſiæ partem complectebatur. Multa ſunt ibi loca ab hominum commercio diſſita. Sed hîc aduerte miram hæretici ſpiritus indolem. Qui in quæſtione de paradiſo ſequitur antiquorum Patrum ſententiam, is non ſapit ipſi *ad ſobrietatem & mera deliria profert*, vt pag. 75. & 76. inſinuatur. at qui contra omnes Patres, contra omnes Scripturas quas adduximus, contra omnium fidelium ſenſum ponit Eliam & Enoch euectos in cælum, aſſecutos gloriam, corporum immortalitatem, hîc ſobriè ſapit, & dogmata certiſſima tradit. Eiuſdem generis eſt & illud: *Blaſphemum*, inquit, *eſt credere vllum ex Adami poſteris, eò* (in paradiſum) *poſtmodum* (poſt Adami expulſionem) *perueniſſe*. Quare id blaſphemum? *Quia omnis Adami progenies maledicta eſt in ipſo,& de terreſtri paradiſo eliminata,nec non ipſa terra vniuerſim ac paradiſus ſeparatim propter ipſum maledicta ſunt*. Sed in primis verum non eſt progeniem Adami fuiſſe maledictam à

Deo, aut paradiſum ſpeciatim. Maledixit enim terræ & ſerpenti, non Adamo vel Euæ, ſed ærumnis tantùm & neceſſitati moriendi ſubiecit. Deinde vt de veritate omittam, quænam eſt illa connexio: Progenies Adami fuit maledicta in paradiſo & expulſa, & ipſe paradiſus maledictus fuit: ergo blaſphemum eſt dicere aliquem ex Adami poſteris ibi ſingulari aliquo Dei priuilegio collocatum? Nónne locus terreſtris & maledictus, homini terrenum corpus geſtanti & maledicto congruétior erat, quàm cæleſtis patria, in quam nihil maledictum intrare poteſt; præſertim cùm maledictio peccati nondum tunc eſſet per Chriſti ſanguinem abſterſa? Denique blaſphemi erunt diſcipuli Apoſtolorum, Irenæus & tot alij Patrés antiqui, qui docent Enoch in paradiſum Adami tranſlatum. Imò & ipſe Lutherus magnus Propheta, & parens omnium huius temporis ſectarum blaſphemus erit; quia idem docet in cap. 5. Geneſis. Numquam finis ſit, ſi omnia refutare velim.

Tertium Argumentum: Illi Prophetæ prædicabunt induti cilicio. At corpora, quæ tam diu fuerunt exempta à peccato, non egent iſta maceratione.

Reſpondeo: Etiam S. Ioannes Baptiſta non egebat iſta victus & cultus aſperitate,

ſed

ſed eam diuina inſpiratione ſuſcepit, vt Iudæos ad pœnitentiam prouocaret. Idem facient Enoch & Elias.

75 Quartum Argumentum: *Enoch tranſlatus eſt, vt det gentibus pœnitentiam, non ſua prædicatione, ſed exemplo:* nimirum, *vt exemplo*, inquit, *gentibus eſſet, & hic tantus honos illi habitus gẽtes impelleret ad agendam pœnitentiam, ſanctiſq́; eius veſtigijs inhærendum. Quid enim potuit efficaciùs adigere nationes ad pœnitentiam, quàm vt ipſis inſpectantibus diuinus ille vir viuus in cælum pro mercede integritatis ſuæ ſuſtolleretur, ceteri omnes in corruptionem abirent?* TRANSLATIO ENOCH.

Reſpondeo: Primò, Vnde conſtat illum publicè nationibus inſpectantibus tranſlatum; cùm Scriptura potiùs contrarium inſinuet, cùm ait Gen. 5. *Ambulauit Enoch cum Deo* (ſanctiſſimè vixit) *& non apparuit, quia tulit illum Deus?* Quod etiam in eum locũ tradit Lutherus; & fauet phraſis Hebræa, וְאֵינֶנּוּ *& non ipſe.* Si in omnium conſpectu id factum fuiſſet, Scriptura non tacuiſſet. Imò nec Elias publicè tranſlatus eſt, ſed ſolo Elizæo ſpectante, cũ tamen plurimi tunc eſſent Prophetæ: 4. Regum 2. 12. Deinde etiamſi publicè ſublatus eſſet, parum id fuiſſet ad pœnitentiam ab homini-

bus peſſimis, quales tunc erant, extorquendam. Sicut ſi modò ſanctus aliquis Monachus vel Ieſuita publicè in cælum raperetur, parum idcircò hęretici ad pœnitentiam commouerentur, ſed potiùs arti magicæ tribuerent; cùm ſimilia vi dæmonis facillimè fieri poſſint. Si enim miraculis maximis omnem diaboli vim ſuperantibus, qualia plurima creberrimè fiunt in Eccleſia, non mouentur, quis credat illos motum iri iſta in ſublime ſubuectione, quæ diabolo eſt facillima, & magis ſtrigibusque vſitatiſſima?

Denique communis Patrum intelligentia obſtat, vt oſtenſum eſt. Omitto quòd ait cælum dari pro mercede integritatis. Merentur ergo bona opera vitam æternam; libēter hoc accipimus: ſed cum placitis Caluini non benè congruit. Tanta eſt vis illius veritatis, & tantopere cum ratione naturali conſentit, vt eius confeſſio interdum hæreticis excidat non aduertentibus.

Decimaſexta DEMONSTRATIO, *ex conſideratione finis Antichriſti.*

EXERCITVS Antichriſti, & Reges ductores igne cæleſti delebuntur: ipſe verò 76
Antichriſtus & eius pſeudopropheta viui mittentur in ſtagnum ignis & ſulphuris. At

nihil

nihil tale hactenus viſum in Pontificibus, aut Regibus & exercitibus illis parentibus. ergo,&c.

Maior probatur. De exercitu enim & Regibus habemus Apocalyp. 20. vbi dicitur: *Expletis mille annis*, hoc eſt, toto tempore quod eſt ab aduentu Chriſti vſque ad Antichriſtum, *ſoluendum ſatanam, qui ſolutus ſeducet gentes quæ ſunt ſuper quatuor angulos terræ* (toto orbe) & inter alios *Gog & Magog: & cõgregabit eos in prælium*, nimirum in obſequium Antichriſti ad perſequẽdos fideles: *quorum numerus eſt ſicut arena maris. & circuierunt caſtra ſanctorum, & ciuitatem dilectam. & deſcendit ignis de cælo à Deo, & deuorauit eos.* Non eſt dubitandum quin hic exercitus ſit Antichriſti, ductoribus Regibus qui ſe illi tunc ſubmiſerint; inter quos Gog & Magog videntur eſſe præcipui. Colligitur id, Primò partim ex tempore quo hæc fient, nimirum expletis mille annis, & ſoluto ſatana; quod erit tempore Antichriſti, vt paſſim Patres exponũt: partim ex loco, quia non ex vna aliqua regione, ſed ex *quatuor angulis terræ congregabitur:* Antichriſtus autem tunc omnia obtinebit; partim ex fine, quia cogetur ad perſequendos fideles, & ad cogendos omnes vt Antichriſtum agnoſcant pro Meſſia. EXERCITVS ANTICHRISTI QVOMODO DELEBITVR.

L 5 Secun-

Secundò, Idem colligitur ex cap. 17. vbi de decem Regibus dicitur, qui breuiſſimo tempore regnabunt: *Hi vnum conſilium habent, & virtutem & poteſtatem ſuam beſtiæ* (Antichriſto) *tradent: hi cum Agno pugnabunt, & Agnus vincet eos, quia Dominus dominorùm eſt, & Rex regum. Pugnabunt cum Agno*, ipſius Eccleſiam perſequendo, & gloriam conando delere. *Vincet eos*, igne cæleſti feriendo. Tertiò, Colligitur ex c. 19. vbi ſub alia viſione hæc eadem res Ioanni eſt oſtenſa, & vterque, exercitus ac duces deſcribuntur, & conuocantur omnes aues cæli, vt manducent carnes Regum & Tribunorum, &c. vt indicetur maximam ſtragem futuram. *Et vidi*, inquit, *beſtiam* (Antichriſtum) *& Reges terræ*, qui ſe beſtiæ ſubmiſerunt, *& exercitus eorum congregatos ad faciendum prælium cum illo qui ſedebat in equo:* nimirum ad Eccleſiam & Chriſti gloriam extinguendam. perſpicuum eſt eſſe hunc eumdẽ exercitum, de quo cap. 20. qui perſequens dilectam ciuitatem, igne cęlitus immiſſo deletus eſt. Sæpè eadem res Ioanni diuerſis viſionibus oſtenſa eſt. Nec obſtat quòd hic exercitus dicatur *occiſus gladio ſedentis ſuper equum, qui procedit de ore ipſius:* quia illa forma loquendi apertè indicat non eſſe gladio materiali occiſum;

ſed

ſed vltione diuina iuſſu Chriſti immiſſa. hoc enim phraſis illa ſignificat. Itaque hic gladius nihil eſt aliud quàm ignis cæleſtis Chriſti imperio & virtute immiſſus. Quartò, Idem apertè colligitur ex cap. 39. Ezechielis, vbi Dominus de hoc exercitu loquẽs, & prædicens totum delendum, addit: *Et immittam ignem in Magog*, &c. apertè ſignificans igne delendum. Conferat Lector quatuor iſta loca iam citata inter ſe, & nullo modo dubitare poterit, hunc exercitum eſſe Antichriſti, & regum ipſi ſubditorum, & igne diuinitus occidendum. Inſtante enim iudicio incipiet ſenſim iuſtitiæ ſuæ gladium aduerſus impios exerere, idque partim vt ceteri terreantur, & ad pœnitentiam feſtinent; partim ne fideles tantis perſecutionibus diutiùs continuatis vincantur.

77 De morte Antichriſti Apoſtolus 2. ad Theſſal. 2. ait: *Quem Dominus Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui, & deſtruet illuſtratione aduentus ſui. Spiritu oris ſui*, hoc eſt efficaci & potenti imperio ſuo, quo omnis creatura illi ſeruit ad vindictam impiorum; vt paſſim Doctores exponunt. Hieronymus q. 11. ad Algaſiam; Chryſoſt. Theophylact, D. Thomas, & alij in locum illum Apoſtoli. Theodoretus in cap. 11. Danielis, &c. Quomodo autem id futurum ſit, expreſſiùs habetur MORS ANTICHRISTI.

betur cap. 19. Apocalypſis, vbi dicitur: *Et apprehenſa eſt beſtia, & cum ea pſeudopropheta: qui fecit ſigna coram ipſo, quibus ſeduxit eos, qui acceperunt characterem beſtiæ, & qui adorauerunt imaginem eius. viui miſſi ſunt hi duo in ſtagnum ignis & ſulphuris. Apprehenſi ſunt*, nempe iuſſu Domini à dæmonibus diuinæ iuſtitiæ in damnatos miniſtris. *Et miſſi viui*, terra nimirum dehiſcente. Non tamen eſt neceſſe vt viui perueniant vſque ad ipſum ſtagnum; ſufficit vt viui illuc rapiantur, ſicut Dathan & Abiron Num. 16. dicuntur *viui deſcendiſſe in infernum:* quos tamen in tam immenſo præcipitio antè mortuos quàm terminum attingerent, non videtur dubitandum, præſertim hiatu terræ ſtatim ſe claudente.

RESPONSIO AVCTORIS.

Reſpondet Auctor pag. 59. *Spiritum oris* 87 *Domini non eſſe aliud quàm verbum Dei, & verbi prædicationem* (Caluiniſtarum) *qua potentia illius hominis peccati* (Summi Pontificis) *paulatim minuitur atque conſumitur.*

REFVTATIO.

Sed contrà, Primò, quia illud ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει, non ſignificat ſenſim ipſius potentiam minuendam & conſumendam, ſed ipſius perſonam interficiendam, & prorſus delendam cum omni ſua potentia: vt omnes

nes interpretantur. Plus enim eſt *ἀναλῶσαι*, *conſumere*, delere, & quaſi in nihilum redigere, quàm ἀποκτεῖναι, occidere.

Deinde, ſi *ſpiritu oris Domini abſumi* nihil eſt aliud, quàm potentiam Summi Pontificis, vel potiùs obedientiam populorum erga illum ſenſim minui, non eſt magnum malum, nec grandis punitio ipſius Summi Pontificis; ſed potiùs eſt malum Eccleſiæ, & in primis eorum qui ſe ab illius obedientia ſubducunt. Sicut cùm Dathan & Abiron cum ſuis ab obedientia Moyſis ſe ſubtraxere, non nocuerunt Moyſi, ſed ſibi. Potentia illa Summi Pontificis non tam eſt bonum ipſius, quàm ſubditorum. Non enim propter honorem vel commodum ipſius, ſed propter vtilitatem ſubditorum inſtituta. Itaque ſi ipſius perſonam ſpectes, onus eſt graue minimè expetendum, ſed potiùs omni ratione recuſandum. Vnde plurimi ex Summis Pontificibus illud fugerunt, & impoſitum gementes tulerunt, prçoptantes vitam priuatam, in qua libere rebus diuinis poſſent intendere. Coniunctio cum iis quæ ſunt ſupra mentem, perficit mentem, non cum iis quæ infra; vt rectè Plato dixit. Quò plures ab obedientia Paſtoris recedunt, eò minorem de perditione eorum redditurus eſt rationem Deo. Verùm qui ſummum bonum

bonum conſtituunt in magnitudine Imperij, ſicut multi faciunt hoc tempore, qui omnia ad faſtum & gloriam ſuam referunt, iis ingens malum, & mortis inſtar videtur Imperij imminutio.

Tertiò, Etſi hæretici multas regiones in Europa ab obedientia Summi Pontificis abduxerint; tamen in India, China, Iaponia, & nouo orbe non pauciores ad eius imperium acceſſere: ita vt non videatur imminutum, ſed potiùs auctum, ex quo illi prædicatores verbi illud oppugnare cœperunt. Quartò, Antichriſtus cùm delebitur virtute Chriſti, erit in ſummo gradu gloriæ & potentiæ: id enim fiet poſtquam omnia ſibi ſubiecerit, & nulla vis humana illi ampliùs poterit reſiſtere; ita Eccleſiam opprimet, vt perſecutio non ſit ampliùs tolerabilis, vt apertè ex Scripturis conuincitur, Danielis 7. & 11. Apocal. 19. & 20. Matth. 24. & docent omnes Patres. Commentitium ergo eſt quod hæretici dicunt, illius potentiam ſenſim conſumendam prædicatione verbi, donec funditus tollatur. Si enim ſenſim deberet conſumi, in fine eſſet debiliſſimus, & facilè humanis viribus poſſet extingui. Quintò, Antichriſtus interficiet illos duos Prophetas, qui ſe illi opponent, quos Auctor interpretatur concionatores verbi:

verbi: quomodo ergo ab illis interficietur? An fortè vbi reſurrexerint, interficiēt ſuum interfectorem, mortem ſuam vlciſcentes? an mutuis concident vulneribus? vnde apparet huius figmenti inſulſitas. Fingentem oportet eſſe memorem, ne ſe ipſe confutet & euertat; vt ſæpè noſtris hæreticis accidit. Sextò denique, Mundus quo longiùs procedet, fiet ſemper deterior, & impietas creſcet vſque ad finem, vt ſuprà n. 26. oſtenſum eſt. Ergo Antichriſti regnum, quod eſt regnum impietatis, & omnium ſcelerum, debet etiam creſcere vſque ad finem ſæculi. At iuxta ſententiam Auctoris, debet ſemper minui per efficaciam verbi Dei, & omnes qui illi parent debent illius obedientiam deſerere, & conuerti: ac proinde mundus vſque ad finem creſcet in omni virtute, & vera pietate, eritque tunc optimus illius ſtatus. Ita plane ſentiant, qui malum dicunt bonum, qui tenebras lucem, qui impietatem religionem, qui Antichriſtum Chriſtum. Hæc de Antichriſto ſufficiant.

QVANTVM SIT PECCATVM IN ILLA IN PONTIFICEM CONTVMELIA.

Ex his quæ hac Diſputatione dicta ſunt, duo nobis ſunt perſpicua: Alterū eſt, quàm ab omni ſpecie veri aliena, indigna & grauis ſit illa hæreticorum in Summum Pontificem calumnia. Si enim *qui dixerit fratri ſuo, fatue, reus eſt gehennæ ignis*: quæ tor- *Matth. 5.*

menta,

menta,quos ignes non meretur,qui Patrem omnium Chriſtianorum, qui Eccleſiæ Catholicæ Paſtorem, ſacrorum Principem, ſucceſſorem Petri, Vicarium Chriſti, Antichriſtum vocat? neque ſolùm vocat ex ira per conuitium, ſed ex odio quodam amaro & inueterato; & toti mũdo tamquam dogma fidei vult eſſe perſuaſum? Quid enim tetrius vel deteſtabilius dici poteſt? Qui probæ famæ virum vocat furem, adulterum, homicidam, latronem, ſodomitam, grauem iniuriam irrogat: ſed nihil ad iſtam nominis Antichriſti contumeliã. hoc enim verbo omnium atrociſſimorum ſcelerum continetur colluuies. Itaque maior contumelia excogitari non poteſt. Et ſit hæc non alicui de vulgo, ſed ſupremo Sacrorũ Principi, Chriſti in terris locum tenenti. Vnde & in ipſum Chriſtum redundat, vt hac ratione etiam grauis blaſphemia cenſeri debeat. Rurſus, ſi crimen eſt læſæ maieſtatis, cùm quis è ſubditis excitat ceteros vt deſciſcant à ſuo Principe, vt correptis armis illum veluti Tyrannum eiiciant: cur non ſit crimen læſæ maieſtatis concitare Principes Chriſtianos,vt deſciſcant ab obedientia Sedis Apoſtolicæ, eamque infeſtiſſimi hoſtis loco habeant & exterminent? Omnes enim quà Chriſtiani, huic Sedi ſunt ſubiecti, eamque

L. 1. ff. ad L. Iuliam maieſtatis. & L. Quiſquis. C eodem tit.

eamq́ue vt principali auctoritate, in iis quæ ſalutem concernunt, eminentem, omnes Catholici venerantur, omnibusq́ue ſæculis ſunt venerati. Si Dathan & Abiron viri primarij Leuitici generis, ob ſeditionem aduerſus Moyſen & Aaron concitatam, terra dehiſcente cum ſuis tabernaculis abſorpti ſunt, & viui in infernum deſcenderũt operti humo, vt Numerorum 16. narratur: quæ vindicta manet eos, qui omnes ad rebellandum Sedi Apoſtolicæ, & ad eam euertendam ac exterminandam ſollicitant? Cuius dignitas & auctoritas tanto eſt præſtantior dignitate & auctoritate Moyſis ac Aaronis; quanto præſtantius Euangelium Lege, ſpiritus litterâ, veritas vmbrâ, noui Teſtamenti adminiſtratio & ſacerdotium ſacerdotio Legis veteris. Si reſte refellendus qui Reginæ Angliæ memoriam conuitiis onerat, vt vult Auctor Præfationis pag. 12. quo ſupplicio plectendus, qui Principem ſacrorum, & omnium Chriſtianorum Patrem tam contumeliosè tractat?

Alterum eſt, quàm indignis modis diuina Scriptura ab hæreticis tractetur, dum contra omnium veterum ſenſum & conſenſum, contra apertam verborum ſignificationem, contra omnem vſum & rationem, per tropos & metaphoras torquetur

ad quidlibet, quod eorum propoſito vel paſſionibus ſeruire queat.

Hæc dixerim non in Regem ipſum, aliorum fraude iam inde ab infantia circumuentum, quem ſpero diuina bonitas aliquando reſpiciet: ſed in eos qui tanti ſceleris Auctores extiterunt, & nomine Regio, ad oppugnandam veritatem, & licentiùs in Religionem Catholicam debacchandum, abutuntur. Infinitam Dei clementiam precor eos illuminet, vt quàm horrenda maneant eos tormenta, in ſtagno ignis & ſulphuris, videant, & maturè reſipiſcant.

DE

DE ANTICHRISTI PRÆCVRSORIBVS DISPVTATIO.

Vtrùm hæretici huius ſæculi, præſertim Lutherus, Caluinus, Menno, & alij hæreſeos Doctores, Miniſtri & promotores, ſint præcurſores Antichriſti.

PRÆFATIO.

NEMO ſuſpicetur conuitiandi cauſa me hæc ſcribere. Deum teſtor qui me iudicaturus eſt, longè id eſſe à mente mea & conſuetudine. Rationibus vrgere conſueui, non conuitiis; idque plano & ſcholaſtico ſtylo, abſque Rhetoricis digreſſionibus, quibus hæreticorum libri plerumque ſunt conferti. Dogma tractamus in ſacris Scripturis fundatum,

non conuitia ingerimus; cuius tractationis aduerſarij nobis dant occaſionem,& pænè ad eam nos compellunt. Cùm enim ipſi nos Antichriſti volunt eſſe miniſtros,Summum verò Pontificem Antichriſtum, idq́ue toti mundo perſuadere conantur: cogunt nos veritatem patefacere, & oſtendere quis & qualis futurus ſit magnus ille Antichriſtus in Scripturis prædictus: qui & quales eius præcurſores ac miniſtri, quorũ in iiſdem Scripturis ſæpè mentio. Itaque non eſt quòd nobis indignentur huius rei cauſa; neque conuitium putent ſi quid aſperiùs dicatur. Rem enim nudè abſque amplificationibus proponemus, nihilq́; quod non ſit certum & perſpicuum, vel iuſta ratione ſuffultum,adferemus. Cùm aliquid aſperum vel probroſum alicui ingeritur,eo tantùm fine vt hoc ipſum mordeat, & animum eius dolore vulneret,ad conuitium pertinet: cùm verò non eo fine, ſed vt veritas pateſcat,

vt

vt hypocriſis detegatur, vt venena latentia oſtendantur; non eſt conuitium, ſed ſalutaris monitio & doctrina. Hæc præfati rem aggrediamur.

Prima DEMONSTRATIO, *ex generali ratione hæreſeos.*

1 HÆRETICI cùm ſtatuant Summum Pontificem eſſe ipſum Antichriſtum, conſequenter affirmant Epiſcopos omnes, Doctores Eccleſiæ Catholicæ, Principes Catholicos Pontifici adhærentes, & quicumque Religionem Catholicam promouent, eſſe Antichriſti ſeruos, & inſtrumenta; vt patet ex iis quę Auctor ſcribit pag. *59.97.98.106.* 107. At Catholici non tam deſperatè de illis ſentiunt: omnes tamen in eo conſentiunt, & firmiter tenent ipſos eſſe Antichriſti prodromos ſeu præcurſores, eius aduentui viam ſternentes. Quod intelligo in primis de ipſis hæreſiarchis, Luthero, Caluino, Mennone, Zvvinglio, Melanchthone, & ceteris primariis huius ſæculi hæreſium auctoribus: deinde de omnibus Miniſtris & Doctoribus: denique de omnibus qui hæreſim defendunt ac promouent, & Ec-

cleſiam Catholicam oppugnant, ſiue ſæculares illi ſint, ſiue Eccleſiaſtici.

2 Hanc ſententiam eſſe veriſſimam, ac planè ex mente diuinarum Scripturarum, facilè conuinci poteſt; idque duplici demonſtratione, generali & ſpeciali. Generalis eſt hæc: Omnes hæretici, præſertim doctores & promotores hæreſeos, ſunt præcurſores Antichriſti. Atqui Lutherus, Caluinus, & alij ſupradicti ſunt hæretici, imò doctores & promotores hæreſeos. Ergo ſunt veri præcurſores Antichriſti.

OMNES HAERETICI SVNT PRAECVRSORES ANTICHRISTI.

Maior eſt manifeſta, & conceditur à Lutheranis, Caluiniſtis, & reliquis ſectis. Docent enim hæreticos qui anteceſſerunt aduentum Antichriſti, eſſe ipſius præcurſores: eos verò qui poſt eius aduentum emergunt, eſſe ipſius miniſtros & ſatellites. Vnde de hac propoſitione non eſt inter nos & illos controuerſia, ſed ſolùm quæſtio eſt de Minore, nempe, quinam verè ſint hæretici.

Eadem veritas colligitur ex Scripturis: 2. ad Theſſal. 2. *Nam*, inquit, *myſterium iam operatur iniquitatis*. Quem locum plerique Patres (vt Theodoretus, Sedulius, & alij multi in hunc locum, & D. Auguſtinus lib. 20. de Ciuit. c. 19.) interpretantur de hæreticis, quos vocant *myſterium iniquitatis*, μυςήριον τῆς ἀνομίας: quia ſunt figura Antichri-

chriſti,qui more Hebræo dicitur *iniquitas*, ſicut Chriſtus *iuſtitia:* quia plenus erit *iniquitate*,& mundum ad *iniquitatem* impellet. Alij per *myſterium iniquitatis* intelligunt Neronem,& ſimiles Eccleſię perſecutores. Verùm non eſt dubitandum quin etiam comprehendantur hæretici. Loquitur enim de omnibus Eccleſiæ perſecutoribus. Hi omnes ſunt myſterium iniquitatis, & figura Antichriſti: incipiunt enim quod ipſe perficiet. Poſſet etiam illud ἐνεργεῖται, *operatur*, accipi paſſiuè, & per *myſterium iniquitatis* intelligi perſecutio Eccleſiæ ab hæreticis & tyrannis; quæ perſecutio eſt figura perſecutionis Antichriſti, & veluti diſpoſitio ad illam,& eôdem ſenſus recidit. Placet tamen prior expoſitio, cui congruit illud Epiſt. 1. Ioannis cap. 2. *Filioli, nouiſſima hora eſt: & ſicut audiuiſtis, quia Antichriſtus venit* (ἔρχεται, venire debet) *nunc Antichriſti multi facti ſunt; vnde ſcimus quia nouiſſima hora eſt.* Quaſi dicat, Magni illius Antichriſti, qui nouiſſimo tempore debet venire, præcurſores iam adſunt: ergo nunc eſt nouiſſima ætas,qua ipſe debet ſubſequi. Simili modo colligit Apoſtolus: *Myſterium iniquitatis iam operatur*, iam adeſt & viget: ergo iniquus ille ſuo tempore, impedimento ſublato,reuelabitur. Ita duo iſta

loca intelligit D. Auguſtinus lib.20. de Ciuit.cap.19.& alij Doctores. Vtrobique ergo ſignificantur hæretici, qui ex eadem cauſa dicuntur Antichriſti, & myſterium iniquitatis: nimirum, quia Antichriſti præcurſores & typi.

ADHAERENTES ECCLESIAE NON ESSE HAERETICOS.

Nunc probanda Minor. Ac primùm eos 3
qui Eccleſiæ Catholicæ adhærent hæreticos non eſſe, vt Lutherani & Caluiniſtę volunt, ipſum nomen *Catholici* apertè declarat. Hi enim ſemper omnibus ſæculis *Catholici* habiti & vocati ſunt: ceteri verò qui ſe ab ea Eccleſia ſegregarunt, hæretici vel ſchiſmatici. Deinde hæretici dicuntur qui deſciſcunt ab Eccleſia Catholica, & noua dogmata pro ſuo arbitrio ſibi deligunt, iudicio Eccleſiæ Catholicæ nolentes acquieſcere. At non poteſt oſtendi fuiſſe aliquam Eccleſiam priorem, quæ Catholica dicta fuerit, à qua Romana Eccleſia deſciuerit.

RESPONSIO HAERETICORVM.

Reſpondẽt Lutherani & Caluiniſtæ eam deſciuiſſe ab Eccleſia Apoſtolica. Sed quando id factum? quo anno, quo loco, quo auctore, in quibus dogmatibus?

REFVTATIO.

Quinā manſerunt in Eccleſia Apoſtolica, qui Eccleſiæ Romanæ ſegreganti ſe ab ea reſtiterint, & ſe illi oppoſuerint; quorum monitis ipſa noluerit acquieſcere? nihil horum oſtendere poſſunt. At numquam eſt facta aliqua

nota-

notabilis diſceſſio ab Eccleſia per hæreſes, de qua non poſſimus oſtendere, quo tempore, quo loco, quo auctore, in quibus dogmatibus facta ſit: quinam ſe oppoſuerint: qui dogmata illa nouitia condemnarint: quinam in Eccleſia, à qua illi nouorum dogmatum ſectatores auulſi ſunt, permanſerint. Vnde patet illud reſponſum nullum colorem habere.

Dicent fortaſſe Eccleſiam Romanam non ita receſſiſſe ab Apoſtolica, vt hæc permanſerit in ſuo ſtatu, vt Eccleſiam Romanam errantem poſſet corrigere; ſed totam Eccleſiam Apoſtolicam ſenſim eſſe corruptam, & mutatam in eam formam fidei & religionis in qua modò eſt Eccleſia Romana. Aiunt enim ſtatim poſt tempora Apoſtolorum cœpiſſe errores irrepere, & ſingulis ſæculis magnam eſſe factā acceſſionem. ALIA RESPONSIO.

Sed quis non videat hoc abſurdiſſimè dici? Si enim ita eſt; ergo parum ſtetit regnum Dei, ſed ſimul atque à Chriſto conſtitutum eſt, mox concidit, & portæ inferorum aduerſus illud præualere cœperunt: nec eſt ædificatum ſupra petram, ſed ſuper arenam: nec eſt columna & firmamentum veritatis, ſed arundo mobilis, & ſchola mendacij. Deinde ſi Eccleſia Apoſtolica ita defecit; ergo nullus poſteà cenſendus fuit hæ- REFVTATIO.

reticus, nullus ſchiſmaticus: quia nulla fuit Eccleſia, cuius iudicio ſtare teneretur; quam ſi audire nollet, habendus ſit velut Ethnicus & Publicanus.

LVTHERANOS, CALVINISTAS, ETC. HAERETICOS ESSE.

At verò Lutheranos, Caluiniſtas, Anaba- 4
ptiſtas, &c. hæreticos eſſe, facilè demonſtrari poteſt. Primò, Quia doctrina, quam profitentur, hæreſeos damnata eſt ab omnibus Academiis omnium regnorum orbis Chriſtiani; ab Imperatoribus, à Regibus & Principibus Chriſtianis, ab omnibus Eccleſiarum Rectoribus & Epiſcopis, ab omnibus Synodis prouincialibus, à Synodo Oecumenica Tridentina, à Summis Pontificibus: denique etiam ab Eccleſia Græcorum.

AB OMNIBVS DAMNATA EORVM DOCTRINA.

Itaque iudicium orbis terrarum eſt, illos hæreticos eſſe. Quis tantæ auctoritati non credat? quis maius aut grauius iudicium requirat? quis plures aut aptiores Iudices poſtulet?

Nec refert quòd aliqui Reges & Principes illam doctrinam poſteà ſint complexi: quia id factum, non quòd ratione conuicti eam veram iudicarint; ſed quòd eam vel rebus ſuis ſtabiliendis & augendis, vel doloribus vlciſcendis, vel ad voluptates & licentiam vitæ, cenſuerint commodiorem.

Neque ſolùm hoc ſæculo, ſed etiam nouem vel decem ſeculis ſuperioribus, omnium

nium iſtorum iudiciis,atque adeò à toto orbe iſta doctrina damnata eſt : quod etiam ipſi ſatis apertè fatentur. Omnes enim Summi Pontifices, omnia Concilia Oecumenica, omnes Epiſcopi & Eccleſiarum Rectores, non ſolùm in Eccleſia Latina,ſed etiam in Græca, omnes Academiæ, omnes viri ſanctitate vel doctrina illuſtres, omnes Imperatores, omnes Reges, omnia Regna orbis Chriſtiani,iſtam doctrinam, quam Lutherani, Caluiniſtæ, & Anabaptiſtæ modò tradũt,iam à decem ſæculis hęreticam cenſuerunt. Quod vel ex eo manifeſtè conſtat, quòd omnes toto illo tempore pro fidei dogmatibus tenuerunt: Primò,hominem eſſe liberi arbitrij. Secundò, Deum non impellere ad peccatum. Tertiò, mandata diuina homini iuſtificato eſſe poſſibilia. Quartò, dari multa opera bona, in quibus homo non peccet. Quintò,Chriſti corpus eſſe verè realiter, & ſubſtantialiter præſens in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento. Sextò, ſubſtantiam panis & vini mutari in corpus & ſanguinem Chriſti. Septimò, in Eccleſia offerri verum & propitiatorium ſacrificium pro viuis & defunctis. Octauò, eſſe purgatorium. Nonò, Sanctos eſſe inuocandos. Decimò, eorum imagines & reliquias eſſe honorandas. Vndecimò,vota mona-

monaſtica laudabiliter ſuſcipi, nec poſſe abſque ſcelere violari. Duodecimò, Baptiſmum eſſe neceſſarium ad ſalutem. Decimotertiò, Eſſe in Eccleſia Sacramentum Pœnitentiæ, Ordinis, &c. conferens gratiam. Decimoquartò, Suſcepto ſacerdotio fas non eſſe vxorem ducere. Decimoquintò, Fidem non ſufficere ad ſalutem. Et alia multa, quæ ab iſtis negantur. Si illa tenebant tamquam fidei dogmata: ergo contraria quæ ab iſtis ſectis traduntur, cenſebant eſſe hæretica. Denique etiam iudiciis priorum ſæculorum, quæ proximè poſt Apoſtolorum ætatem fuere, illam doctrinam conſtat eſſe damnatam. Nam dogmata ſupradicta ſemper in Eccleſia viguere; vt ex ſcriptoribus antiquiſſimis facilè oſtendi poteſt. Et quamuis de aliquibus litem nobis moueant noſtri nouatores; de multis tamen fatentur, ſed dicunt cœpiſſe mox ſecundo & tertio ſæculo ſuperſtitiones in Eccleſiam irrepere, & libertati humanæ, boniſque operibus nimium tribui.

Ex quibus luce meridiana clarius eſt, Lutheranos, Caluiniſtas, & Anabaptiſtas hæreticos eſſe cẽſendos; cùm ea dogmata pertinaci teneant aſſenſu, quæ omnibus ſæculis ab omnibus Catholicis Doctoribus, Epiſcopis, Summis Pontificibus, Synodis, atque

adeò

adeò ab omnibus iis ad quos aliquo modo pertinet de dogmatibus fidei cenſere, conſentientibus Principibus & populis orbis Chriſtiani, hæretica iudicata fuere. Neque ſolùm ab omnibus omnium ætatum Catholicis, ſed etiam ſingulæ ſectæ mutuis damnatæ ſunt cenſuris. Nam Lutherani hæreſeos damnant quę Caluiniſtarum ſunt propria: & Caluiniſtæ ea quæ Lutheranorum: & vtrique ea quæ Anabaptiſtarum: & hi vtroſque viciſſim. Itaque Caluiniſtæ hæretici ſunt non ſolùm omnium Catholicorum, qui omnibus ſęculis extitere, ſed etiam Lutheranorum & Anabaptiſtarum iudicio. Idem dixerim de Lutheranis & Anabaptiſtis. Quæ maior poteſt eſſe damnatio, quàm ea, in quam à tot ſæculis conſentit orbis Chriſtianus? quæ ita approbatur ab omnibus, vt nullus ampliùs ſuperſit qui contradicat, præter ipſum reum? à qua non poteſt fieri appellatio, niſi ipſe reus Iudex omnium conſtituatur? At quis vmquam reum à toto orbe condemnatum, Iudicem ſuæ cauſæ & omnium Iudicum conſtituat? aut illi contra omnium iudicia, ſe iure feciſſe quod fecit affirmanti, credendum putet?

SINGVLAE SECTAE DAMNATAE A SE INVICEM.

5 Dicent ſe ad tribunal & iudicium Scripturæ appellare; eoque ſe à labe hæreſeos abſolui. qua in re perinde faciunt, ac ſi quiſpiam

piam in omnibus Regni tribunalibus perduellionis condemnatus appellaret ad Codicem Iuſtiniani,vt ex eo probet ſe non crimen perduellionis, ſed iuſtum in Patriam officium præſtitiſſe;ſed hunc Codicem vellet intelligi non vt ab omnibus Iuriſperitis & Iudicibus intelligitur, ſed iuxta ſuam imaginationem. Cui appellationi ſi deferendum ſit, nullus vnquam reus condemnari, nulla cauſa iure decidi poterit aut terminari. Simili modo illi in omnibus legitimis fidei & Religionis Tribunalibus hæreſeos condemnati, prouocãt ad ſacram Scripturam, non iuxta receptum Doctorum & Eccleſiæ Catholicæ ſenſum, ſed iuxta propriam phantaſiam explicandam. Quæ appellatio ſi eſſet admittenda, iam nulli pænè eſſent hæretici; non Arriani, non Sabelliani, non Macedoniani, non Donatiſtæ, non Pelagiani, non Monothelitæ, & ſimiles ſectæ. Omnes enim ad Scripturam Iudicem prouocant; & eam à ſe ſtare conſtanter affirmant.imò ſi quis benè aduertat,ſinguli ſe ipſos Iudices totius cauſæ conſtituunt,dum ſibi Scripturæ interpretationem reſeruant. tota enim vis eſt in ſenſu. nullum autem ſenſum admittunt, niſi qui ipſorum errori fauere videatur. Itaque dum appellant ad Scripturam, ad ſuum tribunal prouocant,

ſe-

ſeipſos totius controuerſiæ Iudices conſtituunt; ſicque facilè ſeipſos abſoluunt,& reliquos omnes condemnant. Verum ſicut omnes aliæ ſectæ (non obſtante hac prouocatione) propter Eccleſiæ iudicium,quo hęreſeos ſunt condemnatæ, omnibus ſæculis à toto mundo hæreticę ſunt habitæ:ita Lutherana,Caluiniſtica, Anabaptiſtica,& aliæ huius æui ſectæ, ob ſimilem Eccleſiæ condemnationem,certiſſimè ſunt hæreticæ iudicandæ.

Idem confirmatur hac ratione: Hæretici ſunt qui ab Eccleſia Catholica recedentes, propria ſibi dogmata ſub profeſſione Chriſtiani nominis deligunt, iudicio Eccleſiæ nolentes acquieſcere. Hi enim omnibus ſæculis pro hæreticis habiti fuere. Ob hanc cauſam hæretici iudicati Arriani, Sabelliani, Mácedoniani, Neſtoriani, Eutychiani, Pelagiani, &c. Atqui Lutherani, Caluiniſtæ, Anabaptiſtæ receſſerunt ab Eccleſia Catholica,& propria ſibi dogmata ſub profeſſione nominis Chriſtiani delegerunt, iudicio Eccleſiæ acquieſcere recuſantes: perſpicuum ergo eſt,eos veriſſimè & propriiſſimè hæreticos eſſe: ac proinde Antichriſti præcurſores.

Nec refert quòd multi eorum Catholici numquam fuerint, ac proinde non videantur

tur ab Eccleſia Catholica receſſiſſe. Satis enim eſt maiores eorum quorum ſequuntur errores, Lutherum, inquam, Caluinum, Mennonem, & ſimiles, ab Eccleſia Catholica receſſiſſe. Sic enim illi in ſuis maioribus ab Eccleſia receſſerunt.

Deinde ſuſceptio Baptiſmi eſt implicita quædam totius fidei Catholicæ profeſſio, & conſtituit hominem membrum Eccle-
Ad Gal. 5. ſiæ, ſicut circumciſio iuxta Apoſtolum erat profeſſio legis Iudaicæ, & faciebat membrum Synagogæ: ergo ſi quis poſteà profiteatur hæreſim, is verè deſerit Eccleſiam, & fidem Catholicam, quam in Baptiſmo ſuſcepit & profeſſus eſt; vereque deſertor Eccleſiæ, fidei & religionis dicendus eſt.

Secunda DEMONSTRATIO, *ex decem comparationibus.*

SEQVITVR altera Demonſtratio, ex 6
conſideratione doctrinæ & operum Antichriſti, ex quibus manifeſtè eius præcurſores eſſe conuincuntur. Præcurſor enim eſt,
PRAECVRSOR QVIS DICATVR. qui viam munit; & animos hominum diſponit ad ſuſcipiendum eum, cuius præcurſor dicitur, inchoando quodammmodò quod ille completurus eſt. Hoc modo Prophetæ, & in primis Ioannes Baptiſta, dicuntur

tur præcurſores primi aduentus Domini: quia animos hominum ab impietate aliiſq; flagitiis auocarunt,& in eis cognitionem ac timorem diuinum, pietatis & iuſtitiæ ſtudium inchoarunt; per quæ idonei redderentur ad Dominum recipiendum, quæque ipſe Dominus ſua præſentia ad perfectam ſanctitatis formam perduceret. Atqui Lutherani & alij ſectarij diſponunt animos hominum ad Antichriſtum faciliùs acceptandum, inchoando ſtrenuè quod ille perfecturus eſt. Cur ergo non ſunt verè & propriè eius præcurſores iuxta mentem Scripturarum?

Sola Minor probanda: nam cetera ſunt manifeſta. Hanc ex collatione operum oſtendere poſſumus.

Prima COMPARATIO, *in ſtudio abducendi à fide.*

7 PRIMÒ, Antichriſtus abducet homines à fide Chriſti: Lutherani, Caluiniſtæ, &c. abducunt homines à fide Eccleſiæ Chriſti. Ille dicet non eſſe credendum Chriſto noſtro, ſed ſibi vtpote vero Chriſto: hi dicunt non eſſe credendum Eccleſiæ Catholicæ, veræ inquam Chriſti Eccleſiæ, ſed nouis magiſtris, & nouarum Eccleſiarum architectis.

ctis. Atqui non credere Eccleſiæ Chriſti, magnus eſt gradus ad non credendum Chriſto; ac proinde ad recipiendum Antichriſtum. Quia ſublata Eccleſiæ auctoritate, nihil omnino certi de Chriſto relinquitur, in quo indubitanter poſſimus acquieſcere; cùm etiam de ipſis Scripturis abſque illa incerti ſimus. Nam vt ait D. Auguſtinus contra Epiſt. fundamenti cap. 5. *Ego etiam Euangelio non crederem, niſi me Eccleſiæ commoueret auctoritas.* quod etiam quotidiana experientia confirmat. Multi enim cùm ab Eccleſia receſſerunt, extra illam nihil ſolidi, quod animo accuratè omnia expendenti ſatisfacere queat, reperientes, à ſecta vna in aliam, & tádem ad Arrianiſmum vel Turciſmum, vel quod crebriùs eſt ad Atheiſmum deuoluuntur; vt multis exemplis oſtendi poteſt. Imò tota ſecta nouorum Arrianorum & Neſtorianorum, quæ in Hungaria, Tranſiluania, Polonia, & locis vicinis graſſatur, ex Lutheranis & Caluiniſtis originem ducit.

Addo eos qui Eccleſiã Catholicam reiiciunt, eo ipſo conuinci non credere Chriſto. Eccleſia enim eſt interpres Chriſti, ac ὑποφήτης, & veluti os ipſius per quod ipſe nobis loquitur, & omnem ſuam doctrinam proponit. ergo qui illi non credit, hoc ipſo 8

non

non credit Chriſto, qui per illam loquitur: ſicut Iudæi hoc ipſo quo nolebant credere Prophetis quos Deus ad illos mittebat, cenſebantur nolle credere Deo qui per illos loquebatur. quod cōfirmat Dominus Luc. 10. cùm ait: *Qui vos audit, me audit; qui vos ſpernit, me ſpernit: qui autem me ſpernit, ſpernit eum qui me miſit.* Et Matth. 18. *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.* Ex quibus perſpicuum eſt, eos qui ab Eccleſia recedunt, vere non credere Chriſto, ſed ſuæ phantaſiæ, vel ſpiritui priuato; ac proinde comparatos eſſe ad credendum Antichriſto.

Secunda COMPARATIO, *in neglectu bonorum operum & licentia vitæ.*

9 SECVNDÒ, Antichriſtus abducet homines à ſtudio bonorum operum, & faciet illis omnē ſcelerum licentiam. Vnde 2. cap. Epiſt. 2. ad Theſſal. vocatur ab Apoſtolo *homo peccati:* nimirum quia ipſe non ſolùm erit maximus peccator, ſed alios adducet ad peccandum, latiſſimam ad omnia flagitia portam aperiens. Quidquid enim Chriſtus adſtrinxit, hoc Antichriſtus laxabit; & nihil aliud requiret, quàm vt in ipſum credant: ſe omnes qui ipſum recepe-

rint, felices & beatos effecturum. Colligitur ex cap. illo 2. & ex aliis quæ priori de Antichriſto Diſputatione dicta ſunt.

Eadem egregiè præſtant Lutherani & Caluiniſtæ, adeò vt hac in parte vix cedant Antichriſto. A ſtudio enim bonorum operum abducunt: quia docent homines per ea non fieri ſanctiores, nec quidquam mereri apud Deum, nihilque mercedis pro illis accepturos: ſed ſolam fidem apud Deum æſtimari. Denique omnia hominum opera, quę videntur bona, occulta peccati labe inquinata eſſe, & iuſtam opprobrij mercedem apud Deum mereri. Itaque ſubtrahunt totum illud, quod homines ad bona opera poſſet allicere, nimirum ſpem fructus & mercedis; & inſuper apponunt aliquid quod eos ab illis deterreat, labem & turpitudinem peccati.

Lutherus art. 31. & a. 36. Caluinus lib. 3. Inſtit. c. 12. § 4. & cap. 14. §. 9.

Licentiam omnium ſcelerum faciunt, dum docent nullum crimen poſſe credentibus officere: nam propter fidem Chriſti nullum peccatum ad culpam vel pœnam imputari. qua doctrina poſita tollitur omnis timor vindictæ, & tam lata ad omne flagitium, quàm per Atheiſmum, porta aperitur; vt in Conſultatione de Religione fuſiùs oſtendimus. Id enim quod homines retinet & cohibet à peccatis, eſt timor vin-

Lutherus in aſſer. ar. 1. & lib. de libertate Chriſtiana. Caluinus lib. 3. c. 4. §. 28. & lib. 2. c. 8. §. 58.

dictæ

dictæ à Deo irrogandæ; vt paſſim Scriptura docet, & experientia quotidiana demonſtrat. Semoto hoc timore, nullum eſt ampliùs retinaculum, nullum frænum; itaque liberè toto impetu abſque vlla formidine in omnes libidines, in omnes fraudes, in maleficij & veneficij genus omne ruere poſſunt, modò id clam magiſtratibus faciant, aut ab illis per leges humanas nulla caſtigatio impendeat. Quare cùm iſti ſua doctrina omnem vindictæ timorem penitus tollant, perſpicuum eſt eos omnium vitiorum facere poteſtatem, atque adeò omnium ſcelerum præbere cauſam. Sicut enim qui ſubducit fulcra quibus ruina domus impediebatur, eſt cauſa ruinæ domus: ita qui tollit timorem diuinæ vltionis, quo genus humanum ſuſtentabatur ne liberè in omne flagitium rueret, eſt cauſa ruinæ in illa flagitia. Quatenus ergo tollunt ſpem mercedis, extinguunt ſtudium bonorum operum; quatenus tollunt timorem vindictæ, faciunt copiam & licentiam omnium ſcelerum. Neſcio qua ratione Antichriſtus efficaciùs iſta facere queat; niſi fortè bonis operibus ſupplicium, prauis præmium conſtituat. quamuis ne ſic quidem noſtri hæretici hac in re omnino ab ipſo vincerentur. Nam & ipſi bonis operibus, ſi quis ea

animo promerendæ mercedis præſtet, ſupplicium conſtituunt; cùm ea ſuperſtitioſa eſſe, & in Chriſti iniuriam cedere, ac proinde ignem æternum mereri dicant. Vnde cùm omnia bona opera Catholicorum etiam mercedis intentione fiant, (iuxta illud Pſal. 118. *Inclinaui cor meum ad faciendas iuſtificationes tuas, propter retributionem:* aliaſque plurimas Scripturę ſententias) eadem lege illa cődemnant. Denique ſicut Antichriſtus à ſuis aſſeclis non exiget Decalogi obſeruationem, ſed tantùm fidem, qua in ipſum credant, & vt Meſſiam recipiant; ita ipſi ſolam fidem ad iuſtitiam exigunt.

Tertia COMPARATIO, *in tollendo Sacrificio.*

TERTIÒ Antichriſtus auferet *iuge ſacrificium*, vt conſtat ex cap. 12. Danielis; auferet, inquam, quoad publicum vſum, grauiſſimè puniens & occidens eos, quos cognouerit illud vel publicè vel priuatim obtuliſſe. Dicet enim eſſe idololatriam, & propterea tollendum. Ob eamdem cauſam tollet cultum imaginum Chriſti & Sanctorum. Vtetur enim in ſuis factis rationabili aliquo prætextu, & ſpecie quadam rationis ac pietatis, vt homines decipiat. 10

Eodem

Eodem modo faciunt hæretici huius temporis, præſertim Caluiniſtæ. Tollunt enim vbique, vbi rerum potiuntur, iuge ſacrificium, & Liturgiam Eccleſiæ, idololatriæ obtentu; imò nullam Ethnicorum idololatriam adeò execrantur. Vnde euertunt altaria, cõfringunt calices, & omne ſacrum inſtrumentum ad hoc ſacrificium comparatum vaſtant & profanant, inde ſibi caligas, induſia, thoraces concinnantes. Tollunt etiam eodem prætextu venerationem crucis, & imaginum Chriſti & Sanctorum, & illas tamquam Idola cum mille probris deturbant, confringunt, exurunt. Porrò hunc cultum adeò exagitant, vt nulla Ethnicorũ Idololatria videatur illi poſſe comparari. Nam quidquid ferè in Apocalypſi aduerſus veram Idololatriam dicitur, hoc totum ad hunc cultum detorquent, quaſi præcipuus Spiritus ſancti ſcopus illis fuerit locis, cultum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ, & venerationem Imaginum & Reliquiarum traducere, & damnare. Denique grauiſſimas pœnas in eos qui ſacrificium Miſſę obtulerint, vel eidem interfuerint, conſtituunt. An hoc non eſt parare viam Antichriſto, eiuſque ſe prodromum oſtendere?

Quarta COMPARATIO, *in tollendis Eccleſiæ Sacramentis & cærimoniis.*

QVARTÒ, Antichriſtus tollet omnia 11
Eccleſiæ Sacramenta, omnia officia diuina, omnia feſta, & ieiunia. Quidquid enim à Chriſto inſtitutum eſt, vel aliquo modo ad ipſius cultum ac honorem pertinet, abrogabit; vtpote Chriſti iuratus hoſtis, eiq. ex diametro repugnans. Vnde D. Hippolytus Oratione de Antichriſto: *Tunc lugebunt Eccleſiæ luctum magnum, quia nec oblatio, nec ſuffitus fiet, nec cultus Deo gratus: ſed Eccleſiarũ ædes tugurij inſtar erunt, pretioſumq́ corpus & ſanguis Chriſti non extabit in diebus illis. Liturgia extinguetur, Pſalmorum decantatio ceſſabit, Scripturarumq́ recitatio non audietur.*

Noſtri hęretici ſuſtulerunt omnia Sacramenta præter Baptiſmum; & huius etiam tollendi poſuere fundamentum. Docent enim Caluiniſtæ infantibus fidelium non eſſe neceſſarium ad ſalutem: nam eos hoc ipſo quo naſcuntur è parentibus Chriſtianis, ſanctos eſſe ex vi illius promiſſionis diuinæ factæ Abrahamo Gen. 17. *Ero Deus tuus, & Deus ſeminis tui poſt te.* Si neceſſarius non eſt, leui occaſione abrogari poterit;

Ex ſententia Caluini lib. 4. Inſtit. c. 16. n. 6.

præ-

præſertim cùm ex ſententia illorum nihil ſit niſi nudum ſymbolum, quo Deus conſcientiis noſtris ſuas promiſſiones obſignat, vt ait Caluinus lib.4. c.14. n.3. hoc eſt, quo ipſe teſtatur conſcientiis noſtris, vt credamus ipſum nobis eſſe propitium; quod teſtimonium inutile prorſus eſt infantibus, cùm ipſi nec illud percipere, nec credere poſſint. Libẽter diabolus Baptiſmum quoque ſuſtuliſſet: ſed quia id Deo, ne tot millia infantium perirent, nondum permittere placuit; rem ita diſpoſuit, vt facili negotio, cùm opportunum fuerit, & creſcentibus hominum peccatis Deus non ampliùs illum impediuerit, è medio tollere poſſit.

Suſtulere quoque officia diuina, nimirum Liturgicam actionem, vt dictum eſt, pſalmodiam, & laudes diuinas, quæ diu noctuque in Eccleſiis & monaſteriis celebrari & decantari ſolent. hæc omnia perpetuo apud eos ſilẽtio damnata. Denique ſuſtulere omnia pænè feſta & ieiunia Eccleſiæ, & quidquid carni moleſtum, partim vt ſuperſtitioſa, partim vt Euangelicæ libertati repugnantia. Retinent tamen diem Dominicum, nec immeritò. Nam & hunc quodam modo retinebit Antichriſtus, iubens eum diem in ſuum honorem & cultum ſeruari; vt quodam loco S. Gregorius *Lib.11. epiſt.3.*

 tradit,

tradit,cùm ait: *Quia enim mori ſe & reſurgere ſimulat* (Antichriſtus) *haberi in veneratione vult diem Dominicum.*

Quinta COMPARATIO, *in mutilandis & peruertendis Scripturis.*

QVINTÒ, Antichriſtus eas ſacræ Scri- 12
pturæ partes, quæ ipſius inſtituto clariùs videbuntur aduerſari, vt nouum Teſtamentum, & quaſdam partes veteris, tollet è medio, tamquam adulterinas, ſuppoſititias, & confictas: & eas quas admittet, interpretabitur non ex ſententia Patrum, ſed pro ſuo commodo, declinando ad ſenſus Iudaicos & Rabbinorum, de externa gloria Meſſiæ. Nam conabitur perſuadere Iudæis ſe eſſe Meſſiam in Scripturis promiſſum, vt ſuperiore Diſput. de Antichriſto Demonſtrat. 6. & 7. oſtenſum eſt. Sicut enim Chriſtus ſe verum Meſſiam miraculis & Scripturarum teſtimoniis probauit: ita & ipſe conabitur ſe Meſſiam probare miraculis mendacibus, & adulteratis Scripturæ ſententiis, vt paſſim docent Patres.

QVOS S. SCRIPTVRAE LIBROS HAERETICI REIICIANT.

Etiam hac in re præclaram ipſi operam nauant noſtri hæretici. Nam omnes aliquot S. Scripturæ libros vt apocryphos vnà cum Iudæis reiiciunt; nimirum librum Tobiæ, Iudith,

Iudith, Sapientiæ, Eccleſiaſtici, & Machabæorum; & alias quaſdam particulas, vt Hymnum trium puerorum Danielis 5. Hiſtoriam Suſannę, & Belis. His accenſet[a] Caluinus librum Baruch. [b] Lutherus etiam librum Iob, & Eccleſiaſten contemnit. *Illum* ait *inſtar fabulæ ad exemplum patientiæ cõcinnatum: hunc videri ſibi ocreis & calcaribus deſtitutum equitare in ſoccis, vt ipſe ſoleret cùm adhuc degeret in cœnobio.* E nouo Teſtamento [c] Lutherus ſuſtulit Epiſtolam ad Hebręos, tamquam nonnulla contra doctrinam Euangelicam & Apoſtolicam continentem: Epiſtolam Iacobi & Epiſtolam Iudæ omnino contemnit. De ſecunda & tertia Ioannis dubitat. Apocalypſin abſolutè reiicit. Denique idem Lutherus cùm non auderet apertè reiicere Euangelia, tria tamen tectè exauctorauit. Sic enim ſcribit in Prologo noui Teſtamenti: *Abolenda eſt falſa illa opinio, quòd ſint quatuor Euangelia. Nam Euangelium Ioannis eſt vnicum, pulchrum, verum ac principale, aliiſq́; tribus longè & longè anteponendum.* Et infrà: *Pauli Epiſtolæ ac Petri longè præcedunt tria Euangelia Matthæi, Marci, Lucæ; Iacobi autem Epiſtola præ illis ſtraminea eſt.* Abolitis tribus Euangeliis tamquam non veris, nec diuino Spiritu ſcriptis, parum ſupererit diffi-

[a] *Lib. 3. c. 20. n. 8.*

[b] *In conuiuialibus ſerm. tit. de libris veteris & noui Teſtamenti.*

[c] *In Prologo in epiſt. ad Hebræos.*

difficultatis Antichriſto in abolendo Ioanne, & ceteris quæ ſuperſunt.

QVOMODO SENTENTIAM PERVERTANT.

Deinde ea quæ recipiunt interpretantur 13
ex ſuo ſenſu, reiecto ſenſu Patrum & totius Eccleſiæ;& paſſim magis Rabbinorum placitis, quàm ſanctorum Patrum interpretationibus fauent. Qua in re duo grauiſſima mala, quantum in ipſis eſt, Eccleſiæ inferunt.

DAMNVM DVPLEX ECCLESIAE INFERVNT.

Alterum eſt,quòd S.Scripturæ vitam, quæ in vero ſenſu ſita eſt, adimant. Hic enim ſenſus ab Eccleſia, & Patrum conſenſu, petendus. Vnde hoc ipſo quo Eccleſiæ & Patrum auctoritaté contemnunt,S.Scripturæ ſpiritum elidunt,ſolumq; eius, vt ita dixerim, cadauer nobis relinquunt. Itaque non minus damni inferunt, quàm ſi cum Suencfeldianis vniuerſam abſolutè è medio tollerent. Ipſa enim S. Scripturæ verba legitimo ſenſu, certaque intelligendi norma deſtituta, longè plus damni quàm vtilitatis adferunt,mentibus hominum in peſtiferos errores illorum occaſione impingentibus. Sic enim omnes pænè hæreſes ortæ. Vnde ſatius eſſet nullas extare Scripturas, quàm eas extare ſine certa & infallibili explicandi regula. Nullus enim eſſet finis nouitatum & errorum, nullus controuerſiarum & contentionum, nullus ſchiſmatum & ſectarum;vt illi qui ab Eccleſia Catholica receſ-

receſſerunt, ſuo exemplo abundè oſtendunt. Cùm enim Lutherus iudicium Eccleſiæ, & ſanctorum Patrum conſenſum, circa S. Scripturæ interpretationē reieciſſet; mox diſcipuli eius in tres abiere ſectas: quæ ſingulæ rurſus in multas alias ſunt diuiſæ.

Alterum eſt, quòd ſublato legitimo Scripturæ ſenſu ac ſpiritu à iudicio Eccleſiæ & Patribus petēdo, alium ex iudicio cuiuſque priuato pendentem verbis Scripturæ aptauerint; eamq́ue, vt huic ſenſui ſubeſt, eoq́ue veluti animatur, infallibilem credendi normam ſtatuerint: qua re nihil poteſt fieri abſurdius aut peſtilentius. Hoc enim nihil eſt aliud quàm aperire ianuam latiſſimam omnibus hæreſibus; & omnes pænè antiquas ſectas, quantumuis inter ſe contrarias, approbare, earumq́ue dogmata tamquam fidei articulos tueri.

14 Quòd autem Scripturam, vt priuato iudicio cuiuſque ſubeſt, credendi normam ſtatuant, manifeſtum eſt. Nam Auctor pag. 139. ſic ait: *In primis vt velitis Scripturas peruolutare, ex his credendi normam petere, neque ſuper aliorum incertis opinionibus, ſed ſuper veſtra ipſorum certa ſcientia fidei fundamenta collocare, quando iuſtus fide ſua viuet, & vnuſquiſque ſit propria fide ſaluus*. Hortatur Principes vt reiectis Eccle- QVAM REGVLAM CREDENDI STATVANT.

Eccleſiæ Catholicæ,& Conciliorum Oecumenicorum, & ſanctorum Patrum explicationibus & definitionibus tamquam incertis, ipſi per ſe Scripturas peruoluant, & ſuo iudicio inde ſibi credendi normam conficiant,ſicque ſuper iudiciũm proprium,non ſuper alienum, fundamentum fidei collocent: quia quiſque fide ſua viuit & ſaluatur,hoc eſt, ſuper proprio iudicio & propria ſententia, non ſuper aliena auctoritate fundata. Idem anteà docuit Caluinus. Nam lib.1.Inſtit.c.7.§. 1.2. 4. docet non eſſe Eccleſiæ iudicare,qui libri ſint diuinæ auctoritatis, ſed hoc ad arcanum ſpiritus teſtimonium pertinere. Si ad teſtimonium arcanum ſpiritus priuati pertinet cenſura ſingulorum librorum,etiam pertinet cenſura ſingularum ſententiarum: eiuſdem enim eſt iudicare de toto & de partibus, cùm totum nihil ſit præter partes. Rurſus ſi ad teſtimonium ſpiritus interni pertinet iudicium de Scriptura; ergo & de ſenſu Scripturæ: nam Scriptura non eſt verbum Dei niſi ratione legitimi ſenſus. Idem clariſſimè docet lib. De libero arbitrio cõtra Pighium,pag.242.

SENTENTIA CALVINI.

NOTA.

Sacrilegam,inquit,*illam vocem ſuam ructat Pighius;Nullius Scripturæ auctoritate,quãlibet claræ noſtro quidem priuato iudicio,& euidentis, aduerſus claram conſonantemq; Ortho-*

Orthodoxorum Patrum ſententiam, aduerſus communem Eccleſiæ definitionem aliquid credere cuiquam licere: fieri enim poſſe vt in Scripturæ intelligentia erret vnuſquiſque noſtrûm: vt autem erret Eccleſia in iis quæ ad fidei veritatem pertinent, fieri non poſſe; quia ſit columna & firmamentum veritatis. Hæc ille. Quibus verbis docet cùm aliquis Scripturæ locus alicui priuato iudicio videtur clarus, priuatum iudicium anteponendum eſſe concordi iudicio omnium Patrum & omnium Conciliorum, totiuſque Eccleſiæ definitioni: imò ſacrilegum eſſe id non facere. Idem ante Caluinum docuit Lutherus multis locis. art. 115. *Capite,* inquit, *hoc Euangelium, quia neque Papæ, neque Conciliis, neque vlli hominnm commiſſum eſt vt conſtituat & concludat quid ſit fides; quia dicit, Cauete à falſis prophetis. Oportet igitur Euangelium mentiatur, aut Papa ſimul cum Conciliis. Ideò debeo dicere: Papa tu concluſiſti cum Conciliis; nũc habeo ego iudicium an acceptare queam nec ne. Quare? quia non ſtabis pro me & reſpondebis, quando debeo mori: & falſam doctrinam nemo iud.care poteſt niſi ſpiritalis homo. Ideò eſt res inſana quòd Concilia concludere & ſtatuere volunt quid ſit credendum; cùm ſæpè nullus vir ſit ibi, qui diuinum*

num ſpiritum vel modicum olfecerit, &c. Hic totum iudicium, totamque auctoritatem ſtatuendi quid ſit credendum, quid non, refert ad ſpiritum priuatum cuiuſque, idque fundamento ſimili illi, quo Auctor noſter in Præfatione; nimirum quia in iudicio Dei quiſque pro ſe reſpondere debebit. Similia habet tom. 2. fol. 404. vbi inter cetera dicit *omnes Chriſtianos habere ius & auctoritatem iudicandi de omni doctrina, & non eſſe expectandum vt Concilia definiant, quid credere & ſequi debeamus.*

Denique, hæc ferè eſt communis hæreticorum noſtri temporis doctrina. qua poſita, nulla iam ampliùs eſt hæreſis. Nihil enim eſt adeò abſurdum & paradoxum, quod priuato iudicio alicuius clarè non ſignificetur in aliquo Scripturæ loco. Non erit hæreſis, *Deum eſſe propriè auctorem omnium malorum: nullam eſſe arbitrij libertatem: omnia de neceſſitate abſoluta euenire*: quia Lutheri, Caluini, & multorum aliorum iudicio hęc clarè in Scripturis traduntur. Non erit hæreſis, *Filium eſſe Patre minorem, & eſſe creaturam: Spiritum ſanctum eſſe creaturam, & Filio minorem: vnicam eſſe perſonam in natura diuina: naturam humanam non eſſe aſſumptam à Verbo in vnionem hypoſtaticam, ſed ſolùm vt organum, vt ve-*

ſtimen-

ſtimentum, vt templum & domicilium; *diuinitatem eſſe conuerſam in carnem*, & ſimilia: quia hæc omnia iudicio priuato non vnius, ſed plurimorum, nimirum Arrianorum, Macedonianorum, Sabellianorum, Neſtorianorum, Eutychianorũ, clarè continentur in Scripturis. Omnes iſti in hiſce dogmatibus ſequuntur normam credendi, quam Caluiniſtæ & Lutherani præſcribunt, & quam iudicio Caluini ſequi debent, niſi ſacrilegi eſſe velint. Cùm enim priuato iudicio perſpicuum ipſis ſit, iſta in Scripturis ſignificari, tenentur ſub pœna ſacrilegij vel infidelitatis, contra omnium Conciliorum definitionem, & Orthodoxorum Patrum conſenſum, ita credere. Quid hac doctrina poteſt eſſe funeſtius? aut qua tandem ratione aptior via ad omnem errorem, & ad Antichriſtum pro Chriſto recipiendum, ſterni queat? Si enim priuato iudicio perſpicuum tibi fuerit, librum aliquem S. Scripturæ non eſſe genuinum, aut eſſe ſuppoſititium (quomodo perſpicuum eſt Lutheranis de Epiſtola ad Hebræos, de Epiſt. Iacobi & Iudæ, de Apocalypſi: quomodo item Lutheranis ſimul & Caluiniſtis perſpicuum eſt de Iudith, Tobia, Sapientia, Eccleſiaſtico, & libris Machabæorum) credere debes ita eſſe, & illum à Canone reiicere. Si idem tibi clarum

fuerit de toto nouo Teſtamento, eodem iure teneris illud repudiare. Si cum Iudæis, loca veteris Teſtamenti, quę de gloria Meſſiæ tractant, intelligenda putaueris de externa eius gloria in primo aduentu, idque iudicio tuo ſit manifeſtum; debes ita credere, & Antichriſtum pro Chriſto recipere.

Hæc ſi quis ſecum perpendat, & *ſimul* conſideret quomodo Scripturas corrumpant, & ſuis affectibus ſeruire faciant; non facilè inducet in animum vt credat illos Scripturam venerari, & magni æſtimare, quantumuis eam iactent, vt auctoritatem ſibi apud plebem concilient: ſed potiùs ludibrio habere & ipſam, & auctorē eius Deum. Quæ enim poteſt eſſe maior irreuerentia in Scripturam ſacram & in Deum Scripturæ auctorem, quam ſi eam cuiuſlibet priuati hominis interpretationi & iudicio ſubiicias; vt quod illius ſpiritui viſum fuerit, hoc ſententia Scripturæ, hoc verbi diuini nucleus iudicetur? Quod poteſt eſſe maius ludibrium, quàm Scripturas ita interpretari, vt eas tuis affectibus & phantaſiis contra totius antiquitatis ſenſum & conſenſum ſeruire facias; vt quidquid bilis vel odium ſuggerit, quidquid ad maledicendum & mordendum videtur opportunum, mox verbum diuinum, & Spiritus ſancti dictatum habeatur?

tur? Declarabo id paucis exemplis. Scriptura docet quòd *Antichriſtus ſe extollet ſupra omne id quod dicitur Deus, aut quod colitur.* 2. ad Theſſal. 2. hoc ipſi, vt poſſint Summum Pontificem facere Antichriſtum, nihil aliud volunt ſignificare, quàm quòd Antichriſtus ſe præferet omnibus Regibus, & Iudicibus humanis. Scriptura docet Antichriſtum regnaturum *per tempus, & tempora, & dimidium temporis*, Daniel. 7. 25. Apocalyp. 11. 2. & cap. 13. 7. hoc eſt tres annos cum medio, ſeu 42. mẽſes, ſeu dies 1260. vt ipſa Scriptura exponit. hoc vt poſſit quadrare in Summum Pontificem, per quaſdam deductiones ita torquent, vt ex tribus annis cum medio fiant pluſquam mille anni: aliàs non poterat ſeruire calumniæ. Scriptura docet Antichriſtũ habiturum *pſeudoprophetam, qui ſignis & prodigiis fallacibus ſeducat homines.* 2. ad Theſſal. 2. Apocal. 13. illi quia hominem aliquem, qui Põtifici ad hoc ſeruiret, inuenire non poterant, fingunt hunc *pſeudoprophetam eſſe Eccleſiam Catholicam* toto orbe diffuſam; & miracula ac ſigna illa fallacia, eſſe miracula Sanctorum quæ in Eccleſia fiunt. Scriptura docet Deum tempore Antichriſti miſſurum duos Prophetas, qui illi reſiſtant, miracula faciant, & homines conuertant: Apocal. 11. 4. illi hos duos Prophetas dicunt nihil aliud eſſe, quàm nouum & vetus Teſtamentum, vel

prædicantes ſuarum ſectarum. Ioànnes dicit ſe *ex ore draconis, beſtiæ, & pſeudoprophetæ vidiſſe exire tres ſpiritus immundos in modum ranarum.* Illi per tres illos ſpiritus immundos dicunt intelligi Ordinem Ieſuitarum: quem dicunt numero ternario deſignari ob duas cauſas. Prior eſt, quia à tribus principiis procedit; nimirum à dracone ſeu diabolo, cuius ſpiritu animatur; à beſtia ſeu Summo Pontifice, cuius auctoritate eſt confirmatus; & à pſeudopropheta, hoc eſt Eccleſia Catholica, cuius doctrina inſtruitur. Altera eſt, quia pugnat pro ſuo Monarcha, qui triplici corona inſignitur. Scriptura docet, pſeudoprophetam Antichriſti effecturum *vt ignis deſcendat de cælo*, & *vt homines adorent imaginem Antichriſti*, &c. illi deſcenſum ignis, interpretantur *excommunicationem*; *imaginem Antichriſti*, eius *illimitatam poteſtatem*; *adorare imaginem Antichriſti*, nihil eſſe aliud quàm eius *illimitatam poteſtatem agnoſcere*. & ſimilia plena vanitatis & ἀλογίας.

Apocal. 16.13.

Omitto alia huius generis innumera. Vt enim faciant Scripturam dicere quod ipſi volunt, fingunt quidlibet, ſine vllo colore, ſine auctore, ſine pudore, ſine conſcientia, ſine artificio, ſine connexione, non curantes an cum aliis rectè cohæreat, an verbis Scri-

pturæ

pturæ congruat, an aliquis ex antiquitate ſuffragetur, an vlli vmquam veterum in mentem venerit. Hinc fit vt ſibi ipſis fœdiſſimè contradicant,& ſæpè ita implicent, vt neſciant quid dicant: vt cùm eamdem beſtiam nunc interpretātur Antichriſtum, nunc vrbem Romanam, nunc ſedem regni, nunc eum qui ſedem occupat,&c. Incredibile eſt eos ita omni luce rationis eſſe deſtitutos, quin facilè videant hanc Scripturæ mentem non eſſe; & ſe hæc omnia ex odio, quo Summum Pontificem & doctrinam Catholicam proſequuntur,cōfinxiſſe. Quis ergo non exiſtimet eos Scripturas ludibrio habere, quas tam irreuerenter tractant, & ſuis paſſionibus accommodant? quis non dicat Deum ab ipſis irrideri, quem ſuarum blaſphemiarum auctorem tam impudenter faciunt? Sanè qui vel minimum habet timoris diuini, horret huiuſmodi ſacrilegas verbi Dei profanationes.

Sexta COMPARATIO, *in tollendo myſterio Trinitatis.*

15 SEXTÒ, Antichriſtus tollet myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, diſtinctione perſonarum abrogata, vt multi Patres tradunt: & colligitur ex verbis Domini Ioannis 5.

Ego, inquit, *veni in nomine Patris mei, & non accepiſtis me: ſi alius venerit in nomine ſuo, illum accipietis*. Vbi notanda antitheſis inter venire *in nomine Patris*, & *in nomine ſuo*: quæ apertè inſinuat illum non venturum tamquam miſſum ab aliqua perſona diuina, ſicut Chriſtus venit miſſus à Patre, ſed ſola ſua auctoritate tamquam Deum à nullo procedentem. Eſtque id etiam conforme perfidiæ Iudaicæ, cui ipſe ſe accommodabit. Negant enim Iudæi Trinitatem perſonarum. quia putant per illam tres deos introduci: vnde & Chriſtianos vocant Tritheiſtas. Idem ergo ipſe faciet Antichriſtus, vt etiam hac ratione noſtram Religionem calumnietur, & traducat.

TOLLVNT MYSTERIVM TRINITATIS.

At huic operi Lutherus & Caluinus, Lutherani & Caluiniſtæ, eorumque progenies noui Arriani, & Sabelliani, egregie viam complanant. Lutherus contra Latomum: *Nec eſt quòd mihi homouſion obiectes aduerſus Arrianos receptum. Non fuit receptum à multis iiſq; præclariſſimis; quod & Hieronymus optauit aboleri, ideoq; non effugerunt periculum hoc inuento vocabulo, vt Hieronymus queratur neſcire quid veneni lateat in litteris & ſyllabis*. Et infrà: *Quòd ſi anima mea odit vocem homouſion, & nolim*

lim ea vti, non ero hæreticus, &c. At cur oderat niſi propter ſignificationem: quia expreſsè ſignificat perſonas diuinas eſſe eiuſdem ſubſtantiæ. Ob hanc enim ſolam cauſam oderant illud Arriani, & decem conciliabulis totaq; Imperij potentia conati ſunt illud è medio tollere. Videbant enim per illud apertiſſimè ſuam hæreſim iugulari. Mentitur autem ſplendidè Lutherus, cùm ait Hieronymum optaſſe illud aboleri: & rurſum cùm ait Hieronymum illud habuiſſe ſuſpectum, quaſi venenum in eo lateret. Sed huiuſmodi ſunt apud Lutherum alia ſexcenta.

Similiter diſplicebat ei nomen *Trinitas. Vocula*, inquit, *hæc Trinitas nuſquam in Scriptura reperitur, humanitus tantummodò inuenta eſt. Vnde omnino etiam frigidè ſonat, & multò præſtabilius foret, ſi Deus potiùs quàm Trinitas diceretur.* Vnde hanc formulam precandi, *Sancta Trinitas vnus Deus miſerere nobis*, è precibus Germanicis ſuſtulit. Nimirum res ſignata diſplicebat, quæ aptiùs, breuiùs, & ſignificantiùs exprimi non poterat.

16 Caluinus omnia pęnè Scripturę loca quę à Patribus ad probandum Trinitatis myſterium aduerſus Sabellianos, Arrianos, & Macedonianos adferri ſolent, conatur

oſtendere eſſe inualida, & in alium ſenſum interpretatur. Adeò vt etiam locum illum clariſſimum Ioan. 12. *Ego & Pater vnum ſumus*: dicat non eſſe intelligendum de vnitate eſſentiæ, ſed de concordia & conſenſu voluntatis. Vnde Ægidius Hunnius Lutheranus anno 1593. emiſit librum in lucem hoc titulo, *Caluinus Iudaizans, hoc eſt, Iudaicæ gloſſæ & corruptelæ, quibus Ioannes Caluinus illuſtriſſima Scripturæ ſacræ loca & teſtimonia de glorioſa Trinitate, deitate Chriſti, & Spiritus ſancti, deteſtandum in modum corrumpere non exhorruit*. Idem Hunnius poſtquam multa loca à Caluino deprauata excuſſiſſet, pag. 59. concludit: *Quis ergo non videat diabolum per acutum hoc ſuum inſtrumentum data opera tales voluiſſe procudere ſtrophas illuſorias, quibus Antitrinitarij propugnacula Chriſtianorum non ſolùm hoſtiliter attentare, ſed etiam diruere valeant?* Et infra pag. 60. dicit, *à Caluino longiſſimam & latiſſimam viam ſtratam ad Arrianam hæreſim plenis catarractis atque imbribus in orbem terrarum effundendam & ingurgitandam.*

Prætereà Caluinus multis locis inſinuat Filium ſecundùm Diuinitatem eſſe Patre minorem: quod quid eſt aliud quàm illi adimere veram diuinitatem? Libro contra Valen-

Valentinúm Gentilem dicit, *Nomen Dei καθ' ὑπεροχὴν ſoli Patri tribui.* Si ſolus Pater per excellentiam eſt Deus, perſpicuum eſt eius diuinitatem eſſe maiorem & excellentiorem diuinitate Filij. Eodem libro dicit hanc propoſitionem Gentilis eſſe veram: *Deus habuit vim generandi Filium, & propagandi Spiritum ſanctum, quia voluit.* Si hæc poteſtas pendet à voluntate Dei; potuit ergo non eſſe: ac proinde (& multò quidem magis) potuit non eſſe quod per hanc producitur, nempe Filius, & Spiritus ſanctus. Eodem libro ait: *Filium perſonæ reſpectu non niſi impropriè creatorem cæli & terræ nominari, Patrem propriè.* Non ergo Filius eſt propriè Deus, ſed creatura, & inſtrumentum Dei, vt Arriani dicebant. Ibidem dicit, *Filium eſſe Patri ſubiectum etiam ſecundùm diuinitatem.* Item impropriam & duram eſſe locutionem ſymboli Nicæni, *Deum de Deo, lumen de lumine.* Epiſt. 2. ad Polonos aſſerit, *Chriſtum ſecundùm naturam etiam diuinam Patre minorem eſſe.* Alia Epiſtola ad Polonos ſcripta anno 1563. *Precatio vulgò trita eſt, Sancta Trinitas vnus Deus miſerere noſtri; mihi non placet, & omnino barbariem ſapit,* &c. Omitto alia plurima.

In refut. decimæ protheſeos.

Denique ex Lutheri & Caluini ſchola

prodierunt illi qui in Hungaria, Polonia, Tranſiluania Sabellianiſmū, Arrianiſmum, Tritheiſmum, & Ebioniſmum inſtaurarunt: vt Michaël Seruetus, & huius ſectatores Georgius Blandrata, Paulus Alciatus, Lælius Sozinus, Franciſcus Dauid, Bernardinus Ochinus, & alij qui diſtinctionem perſonarum è medio tollunt, & Chriſtum cum Ebione & Neſtorio purum hominem ſtatuunt, vel eius carnem ex diuina ſubſtantia conceptam & formatam cum Eutychete affirmāt. Item Valentinus Gentilis cum ſuis collegis, Matthæo Gribaldo, Franciſco Liſmanino, Gregorio Paulo, & aliis qui Tritheiſmum introducunt; & ſicut tres hypoſtaſes, ita tres naturas in diuinitate ſtatuunt. Qui tamen hoc cum Arrio commune habent, quòd Patrem ante Filium velint extitiſſe, & ſolum Patrem propriè verum Deum eſſe. Ex quibus patet quàm præclarè Lutherus & Caluinus cum familiis ſuis Antichriſto venturo viam ſternant.

Septima COMPARATIO, *in variis blaſphemiis.*

SEPTIMÒ, Antichriſtus Deum & Sanctos blaſphemabit, & mire ſe ipſum iactabit, omnibus præ ſe contemptis. Danie- 17
lis

lis 7. *Sermones contra Excelſum loquetur.* Apocal. 13. *Datum eſt ei os loquens magna & blaſphemias.*

Idem egregiè faciunt noſtri hæretici. Nam quod ad blaſphemias attinet, non ſolùm eas per modum cõuitij ex ira in Deum effundunt, vt interdum impij homines ſolent; ſed quod longè eſt deterius, plurimas vt articulos fidei ſtatuunt. e quibus aliquot recenſebo. Itaque prima ſit: *Deum omnium peccatorum eſſe auctorem.* hæc Luthero & Caluino communis. Lutherus libro De ſeruo arbitrio contra Eraſmum: *Nulli*, inquit, *in manu ſua eſt cogitare quidquam mali aut boni, ſed Deus in nobis omnia bona & mala operatur.* Et in aſſert. a. 36. *Quomodo poteſt homo ſe ad bonum præparare, cùm nec in poteſtate eius ſit ſuas vias malas facere? Nam & mala opera in impiis Deus operatur.* Poteſtne aliquid dici clarius? poteràtne Deus apertiùs auctor omnium ſcelerum affirmari? At non ſiſtit in ſimplici aſſertione, ſed vult eſſe pręcipuum & clariſſimum fidei articulum. Nam eadem aſſertione, hunc articulum: *Liberum arbitrium eſt figmentum in rebus, ſeu titulus ſine re, quia nulli eſt in manu ſua quippiam cogitare mali aut boni, ſed omnia de neceſſitate abſoluta eueniunt; nimirum quia Deus omnia bona & mala in* PRIMA BLASPHEMIA.

nobis

nobis operatur: facit primarium, & ſummam totius ſuæ doctrinæ. *In ceteris*, inquit, *articulis, de Papatu, Conciliis, Indulgentiis, aliiſq; non neceſſariis nugis, ferenda eſt leuitas & ſtultitia Papæ, & ſuorum: ſed in hoc articulo, qui omnium optimus, & rerum noſtrarum ſumma eſt, dolendum ac flendum eſt miſeros ſic inſanire.* At quæ maior blaſphemia cogitari poteſt, quàm nullam eſſe arbitrij libertatem, eò quòd Deus omnia bona & mala operetur in nobis? Sic enim Deus non optimus, ſed peſſimus omnium eſſet. Longe ſatius foret totam diuinitatem & prouidētiam negare, quàm talem Deum ponere. Et tamen hic articulus adeò teter & blaſphemus eſt baſis doctrinæ Lutheri & Caluini; quem Lutherus vult ita eſſe perſpicuum, vt dicat omnes qui illum non recipiunt eſſe miſeros, inſanos, deflendos. Eadem ex profeſſo & luculentè tradit Caluinus, & plurimis Scripturæ ſententiis confirmat: quod quia vel per impudentiam, vel per ignorantiam, à quibuſdam illius ſectæ miniſtris negatur, breuiter oſtendam. Igitur lib. 1. Inſtit. cap. 18. §. 1. ita ſcribit: *Abſurdum videtur* (ſenſui carnis) *volente ac iubente Deo excæcari hominem, qui mox cæcitatis ſuæ daturus eſt pœnas. Tergiuerſando itaque effugiunt Dei tantùm permiſſu non etiam volun-*

CALVINI SENTENTIA, DEVS OMNIVM SCELERVM AVCTOR PRIMARIVS.

voluntate hoc fieri: ipſe verò palàm ſe facere pronũtians effugium illud repudiat. Hic apertè docet Deum non ſolum permittere, ſed etiam velle, & iubere, & facere vt homo excæcetur; etſi id ſenſui carnis abſurdum videatur. Sequitur: *Quod autem nihil efficiant homines niſi arcano Dei nutu, nec quidquam deliberando agitent, niſi quod ipſe iam apud ſe decreuerit, & arcana ſua directione conſtituit, innumeris & claris teſtimoniis probatur.* Hîc omnia hominum opera tam mala quàm bona aſſerit effici arcano Dei nutu, decreto, & directione. Itaq. omnia hominum ſcelera iam ab æterno à Deo ſunt decreta, vt ſic fierent: & homines nutu diuino ad illa excitantur, & diriguntur. Et paulò pòſt: *Vult Deus perfidum Regem Achab decipi: operam ſuam offert diabolus ad eam rem: mittitur cum certo mandato vt ſit ſpiritus mendax in ore omnium Prophetarum.* Hîc docet Deum velle & præcipere vt diabolus mentiatur, & decipiat hominem; & reiicit ſententiam de permiſſione. Et infrà: *Abſalon inceſto coitu patris thorum polluens, deteſtabile ſcelus perpetrat: Deus tamen hoc opus ſuum eſſe pronuntiat. Clamat Deus, ſuo ſibilo, tubæ ſuæ clangore, imperio & iuſſu excitari impios ad bellum.* Ibidem docet, quidquid Satan operatus

ratus eſt contra Iob,quidquid Iudæi contra Chriſtum, quidquid Chaldæi contra Iudæos,quidquid Semei contra Dauid; id totum fuiſſe opus Dei: nec ſolùm permiſſu, ſed decreto,nutu, directione, iuſſu & imperio Dei factum. His enim vocibus ad mentem ſuam meliùs explicandam vtitur. At qua ratione poteſt Deus clariùs, aut magis proprie ſtatui omnium ſcelerum auctor?

§. 2. *Quantum ad arcanos motus ſpectat, quod de corde Regis prædicat Salomon,flecti huc atque illuc prout Deo viſum eſt; ad totum certè humanum genus extenditur, tantumdemq́; valet,ac ſi dixiſſet;Quidquid animis concipimus, arcana Dei inſpiratione ad ſuum finem dirigi.* Si omnes interni motus ex inſpiratione & impulſu Dei concipiuntur, & in fines ſuos tendunt: Deus non minùs eſt auctor proditionis Iudæ, quàm conuerſionis Pauli: non minùs odij in Chriſtum, quàm amoris, &c. Et infrà: *Sed nihil poteſt clarius deſiderari, quàm vbi toties pronuntiat ſe excæcare hominum mentes,ac vertigine percutere,ſpiritu ſoporis inebriare,incutere amentiam,obdurare corda. Hæc enim ad permiſſionem multi reiiciunt; ac ſi deſerendo reprobos, à ſatana excæcari ſineret. Sed quum diſertè exprimat ſpiritus iuſto Dei iudicio infligi cæcitatem, & amentiam,*

tiam, nimis friuola eſt illa ſolutio. Itaque Deus iuxta Caluinum propriè eſt auctor primarius cæcitatis, infidelitatis, amentiæ, & obdurationis ſeu obſtinationis animi in malo. Ipſe hæc omnia directè vult, decernit, infligit, & operatur in homine. Idem paulò pòſt dicit: *Deum præcipere impiis vt faciant quæ facturi ſunt, non quòd eos docere velit ad ſponte parendum; ſed quia eos flectit ad exequenda ſua iudicia, perinde ac ſi iuſſa eius animis inſculpta geſtarent. Vnde*, inquit, *apparet certa deſtinatione Dei fuiſſe impulſos*. Itàque impij ad omnia quæ agunt, flectuntur à Deo, & certa deſtinatione Dei impelluntur. Addit: *Fateor quidem interpoſita ſatanæ opera ſæpè Deum agere in reprobis, ſed vt eius impulſu ſatan ipſe ſuas partes agat, & perficiat quantum datum eſt*. Ecce quidquid facit ſatan, facit impulſu Dei. *Dicitur ſatan excæcare infidelium mentes; ſed vnde hoc, niſi quòd à Deo ipſo manat efficacia erroris, vt mendaciis credant, qui renuunt parere veritati*. q. d. Satan quidem interius & exteriùs proponit errores, ſed hoc totum non ſufficit ad excæcandas hominum mentes, niſi Deus eas flectat, & efficaciter moueat, vt illis fidem adhibeant. *Deus dicitur homines dare in reprobum ſenſum, & proiicere in fœdas cu-*

pidi-

piditates : quia iuſtæ vindictæ ſuæ præcipuus eſt auctor, Satan verò ſolùm miniſter. Denique ita concludit: *Summa hæc ſit, cùm Dei voluntas dicitur omnium rerum eſſe cauſa, prouidentiam eius ſtatui moderatricem in cunctis hominum conſiliis & operibus, vt non tantùm vim ſuam exerat in electis, qui Spiritu ſancto reguntur; ſed etiam reprobos in obſequium cogat.* Vbi Dei voluntatem non permiſſiuè tantùm, ſed propriè & efficaciter ſtatuit in impiis cauſam omnium conſiliorum & operum, ipſoſque impios diuino nutu & impulſu cogi vt agant omnia quæ agunt.

Lib. 3. cap. 23. §. 1. dicit *non eſſe conſentaneum præparationem ad interitum aliò transferre, quàm in arcanum Dei cōſilium.* Vbi oſtendit non minùs reprobos à Deo præparari ad interitum, quàm electos ad regnum. Et §. 4. *Fateor ſanè, in hanc qua nunc illigati ſunt miſeriam, Dei voluntate decidiſſe vniuerſos filios Adam. atque id eſt quod principio dicebam, redeundum ſemper eſſe ad ſolum diuinæ voluntatis arbitrium, cuius cauſa in ipſo ſit abſcondita.* Vbi lapſum Adami & totius poſteritatis refert in ſolum diuinæ voluntatis arbitrium. Itaque lapſus eſt Adam, quia Deus ita voluit, ita prædeſtinauit. §. 6. *Ecce quum rerum omnium*

nium diſpoſitio in manu Dei ſit, quum penes ipſum reſideat ſalutis ac mortis arbitrium, conſilio nutuq́ ſuo ita ordinat, vt inter homines naſcantur ab vtero certæ morti deuoti, qui ſuo exitio ipſius nomen glorificent. Ibidem docet Dei ordinationem adferre neceſſitatem peccandi & pereundi: *Quum,* inquit, *non alia ratione quæ futura ſunt præuideat, niſi quia ita vt fierent, decreuit: fruſtrà de præſcientia lis mouetur, vbi conſtat ordinatione potiùs & nutu omnia euenire.*

§. 7. Ridet eos qui dicunt hominem eſſe liberi arbitrij, & Deum propter pręuiſa peccata deſtinaſſe illum ad interitum: *Vnde factum eſt*, inquit, *vt tot gentes vnà cum liberis eorum infantibus æternæ morti inuolueret lapſus Adæ abſque remedio, niſi quia Deo ita viſum eſt? Nec abſurdum videri debet quod dico, Deum non modò primi hominis caſum, & in eo poſterorum ruinam præuidiſſe; ſed arbitrio quoque ſuò diſpenſaſſe.*

§. 8. *Non dubitabo igitur cum Auguſtino ſimpliciter fateri, voluntatem Dei eſſe rerum neceſſitatem; atque id neceſſariò futurum eſſe, quod ille voluerit.* Denique nullum ferè dogma tam diligenter ab eo inculcatur, vtpote in quo ſit ſumma Caluinianæ religionis.

Ex his quæ dicta ſunt manifeſtè colliguntur iſtæ propoſitiones:

Primò, Voluntas Dei non ſolùm permiſſiuè, ſed etiam propriè & efficienter eſt cauſa omnium operum in impiis.

Secundò, Nihil agunt impij niſi ex arcano nutu, decreto, & directione Dei.

Tertiò, Deus præcipit ſatanæ vt mentiatur, & decipiat homines.

Quartò, Impij imperio & iuſſu Dei excitantur ad bellum, & ad omnia quæ faciunt aduerſus cultores Dei.

Quintò, Deus certa deſtinatione impellit impios & ſatanam ad omnia quæ agunt.

Sextò, Omnia opera ſatanæ & impiorum ſunt propriè opera ipſius Dei, cùm Deus ſit auctor primarius ad ea excitans, impellens & dirigens: ſatan verò & impij ſolùm ſe habent vt miniſtri & inſtrumenta.

Septimò, Deus ſua voluntate & prouidentia excitat & cogit impios ad ea quæ impiè agunt.

Octauò, Deus ab æterno voluit, decreuit, & prædeſtinauit ruinam humani generis; quia ipſi ita viſum eſt.

Nonò, Voluntas Dei eſt rerum omnium neceſſitas, & idcircò omnia impiorum opera neceſſariò fiunt, quia Deus voluit & decreuit vt fierent.

Ex

Ex his luce meridiana clarius eſt, Deum omnium ſcelerum à Caluino ſtatui auctorem, & quidem primarium ac magis principalem, quàm ſit ſatan vel ipſe homo: idq́; propter quatuor cauſas. Primò, Quia ipſe eſt prima omnium origo & radix. Nam ipſe ex ſe pro ſuo beneplacito decreuit, vt homo omnia iſta faceret: ex cuius vi decreti ſuis temporibus omnia eius opera proueniunt. Secundò, Quia non externo præcepto aut conſilio tantùm inducit (quod tamen ſatis eſt vt quis propriè ſceleris ſit auctor) ſed interiùs excitat, impellit, flectit, & dirigit in opus; ita vt initium, medium, & finis operis ab ipſo ſit. Tertiò, Quia non ita impellit, vt relinquat homini facultatem reſiſtēdi, ſicut ſatan facit, ſed cogit & neceſſitat. Quartò, Quia ipſe in omni opere habet ſe vt auctor principalis; ſatan verò & homo impius ſolùm vt miniſtri & inſtrumenta, ſicut ſecuris in manu artificis, vt ipſe ait.

DEVS EST MAGIS AVCTOR SCELERIS IVXTA CALVINVM QVAM SATAN VEL HOMO.

Sed, inquiunt, Caluinus aliis locis, præſertim libello contra Libertinos, acerrimè hanc ſententiam, Deum eſſe omnium ſcelerum auctorem, tamquam maximè impiam inſectatur, ſatius eſſe affirmans nullum eſſe Deum quàm talem. Fatéor ita eſſe. Verùm quis neſciat hæreticorum inconſtantem docendi modum, eoſque ſua om-

EXCVSATIO QVORVMDAM MINISTRORVM.

nia loco & tempori accommodare? Ratio huius inconſtantiæ eſt multiplex. Prima, Studium fallendi lectores, nimirum vt venenum doctrinæ ſuæ hoc artificio contegant; & quod maximè agunt & docent, minimè docere videantur. Cùm enim alibi apertè negant ac deteſtantur quod aliis verbis alibi luculentè tradunt, ſimpliciores quorum maxima turba eſt, non aduertentes contradictionem, ſubeſſe putant myſterium: quo fit vt & Doctoribus ſalua ſit ſua exiſtimatio, & diſcipuli maximis erroribus inuoluantur neſcij. Si apertè dixiſſet Deum eſſe auctorem omnium ſcelerum, nimis id durum viſum fuiſſet, nec facile homines in ſuam traxiſſet ſententiam. Itaq. viſum fuit id ſub iſtis terminis fortiter negare: idem tamen alibi ſpecie commendationis diuinæ prouidentiæ & efficacis operationis luculentè & efficaciſſimè tradere.

Secunda, Sæpe diſputatio aliqua vel negotium exortum cogit prioribus dogmatibus contraria proferre. Sic cùm occaſione prioris doctrinæ Lutheri maxima in plebe facta eſſet morum diſſolutio, coactus fuit Lutherus pleraque ſua non ſolùm mitigare, ſed etiam diſſimulanter reuocare, & mutare; vt ex lib. quem inſcripſit, *Viſitatio Saxonica*, conſtat.

Ter-

Tertia, eſt ſpiritus vertiginis, quo Deus ſinit illos agitari, & huc illuc tamquã ebrios impelli. quo fit vt ipſi propriam doctrinam clariſſimè deſtruant, & quod vno loco ex verbo diuino firmiſſimum affirmant, alibi tamquam hæreſim ac blaſphemiam condemnent; nimirum vt ſint inexcuſabiles qui huiuſmodi Vertumnis fidem adhibent. Fecit hoc Lutherus in pleriſque ſuis dogmatibus, adeò vt non minùs ipſe ſibi quàm Eccleſię Catholicę aduerſetur; vt Cochlęus clarè oſtendit. Fecit Philippus Melanchthon & Auctores confeſſionis Auguſtanæ, ſæpiſſimè dogmata ſua mutantes. Fecit & Caluinus, tum in aliis multis, tum maximè in hoc dogmate: ita tamen callide, vt quod ſub vna verborum forma negabat, ſub alia firmiter aſſerere. rem tamen ipſam ſemper tenuit.

Hæc de ſententia Caluini. Eamdem blaſphemiam docuerũt Zvvinglius & Philippus Melanchthon, vt infrà oſtendemus; & Petrus Martyr noui Euangelij in Anglia Apoſtolus in commentar. cap. 9. ad Romanos; & Beza integris libris. Hæc paulò fuſiùs, propter eos qui Caluinum libenter eximerent.

18 Secunda blaſphemia, Deum maximam hominum partem, ex ſolo ſuo arbitrio præ- SECVNDA BLASPHEMIA.

deſtinaſſe, & creaſſe ad æternum exitium; & illud exitium reipſa inferre immerentibus abſque vlla illorum culpa: qua ſanè crudelitate nulla maior cogitari poteſt. Docet hoc Lutherus lib. De ſeruo arbitrio contra Eraſmum: *Deus*, inquit ille, *vt merita non reſpicit in ſaluandis, ita neque in damnandis: illic indignos coronat, hîc indignos punit, & immeritos damnat. Quòd ſi tibi placet Deus indignos coronans, nec debet diſplicere immeritos damnans. Illic gratiam & miſericordiam ſpargit in indignos, hîc iram & ſeueritatem ſpargit in immeritos.*

Idem apertè ſequitur ex doctrina Caluini. Si enim Deus omnes qui pereunt prædeſtinat ad exitium, quia illi ſic placuit, & prædeſtinauit in illis cauſam exitij; vt paulò antè ex ipſius verbis oſtenſum eſt; quomodo non damnat immeritos? non enim meriti erant vt Deus eos ad exitium prædeſtinaret, neque etiam vt mala illorum opera prædeſtinaret, & in ipſis ſuo efficaci impulſu operaretur; vt in Angelis & Adamo eſt manifeſtum. Horum enim omnium cauſa iuxta Caluinum, eſt ipſius voluntas: quæ omnium rerum eſt ratio prima & neceſſitas; vt ipſe ait. Quomodo non damnat immeritos, cùm non potuerint ipſius impulſui, quo illos in malum impulit, reſiſtere;

nec

nec vllam omnino in ſuis operibus libertatem, qua ſe in hanc vel illam partem flectere poſſent, habuerint; vt ipſe Caluinus multis locis docet? Tollit enim ipſe libertatem propter duas cauſas. Prima, Propter efficaciam diuinæ voluntatis, qua omnia ſunt abſolutè prædefinita, per quam voluntas humana ad omnes ſuos motus & actus impellitur. De hac potiſſimùm agit lib. 1. Inſtitut. c. 18. & lib. 3. c. 22. & 23. Secunda, Propter malitiam humanæ voluntatis ex peccato originali contractam; per quam fit, vt non poſſit niſi peccare. De hac agit lib. 2. cap. 3. Nemini ad culpam vel pœnam imputari poteſt, ad quod tanta neceſſitate impellitur, quod nullo modo vitare aut declinare poteſt.

19 Ob hos potiſſimùm duos articulos Caſtalion refert ſe à Caluino, cui diu amiciſſimè conuixerat, receſſiſſe; & librum aduerſus ipſum ſcripſiſſe, in quo oſtendit Caluinum, *bonum Deum à ſua ſede deturbaſſe, & loco eius ſatanam omnium ſcelerum auctorem collocaſſe. Hunc modò eſſe Caluini & Caluiniſtarum Deum; & idcircò Caluiniſtas eſſe ſuperbos, immites, inuidos, ſanguinarios, calumniatores, hypocritas, malitioſos, ſeditioſos, ambitioſos, denique omnibus prauis & inhoneſtis affectibus plenos, quia talem* *Libro De prædeſtinatione.*

lem Deum qui tales gignit filios ſibi conſti- tuĕre. Hæc ille.

Eoſdem articulos clariſſimè docet Huldericus Zvvinglius Caluini præceptor, tomo 1. in explicat. art. 20. *Fortiſſimum Dei verbum ſtat à nobis, nempe Deum omnia operari in nobis, nos nihil aliud quàm inſtrumenta eſſe, per quæ operatur Deus, ſicut per malleum faber.* Addit, quòd *ſicut faber ſibi tribuit opus quod per malleum facit, non malleo, ita opera noſtra omnia Deo magis quàm nobis tribuenda.* Et lib. De prouidentia Dei fol. 365. *Quia lex homini data eſt, ſemper homo peccat quando contra legem facit, quantumuis nec ſit, nec viuat, nec operetur niſi in Deo, ex Deo, & per Deum. Sed quod Deus operatur per hominem, homini vitio vertitur, non Deo. Et quando tamen facimus adulterium, vel homicidium, Dei opus eſt motoris, auctoris atque impulſoris. Latro Deo impulſore occidit; & ſæpenumerò cogitur ad peccandum.* Eadem fuſiſſimè proſequitur & confirmat.

Eadem docuit Melanchthon in locis communibus anni 1521. tit. de libero arbitrio. Vbi Primò, doctrinam Patrum de libero arbitrio dicit eſſe impiam, à diuinis litteris & iudicio ſpiritus alieniſſimam. Deinde proponit ſuam: *Quandoquidem*, inquit, *omnia*

nia quæ eueniunt, neceſſariò iuxta diuinam prædeſtinationem eueniunt, nulla eſt arbitrij noſtri libertas. Et infrà: *Voluntati noſtræ libertatem per prædeſtinationis neceſſitatem adimit Scriptura,* &c. Et in annotat. in Epiſt. ad Rom. c. 8. *Nos verò docemus non ſolùm permittere Deum creaturis vt operentur, ſed ipſum omnia propriè agere. Et ſicut fatentur proprium Dei opus fuiſſe, Pauli vocationem; ita fatemur opera Dei propria eſſe, Dauidis adulterium, Manlij ſeueritatem,* &c. *Conſtat enim ex cap. 1. ad Rom. Deum omnia facere non permiſſiuè, ſed potenter; id eſt, vt ſit eius propria Iudæ proditio, ſicut Pauli vocatio,* &c. Hæc fuſiùs, vt intelligatur, quale iſtorum primariorum Apoſtolorum, qui mundi tenebras diſpulerunt, & religionem reformarũt, ſit dogma principale. Si enim principale dogma, & fundamentum religionum nouarũ adeò tetrum eſt & blaſphemum, quid de eorum religione reformata ſtatuendum?

20 Tertia blaſphemia eſt, *Diuinam naturam in Chriſto eſſe paſſam, crucifixam, mortuam, vnà cum natura humana; alioquin paßionem & mortem naturæ humanæ in Chriſto nihil nobis profuturam.* Hoc docuit fusè Lutherus in libello de Patribus & Conciliis p. 2. vbi etiam *Zvvinglium &* TERTIA BLASPHEMIA.

P 5 *Zvvin-*

Zvvinglianos damnat hæreſeos, quòd diuinitatem pati potuiſſe, pertinaciter negarent. Et in libello qui inſcribitur Confeſſio Martini Lutheri de Sacramẽto cœnæ Domini, acerrimè hoc tuetur. contra quem Zvvinglius tom. 2. in reſponſione ad Confeſſionem Lutheri: *Quid*, inquit, *dici poteſt blaſphemius? Num Deus quoque pati poteſt? num eumdem etiam mortuum eſſe fatebimur? hîc quò ſe vertere poterit Lutherus, ſi Pontificij dictum hoc arripientes, eum in diuinitatem quoq. blaſphemum eſſe dixerint, vt qui illam quoque mortuam eſſe pronuntiat?* Lutherum ſecutus eſt Brentius, qui hoc ita propugnauit, vt inde Brentianorum ſecta emerſerit; qui, niſi diuinitas quoque in Christo paſſa ſit & mortua, clamant *Filium Dei ab opere redemptionis flagitioſa impietate ſegregari.* His mordicus adhæret Iſlebius, Muſculus, Smidelinus, Gerlachius, & alij plurimi. At dicere diuinitatem eſſe mortuam, quid eſt aliud quàm tollere diuinitatem funditus, & mundum efficere atheum?

QVARTA BLASPHEMIA.

Quarta blaſphemia eſt, *Filium eſſe Patri ſubiectum etiam ſecundùm diuinitatem.* de 21
qua ſuprà n. 16. cui ſimilis eſt iſta, *Filium eſſe mediatorem, & ſacerdotem etiam ſecundùm naturam diuinam.* Quam docet Caluinus

uinus libro De Chriſto mediatore contra Stancarum: Beza in opuſculo pro defenſione Caluini, & alij. Idem docēt plurimi Lutherani, vt Melanchthon in locis anni 1558. tit. de Filio. vbi dicit *Deitatem Filij fuiſſe Patri obedientem.* Denique tota turba Lutheranorum, quæ ſubſcripſit libro concordiæ. Vnde manifeſtè ſequitur Filium non eſſe verè Deum, nec habere veram diuinitatem.

22 Quinta blaſphemia eſt in ſanctiſſimam Trinitatem, eaque multiplex: vt cùm Trinitatem perſonarum eiuſdem eſſentiæ *nouum Idolum, Turrim Babel, Deum fictitium ac ſophiſticum, ſtratagema Satanæ, Cerberum tricipitem, Tricorporem Gerionem* impietate pluſquam ſatanica appellant: quarum duæ poſtremæ ſunt Michaëlis Serueti, reliquę Valentini Gentilis, qui primarij fuere Apoſtoli nouarum religionum in Hungaria, Polonia, Tranſiluania. His fauent Lutherus & Caluinus illorum magiſtri, quatenus nomen Trinitatis reijciunt, vt ſuprà dictum eſt.

QVINTA BLASPHEMIA.

Cardinalis Bellarminus in ſua Præfatione in controuer. de Chriſto.

23 Sexta eſt, *Chriſtum ſecundùm corpus & naturam humanam non eſſe certo loco circumſcriptum, ſed vbique inuiſibiliter diffuſum, ſicut natura diuina vbiquè eſt.* Ita docuit Lutherus ſermone de Sacramēto cœnæ

SEXTA BLASPHEMIA.

næ Domini, qui id probat; quia Chriſtus ſecundùm humanitatem eſt in dextra Patris: dextra autẽ Patris eſt vbique: ergo & Chriſti humanitas eſt vbique. Hanc doctrinam amplexi ſunt Brentius cum ſuis, qui idcircò *Vbiquiſtæ* dicti ſunt; inter quos Illyricus, Muſculus, Kemnitius, Smidelinus, & alij. Eamdem tempore Lutheri tenuere omnes Lutherani in Saxonia; mortuo Luthero cœperunt cum Melanchthone oppugnare vbiquitatem: adeò vt in ampliſſima ſua Synodo anno 1571. Dreſdæ celebrata omnibus Superintendentibus & Miniſtris conſentientibus definiuerint, *vbiquitatem corporis Chriſti eſſe horribilem profanationem omnium articulorum Symboli, & renouationem omnium hæreſeon*. At vix decem anni elapſi erant, cùm damnata Synodo ſua tamquam impia, eãdem vbiquitatem tamquam articulum fidei recipiunt: vt patet ex libro concordiæ edito anno 1580. art. 7. & 8. cui octo millia Lutheranorũ ſubſcripſere. Nimirum hæc eſt conſtantia doctrinæ, & firmitas Synodorum apud hæreticos. Hæc doctrina ſimul inuoluit blaſphemiam Neſtorij & Eutychetis. Neſtorij, quia vnionem hypoſtaticam conſtituit in eo tantùm quòd diuinitas cõmunicet humanitati ſuas proprietates, idque per accidens. itaque manent

Card. Bellarm. l. 3. de Chron. cap. 1.

Card. Bellarm. ſuprà.

duæ

duæ perſonæ. Eutychetis, quia veram carnis naturam abolet, eamque cum diuina confundit.

24 Septima eſt, *Chriſtum in cruce dubitaſſe de ſua ſalute, luctatum fuiſſe cum deſperationis impulſu, damnatorum pœnas in anima ſuſtinuiſſe, & deſperationis vocem emiſiſſe.* Ita docet Caluinus Inſtit. lib 2. c. 16. & in cap. 27. Matthæi. Sequuntur paſſim Caluiniſtæ: hoc modo explicant illum articulum Symboli, *Deſcendit ad inferos*. Nulli enim apud Caluiniſtas ſunt veri inferi, nulla ſubterranea loca, in quibus impij torqueantur. Sed eis nihil eſt aliud deſcendere ad inferos, quàm apprehendere Deum ſibi iratum, & inde terrore & anxietate affici. hanc volunt eſſe omnem damnatorum pœnam, quæ figuratè per ignem deſignetur. Verùm hîc multæ ſunt blaſphemiæ. Prima, Cùm Chriſto, in quo omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi, tribuunt ignorantiam ſui ſtatus, & affectus paterni erga ſe. Secunda, Cùm tribuunt illi metum horribilem damnationis, & impulſum vehementiſſimum ad deſperationem. Tertia, Cùm tribuunt illi eam animi afflictionem, quam patiuntur damnati. Quarta, Cùm tribuunt illi vocem deſperantis, quaſi ex impulſu deſperationis in verba illa, *Deus meus, Deus meus,* SEPTIMA BLASPHEMIA.

meus, vt quid dereliquiſti me? proruperit. Vnde neceſſe eſt etiam illi graue peccatum imponant; quia in verba deſperationis prorumpere graue peccatū eſt; præſertim cùm illa etiam blaſphemiam continerent. Blaſphemum enim erat dicere, Patrem æternis pœnis velle addicere Filium. Neque dicere poſſunt Chriſtum per inconſiderationem & deliberationis inopiam excuſari, cùm etiam primi motus apud eos peccata ſint mortifera: & impiè noſtra illi mentis imbecillitas & virium ataxia, & veluti quędam paralyſis illi tribuatur. Mira profectò impietas iſtius ſectæ. Nam ex eius doctrina omnes fratres huius ſectæ habentes fidem ſpecialem, quam Caluinus ſtatuit, ſunt certi de ſua ſalute, de ſua prędeſtinatione, & ęterno Dei in ipſos fauore, & ſciunt ſe nullis peccatis poſſe à ſalute excidere; vnde nec metuunt damnari. Hic enim eſt vnus ex primariis articulis doctrinæ Caluiniſticę. At Chriſtus Dominus, omnium ſalus & vita, fuit horum omnium incertus & dubius, & neſciuit quid Pater de ſe ſtatuiſſet: vnde & vehementiſſimè metuit damnari, & diros in anima cruciatus dãmnati ac perditi hominis pertulit, & in vocem deſperationis erupit. Itaque in notitia ſalutis & fauore diuino ſe Chriſto longè præferunt.

Caluinus lib. 3. Inſtit. c. 24. per totum. Beza in Colloquio Mompe'-gar. p. 463. Confeſsio Eccleſiæ Geneuenſis, c. 4. §. 20

Octaua

OCTAVA BLASPHEMIA.

Caluinus lib.2. Inſtit. c.16. §.10.

25 Octaua eſt, cùm dicunt, *ſine tolerantia pœnæ damnatorum totam Chriſti paſſionem & mortem fuiſſe inutilem. Nihil,* inquit Caluinus, *actum erat, ſi corporea tantùm morte defunctus fuiſſet Chriſtus: ſed operæ ſimul pretium fuit, vt diuinæ vltionis ſeueritatem ſentiret,*&c. *Vnde etiam eum oportuit cum inferorum copiis, æternæq́; mortis horrore, quaſi conſertis manibus luctari, & eam mortem perferre, quæ ſceleratis ab irato Deo infligitur, & diros in anima cruciatus damnati ac perditi hominis ſuſtinere.* Similia habet in cap.27. Matthæi. Vnde ſequitur Primò, Nos non eſſe redemptos pretio ſanguinis Chriſti, aut ſacrificio crucis, ſiue paſſione & morte illius; ſed tolerantia pœnarum inferni. Secundò, Cùm ad illam tolerantiam neceſſaria fuerit ignorãtia, dubitatio, falſa apprehenſio, tentatio deſperationis, & peccatum; ſequitur hæc etiam neceſſaria fuiſſe ad noſtram redemptionem, neque Chriſtum potuiſſe ſine iſtis imperfectionibus animæ nos redimere: quæ omnia apertiſſimis Scripturis repugnant. An hoc non eſt totum redemptionis noſtræ myſterium euertere; & rem futilem, falſam, impoſſibilem & blaſphemam pro illo nobis obtrudere? nimirum vt fiduciam non collocemus in Chriſti ſacrificio crucis, in pre-

tio

tio ſanguinis, in morte & paſſione corporis; ſed in falſa tolerantia pœnarum inferni, & ſpiritus damnati; in dubitatione & deſperatione ſalutis Chriſti.

NONA BLASPHEMIA.

Nona, Cùm dicunt, *ſanguinem Chriſti* 26 *iam pridem computruiſſe, diſsipatum eſſe, euanuiſſe, & nuſquam extare: vnde per illum non poſſe nos ſaluari.* Ita plurimi Caluiniſtæ docent, quorum nomina & verba refert Conradus in Theologia Caluiniſtica lib. 1. art. 20. quæ ſententia valdè conſentanea eſt doctrinæ Caluini, proximè explicatæ; & illi Caluiniſtarum ſententiæ qua ſtatuunt *Chriſti meritum iudicio Dei opponi non poſſe: illudq́; non ex dignitate perſonæ, ſed ex gratuito Dei fauore ſuam dignitatem & robur habere:* quo modo etiam cuiuſuis puri hominis meritum robur habere poteſt. de qua Conradus ſuprà. Hæc blaſphemia tollit Chriſti meritum, & corporum reſurrectionem. De Chriſti merito eſt manifeſtum. De reſurrectione ſic probat Conradus: *Si enim*, inquit, *ſanguis Chriſti in eius paſsione effuſus computruit, & tertio die non rurſus cum corpore eius vnitus glorioſè reſurrexit, & iam in æternum viuit; tum certè nulla ſpes affulget, vel ſanctorum martyrum ſanguinem effuſum, vel aliorum piorum defunctorum ſanguinem in extremo*

Lib. 1. a. 6.

mo die denuò reſurrecturum eſſe, ita vt rurſum cum corporibus eorum vniatur. Atque hinc apparet Caluiniſtas, licet ore & ſcriptis affirment, tamen corde ſuo non credere reſurrectionem corporum. Qui enim non credit Chriſti filij Dei ſanguinem effuſum, cum corpore à Deo Patre reſuſcitatum eſſe, is profectò numquam credet mortuos in cinerem redactos, reſurrecturos eſſe. Hæc ille. Certè Farellus vnus ex primis Apoſtolis huius nouæ doctrinæ & intimus Caluini collega, qui teſte Beza Genuenſes, Lauſanenſes, & Neocomenſes Chriſto lucrifecit, apertè reſurrectionem corporum negauit: ſed quia fortè nimis citò illud noui Euangelij arcanum reuelare cœpit, à Caluino per epiſtolam monitus & correptus fuit.

Beza in Iconibus.

DECIMA BLASPHEMIA.

27 Decima, Cùm dicunt *Chriſtum non eſſe mortuum pro omnibus, ſed pro ſolis prædeſtinatis, eò quòd ceteri omnes iam ex Dei beneplacito eſſent deuoti exitio.* Deinde ita explicant prædeſtinationem, vt ſoli Caluiniſtæ (nimirum qui habent fidem illam ſpecialem à Caluino deſcriptam, quæ ſola iuſtificat, & ſemel habita numquam amitti poteſt) ad numerum prædeſtinatorum pertineant. Itaque Chriſtus mortuus eſt pro ſolis Caluiniſtis (non pro Catholicis, vel Lutheranis, vel Anabaptiſtis, vel Turcis, &c.)

Caluinus cõtra Heſhuſium, pag. 39. Beza in colloq. Mompelgard. pag. 512. Bucerus in Ioannem, pag 34. Vide Theol. Caluiniſt. fol. 25. 26. 42.

nimirum vt illis daretur illa fides inamiſſibilis propria prædeſtinatorum, per quam abſque vllo ſalutis periculo in omni flagitiorum genere viuere poſſent. Hanc eſſe doctrinam Caluini, Bezæ, & aliorum Caluiniſtarum, ſatis notum eſt vel mediocriter in ſcriptis eorum verſato. Hinc tot opuſcula polemica Lutheranorum & Caluiniſtarum, quibus hac de re digladiantur. Nam Lutherani in vtroque à Caluiniſtis capitaliter diſſentiunt.

Caluinus Inſtit. lib. 4 cap 1. §. 1. 2. &c. Et lib. 3. cap. 2. §. 11. Beza in cõfeſſ. fidei, cap. 4. § 20

VNDECIMA BLASPHEMIA.

28 Vndecima, Cùm ſanctiſſimam Euchariſtiam, horrendâ ſanè blaſphemiâ, vocant *Idolum, Deum panaceum, magnũ Baal*, &c.

DVODECIMA BLASPHEMIA.

Duodecima, Cùm Vicarium Chriſti vocant *Antichriſtum*; & Eccleſiam Catholicam Chriſti ſponſam vocant *ſynagogam Antichriſti, & meretricem Babylonicam.* Hæc enim contumelia in ipſum Chriſtum redundat: ſicut contumelia quæ fit ſponſæ, tranſit in ſponſum; & quæ Regis Vicario, aut Concilio regio, in ipſum Regem. Sicut enim qui honorat Vicarium Chriſti propter dignitatem vicariam, Chriſtum ipſum honorat: ita qui contumelia illum afficit, Chriſtum contumelia afficit.

DECIMATERTIA BLASPHEMIA.

Præterea in hac contumelia continetur alia, quæ in omnes Sanctos, qui iam à mille annis in Eccleſia Catholica floruerunt, refun-

refunditur. Hi enim omnes condemnantur, vt ſuperſtitioſi, impij, Idololatræ, & vt Antichriſti aſſeclæ, ac propugnatores. Vnde non deſunt Caluiniſtæ qui expreſsè auſint dicere Sanctum Franciſcum, Dominicum, Bernardum, Brunonem & ſimiles fuiſſe hypocritas, ſuperſtitioſos, & à diabolo faſcinatos; ac proinde in æternum damnatos. Multa alia blaſphemiæ plena prætereo: nec enim mei inſtituti eſt, omnia perſequi. Ex his ſatis conſtat, illos etiam hac in re Antichriſti eſſe præcurſores.

29 Nec minùs in ſuperbia & contemptu ſanctorum Patrum. Sicut enim Antichriſtus ſupra omnes Sanctos, & ſupra Chriſtum ipſum ſe efferet: ita illi ſe efferunt ſupra omnes ſanctos Patres, ſupra omnes Eccleſiæ Doctores, ſupra omnia Concilia Oecumenica, & ſupra ipſum Chriſti Vicarium: nec ſolùm his ſe præferunt, ſed etiam horum omnium ſe iudices conſtituunt: ſuam tamen doctrinam à nemine iudicari volunt. An hoc non eſt proximum Antichriſti ſuperbiæ gradum tenere? Lutherus parens ceterorum in libro aduerſus Regem Angliæ inter cetera ſic ait: *Ego verò aduerſus dicta Patrum, hominum, Angelorum, dæmonum, pono non antiquum vſum, non multitudinem hominum, ſed vnius Maieſtatis æternæ* HAERETICORVM SVPERBIA.

verbum Euangelion, quod ipſimet coguntur probare: Hîc ſto, hîc ſedeo, hîc maneo, hîc glorior, hîc triumpho; hîc inſulto Papiſtis, Thomiſtis, Henriciſtis, Sophiſtis, & omnibus portis inferi, nedum dictis hominum quantumlibet ſanctorum, aut conſuetudini fallaci. Diuina Maieſtas mecum facit, vt nihil curem ſi mille Auguſtini, mille Cypriani, mille Eccleſiæ Henricianæ contra me ſtarent. Poſſem hîc alia plurima commemorare, quæ ad hanc rem pertinent, ſed abſtineo ne lectori moleſtiam adferam.

Octaua COMPARATIO, *in hypocriſi & fraudibus.*

ANTICHRISTVS magnus erit hypocrita, & ſpecie quadam religionis homines decipiet, variiſque mendaciis & fraudibus auctoritatem & potentiam ſibi conciliabit: Danielis 11. 2. ad Theſſal. 2. D. Hieronymus in cap. 11. Danielis: *Per inſidias & fraudulentiam obtinebit principatum; quia ſimulabit ſe ducem fœderis, hoc eſt legis & teſtamenti Dei*, &c. Idem docet Hippolytus, Theodoretus, & alij. 30

Similia cernuntur in noſtris hæreticis. HYPOCRISIS VERA. Nam quod ad hypocriſim attinet, quænam maior aut nocentior hypocriſis eſſe poſſit, quàm

quàm exteriùs nihil niſi purum putum verbum Dei præferre, & ſub hoc velo obtrudere phantaſmata proprij iudicij, & tamquam aureo poculo venena animorum propinare? magnificè apud plebem meritum & ſatisfactionem Chriſti extollere, & interim ea ponere fundamenta, ex quibus meritum Chriſti penitus euertatur vel eneruetur? denique ſpecie promouendæ pietatis & gloriæ diuinæ, abolendæ ſuperſtitionis ac humanarum traditionum, tollere è medio omnia pænè Sacramenta, omnes legitimos miniſtros, auguſtiſſimum ſacrificium Euchariſtiæ, veram Scripturarum expoſitionem, ſtudium bonorum operum, timorem diuinæ vindictæ; & quidquid ad bonum incitare, vel à malo cohibere mortales ſolet? hac hypocriſi innumeros ad ſuas partes traxere, & ſectas ſuas mirificè amplificarũt.

31 De aliis mendaciis & fraudibus quid dicam? Infinitum eſſet omnia perſequi; nonnulla dumtaxat generatim complectar. In primis ſtudium illis eſt infamare doctrinam Catholicorum, variis erroribus illis affictis. Paſſim enim docent & ſcribunt Papiſtas contemnere ſacram Scripturam; illi præponere humanas traditiones: nullam apud eos eſſe mentionem fidei, & meritorum Chriſti: eos ſuis & Sanctorum bonis ope- FRAVDES.

 ribus,

ribus,non Chriſti meritis confidere: eos ad Sanctos, non ad Chriſtum, aſſiduè confugere: Sanctorum imagines ab illis adorari, ſicut Idola ab Ethnicis: eos à lapidibus & lignis auxilium petere: Miſſas priuatas, Purgatorium, Indulgentias eſſe inuentiones humanas multis poſt Apoſtolica tempora ſæculis ad quæſtum excogitatas: denique Papiſticam Eccleſiam plenam eſſe abuſibus, ſuperſtitionibus, & cultu idololatrico. Huiuſmodi calumniis plurimos ita faſcinarunt, vt Eccleſiam Catholicam inſtar ſynagogæ Antichriſti deteſtentur, & ad quamlibet potiùs ſectam ſe conferant, quàm ad eam redeant.

Neque ſolùm doctrinam, ſed etiam vi- 32
tam Catholicorum, præſertim eorum qui fidem Catholicam tuentur, & hæreſes oppugnant, infamare conantur, vt eos in contemptum & odium adducant. Itaque imponunt eis varias proditiones, & machinationes contra quietem publicam, & vitam Principum; & quidquid vſquam aduerſi accidit, hoc illorum conſiliis aſſignant. Studium reducendi errantes ad fidem Catholicam, & reconciliandi Eccleſiæ, interpretantur proditionem patriæ; coronas precarias, agnos cereos, icunculas benedictas, & ſimilia pietatis Chriſtianæ ſymbola, teſſeras coniu-

coniurationum. Imponunt etiam illis varias libidines,& alia ſcelera,ſparſis in vulgus libellis infamatoriis: qui etſi parum apud eos qui innocentiam illorum perſpectam habent obſint; apud alios tamen qui procul abſunt, & res illorum minimè norunt, vel ſimplicitate quadam ſtatim credunt quidquid typis euulgatum vident,multum mali efficiunt. Denique quidquid ab ipſis, vel ipſorum Apoſtolis,vmquam proditoriè, ſeditiosè,perfidiosè, libidinosè actum vel deſignatum fuit; huius ſceleris infamiam in propugnatores fidei Catholicæ transferre conantur. Notum eſt quatuor primarios iſtarum ſectarum auctores libidinibus infames fuiſſe; Lutherum ſacrilega, Caluinum &Bezam prępoſtera,Mennonem promiſcua: hinc eorum poſteri tantopere laborant, vt ſuos aduerſarios ſimilibus criminibus infames reddant.

33 Genus quoque ſcribendi contra Catholicos eſt fraudulentiſſimum. Nam Primò, omnia mendaciis, calumniis, & conuitiis ſunt pleniſſima; quibus ſubtractis, ingentia volumina ad paucos redigas quaterniones. Scribit Ioannes Cochlæus in actis Lutheri anni 23. à quodam notata ex vno Lutheri libello mendacia quinquaginta. Eumdem Lutherum à D. Ioanne Dietenbergio in GENVS SCRIBENDI FRAVDVLENTVM.

duabus dumtaxat confutationibus conuictum fuiſſe de mendaciis octingẽtis ſeptuaginta quatuor. Idem ſcribit Surius ad initium anni 1523. Si tot mendacia in libris vſque ad illud tempus editis, quid cenſendum de ceteris, quos vſque ad annum XLVI. ſcripſit? Plurima quoque & apertiſſima in ſcriptis Caluini, Bezæ, & aliorum reperias; qua de re breui fortè aliquid in lucem à quodam viro docto multæque lectionis prodibit, ne videamur falſa imponere.

Deinde, cùm aliquod paradoxum ſtatuere volunt, contemptis omnibus qui contrarium docent, clamant id eſſe certiſſimum, clariſſimum, puero decenni obuium; mirantur ſtuporem & cæcitatem Papiſtarum, qui id non videant; illos à diabolo faſcinatos, & alia huiuſmodi. Sic Lutherus in aſſert. art. 36. dicit *eſſe inſaniam deflendam, credere hominem eſſe liberi arbitrij*. Caluinus l. 4. Inſtit. c. 18. n. 18. *Quid supereſt niſi vt cæci videant, ſurdi audiant, pueri ipſi intelligant hanc Miſſæ abominationem? quæ in calice aureo propinata, omnes Reges terræ & populos à ſummo vſq; ad nouiſsimum ſic inebriauit, ſic percuſsit ſopore ac vertigine, vt brutis ipſis ſtupidiores proram & puppim ſuæ ſalutis in hac vna exitiali voragine ſtatuerint?* Idem in cap. 2. Epiſt. 2. ad

Theſ-

Theſſal. Papam eſſe Antichriſtum, vult adeò eſſe manifeſtum ex Scripturis, *vt puer decennis id facilè poßit aduertere*. Beza cùm vertiſſet illum locum Act. 2. v. 27. οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου, hoc modo; *non relinques corpus meum in ſepulchro:* in defenſione huius verſionis contra Caſtalionem; *Hîc*, inquit, *agi de corpore & de ſepulchro nemo dubitare poteſt, niſi qui in meridie cæcutire velit*. Nimirum qui negat animam eſſe corpus, & orcum eſſe idem quod ſepulchrum, cæcutit in meridie. Huiuſmodi auxeſibus & hyperbolis ſcripta eorum ſcatent.

34 Tertiò, Quo Catholicorum argumenta ſunt validiora, & magis premunt, eo magis ipſi illa contemnunt, & contumeliis exagitant, tamquam nullius ponderis: mirantur ſtuporem & ſtultitiam: exclamant; *Quis te, Bellarmine, furor inuaſit? quæ intemperiæ exagitant? Iam te ipſum ſtultitia ſuperaſti: iam magis deliras quàm vmquam anteà; peſſima fide cum Chriſto agis; impudentiſſimè iſtud diſſimulas*, &c. Ita ſcribunt indocti rabulæ in virum doctiſſimum & modeſtiſſimum, quo nemo noſtro ſęculo vel ſolidiùs, vel moderatiùs hæreticorum errores confutauit. Nimirum vident ſe nullo modo reſpondere poſſe; & idcircò tamquam in rabiem

biem acti in huiuſmodi furioſas voces erũpunt, vt quod ratione non poſſunt, clamoribus & conuitiis euincant. Denique paſſim ita ſcribunt, vt mordaciùs & aculeatiùs non poſſint, conquiſitis vndique contumelioſiſſimis & ſpurciſſimis dictis, vt ſuos aduerſarios exagitent, & à ſcribendo deterreant: qua in re imitantur parentes ſuos Lutherum & Caluinum. Lutherus in opuſculo cui titulus, Contra ſicarium Dreſdæ, inter cetera ſic ſcribit: *Nihil curo quòd queritur in libro meo ferè non niſi maledicta & diabolos nominari. hoc debet eſſe mea gloriatio, meuſq; honor. Sic & haberi volo, vt deinceps dicatur de me quòd plenus ſim maledicentiæ, criminationiſq; & execrationis in Papiſtas. Volo & de cetero me aduerſus nebulones iſtos exercitare execrationibus ac maledictis, vſque ad ſepulturam meam; nec vllum verbum bonum ex me ampliùs audient. Ego meis tonitruis ac fulminationibus ſic eos ad ſepulturam compulſabo*, &c. Non minùs contumelioſi, mordaces & maledici ſunt Caluinus & Beza; nimirum vt ſpiritum huius noui apoſtolatus agnoſcamus, qui tam acriter in Catholicos, quia antiquam doctrinam non deſerunt, & nouitates eorum non admittunt, exardeſcit. ſed malunt Catholici audire ab illis contume-

lias quàm laudes, memores ſententiæ Domini: *Beati cùm maledixerint vobis homines & exprobrauerint, & dixerint omne malum aduerſum vos, mentientes propter me: gaudete & exultate quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis.*

Quartò, Cùm aliquod caput oppugnandum ſumunt, ordinem diſputationis inuertunt; & nunc ex fine, nunc e medio, nunc ex initio vnum vel alterum reſectũ fruſtillum calũniantur: nunc ex vna propoſitione duas vel tres peruerſo ſenſu efficiunt, nunc plures in vnam conflant: teſtimonia & probationes ſuis locis auulſas ad aliena transferunt; & quæ ad hanc rem confirmandam adducuntur, tamquam ad aliam producta commemorant. Denique rem totam in ſyllogiſmum inſulſiſſimum contra mẽtem auctoris colligunt: quo deinde refutato, tamquam parta victoria, ineptiſſimè gloriantur, triumphant, inſultant: *Hîc te conſtrictum teneo; quò te nunc vertes? per quam rimam elabêris? quibus artibus te nunc eripies?* & alia huiuſmodi thraſonica: quæ etſi apud doctos ſint ridicula; tamen apud imperitos, qui rem non penetrant, ſunt glorioſa & certa victoriæ indicia.

Quintò, Scripturas ad ſuum commodum, reiectis veterum ſententiis, exponunt; eaſque

eaſque expoſitiones à Catholicis vt verbi diuini medullam admitti poſtulant: ingeminant id eſſe clariſſimum; cæcum eſſe qui id non videat, ſtolidum, ſtupidum, aſinum qui non intelligat,&c. Obſcuriora loca veterum, quæ ipſis aliqua ratione fauere videntur, ſtudioſiſſimè congerunt, apertiſſimis diſſimulatis, vel impudenter tamquam dictis hominum repudiatis. Denique quàm mala fide in toto hoc negotio cum Catholicis agant, vel ex eo conſtare poteſt, quòd nullũ Iudicem præter Scripturam ſuo ipſorum iudicio expoſitam, hoc eſt præter ſeipſos, ſuamque phantaſiam admittant. Itaque totum negotium Religionis apud eos ſolis fraudibus & mendaciis conſtat.

Surius, Genebrardus, Sanderus, Guilielmus Reginaldus, Philopator, Didymus Veridicus, Ars mentiendi Caluiniſtica. &c.

De fraudibus, periuriis, & mendaciis eorum in negotiis politicis plenæ ſunt hiſtoriæ: & paſſim ſatis notum eſt, quibus artibus in Gallia, Anglia, Scotia, Belgica, Germania, Hungaria, Tranſiluania ad gubernacula rerum adſpirauerint. Itaque in hoc capite prçclarè Antichriſtũ ducem ſuum referunt.

Nona COMPARATIO, *in perſecutione contra Eccleſiam.*

ANTICHRISTVS grauiſſimam per- 35
ſecutionem mouebit aduerſus Eccleſiam,

ſiam,& variis ſuppliciis ad ſuam religionem homines compellet: vt ex multis S. Scripturæ locis conſtat; Daniel. 7. & 11. Matth. 24. Apocalyp. 13. & 17.

Similia faciunt hæretici huius temporis, Lutheriſtæ, Caluiniſtæ, Anabaptiſtæ, &c. Nam acerrimè Eccleſiam hactenus ſunt perſecuti,& etiamnum perſequuntur, euerſis & direptis tot Eccleſiarum myriadibus, dirutis & expilatis tot monaſteriorum millibus, occiſis Religioſis & Sacerdotibus, aliiſque Catholicis, odio Religionis, innumeris. Denique per omnia pænè Europæ regna & prouincias ſparſæ cernuntur ruinæ,& calamitatum, quas illi intulerunt, veſtigia. Vbi verò iam rerum potiuntur, graues mulctas & pœnas in eos cõſtituunt, qui vel ſacrificio Miſſæ interſunt, vel Sacerdotem hoſpitio excipiunt, vel imagines ſacras, calculos benedictos, agnos cereos, & ſimilia Catholicæ religionis ſymbola retinent. Scribunt leges, quibus illos qui ſacris initiantur reos læſæ Maieſtatis peragant. Eſt enim id apud eos præſumptio Iuris, & de iure (vt Iuriſperiti loquuntur) coniurationis initæ cum Summo Pontifice aduerſus ſalutem regni: quaſi hominem Anglum ſuſcipere Ordinem ſacrum, & conſpirare contra ſalutem Angliæ, ſint inſeparabilia; ita

MVLTIPLEX PERSECVTIO.

I.

II. *Hæc fusè perſequitur Alanus Card. Reſp. ad perſecut. Anglos, Philopator, Guil. Reginaldus, & alij.*

III.

ita vt nulla in contrarium admittenda ſit probatio.

IV. Simili modo rei læſæ Maieſtatis declarantur omnes qui diſſuadent alicui, vel diſſuaderi procurant, eam Religionem quæ à Principe in regno eſt ſtabilita;ſi id ea intentione faciant, vt ille ad Catholicam redeat. Neſcio an Antichriſtus maioris odij in Catholicam Eccleſiam & Religionem argumenta dare poterit. Manifeſte enim oſtendũt,ſe Eccleſiam Catholicam prę omnibus hæreticorum conuenticulis, & Religionem Catholicam prę omnibus ſectis,Lutheraniſmo, Anabaptiſmo,Arrianiſmo, Libertiniſmo, Turciſmo & Atheiſmo odiſſe,& quidem in ſummo odij & deteſtationis gradu. Si enim ad quamuis aliam ſectam coneris aliquem perducere, nullis id legibus vindicatur; nulla pœna tibi pertimeſcenda.Omnibus enim ibi conceditur impunitas,Anabaptiſtis, Familianis, Libertinis, Atheiſtis: omnes tutè degunt, & ſe propagant vel legum permiſſu,vel Magiſtratuum cõniuentia.Si autem ad Catholicam, quæ tot ſæculis vbique terrarum floruit; ſtatim eſt crimen, & quidem maximum, læſæ nimirum Maieſtatis, pœna proditoribus conſtituta mox vindicandum. Si diabolus huiuſmodi leges ferret, nihil eſſet mirandum;quia ſuſceptio

ceptio ſacrorum ordinum,& ſtudium conuertendi homines ad Catholicam fidem directè tendit ad euerſionem ipſius regni & imperij: vnde meritò illa cenſeret crimina læſæ Maieſtatis, cùm per ea Maieſtati & imperio ipſius damnum comparetur. At qua ratione illa poſſint cenſeri crimina perduellionis in ſtatum politicum, intelligi nequit, niſi ſtatus ille in impietate fundatus ſit: adeò vt ſtante impietate, & vigente quauis ſecta conſiſtere poſſit; ruente autem illa, & in eius locum pietate antiquæ Religionis reſtituta, neceſſe ſit illum ruere. Infelicem planè ſtatum, qui cum omni ſecta & nouitate conſiſtere poteſt, cum antiqua Patrum religione non poteſt!

36 Ad perſecutionem quoque pertinet, quòd etſi Catholicos, præſertim Sacerdotes, multis modis ſolius cauſa Religionis affligant, & acerbiſſimis ſuppliciis conficiant; exteris tamen perſuaſum eſſe velint, neminem cauſa Religionis interimi, ſed omnes illos, qui hactenus plexi ſunt, cauſa proditionis plexos eſſe. Quem in finem interdum acta iudicialia, & edicta principalia mendaciſſima euulgant: nulla habita ratione aut conſcientiæ ſuæ apud Deum, aut famæ apud homines, aut honoris ſui Principis, cui miſerè imponunt: adeò cæcum eſt illorum homi- V. *Philopator. Didymus. Reſp. ad Iuſtit. Britannicam.*

num

num in Catholicos odium. Verùm ea fraus Martyribus obeſſe non poteſt; ſed eorum coronam potiùs illuſtriorem reddit: vt quæ non ſolùm ex corporalium tormentorum tolerantia, ſed etiam ex infamiæ & calumniarum perpeſſione ſplendeſcat. Notum enim eſt Deo & Angelis odio Religionis iſta irrogari: notum etiam eſt prudentioribus quibuſque qui morem hæreticorum norunt; & è vulgo plurimis. Nec Hiſtorici ipſorum id poſſunt diſſimulare, ſed interdum apertè fatentur.

VI. Eamdem perſecutionem non parum exaſperat, quòd falſi ſæpenumerò teſtes ſubornentur: quòd delatoribus tertia pars deferatur bonorum: quòd adulatoribus fiat poteſtas inquirendi Catholicos, cōceſſis eorum bonis: quòd Aduocato fiſcali tantum temporis ad accuſandum & ad exaggerandum crimen fictitium, reumque exagitandum, concedatur, quantum ipſe deſiderat; reo verò ad ſe purgandum & accuſationis vanitatem demonſtrandam, breuiſſimum; ſed mox clamoribus, iurgiis, & conuitiis, tamquam manifeſtè conuictus interpelletur.

VII. Denique grauibus mulctis vel ſuppliciis propoſitis coguntur Catholici frequentare preces & conciones hæreticas, ſumere cœnam Caluiniſticam, offerre proles miniſtris hære-

hęreticis baptizandas, vti Miniſtrorum opera in contractu matrimonij, iuramenta doctrinæ Catholicæ repugnantia ſuſcipere, liberos hæreticis inſtituendos committere, & alia multa huiuſmodi contra conſcientiam & ſuam Religionem ſubire. At quid poteſt eſſe magis durum & ab omni ęquitate alienum? Si compelleretur aliquis ad Religionem antiquam, quæ plurimis ſæculis viguit, & ſanctitate vitæ, miraculis plurimis, & eximia multorum eruditione eſt confirmata & ſtabilita (qualis eſt Religio Catholica) res eſſet tolerabilis, & aliqua ratione nixa videretur: & tamen Eccleſia neminem compellit, niſi qui Religionem Catholicam aliquando ſuſcepit. At verò compellere homines deſerere Religionem antiquam, tot ſæculorum conſenſu & vſu receptam, tam multis modis conteſtatam; & cogere ad capeſſendam nouam, ab hominibus turbulentis & infamibus introductam, quam illi numquam acceptarũt, numquam probarunt; cui nihil debent, nulloque modo ſunt obſtricti; id verò omnem immanitatem ſuperare videtur. Quid enim hoc aliud eſt, quàm non ſolùm corpus & bona temporalia ſubditorum, ſed etiam animas, & æternam eorum ſalutem rapere, peſſumdare, perdere?

Decima COMPARATIO, *in falſis miraculis.*

ANTICHRISTVS falſis miraculis & 37
prodigiis homines ad ſuam Religionem pertrahet;vt conſtat ex Apoſtolo 2.ad Theſſal.2. & ex verbis Domini Matth. 24. Tunc enim diabolus erit ſolutus, & vim ſuam exercere permittetur ad hominum,qui charitatem veritatis non receperunt, ſeductionem.

Noſtri hæretici tentarunt quidem aliquando miracula patrare,ſed irrito conatu; Deo id minimè permittente,ne totus mundus ante tempus conſtitutum in hæreſeos barathrum præcipitaret. Si enim diabolus illis ſua ope, ſuiſque præſtigiis ita adeſſet, ſicut aderit Antichriſto,vt doctrinam ſuam miraculis confirmare viderentur,maiorem hominum partem breui ad ſe pellicerent; eſſetque ea tentatio multis infirmis inſuperabilis. Itaque cum & veris & falſis miraculis ſint deſtituti, inſtar omnium miraculorum eſſe volũt, quòd tanta hominum multitudo ad nouas iſtas religiones breui tempore confluxerit. Verùm huiuſmodi miraculum etiam in Arriana religione conſpicitur; & quidem multo illuſtrius. Illa enim breuiſſi-

breuiſſimo tempore longè ampliùs eſt diffuſa & propagata, quàm omnes ſectæ hæreticæ huius temporis ſimul iunctæ. Cernitur etiam in Mahometana, quæ maxima & potentiſſima Imperia continet. Sed quid miri ſi ad Lutheriſmum & Caluiniſmum multi confluant, cùm quidquid eſt aſperum & moleſtum carni, è medio tollat, & omnem licentiam cuique iuxta ſuas cupiditates viuendi tribuat? cum nihil niſi fidem requirat, & per hanc æternam vitam certiſſimè promittat? Quis non cupiat tam mollem, tam indulgentem, tam liberalem Religionem, à qua procul abeſt omnis pœnitentia, omnis vitæ auſteritas, omnis ieiunij obligatio, omnis metus damnationis, & in qua eſt ſumma ſecuritas & certitudo ſalutis? in qua quantumuis pecces, & omni te ſcelere inquines, nihil tamen tibi id poteſt obeſſe, ſi fidem retineas? Itaq. quòd multi ad iſtas ſectas confluant, non plus eſt miraculi, quàm quòd multi ea quæ carni ſunt commoda, quærant, & cum ſumma vitæ licentia certam poſteà ſalutem abſque labore expectant. Si tamen conſideremus paradoxa & abſurda quæ iſtæ Religiones continent, & modum quo ſunt introductæ; valde mirum eſt homines ratione præditos potuiſſe in animum inducere, vt eas amplecterentur.

Et hoc meritò inter miracula, quibus Antichriſtum prçcurrunt, numerari poteſt. Sicut enim ſub Antichriſto diabolus etiam exteriùs prçſtigiis homines ſeducet, vt amplectantur illum pro Chriſto: ita nunc interiùs præſtigiis mentes hominum carnalium faſcinat, & perſuadet vt ſummos impoſtores pro Chriſti Prophetis, & teterrimas hæreſes pro Chriſti doctrina & verbo Dei recipiant. Hic eſt ſpiritus quem illi omnes, etſi inter ſe maximè diſſentiant, aſſiduè iactant & allegant; à quo Scripturarum intelligentiam accipiunt; in cuius inſtinctum & interpretationem omnem quæſtionem & controuerſiam terminant: denique qui omnes illas nouas doctrinas, etſi inter ſe contrarias, reuelat & patefacit.

Hæc breuiter de præcurſoribus Antichriſti: ex quibus luce meridiana clarius eſt, Lutheranos, Caluiniſtas, Anabaptiſtas, & reliquos ſectarios e Luthero prognatos, qui Summum Pontificem Antichriſtum faciũt, hçreticos eſſe, & magni Antichriſti veros typos, veros præcurſores & metatores.

Secundò, Patet quantum mundo mali inferant. Tollunt enim reipſa Chriſti meritum & ſatisfactionem: tollunt S. Scripturæ vitam & ſpiritum, veram nimirum eius intelligentiam, ac pro ea ſuas ſubſtituũt phantaſias:

taſias: tollunt omnia Sacramenta Eccleſiæ, Baptiſmo excepto, quem tamen ſuo etiam ornatu & effectu ſpoliant: tollunt ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium: tollunt officia diuina, & omnes Eccleſiæ cærimonias, quibus Deo cultus exhibetur, & hominibus deuotio excitatur: tollunt venerationem & inuocationem Sanctorum: tollunt ſuffragia defunctorum: tollunt omnia Chriſti conſilia, & opera Chriſtianæ perfectionis: tollunt omnia bona opera, cùm ea peccati labe infecta ſtatuunt: tollunt omnem Dei timorem, omnem ſalutis ſolicitudinem, per fidem ſuam ſpecialem & prædeſtinationem omnibus ſceleribus latiſſimam portam aperientes. Denique ipſum Deum auctorem omnium ſcelerum ſtatuunt, & multis aliis blaſphemiis afficiunt. Itaque ſunt iniurij in Eccleſiam vniuerſam, in animas defunctorum, in Sanctos omnes cũ Chriſto regnantes, in Chriſtum, & in ipſam Diuinitatem.

RESPONSIO *ad rationes, quibus Auctor Catholicum ſe probare contendit.*

38 SVPERSVNT nunc excutiendæ aliquot rationes quibus Auctor hæreſeos notam à ſe auertere, & Catholicum probare contendit: id facit à pag. 35. vſque ad 55. Ratio- **AN AVCTOR MONITIONIS SIT CATHOLICVS.**

nes referam ipſius verbis quantùm licebit, ſuperuacaneis omiſſis.

Primò, *Ego*, inquit, *ſum Catholico-Chriſtianus, qui in tria fidei Symbola, Apoſtolicum, Nicænum, & Athanaſÿ, libens iurem; quibus ſymbolis, quotquot ſunt in Anglia Miniſtri, ſubſcribunt cùm ordinantur.* Secundò, *Prima quatuor Concilia tãquam Catholica & Orthodoxa veneror atq. recipio.* Tertiò, *Patribus*, inquit, *eam venerationem exhibeo; qua nec ipſi maiorem optarent, nec Ieſuitæ parem vmquam detulerunt. Quidquid enim quadringentis poſt Chriſtum annis vnanimi conſenſu Patres ad æternam ſalutem neceſſarium ſtatuerunt, aut cum iis ita ſentiam, aut modeſto ſaltem ſilentio obmuteſcam, reprehendere certè non audebo.* Quartò, *Scripturis quidem ipſis, nemo*, inquit, *opinor eſt, qui non eam à me fidem haberi, quæ illis à Chriſtiano homine debetur, exiſtimet*, &c. Inter apocrypha tamen cenſet, quæ ſunt ſecundi ordinis, de quibus nimirum aliquãdo ab aliquibus veterum fuit dubitatum: vt ſunt Tobias, Iudith, Eccleſiaſticus, Sapientia, Baruch, libri Machabæorum, & quædam fragmenta, vt Hymnus trium puerorum, hiſtoria Belis & Suſannæ, & poſteriora capita libri Eſther, eaq́; non vult ad dogmata ſtabilienda valere.

Poſt

Poſt hęc adfert ſuas quaſdã ſententias, ob quas ait ſe non eſſe cenſendum hæreticum.

Prima, *Non eſſe colendam Sanctorum memoriam, niſi eorũ quos Scripturæ auctoritate in album Sanctorum relatos legimus.*

Secunda, *Beatam Virginem non eſſe inuocandam: quia ipſa ſe negotiis noſtris non intermiſcet: alioquin à gaudiis cæleſtis beatitudinis auocaretur. In cælis*, inquit, *in æterno ſanctarum animarum receptaculo, in æternam eſt felicitatem collocata, numquam à tantis gaudiis vlla terrenarum rerum cura aut ſolicitudine auocanda.*

Tertia, *Poſtulare ſuffragia Sanctorum eſſe contra illam ſententiam Domini, Matthæi* 11.*v*.28. *Venite ad me omnes qui laboratis*, &c. *Eſſe ſuperſtitionem quam reprehendit Apoſtolus ad Coloſſ.* 2. *vbi humilitatem & religionem Angelorum prohibet: eſſe recurſum ad deos penates ſiue tutelares.*

Quarta, *Eccleſiam Romanam procudere fidei articulos ante annum Domini quingenteſimum inauditos, & inuiſos. In his*, inquit, *priuatas Miſſas numero. In his Sacramenti mutilatio, qua laicis partem illius mediam ſubtraxere, tranſſubſtantiatio, adorandi cauſa eleuatio, in ſupplicationibus Sacramenti circumgeſtatio, ſupererogationis opera, baptizatio campanarum, & mille*

prætereà nugæ, & ſuper omnia veneratio illa ſtatuis delata.

Quinta, *Reliquias Sanctorum tumulis eſſe inferendas: eas ſeruare, nihil eſſe aliud quàm illas dedecorare.*

Sexta, *Reliquiarum & imaginum adorationem eſſe intolerabilem Idololatriam. Idem ſentiendum de cruce Dominica, in qua Dominus pependit.*

Septima, *Purgatorium eſſe commentum, & multa ex eo friuola ſequi.*

Octaua, *Petrum non fuiſſe caput Eccleſiæ & Primatem.*

Ob hæc & ſimilia contendit ſe non eſſe 39
hæreticum, cùm Scripturam, tria Symbola, & quatuor priora Concilia Oecumenica recipiat.

Verùm hęc non ſufficiunt vt ſe ab hæreſi vindicet, vel ipſomet iudice. Nam ipſius iudicio *Hæreticus & non Chriſtianus cenſendus eſt*, *quiſquis adhuc credit Eliam Thesbiten vẽturum.* Ita enim expreſsè ſcribit pag. 77. addito iureiurando. atqui hoc credunt omnes Catholici ſeu Papiſtæ (vt ipſi nos vocant) & omnibus ſæculis crediderunt; quos tamen conſtat recipere omnes Scripturas, & Symbola tria fidei, & quatuor illa Concilia Oecumenica: ergo Auctoris iudicio, vt quis ſit Chriſtianus habendus,

non ſatis eſt, ſi recipiat ſacram Scripturam, tria Symbola, & quatuor Concilia; ſed ampliùs requiritur, nimirum vt alios errores non teneat. Poteſt ergo Auctor eſſe hæreticus ob alios errores, ſicut ipſius iudicio omnes Papiſtæ ſunt hęretici & Antichriſti cultores, & Idólolatræ; & tamen Scripturas, tria Symbola, & quatuor Concilia Oecumenica recipiunt.

Secundò, Pelagiani, Monothelitæ, & Græci in articulo de proceſſione Spiritus ſancti, ſunt hæretici etiam iudicio Proteſtantium, è quorum numero eſt Auctor; & tamen Scripturam, Symbola, & quatuor Concilia recipiunt. Ratio eſt clariſſima; quia multæ ſunt hęreſes pernicioſiſſimæ (vt; *Non ſolo permiſſu, ſed impulſu Dei omnia opera mala fieri: hominem non eſſe liberi arbitrij*, &c.) quæ non ita clarè damnantur in illis Symbolis, Conciliis, vel Scripturis, quin poſſit quis illarum damnationem negare: & ita poterit illas pertinaciter tenere, & iſta ſimul admittere. Itaque cùm Auctor plurimos errores alios teneat, poteſt eſſe hæreticus, etiamſi pręd ictas fidei regulas admittat.

QVOMODO S. SCRIPTVRA, SYMBOLVM ET CONCILIA DEBEANT RECIPI, ET EX QVO FVNDAMENTO.

Prætereà vt quis ſit Chriſtianus, non ſatis eſt quouis modo Symbolum fidei, ſacram Scripturam, &c. recipere, ſed oportet certo modo, & ex ſolido & infallibili fundamen-

to recipere. Si enim recipias innixus fundamento fallaci, iam non fide certa & diuina (qualis ad Chriſtianiſmum eſt neceſſaria, & ſine ſpeciali auxilio Dei nequit obtineri) recipies, ſed humana, quæ errori obnoxia. At facile eſt oſtendere Auctorem cum ſuis Proteſtantibus ea quæ recipit, non recipere ex infallibili fundamento, ſed ex plane fallaci & erratico: quod perinde eſt, ac ſi non reciperent. Quæro enim qua ratione nixus credat hoc eſſe Symbolum Apoſtolorum? aut nihil falſi in eo contineri? An quia aliqui veteres Auctores id ab Apoſtolis confectum ſcribunt? At hoc fundamētum etiam ipſius iudicio eſt fallax: quia alia plurima veteres ſcribunt, quæ ipſe non ſolum non credit, ſed falſa eſſe non dubitat. An quia conſentit cum Scripturis? At vnde id nouit, præſertim cùm in Scripturis expreſſim non habeatur? Deinde quęram, vnde nouit Scripturas? &c. An quia conſentit cum iudicio ſpiritus interno? At hoc fundamentum eſt occultum, & à quouis hæretico proferri poteſt: vnde eſt inutile ad ſuam fidem alteri probandam, ſeque ab hæreſi vindicandum: præſertim cùm omnes hæretici, etiam dum maximè diſſentiunt, hoc fundamentum allegent. Itaque ſepoſita Eccleſiæ auctoritate, qua nobis hoc Symbolum traditur vt

Apo-

Apoſtolicum & veriſſimum, nulla eſt ratio firma & infallibilis, qua illud recipiatur & credatur. Simili modo ſemota hac auctoritate, nulla eſt ratio ſolida, cur Symbolum Nicænum & Athanaſij ſit recipiendum. Vnde cùm Auctor cum ſuis hanc auctoritatem infallibilem repudient; nullo ſolido fundamento, ſed fallaci & erratico, illa recipiunt, ſolisq́. humanis coniecturis nituntur.

Idem dixerim de quatuor illis Conciliis. Qua enim ratione cõuicti credunt illa quatuor Concilia eſſe recipienda, vt à Spiritu ſancto directa; cetera minime? Quid in iſtis fuit quod ea faceret eſſe legitima, quod poſterioribus defuerit? In omnibus enim præſedit Summus Pontifex per ſe vel Legatos ſuos: in omnibus ſoli Præſules Eccleſiarum, & viri Eccleſiaſtica dignitate illuſtres, non autem laici, vel ſimplices preſbyteri, ſedere Iudices: omnibus tamen doctis ad examen & diſcuſſionem rerum patuit aditus; omnia à Summis Pontificibus confirmata. Itaque qui ſolida ratione motus recipit illa quatuor priora; ob eamdem rationem neceſſariò debet recipere etiam poſteriora. Eadem enim eſt ratio vel omnia recipiendi, vel omnia repudiandi. DE CONCILIIS.

Idem conſtat de Scripturis. Vnde enim norunt hũc librum eſſe Scripturam ſacram, DE SCRIPTVRIS.

& verbum Dei; non illum? Vnde ſciunt illum ab hæreticis vel librariis non eſſe adulteratum, nihil detractum vel additum quod ſententiam mutet? Cur Tobiam, Iudith, & alios ſuprà nominatos non recipiunt, ceteros autem recipiunt? An quia de illis aliquando ab aliquibus dubitatum, de his minimè? Cur ergo Apocalypſin recipiunt, & Epiſtolam ad Hebræos? Nam & de his aliquando à Catholicis dubitatum eſſe conſtat. Sic enim ſcribit Hieronym. Epiſt. 129. quæ eſt ad Dardanum: *Quòd ſi eam* (Epiſtolam ad Hebræos) *Latinorum conſuetudo non recipit inter Scripturas canonicas: nec Græcorum quidẽ Eccleſiæ Apocalypſin Ioannis eadem libertate ſuſcipiunt: & tamen nos vtraque ſuſcipimus*, &c. Cur recipiunt Epiſtolam Iacobi, Iudę, ſecundam Petri, ſecundam & tertiam Ioannis? cùm etiam de his olim aliqui dubitarint, an eſſent verè Apoſtolicæ: vt teſtatur Hieronymus lib. De viris illuſtribus, agens de his Apoſtolis; & Euſebius lib. 3. Hiſtor. cap. 23. An quia Tobias, Iudith, &c. non reperiuntur in textu Hebræo? At vnde conſtat nihil veteris Teſtamenti eſſe Scripturam diuinam, niſi quod extat Hebraicè? Cur aliqua non potuerunt Græcè ſcribi, præſertim ad Hiſtoriam vel mores pertinentia, vt à pluribus poſſent legi;

vel

vel ex Hebræo in Græcum transferri, Hebræis poſteà intercidentibus? aliqua enim Hebræa periiſſe (vt viſionem Ahię Silonitis, Addo Videntis, verba dierum Regum Iſraël, & multa Salomonis) ex ipſis Scripturis ſatis conſtat. Nulla igitur ex iſtis rationibus eſt ſolida, nulla ſecura & erroris expers. Quod cùm ipſos minimè lateat, recurrunt ad teſtimonium internum priuati ſpiritus. Sed hoc teſtimonium eſt omnium fallaciſſimum; vt oſtenſum eſt. Quæ enim ſpiritus Caluiniſtis teſtatur eſſe canonica; eadem Lutheranis teſtatur eſſe ambigua, apocrypha, ſtraminea.

Ex quibus perſpicuum eſt, eos nullum habere ſolidum κριτήριον, quo verum à falſo, canonicum ab apocrypho diſcernant: nullum infallibile fundamentum, quo nixi Scripturas, vel Symbola, vel Concilia, vel aliud quid pertinens ad fidem, recipiant: ac proinde non poſſe hinc oſtendere ſe Chriſtianos & non hęreticos eſſe. At fundamentum quo Catholici nixi illa recipiunt, ſolidiſſimum eſt & falli neſcium; nimirum teſtimonium Eccleſiæ, hoc eſt, magni Parlamenti (vt ſic dicam) Regni Chriſti, quod à Spiritu ſancto regi ex ipſis Scripturis cognoſcimus. quòd autem priuatus quiſque ſpiritu Dei in iudicando de rebus fidei ducatur,

ex

ex Scripturis non habemus, ſed cõtrarium: nimirum venturos nouiſſimis temporibus multos pſeudoprophetas, multos qui attendant ſpiritibus erroris, qui agantur ſpiritu vertiginis; multos errantes, & in errorem mittentes, & ſeducentes plurimos. Et ſanè quis non videat longe credibilius eſſe magnum illud regni Chriſti comitium ſpiritu Dei regi, & errare non poſſe, quàm priuatum quemlibet?

Matth. 24. 1. ad Timoth. 4. 2. ad Timoth. 3.

SENSVS SCRIPTVRAE RECIPIENDVS.

Rurſus, vt quis ſit Chriſtianus non hæ- 41
reticus, non ſatis eſt verba Scripturæ, &c. recipere; ſed oportet in primis legitimum ſenſum recipere. Non enim in externo verborum cortice, ſed in ſenſu legitimo, ſita eſt Scripturæ & Symboli ratio, & Conciliorum definitio ac decreta. At certum eſt Proteſtantes non recipere illa ſecundùm legitimum ſenſum, quo Eccleſia Catholica, & tota antiquitas illa recipit. Scripturas enim non explicant, nec admittunt iuxta communem Patrum intelligentiam, & Eccleſiæ ſenſum; ſed iuxta ſenſum proprium, quem illis priuatus ſpiritus ſuggerit, qui nulli vmquam veterum in mentem venit, ſed omnibus aduerſatur. Addo, ſi quis attentè plurimas eorum expoſitiones perpendat, illi meritò viſum iri, eos non ſolùm Scripturas ex animo non recipere, ſed etiam contemnere &

HAERETICI LVDIBRIO SCRIPTVRAS HABENT.

& ludibrio habere. Nam quidquid odium vel ira in Summum Pontificem, & Eccleſiæ miniſtros, ſuggerit; quidquid ad calumniandum vel maledicendum videtur opportunum, quidquid commodum ad doctrinam Catholicam traducendam, vel ad phantaſias eorum defendendas, mox genuinam verbi Dei mentem, & ipſam Scripturæ ſacræ medullam faciunt. At quod poteſt ſummæ in Scripturas ſacras irreuerentiæ & ludibrij clarius eſſe ſignum? Sed de hoc plura diximus ſuprà n. 14.

42 Pari modo ſe habent in Symbolis. In Symbolo Apoſtolico quatuor articulos ſenſu Eccleſiæ & omnium veterum non admittunt; ſed ſuo dumtaxat & nouo. Primus eſt, *Deſcendit ad inferos.* hunc non intelligunt de deſcenſu animæ Chriſti poſt mortem ad loca inferiora terræ receptacula animarum; ſicut Eccleſia & omnes Patres ſemper intellexerunt; ſed de perpeſſione tormentorum inferni, idque ante mortem in ipſa cruce, vt ſenſus ſit: *Deſcendit ad inferos:* hoc eſt, perpeſſus eſt inferorum, & hominis damnati tormenta: & hæc tormenta volunt conſiſtere in anxietate quadam orta ex eo quòd apprehendit Patrem ſibì iratum; & dubitauerit de ſua ſalute. Qua de re ſuprà n. 24. aliquid diximus.

Secun-

Secundus eſt, *Credo ſanctam Eccleſiam Catholicam*. Quo ſignificatur nos credere non ſolùm in genere eſſe aliquam Chriſti Eccleſiam, ſed etiam in particulari, hanc Eccleſiam, eamque eſſe ſanctam, ita vt extra eam nulla ſit ſanctitas: & Catholicam, vt quæ toto orbe ſit diffuſa, & omnibus ſæculis poſt Chriſtum extiterit. Maximè enim neceſſarium eſt, in particulari noſſe quænam ſit vera Chriſti Eccleſia, eamque firma fide tenere. In hac enim notitia & fide fundata eſt tota inſtructio & fides ceterorum articulorum, noſtri reſpectu. Qui enim Eccleſiam ignorat, neceſſe eſt in omnibus aliis vacillet. Neſcit enim quænam ſint Scripturæ diuinæ: quæ ſit earum mens & interpretatio: quid debeat credere, quid reſpuere, cui cœtui ſe adiungere, &c. At noſtri Caluiniſtæ, & alij hæretici hunc articulum non intelligunt de vera Chriſti Eccleſia; ſed ſinguli de ſuorum cœtu, qui nullo modo Eccleſia Catholica dici poteſt; cùm & nouitius ſit, vtpote nuper exortus, & anguſto orbis angulo concludatur. Denique omnibus hæreticis commune eſt circa hunc articulum errare. Niſi enim Eccleſiam Catholicam negarent, hæretici eſſe non poſſent.

Tertius eſt, *Sanctorum communionem:* quo ſignificatur nobis in hac vita Sancto-

rum

rum cum Chriſto regnantium preces prodeſſe,& defunctos viuorum ſuffragiis iuuari: denique aliorum preces & merita aliis auxilio & ſolatio eſſe. At Caluiniſtæ & alij paſſim hæretici negant Sanctos vllam noſtri curam gerere,aut rebus noſtris vllo modo conſulere, aut preces noſtras percipere: negant ſuffragia noſtra defunctis prodeſſe. Tollunt itaque illam ſupernaturalem Sanctorum communionem, & nullam ferè niſi politicam viuorum concedunt.

Quartus eſt, *Remiſſio peccatorum.* Non enim agnoſcunt cum tota antiquitate veram peccatorum remiſſionem, quæ in abſterſione ſordium peccati, & mundatione cordis, interioriſque hominis renouatione conſiſtit: ſed ſolam diſſimulationem, qua non imputet peccata ad vindictam,propter fidem ſpecialem. Quod figmentum planè nouum eſt,& toti antiquitati inauditum.

43 Quod ad Symbolum Nicęnum ſeu Conſtantinopolitanum attinet; Caluinus illud, *Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero*, vult dici impropriè: ac proinde propriè non erit verum: propriè *Filius non erit Deus de Deo, lumen de lumine.* Deinde Caluiniſtæ ita faciunt Filium Patri conſubſtantialem, vt illum etiam ſecũdùm Diuinitatem ſtatuant mediatorem,

& ſacerdotem, & Patri ſubiectum. Quod quidnam eſt aliud quàm tollere conſubſtantialitatem? Prætereà non agnoſcunt *vnam ſanctam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam*: vt oſtenſum eſt. Denique *non confitentur vnum baptiſma in remiſſionem peccatorum*: nam baptiſmo nullam vim gratiæ conferendæ & peccati delendi tribuunt, ſed ſolùm obſignandi conſcientiis noſtris diuinas promiſſiones: deinde quia adultos docent iuſtificari per fidem ſpecialem; paruulos verò ex vi diuinæ promiſſionis factæ Abrahæ. Baptiſmus ergo illis non operatur peccatorum remiſſionem.

In Symbolo Athanaſij, præter ea quæ de 44
Chriſti & Patris æqualitate, & deſcenſu ad inferos notata ſunt; quomodo credunt *omnes homines de factis propriis rationem redituros*, cùm doceant ſolius fidei ſpecialis in iuſtificatione rationem haberi: & omnes qui fidem illam habuerint, ſaluos fore; qui non habuerint, certiſſimè damnãdos? Quid opus eſt factorum diſcuſſione, ſi bona opera nihil ad ſalutem conferant, & mala fidem habenti non obſint? Superflua eſt itaque illa factorum diſcuſſio, cùm ſatis ſit inſpicere, an fidem habeat. Rurſus, quomodo credunt eos qui bona egerunt, ituros in vitam æternam, cùm opera bona nihil illis merean-

Caluinus l. 3. Inſtit. c. 11. §. 13. cap. 15. & cap. 19.

mereantur, nihil ad ſalutem proſint,& omnia ex fide ſint æſtimanda? Quomodo qui bona opera egerunt,ſalutem conſequentur, cùm iuxta illos nulla ſint opera bona, ſed omnia peccati labe ſint inquinata,ita vt nullum à Sanctis exeat opus, quod non iuſtam opprobrij mercedem mereatur? Rurſus, quomodo *qui mala egerunt ibunt in ignem æternum*, ſi fidem habuerint? An fortè cum ſua fide ſpeciali propter opera mala damnari poterunt? Denique, quomodo *ibunt in ignem æternum*, cùm iuxta veſtrum Prophetam,nullus ibi ſit verus ignis; ſed ſolùm anxietas & terror ex apprehenſione Numinis irati; qualem ignem etiam Chriſtus in cruce ſuſtinuerit?

Caluinus lib.3.c.12. §.4 & cap. 14.§.9.11.

45 Quòd etiam multa, quæ prioribus illis quatuor Conciliis continentur, non recipiant; neque ea à Spiritu ſancto directa putent;multis rationibus oſtendi poſſet. Et vt cetera omittam;omnibus illis pręſeditSummus Pontifex per ſuos Legatos:at iuxta noſtrum Auctorem & Proteſtantes, Imperator vt caput Eccleſiæ per totum Imperium præſidere debebat. In illis ſoli Præſules Eccleſiarum ſedere Iudices, & ius definiendi habuere:at Proteſtantes volunt omnes eruditos etiam laicos eſſe Iudices, & ius ſuffragij deciſiui habere.

In Nicęna Synodo hæreſis Arrij damnata, & Filius Patri ὁμȣ́σιος definitus, non ex nudis Scripturis, cùm plurimæ & in ſpeciem pugnantes vtrimque adducerentur, ſed ex traditione & doctrina non ſcripta; vt teſtatur Theodoretus lib. 1. Hiſtor. cap. 8. At illi traditionem repudiant, & omnia ex nudis Scripturis decidi poſtulant.

De aliis, quæ Auctor nouitia dogmata, & poſt annum Domini quadringenteſimum vel quingenteſimum introducta putat, & idcircò ait ſe non recipere; qualia dicit eſſe cultum & inuocationem Sanctorum, eorumque interceſſionem, Miſſę ſacrificium, Communionem ſub vna ſpecie, Tranſſubſtantiationem, adorationem Euchariſtiæ, opera ſupererogationis, Imaginum & Reliquiarum venerationem, Purgatorium, & Petri primatum; nimis longum eſſet ſingula perſequi, neque ad præſens inſtitutum neceſſarium. Abundè præter alios reſpondit doctiſſimus Cardinalis Bellarminus, tum in ſua Apologia cap. 8. tum in opere Controuerſiarum, oſtendens ea eſſe antiquiſſima Eccleſiæ dogmata. Porrò ex iis quæ diximus ſatis conſtat, etiamſi ob illa hæreticus non eſſet (quorum tamen ſingula ad hæreſeos labem abundè ſufficiunt) tamen ob alia multa quæ adduximus, ab hæ-

reſi

reſi excuſari non poſſe: imò totius orbis & omnium ſæculorum iudicio, ipſius doctrinam, & ſectam cui mordicus inhæret, hæreſeos eſſe damnatam. Item conſtat omnes hæreticos, & præſertim propagatores & defenſores hæreſum, verè & propriè iuxta mentem Scripturarum, magni Antichriſti, qui ſuo tempore exurget, præcurſores ac miniſtros eſſe.

APPENDIX *de Caluino.*

46 EMISI abhinc biennium breuem formulam, qua dirigi & iuuari poſſint qui de Fide & Religione conſultant, vel dubitant quęnam ex tanta multitudine & varietate, quantam hoc ſæculo videmus, ſit amplectenda: quam idcircò hoc titulo inſcripſi: *Quæ Fides & Religio capeſſenda ſit, Conſultatio*. Huic quidam Miniſtri Caluiniſtæ apud ſimpliciores detrahere conati ſunt, eo nomine quòd dicerent Auctorem duplici manifeſta calumnia in Caluinum vti. Altera, cùm ait *Caluinum ſtatuere Deum eſſe auctorem omnium ſcelerum.* id enim Caluinum numquam docuiſſe. Altera, cùm refert *illum incurriſſe infamiam Iuris, ratione ſententiæ, qua Nouioduni criminis nefandi damnatus fuerit, & ferro candenti*

vſtulatus. Sed abſit à me, vt alicui etiam hæretico aliquid falsò ſciens imponam, ſiue de doctrina agatur, ſiue de moribus. Ita mihi Chriſtus inſpector cordis mei, qui me iudicaturus eſt ſecundùm opera mea, propitius ſit. Scio huiuſmodi mendacium pernicio-

Sap. 1. ſum eſſe, & de eo ſcriptum: *Os quod mentitur, occidit animam.* Non opus habent Catholici mendacij & calumniæ præſidio, vt hæreticorum doctrinam oppugnent. Hæc illorum arma ſunt, quibus hactenus niſi, & in quibus ſpem ſuam omnem poſuere, iuxta

Iſaia 28. illud: *Poſuimus mendacium ſpem noſtram: mendacio protecti ſumus.*

Verùm priorem accuſationem de doctri- 47

DOCTRINA CALVINI. na falsò impoſita ſuprà ſatis retudimus: vbi ex verbis Caluini oſtendimus, ipſum clarè docuiſſe, omnia ſcelera & opera nefaria omnium hominum & dæmonum, tam interna quàm externa, fuiſſe ab æterno à Deo prædeſtinata, decreta, ordinata, diſpoſita; & in tempore dæmones & homines ad illa à Deo excitari, moueri, cogi, impelli; ita vt ipſi ſe habeant in modum inſtrumenti, Deus in modum cauſæ principalis. Idem antè oſtenſum à multis Doctoribus Catholicis, & Lutheranis, vt ſaxeæ frontis ſit, qui auſit negare. Et vt alios multos omittam, fusè & clariſſimè id demonſtrarunt ex Catholicis

Car-

Cardinalis Bellarminus lib. 2. De Amiſſ. gratiæ,& ſtatu peccati,c.3. & 4. Guilielmus Reginaldus lib.3.Caluino-turciſmi,cap.23. & Martinus Becanus in opuſculo De auctore peccati. Ex Lutheranis, Conradus Schluſſelburgius in ſua Theologia Caluiniſtica;& Sebaſtianus Caſtalio De prędeſtinatione ad Caluinum.Neque ſolius Caluini, ſed etiam Lutheri, Melanchthonis, Zvvinglij,Bezæ, & aliorum noui Euangelij Apoſtolorum hæc doctrina fuit: vt ſuprà oſtenſum eſt.Sed miniſtros pudet hęc apud plebem fateri,&dicunt per calumniam imponi: quia verentur ne tam tetra doctrina ſemel detecta, ſimpliciores, quorum animi non ſunt planè corrupti, &aliquem adhuc pietatis ſenſum retinent, Magiſtrum & Apoſtolum deteſtentur.

48 Ad alteram accuſationem, de libidine præpoſtera falsò impoſita, modò reſpondere eſt animus. Non ex aëre iſta ſcripſi, nec ex meo cerebro, ſed ex bonis auctoribus, & fama communi, quæ 40. & ampliùs annis viguit, non ſolùm apud Catholicos, ſed etiam apud Lutheranos. Plurimi ſcriptores huius rei tamquam certæ & notoriæ mentionem fecere: ex quibus paucos adferam. DE IMPVRITATE CALVINI.

Primus ſit Hieronymus Bolſecus medicus,conſcius ſecretorum Caluini,vt ex Præ-

fatione apparet. Hic in eius vita, quam ante annos 34. deſcripſit, & dedicauit Primati Franciæ Archiepiſcopo Lugdunenſi, cap. 5. ita ſcribit: *Nihil iam de natiuitate dicam, quæ in annum* 1509. *incidit, quo Nouioduni Picardiæ in lucem editus eſt. Neque etiam commemorabo de patre eius Gerardo Cauuino aliud, niſi impium hominem fuiſſe, & in Deum maximè blaſphemum: quod de illo teſtimonium præcipui aliquot ciues Nouiodunenſes interrogati perhibuerunt, Notariúſque legalis in publicas tabulas retulit; quarum exemplum cuidam Bartelier Dominij Senatuſq́; Geneuenſis Secretario, Nouiodunum huiuſce rei gratia, vt in vitam atque mores Caluini inquireret, & qualis adoleſcens fuiſſet exploraret, præcipuè miſſo, eſt impertitus. Quod ego teſtimonium publicum apud hunc vidi, & in ipſiuſmet manibus inſpexi: & idcircò vt rem veriſſimam commemorare poſſum. In quo quidem teſtimonio hoc quoq. erat adiectum: Caluinum, cùm Curatum illic beneficium & aliud ſacelli cuiuſdam ſacerdotium obtineret, ſodomitici ſceleris conuictum in vitæ diſcrimen veniſſe, vt igni, quæ huiuſmodi ſceleris ordinaria & legitima pœna eſt, cremaretur. Ceterùm Epiſcopi vrbis cõmiſeratione pœnam moderatam, vt cauterio candens eius hume-*

humero lilium inureretur. quo probro confuſus, neq. talem ignominiam ferēs, vtrumque Eccleſiaſticum beneficium in Paſtorem Nouiodunenſem trāſtulit, & ab eo certa pecuniæ ſumma accepta, in Germaniam, deinde in Italiam profectus eſt, fortunæ, ſi quam ſibi propitiam inuenire poſſet, ſe permittens. Ceterùm ſilentio præterire nolo, Nouioduno diſcedentem cognomine immutato Caluinum ſe pro Cauuino vocitaſſe, ſiue imprudentem ſiue conſultò, quòd hoc nomen moribus eius conueniret, quibus malignum illum & vindictæ cupidiſsimum Caluinum expreſsit, cui Iuuenalis, cùm ad eum Satyram 13. ſcriberet, hunc verſum attribuit:

At vindicta bonū quo non felicius vllum.

Sed fuit etiam cùm ſe Carolum de Happe oppidò appellaret, & in omnibus litteris ſubſcriberet. Hæc ille.

49 Si iſta de crimine ſodomitico & ſtigmate vera non erant, cur diſcipuli Caluini ea non refutarunt? Cur inſpectionem actorum publicorum, & Magiſtratuum teſtimonia non petierunt? facilè enim, ſi falſa erant, refutari tunc temporis potuiſſent. Primò, teſtimonio Magiſtratus Geneuenſis, qui publico inſtrumento declarare potuiſſet, tale ſcriptum numquam ad ſe perlatum: ſe nihil vmquam de huiuſmodi Caluini crimine

S 5 inau-

inaudiſſe. Non enim dubitandum quin eo tempore, nimirum anno 1577. fuerint multi ſuperſtites, qui huius rei poſſent meminiſſe; & fortaſſe ipſe Bartelier, in cuius manibus ſe hoc teſtimonium vidiſſe affirmat Bolſecus, adhuc ſupererat. Secundò, Teſtimonio Magiſtratus Nouiodunenſis. Non enim eſt dubium quin ex actis Iudiciariis, quæ aſſeruari diligenter ſolent, veritas cognoſci poſſet: verum neutrum fecerunt fratres Euangelici. Quis credat, ſi ſolida aliqua ratione tanti ſceleris infamiam à ſuo Apoſtolo amoliri potuiſſent, & aduerſarium ſuę Religionis Hieronymum Bolſecum calumniæ conuincere, & apud omnes hoc modo infamem reddere, eos id fuiſſe prætermiſſuros? Sic enim effeciſſent, vt nec in ceteris, quæ Bolſecus de Caluini variis criminibus, & peſſimis artibus, ac machinationibus ſcribit, ei fides adhiberetur. Itaque cùm nihil fecerint eo tempore quo maximè oportebat (nimirum cùm libellum ſuum Bolſecus euulgauit) vt iſta ſolidè confutarent; nemini prudenter rem expendenti dubium eſſe poteſt, quin rationis inopia, & criminis conſcientia id omiſerint. alioquin iniurij in ſuum Apoſtolum, & ſacrilegi in ſuam Religionem extitiſſent. Accedit, quòd Bolſecus non ſolùm dicit ſe in manibus illius Secretarij

tarij hoc teſtimonium vidiſſe & inſpexiſſe; ſed etiam iureiurando affirmat: ita enim ſcribit in Epiſtola dedicatoria ad Archiepiſcopum Lugdunenſem: *Iam hoc quoq. eumdem teſtor Deum, nihil me hoc tractatu complexum, quod contra meam conſcientiam ſcriptum eſſe mihi conſcius ſim: ſed quæ ſcribo omnia veritate niti, & vel ex tabulis & teſtimoniis manu ipſius Caluini deſcriptis ea me deſumpſiſſe, vel referentibus maximæ auctoritatis viris cognouiſſe, vel meis oculis conſpexiſſe, manúque palpaſſe*, &c. Omitto ſigna & periſtaſes varias quæ concurrunt: vt quòd nomen aliquoties mutarit, quòd beneficia ſua per ſimoniam vendiderit, quòd patriam deſeruerit, quòd in Germaniam ſe contulerit: quòd alia multa impuritatis indicia in eius vita apparuerint: vt Bolſecus, & alij ſcribunt.

50 Secundus ſit Iulius Brigerus. Hic in Floribus Caluiniſtarum ita ſcribit: *Caluinus cùm Nouioduni Curatum beneficium, & aliud ſacelli cuiuſdam ſacerdotium obtineret, ſodomitici ſceleris conuictus in vitæ diſcrimen venit, vt igni cremaretur. Ceterùm Epiſcopi vrbis commiſeratione pœna moderata, cauterio candens eius humero lilium eſt inuſtum. Quam ignominiam haud ferens, vendidit beneficia ſua, & in Germaniam*

niam ſe cõtulit, mutato priùs nomine. Nam pro Cauuino Caluinum ſe vocitabat, & aliquando Carolum de Heppe, aut Happe. Hæc ille ex Bolſeco & aliis. Non ſine numinis prouidentia videtur ea nominis mutatio facta. *Caluinus* enim per anagramma eſt *Lucianus*: nimirum vt Luciani in eo notetur impietas.

Tertius ſit Thomas Stapletonus, qui in 51
Promptuario Catholico Sabbato hebd. 3. Quadrag. ita ſcribit: *Inſpiciantur etiam adhuc hodie ciuitatis Nouiodunenſis in Picardia ſcrinia, & rerum geſtarum monumenta: in illis adhuc hodie legitur Ioannem hunc Caluinum ſodomiæ conuictum, ex Epiſcopi & Magiſtratus indulgentia ſolo ſtigmate in tergo notatum, vrbe exceſſiſſe. Nec eius familiæ honeſtiſſimi viri adhuc ſuperſtites impetrare hactenus potuerunt, vt huius facti memoria, quæ toti familiæ notam aliquam inurit, è ciuicis illis monumentis ac ſcriniis eraderetur.* Hæc ille ante annos circiter 23. quia conſcripſit illa aliquot annis ante euulgationem. Itaque tunc extabant adhuc acta publica, quibus id continebatur; quæ tamen iam dicuntur renouata & mutata, omiſſa infami illa de ſcelere & ſtigmate Caluini narratione. Facilè id potuit Stapletonus cognoſcere per Anglos qui aſ-

ſiduè

ſiduè illac tranſibant Duaco Rhemos, vel Rhemis Duacum commeantes.

52 Quartus ſit præclarus Martyr Edmundus Campianus: quintus, Ioannes Duræus Scotus. Campianus enim ante annos 30. in ſua fidei demonſtratione Ratione 3. Caluinum *ſtigmaticum perfugam vocat*. Ad quod VVittakerus in ſua Reſp. pag. 50. hoc tantùm reſpondet: *Si ſtigmaticus fuit Caluinus, fuit etiam Paulus, fuerunt alij.* Vbi non obſcurè VVittakerus videtur fateri, ſed aliorum exemplo excuſare. Ioannes Duræus hanc VVittakeri reſponſionem refutat his verbis: *Quòd Caluini ſtigma humeris inuſtum, cum Pauli ſtigmatibus conferre non dubitas; facis id quidem pro tua modeſtia & ſummo in præceptorem amore humaniter: niſi quòd meminiſſe debueras Chriſti ſtigmata in corpore ſuo Paulum portaſſe; Caluinum verò ſtigmata liliorum, quibus non niſi nefarij homines ob immania crimina ad perpetuam inuri memoriam ſolent.* Ad hæc VVittakerus nihil amplius quod reſponderet habuit. Vnde etſi in ſua Reſponſione contra Duræum ad cetera, quæ hoc loco Duræus adfert, reſpondere conetur; vt patet pag. 280. hoc tamen de ſtigmate prorſus diſſimulat. Hæc ex libro Anglico cui titul. *Apologia Proteſtantium pro Romana Eccleſia.*

ſia. Quid cauſæ fuiſſe putabimus homini, alioquin loquaciſſimo, & importuniſſimo, huius ſilentij; niſi quòd fama publica, & conſcientia propria conuictus, nullo colore rem tegere & honeſtare potuerit?

Sextus, Surius ad annum Domini 1538. 53 ita de Caluino ſcribit: *Huic(*Argentoratenſi nouæ Eccleſiæ) *aliquamdiu præfectus fuit Ioannes Caluinus ex Gallia profugus, qui poſteà Geneuenſem in Allobrogibus Eccleſiam occupauit. Hunc Caluinum à patria ſua ob vitæ improbitatem exulaſſe quidam ſcribit: eumdemq; alius dicit inter diſſolutos ſuæ vrbis viros diſſolutiſsimum, inter inconſtantes & fœdifragos inconſtantiſsimum.* Hæc & alia Surius de Caluino ex publica fama: & libellus editus eſt ante annos 47.

Septimus ſit Guilielmus Reginaldus in hæreticorum ſcriptis verſatiſſimus, & tandem ab hæreſi ad fidem Catholicam traductus. Hic lib. 2. Caluino-turciſmi cap. 11. id probat ex ſcriptis Lutheranorum ſub perſona Micheæ ita ſcribens: *Taceo Theodorum Bezam & Ioannem Caluinum (quales & quantos Apoſtolos!) non polygamiæ, non fornicationum, non adulteriorum, non ſtuprorum, ſed ſceleris longè horribilioris reos: qui tamen in Eccleſiis veſtris tamquam clariſsima ſidera lōgè lateq; reſplendent. Mitto*

quæ

quæ Lutherani fratres obijciunt [de Caluini ἀσελγείᾳ, variis flagitiis & ſodomiticis libidinibus, ob quas ſtigma Caluini dorſo impreſſum fuit à Magiſtratu ſub quo vixit.] Conradus Schluſſelburgius Caluiniſtica Theol. l. 2. fol. 72. *Et quamquam Theodorus Beza aliter de vita moribusq; Caluini ſcribat, tamen contra Theodorum Bezam iſti arguunt hæc eſſe veriſsima; [nec vmquam luculenter & ſolidè à Caluiniſtis refutata.]* Conradus ibidem. *Nam quod ad Bezæ teſtimonium attinet, [cùm Theodorus Beza, inquiunt, eadem hæreſi & eodem fermè peccato nobilitatus ſit, vt hiſtoria de Candida meretricula & Audeberto teſtatur, nemo ipſi hac in parte fidem habere poteſt.]*

En ſeptem teſtes, omnes ἀξιόπιστοι, omnes omni exceptione maiores: quibus accedat octauus Conradus ipſe Schluſſelburgius Lutheranus, cuius verba iam ex Reginaldo retulimus. Longè plures adferre poſſem; ſed hi abunde ſufficiunt, non ſolùm ad me vindicandum à nota calumniæ, ſed etiam ad faciendam fidem cuilibet æquo lectori. Quis enim in re hiſtorica plura & grauiora teſtimonia requirat?

54 His accedunt multæ rationes, & indicia, quæ rem oſtendunt eſſe valdè credibilem. VARIIS RATIONIBVS PROBATVR. Primùm, Quia hiſtoria de crimine illo cōſentanea eſt aliis Caluini geſtis, quæ de ipſo commemorantur. Scribit enim Bolſecus in vita

vita Caluini cap. 11. *Cùm puer Caluini miniſter quatuor Francorũ millibus hero ſubtractis ſe in fugam dediſſet, & amici vellent illum perſequi, numquam Caluinum permittere voluiſſe : ne videlicet comprehenſus puer arcana patefaceret. Quæ res ingentem ſuſpicionem mouit, ipſum puero abuſum eſſe.*

Aliud factum narrat Florimondus Præſes Burdegalenſis lib.7. De ortu hęreſis, c.9. *Fertur*, inquit, *& complures ſcriptis euulgarũt Rectorem Collegij de Boncourt accuſaſſe Caluinum nefandi criminis, & ex puerorum depoſitionibus, cùm non comparuiſſet, abſentem fuiſſe condemnatum.* Omitto alia impuritatis illius documenta; quæ à Scriptoribus referuntur.

EST CONFORME MORIBVS DISCIPVLORVM.

Secundum, Quia hiſtoria illa eſt confor- 35
mis vitæ & moribus diſcipulorum Caluini, qui ſe omni genere libidinis inquinarunt. Notæ ſunt libidines Bezæ ſucceſſoris Caluini, de quo ſcribit Conradus lib. 1. fol. 92. *Certò conſtat Theodorum Bezam à pueritia imbibiſſe Vatum impudicitiam & impudentiam, totamq; ætatem explendis ſuis libidinibus & cupiditatibus, ac deſcribendis ſuis amoribus, & vlciſcendis ſuis riualibus exercuiſſe: atque in meretricem, lenam, & cinædum transformatũ eſſe. De quo item conſtat & hoc, quod obſcœniſſimis verbis ſcripſit*

ad

ad Germanum Audebertum Aureliæ, & eumdem tamquam Adonidem à Theodoro Beza factum eſſe. Plurima in hanc ſententiam referunt Bolſecus, Iulius Brigerus, Stapletonus, & alij. Nota eſt in Scotia impuritas Ioannis Knoxi Scotiæ Apoſtoli, & aliorum multorum quos memorat Iulius Brigerus in Floribus, & Guilielmus Reginaldus ſuprà, & Villagagnon aduerſus articulos Richeri, & alij.

Tertium, Quia eſt conſentanea ſex primariis capitibus doctrinæ Caluini, quorum primum eſt de prouidentia. Secundum, de electione. Tertiũ, de libero arbitrio. Quartum, de fide iuſtificante. Quintum, de bonis operibus. Sextum, de præceptorum diuinorum impoſſibilitate.

56 Primum ſic oſtenditur. Caluini doctrina eſt, Deum ab æterno omnia opera ſcelerata hominum & dæmonum decreto ſuo ſtatuiſſe ac præordinaſſe, & ſuis temporibus ad ea excitare, mouere, impellere: vt ſuprà oſtenſum eſt. Si ita eſt, cur homo nitatur reſiſtere? cur cùm ſe ad huiuſmodi nefanda ſentit impelli, detrectet & renitatur? cur non ſequatur impulſum diuinum? cur non obſecundet eius voluntati & decretis? Impiũ enim eſt Deo velle reſiſtere, eiuſque impulſum conari caſſum & irritũ reddere.

EST CONFORME DOCTRINAE.

DOCTRINA CALVINI DE PROVIDENTIA.

DOCTRINA CALVINI DE ELECTIONE SEV PRAEDESTINATIONE.

Secundum oſtenditur. Caluini doctrina 57 eſt, *Omnes Caluiniſtas eſſe electos ante omnem operum præuiſionem: neque ſolùm eſſe electos, ſed etiam hoc ipſum debere firmiſſimè credere; adeò, vt ſi quis ea de re aliquo modo dubitet, horrendè ſit ſacrilegus, miſerrimè cæcus, Spiritui ſancto iniurius*, & *prima pietatis tirocinia ignoret*. Ita docet lib.3.Inſtit.c.2.§.38. *Abundè liquet fidei nihil eſſe magis aduerſum, quam vel coniecturam, vel aliud quippiam dubitationi affine.* Loquitur de fide electionis, & futuræ ſalutis. Et infrà: *An igitur ſani ſunt iſti, qui nullam eſſe gratiæ Dei certitudinem colligunt?* Per *gratiam*, intelligit fauorem quo proſequitur electos. Et §.39. *Quid aliud quàm Chriſti promiſſiones in dubium reuocamus, dum ſerui Dei ſine ipſius ſpiritu haberi volumus, quem ſuper ſuos omnes effuſurum ſe denuntiauit? Quid, quòd Spiritui ſancto iniurij ſumus, qui fidem opus eius peculiare ab ipſo ſeparamus? hæc cùm prima ſint pietatis tirocinia, miſerrimæ eſt cæcitatis, arrogantiæ notari Chriſtianos, qui Spiritus ſancti præſentia gloriari auſint, ſine qua gloriatione Chriſtianiſmus ipſe nō conſtat.* Idem docet §.40. item c.24.eiuſdem libri cap. 6. 7. 8. Cùm ergo omnes Caluiniſtæ firmiſſimè credant ſe habere Spirirum ſanctum,

qui

qui teſtatur ipſos eſſe filios & electos Dei, quid mirum ſi liberè auſint quiduis patrare? Quidquid enim egerint, non poſſunt à ſalute excidere, nec Spiritum ſanctum, vel internum electionis teſtimonium amittere.

58 Tertium oſtenditur. Quia Caluini doctrina eſt, *Hominem nec in actionibus bonis, nec in malis, nec in adiaphoris eſſe liberi arbitrij*: eò quòd vis diuinæ prouidentiæ in omnibus actionibus dominatur, & ad omnes inflectit, & impellit. Ita docet lib 1. cap.18. & lib. 2. cap 2. §.4. *Nimis philoſophicè hac de re* (de libero arbitrio) *locuti ſunt, qui ſe Chriſti iactabant eſſe diſcipulos. Nam quaſi adhuc integer ſtaret homo, ſemper apud Latinos liberi arbitrij nomen extitit. Græcos verò non puduit multò arrogantiùs vſurpare vocabulum: ſiquidem αὐτεξούσιον dixerunt, ac ſi poteſtas ſui ipſius penes hominem eſſet.* Vbi ſugillat omnes Patres Latinos & Græcos libertatem arbitrij ſtatuentes. Idem proſequitur cap.3. 4. & 5. Si Caluiniſtæ non ſunt liberi arbitrij, & vi prouidentiæ ad omnia quæ agunt impelluntur; cur non liceat illis patrare quidlibet? cur illis culpæ vertatur, quod non libera electione, ſed vi prouidentiæ inſuperabili admittunt? DE LIBERO ARBITRIO.

59 Quartum oſtenditur. Quia doctrina Cal- DE FIDE.

uini eſt, *fidem Caluiniſtarum non poſſe amitti; eamq́; efficere, vt nullum peccatum Caluiniſtis imputetur*. Priorem partem tradit lib.3.Inſtit.cap.2. §.11. & 12. & cap.21.§.6. Alteram docet lib.3. cap.4. §.28. Vbi cùm reieciſſet diſtinctionem peccati venialis & mortiferi, & docuiſſet omnia peccata ſecundùm ſe eſſe morte digna, ſubdit: *Ceterùm fidelium peccata venialia eſſe: non quia non mortem mereantur; ſed quia Dei miſericordia nulla eſt condemnatio iis, qui ſunt in Chriſto Ieſu; quia non imputantur, quia venia delentur*. Idem docet lib.2.cap.8.§.vltimo. Si nullum peccatum, quantumuis in ſe graue & enorme, fideli Caluiniſtæ imputatur; cur, qualecumque tandem ſit, timeat illud admittere? cur ſibi vim faciat, vt ſuis cupiditatibus reſiſtat? cur voluptatibus, ad quas affectus inclinat, ſe priuet? Nihil enim inde incommodi ipſi proueniet: ſicut nihil commodi accipiet, ſi reſtiterit.

DE BONIS OPERIBVS.

Quintum oſtenditur. Quia doctrina Cal- 60
uini eſt, omnia illa quæ vocantur opera bona, etiam in fidelibus eſſe *ſordes & inquinamenta, & iuſtam opprobrij mercedem mereri*. Ita docet lib.3.Inſtit.cap.12. .4 *Omnia hominum opera, nihil ſunt niſi inquinamenta & ſordes: & quæ iuſtitia vulgò habetur, ea apud Deum mera eſt iniquitas*. Et

cap.

cap. 13. §. 9. *Habemus ne vnum à ſanctis exire opus, quod ſi in ſe cēſeatur, non mereatur iuſtam opprobrÿ mercedē.* §. 11. *Duobus his fortiter inſiſtendum, nullum vmquam extitiſſe pÿ hominis opus, quod ſi ſeuero Dei iudicio examinetur, non eſſet dānabile. Ad hæc, ſi tale aliquod detur (quod poſſibile homini non eſt) peccatis tamen, quibus laborare auctorem ipſum certum eſt, vitiatum ac inquinatum gratiam perdere.* Idem docet c. 15. §. 3. Si Caluiniſtæ firmiter credunt omnia quæ vocantur bona opera, eſſe *ſordes & inquinamenta,* & *omnem operum iuſtitiam* eſſe apud Deum *meram iniquitatem*: cur de bonis operibus ſint ſolliciti? cur illa omni ſtudio non deteſtentur & vitent? Omnes enim tenentur deteſtari & fugere omne id, quod nihil eſt niſi mera iniquitas, meræ ſordes & inquinamenta. Cur potiùs ſe dedant operibus bonis quàm prauis, eleemoſynæ quàm rapinis, fidelitati quàm perfidię, veritati quàm mendacio, caſtitati quàm libidini; cùm omnia ſint coram Deo praua, inquinata, iniqua, & mortem æternam mereantur? Quis non videat hoc vno articulo non ſolùm omnem Religionem & pietatis cultum, ſed etiam omnem honeſtatem & virtutem moralem funditus euerti?

61 Sextum oſtenditur. Quia doctrina Cal-

DE PRAECEPTIS DIVINIS.

uini eſt, *Præcepta diuina eſſe homini impoßibilia.* lib.2. Inſtit. cap.7. §.5. *Quòd autem impoßibilem legis obſeruationem diximus, id eſt paucis verbis explicandum ſimul & confirmandum. Solet enim vulgò abſurdißima ſententia videri, vt Hieronymus non dubitet anathema illi denuntiare. Quid viſum ſit Hieronymo, nihil moror,* &c. Deinde id fusè confirmat. Si Caluiniſtæ credunt legem diuinam eſſe impoſſibilem, non eſt quòd eam conentur ſeruare, aut tentationibus carnis reſiſtere. Cur enim conentur ad impoſſibilia? Fides illis eſt inſtar omnis obſeruationis, & impletæ legis: vt idem docet cap. illo 7. §.4.

Ex his perſpicuum eſt, hiſtoriam illam, & alias huiuſmodi quantumuis exoticas, doctrinæ Caluini ſex modis eſſe conſentaneam; nihilque in genere libidinum & ſcelerum eſſe adeò mirabile, quod ſpectata tali doctrina non reddatur credibile. Retuli verba Caluini, ne dicatur me illi falsò imponere.

EST CONFORME SCRIPTVRAE.

Ad Rom. 1

Poſtremò hæc hiſtoria congruit S. Scri- 62
pturæ. Ex Scriptura enim habemus, Philoſophos traditos in reprobum ſenſum, ita vt contumeliis nefandarum libidinum afficerent corpora ſua, eò quòd veritatem Dei in iniuſtitia detinerent; hoc eſt, iuxta notitiam

quam

quam de Deo habebant, non viuerent: cùm enim Deum cognouiſſent, non ſicut Deum glorificauerunt, inquit Apoſtolus. Si Philoſophi, quia iuxta veritatem cognitam non vixerunt, meritò in reprobum ſenſum ſunt traditi: quanto iuſtiùs id accidit noſtris hæreſiarchis, & noui Euangelij Apoſtolis, qui non ſolùm veritatem Dei in iniuſtitia detinent, ſed eam planè peruertũt, & in mendacium ac blaſphemiam commutant? Qui non ſolùm volunt dici ſapientes, ſed *Apoſtoli* & *Prophetæ*, & θεόπνευστοι, & *Eccleſiæ Reformatores, & Inſtauratores*. Iuſto itaq. Dei iudicio traduntur in reprobum ſenſum; & permittitur diabolo, vt & mentem eorum excæcet, & carnem libidinum facibus accendat, & ad omnem impuritatem, immunditiam, ac libidinum contumeliam eos impellat: vt appareat mundo quàm ſint viles & abominabiles; & nulla excuſatio ſuperſit iis, qui tam fœdis carnis mancipiis fidem adhibent.

Teſtatur de ſe ipſe Lutherus, quòd ſub initium ſui Euangelij (antequam profeſſam monialem ſibi copulaſſet) *propter libidinis vehementiam, & amorem mulierum, ad inſaniam penè redactus fuerit*. Idẽ in cap. 31. Prouerb. hoc gloſſema apponit: *Nihil amabilius vel ſuauius eſt in terra, quàm amor mulie-* *In colloquiis menſalibus fol. 415.*

De vita coniugali. Colloq. mẽſal. f. 400. & 526. *mulierum, ſi cui is poteſt contingere.* Et alibi teſtatur *ſe non magis à muliere potuiſſe abſtinere quàm à cibo & potu*; & opus coniugale eſſe opus diuinum, cæleſte, ſpiritale. Quis vmquam leno vel adulter adeò fuit impurus, vt ita loqueretur?

Habetur tom. 1. fol. 115. Vlricus Zvvinglius in litteris ſuo & aliorum Euágelicæ doctrinæ Miniſtrorum nomine ſcriptis: *Apud Paulum non aliam matrimoniorum cauſam, quàm carnis ad libidinem æſtum, reperire licet; quem in nobis feruere, negare non poſſumus, cùm huius opera nos coram Eccleſiis infames reddiderint.* Ecce fatentur iſti ſua dedecora, & ſuam infamiam. Sequitur: *Aeſtum verò libidinis eas carnis cupiditates & affectus intelligimus, quibus homo tantumnon accenſus, carnis libidinoſæ ſtudia animo ſuo verſat, in his ſolis omnes cogitationes ſuas inſumit, hæc meditatur, totuſq; in hoc eſt, vt carnis furori ſatisfaciat.* Idem habet alia ſupplicatione, quam nomine quorumdam Tuguri Euangeliſtarum mittit ad Epiſcopum Conſtantienſem; cui pręter Zvvinglium ſubſcripſere Leo Iudæ, Eraſmus Fabricius, & Balthaſar Tracſelius: vbi fatentur iſti Apoſtoli, *ſe tam valdè arſiſſe, vt multa indecorè geſſerint homines quadragenarij.* 63

De

De Caluino,Beza,iam dictum. De Anabaptiſtarum Apoſtolis nihil dicam,quia res notiſſima. Ex quibus perſpicuum eſt,nouarum iſtarum religionum auctores, dum volunt videri Apoſtoli & Reformatores Eccleſiæ,fuiſſe miſerrima carnis ſuæ mancipia: & iuſtiſſimè hoc probrum à Domino in illos permiſſum, vt omnibus ſcintillam prudentiæ habentibus ſint contemptui; & nemo, niſi qui ſponte ſe à veritate auertit, ab illis decipiatur. Contraria planè fuit Apoſtolorum Chriſti, & eorum qui veram Religionem initio in variis Prouinciis plantarunt,vita,mores,diſciplina.

DOMINE MISERERE.

INDEX RERVM PRÆCIPVARVM,

Quæ duabus hiſce Diſputationibus continentur.

Æquiuocatione, quando ex Catholicorum Doctorum ſententia, liceat vti. Pag. 55

Agni victoriam, mirificè contra Scripturam interpretatur Auctor Præfationis. 119

Anabaptiſtæ ſunt hæretici. 186

Anabaptiſtarum doctrina ab omnibus damnata eſt. 186

Antichriſti nomẽ dupliciter ſumitur in Scripturis. 1

Antichriſtum vnum fore hominem, qui in fine mũdi Eccleſiam perſequetur, docent Hieronymus & Auguſtinus. 11

Antichriſtus in nomine ſuo & non tamquam ab alio miſſus veniet. 13. & 25

Antichriſtus ſe palàm geret pro aduerſario Chriſti 24. *pro Meſſia & Deo.* 29

Antichriſtus recipietur à Iudæis pro Meſſia. 26

Antichriſtus extollet ſe ſupra Deum propriè dictum. 33

Antichriſtus tollet publicum cultum aliorum idolorum, vt ipſe ſolus publicè colatur. 35

Antichriſtus non veniet, niſi ſub finem mundi. 38

Antichriſtus perſequetur fideles omnes, vt eos à Chriſti cultu ad ſui cultum traducat. 44

Antichriſtus ſibi adhærentibus certum ſignum dabit, ſine quo nemo poſſit emere vel vendere. ibidem

Anti-

Antichriſtus proſperabitur vſque dum interimatur. 47
Antichriſti perſecutio non diu durabit. 51
Antichriſtus innumerabili exercitu perſequetur Eccleſiam. 52
Antichriſti nomen. 64
Antichriſtus erit Iudæus, non Latinus. 65
Antichriſti ſedes, non erit Romæ ſed Ieroſolymis. 69
Antichriſtus peribit in monte ſancto. 75
Antichriſtus inchoabit regnum ſuum in regione Babylonis. 76
Antichriſtus tres annos cum medio perſequetur Eccleſiam. 91
Antichriſti figura fuit Antiochus. 97
Antichriſtus maximum habebit imperium per totum penè orbem. 103
Antichriſto ſe opponent duo Prophetæ. 120
Antichriſti exercitus igne delebitur. 168
Antichriſtus ipſe cum ſuo Pſeudopropheta viuus mittetur in ſtagnum ignis & ſulphuris. ibid.
Antichriſti mors. 171
Antichriſtus abducet homines à ſtudio bonorum operum. 195
Antichriſtus non exiget à ſuis Decalogi obſeruationem, ſed tantùm fidem in ſe. 198
Antichriſtus auferet iuge ſacrificium. 198
Antichriſtus tollet omnia Eccleſiæ Sacramenta, officia diuina, feſta, ieiunia. 200
Antichriſtus quodam modo retinebit diem Dominicum. 201
Antichriſtus reijciet Scripturæ partes ſibi manifeſtiùs aduerſas. 202
Antichriſtus, quas Scripturas admittet, eas ad libitum

tum, contra mentem Patrum, explicabit. 202
Antichriſtus tollet myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis. 213
Antichriſtus Deum & Sanctos blaſphemabit. 218
Antichriſtus erit inſignis hypocrita. 244
Antichriſtus grauiſſimè perſequetur Eccleſiam. 252
Antichriſtus falſis miraculis homines fallere nitetur. 258

B.

Babylon fuit figura Romæ gentilis. 72
Beſtia, per quam Antichriſtus ſignificatur, vnica eſt & ſingularis. 14
Beſtia, quæ deſcribitur cap.13 Apocal. ſignificat Antichriſtum. 83
Beſtia, de qua agitur cap. 17. Apocal. non poteſt ſignificare Antichriſtum. ibid.
Beſtia, quæ cap 13. deſcribitur, non eſt eadem cum illa quæ cap. 17. deſcribitur, ibidem.
Beſtia de qua agitur cap. 17. Apocal. eſt Diabolus, vt regnum huius mundi obtinens. 48. & 90
Beſtia quarta Danielis 7. deſignat quartũ regnum; ſcilicet Monarchiam Romanorum. 104
Beza aſſerit, Actor. 2. v. 27. tam certum eſſe per animam corpus, & per infernum ſepulchrum, intelligi, vt nemo dubitare poſſit, niſi qui in meridie cæcutire velit. 249
Blaſphemia prima hæreticorum noſtri temporis. 219
Blaſphemia ſecunda eorumdem. 229
Blaſphemia tertia. 233
Blaſphemia quarta. 234
Blaſphemia quinta. 235
Blaſphemia ſexta. 235
Blaſphemia ſeptima. 237

Blaſphemia octaua. 239
Blaſphemia nona. 240
Blaſphemia decima. 241
Blaſphemia vndecima. 242
Blaſphemia duodecima. 242
Blaſphemia decimatertia. 242
Blaſphemias hæretici vendunt pro dogmatibus fidei. 219
Bonifacius III. *non fuit primus Antichriſtus.* 19
Bonifacius III *nil noui iuris à Phoca Sedi Apoſtolicæ impetrauit.* 21

C.

Caluinus præcurſor eſt Antichriſti. 181
Caluinus blaſphemè docuit, Chriſtum in cruce vocem deſperationis emiſiſſe. 237
Caluinus blaſphem docuit, quòd Chriſti mors inutilis planè fuiſſet, niſi ipſe damnatorum etiam pœnas ſuſtinuiſſet. 239
Caluinus odio cæcus, aſſerit adeò manifeſtum eſſe ex Scripturis, Papam eſſe Antichriſtum, vt puer decennis id facilè poſſit aduertere. 249
Caluinus viam ſtrauit tollendo myſterio SS. Trinitatis. 215
Caluinus Iudaizans. 216
Caluinus clarè docet Deum omnium ſcelerum auctorem primarium 220
Caluinus docet Deum magis eſſe auctorem ſcelerum, quàm vel hominem, vel diabolum. 227
Caluinus ſibi repugnat. 228
Caluini ſententia de regula credendi. 206
Caluinum criminis Sodomitici condemnatum fuiſſe, probatur. 280. *& ſeqq.*
Caluini parens Gerardus Caunius, homo impius, & in

& in Deum maximè blaſphemus extitit. 280
Caluinus, Simoniam, Eccleſiaſtica beneficia vendendo, commiſit. 281
Caluinus, Cauuinus antè dictus, nomen immutauit. 281
Caluinus Caluinum vindictæ cupidiſſimum apud Iuuenal. Satyr. 13. *pulchrè expreſſit.* 281
Caluinus, per anagramma eſt Lucianus. 284
Caluini ſtigma, cum Pauli ſtigmatibus confert Witakerus Caluiniſta. 285
Caluinus, inter diſſolutos ſuæ vrbis diſſolutiſſimus; inter inconſtantes inconſtantiſſimus fuit. 286
Caluinum in Sodomiæ crimen incidiſſe, conſonat ipſius doctrina. 289
Caluinum in Sodomiæ crimen incidiſſe, conſonat moribus diſcipulorum eius. 288
Caluinum in Sodomiæ crimen incidiſſe, conſonat ſacra Scriptura. 294
Caluinum in Sodomiæ crimen incidiſſe, ſeptem teſtes omni exceptione maiores aſſerunt. 279
Caluinum in Sodomiæ crimen incidiſſe, frater ipſius in Chriſto Conradus Schluſſelburgius Lutheranus Euangelicus aſſerit. 286
Caluiniſtarum grex, non eſt ciuitas dilecta. 50
Caluiniſtas hæreticos eſſe. 186
Caluiniſtarum doctrina, ab omnibus, præterquam ab ipſis, damnata eſt. 186
Caluiniſtæ auocant à ſtudio bonorum operum. 196
Caluiniſtas præcurſores eſſe Antichriſti, demonſtratur. 181. vſque ad finem libri.
Caluiniſtæ nituntur iuge ſacrificium tollere. 199
Caluiniſtæ tollunt venerationem crucis, & imaginum Chriſti, & Sanctorum. ibid.

Caluiniſtæ, ſe ipſos in notitia ſuæ ſalutis, & diuino fauore, Chriſto præferunt. 238
Caluiniſtæ blaſphemant Chriſtum in Euchariſtia. 242
Caluiniſtæ baptiſmi auferendi fundamentum poſuerunt. 200
Caluiniſtæ retinent diem Dominicum. 201
Caluiniſtæ diuina officia, feſta & ieiunia Eccleſiæ ſuſtulerunt. 201
Caluiniſtæ quos Scripturæ libros reijciant. 202
Caluiniſmum cur multi amplexentur. 259
Calumnia Præfatoris in Pontificem, quantum peccatum. 175
Caſtalion Euangelicus, aſſerit Caluiniſtarum Deum eſſe Satanam. 231
Catholicorum vitam & doctrinam, per mendacia impudentiſſima traducunt hæretici. 245
Catholicúſne ſit Auctor hæreticæ Præfationis? 261
Catholicorum fundamentum ſolidum. 269
Catholici nulli Pontificem propriè Deum eſſe crediderunt, aut dixerunt. 31
Characterem Antichriſti ſtolidè explicat Auctor hæreticæ Præfationis. 52
Chriſtus Eccleſiam ſuam deſeruit, ſi Pontifex eſt Antichriſtus. 8
Chriſti corpus vbique eſſe, blaſphemauit Lutherus. 23
Chriſtum in cruce damnatorum pœnas ſuſtinuiſſe, blaſphemè docuit Caluinus. 237
Chriſto ignorantiam ſui ſtatus tribuunt Caluiniſtæ. 237
Chriſtum grauiter peccaſſe, ſequitur ex dictis Caluiniſtarum. 238

Chriſti

Chriſti ſanguine nos non poſſe ſaluari, docet Caluinus. 240
Chriſtum non pro omnibus, ſed pro ſolis ſecum conſentientibus, mortuum eſſe, blaſphemè docent Caluiniſtæ. 241
Chriſtum ipſum feriunt blaſphemiæ in Rom. Pontificem ipſius Vicarium, & Eccleſiam Catholicam ipſius ſponſam, iaculatæ. 242
Comparatio prima Lutheranorum, Caluiniſtarum, & Anabaptiſtarum cum Antichriſto, in ſtudio abducendi à fide Catholicâ. 193
Comparatio ſecunda eorumdem, in neglectu bonorum operum, & licentia vitæ. 195
Comparatio tertia in tollendo ſacrificio. 198
Comparatio quarta, in tollendis Eccleſiæ Sacramentis, & cærimonijs. 200
Comparatio quinta, in mutilandis & peruertendis Scripturis. 202
Comparatio ſexta, in tollendo myſterio Trinitatis. 213
Comparatio ſeptima, in variis blaſphemiis. 218
Comparatio octaua, in hypocriſi & fraudibus. 244
Comparatio nona, in perſecutione contra Eccleſiam. 252
Comparatio decima, in falſis miraculis. 258
Cornu paruulum eſt Antichriſtus. 14
Cornua decem apud Danielem, non ſunt decem ſeries ſeu ſucceſſiones Regum, ſed decem Reges ſingulares. 14
Cornu paruulum, non eſt multorum ſucceſſio, ſed vnus Rex. 15
Cornua decem Apocal. 13. ſunt Regna decem Regum,

gum, in quæ orbis tunc erit diuiſus. 105
Cornua decem Apocal. 17. *ſunt decem poſtremi Reges.* ibid.

D.

Damaſcenus notat dupliciter accipi nomen Antichriſti in Scripturis. 1
Demonſtratio prima, quòd Pontifex Romanus non ſit Antichriſtus, ex auctoritate Doctorum & SS. Patrum. 3
Demonſtratio ſecunda, ex abſurdo. 6
Demonſtratio tertia, ex vnitate Antichriſti. 10
Demonſtratio quarta, ex tempore & modo mutationis. 16
Demonſtratio quinta, ex repugnantia aduerſus Chriſtum. 24
Demonſtratio ſexta, ex modo veniendi, & receptione à Iudæis. 25
Demonſtratio ſeptima, ex profeſſione Antichriſti. 29
Demonſtratio octaua, ex tempore aduentus. 38
Demonſtratio nona, ex perſecutione Antichriſti. 44
Demonſtratio decima, ex miraculis Antichriſti 56
Demonſtratio vndecima, ex conſideratione nominis. 64
Demonſtratio duodecima, ex loco & ſede Antichriſti. 69
Demonſtratio decimatertia, ex tempore quo regnabit perſequens Eccleſiam. 91
Demonſtratio decimaquarta, ex conſideratione potentiæ & præliorum eius. 103
Demonſtratio decimaquinta, ex conſideratione duorum Prophetarum, Enoch & Eliæ. 120
Demonſtratio decimaſexta, ex conſideratione finis Antichriſti. 168

Deus omnium ſcelerum auctor primarius, ex ſententia Caluini. 220
Deus eſt magis auctor ſceleris iuxta Caluinum, quàm Satan, vel homo. 227
Deus ex ſola ſua voluntate prædeſtinauit homines ad æternum exitium, ex ſententia Caluini & Lutheri. 230
Dei filium eſſe mediatorem, etiam ſecundùm naturam diuinam, docent Caluinus, Beza, Melanchthon, liber concordiæ Lutheranorum. 235
Dies Domini magnus, quis dicatur? 155
Dies iudicij an poterit præſciri? 101
Diſceſſionis nomine quid intelligat Apoſtolus? 107
Diſputationis de Antichriſto præcipuus ſtatus. 2
Diſſenſio hæreticorum de tempore quo ſedes Romana Antichriſti facta ſit. 2

E.

Eccleſia, iam à mille annis penitus euerſa eſt, ſi Pontifex Romanus ſit Antichriſtus. 6
Eccleſia nō deficiet penitus tempore Antichriſti. 108
Eccleſiæ adhærentes, non ſunt hæretici. 184
Eccleſia Apoſtolica non potuit tota ſenſim corrumpi. 185
Eccleſiam Catholicam reiiciens, non credit Chriſto. 194
Elias & Enoch, duo Prophetæ, oppoſituri ſe Antichriſto. 142
Elias & Enoch cur ſua corpora induent cilicio. 166
Elias & Enoch an publicè tranſlati. 167
Eliæ & Enoch corpora an ſubuecta in cælum, & an incorruptibilia. 160

Fa-

F.

FArellus, quem Beza vt fidelem laudat, reſurrectionem corporum omnino negauit. 241
Fidei articulos Rex & Parlamentum in Anglia definiunt. 37
Filium Dei non eſſe Deum, ſequitur manifeſtè ex doctrina Caluini. 235
Fruſtrà omnia hactenus in Eccleſia facta, ſi Pontifex Romanus eſt Antichriſtus. 7

G.

GLadius ſedentis ſuper equum, quid deſignet? 170
Gog & Magog ſeducentur ab Antichriſto. 169
Gregorij verba, ab hæreticis obiecta, ſtant à Catholicis; & ſolum Conſtantinopolitanum Patriarcham notant. 22

H.

HEbdomas in Scripturis, ſeptenarium vel annorum vel dierum ſignificat. 98
Hæreſim promouentes, etiam ſæculares, præcurſores ſunt Antichriſti. 182
Hæretici, præ odio iniquo, mendaciter affirmant Papam, magnum eſſe Antichriſtum. 2
Hæretici Pontificem, & omnes ipſi adhærentes, crudeliſſimè perſequuntur. 48
Hæretici Scripturam iugulant. 128
Hæreticorum argumenta, quibus contra apertam Scripturam probare nituntur Eliam non venturum. 152
Hæretici, Patres ſeponi, & ſua commenta ſuſcipi volunt. 155
Hæretici, Principes Catholicos, Antichriſti ſeruos iniuriosè vocant. 181

Hæretici qui? 191
Hæretici huius temporis tollunt, vbi poſſunt, iuge ſacrificium. 199
Hæretici huius temporis plerique tollunt venerationem crucis, & imaginum Chriſti, & Sanctorum. 199
Hæretici Sacramenta omnia, præter Baptiſmum, ſuſtulerunt. 200
Hæretici noſtri ſuſtulerunt omnia Officia diuina, Feſta, & ieiunia Eccleſiæ. 201
Hæretici noſtri retinent diem Dominicum. 201
Hæretici cur ſibi ipſis contradicant? 228
Hæretici in Sanctos omnes, qui in Eccleſia Catholica à mille annis vixerunt, blaſphemi. 243
Hæretici, dum ſe præponunt Patribus, Conciliis, Chriſti Vicario, Antichriſtum inſigniter imitantur. 243
Hæreticorum ſuperbia. 243
Hæreticorum hypocriſis. 244
Hæreticorum fraudes & mendacia. 245
Hæretici, cùm aliquod paradoxum ſtatuere volunt, clamant id eſſe clariſſimum. 248
Hæretici, quo Catholicorum argumenta validiora ſunt, eò ſe magis fingunt ea contemnere. 249

I.

Ieruſalem rectè Sodoma appellatur. 72
Ignem è cælo deſcendentem, ineptè interpretatur Auctor Præfationis fulmen excommunicationis. 62
Imaginem beſtiæ ridiculè Auctor Præfationis interpretatur ſupremam Pontificis poteſtatem. 63
Ioannes Baptiſta non eſt Elias, de quo agitur Malachiæ 4. etſi quibuſdam alijs Scripturæ locis ſic vocetur

cetur ob ſimilitudinem officij. 152
Iudæi negant Trinitatem. 214
Iudæorum regnum ſuſcitabit Antichriſtus. 65

L.

Λ Απεῖνοι, *non vocantur Pontifices Romani, ſed* Λατῖνοι. 65
Lutherus fatetur, eos qui dicunt Pontificem eſſe Antichriſtum, ſcriptoribus antiquis repugnare. 3
Lutherus præcurſor eſt Antichriſti. 181
Lutherus quos Scripturæ libros reijciat? 203
Lutheri ſententia de regula credendi. 207
Lutherus viam ſtrauit tollendo myſterio Trinitatis. 214
Lutherus blaſphemias vt dogmata fidei ſtatuit. 219
Lutherus, diuinam naturam in Chriſto paſſam eſſe, blaſphemè aſſeruit. 253
Lutherus blaſphemè docuit, corpus Chriſti vbique eſſe. 255
Lutherus Neſtorij & Eutychetis hæreſim, vna blaſphemia, præclarè complexus eſt. 236
Lutheri quinquaginta mendacia in vno libello notata. 274
Lutherus in duabus tantùm confutationibus conuictus eſt de mendaciis octingentis ſeptuaginta-quatuor. 248
Lutherani iactant Lutherum primum docuiſſe Papam eſſe Antichriſtum. 3
Lutherani ſunt hæretici. 186
Lutheranorũ doctrina ab omnibus damnata eſt. 186
Lutherani auocant à ſtudio bonorum operum. 196
Lutheranos eſſe præcurſores Antichriſti, demonſtratur. 181
Lutheranorum inſignis inconſtantia. 236

M.

MAlachias, cap. 4. neceſſariò de vero Elia eſt exponendus. 135
Melanchthon docet Deum propriè fuiſſe cauſam proditionis Iudæ, & adulterij Dauidis, vt vocationis Pauli. 233
Melanchthon præcurſor eſt Antichriſti. 181
Menno præcurſor eſt Antichriſti. 181
Miniſtri omnes hæretici, præcurſores ſunt Antichriſti. 181
Miracula Sanctorum vera fuerunt. 9
Miracula Antichriſti erunt mendacia. 57
Myſterium ridiculè ſcrutatur Auctor hæreticæ Præfationis. 82
Myſterij nomine quid deſignet Ioannes. ibid.
Mulier inſidens beſtiæ Apocal. 17. non deſignat Antichriſtum, ſed Romam. 81. & 82

N.

NOmen Antichriſti. 64
Numerus nominis beſtiæ non conuenit Bonifacio, aut dictioni Latinus. 23. & 64
Numerus certus, quando pro incerto in Scriptura ponatur. 99. & 114

P.

PAtres aſſerunt Antichriſtum à Iudæis recipiendum. 27
Patres docent Antichriſtum venturum ſub finem mundi. 40
Patres docent Antichriſtum fore Iudæum. 65
Patres omnes condemnat imperitiæ extremæ Scriptor Præfationis hæreticæ. 96
Patres aſſerunt Eliam & Enoch oppoſituros ſe Antichriſto. 142

Phocas

Phocas nihil noui tribuit Apoſtolicæ ſedi. 21
Pontifices Romani Chriſtum humillimè colunt, & vt ab alijs colatur, elaborant. 25
Pontifices Romani ad pedes aliorum Chriſti ſeruorum accidunt. 25
Pontificum nullus ſe pro Meſſia aut Deo venditauit. 31
Pontifices ſe ſeruos ſeruorum Dei humillimè nominant. ibid.
Pontificum pauci, à mille annis, miracula fecerunt. 58
Pontifici Romano non congruit nomen, aut numerus nominis Antichriſti. 65
Pontifices Romani ſummam curam gerunt, vt Scriptura ſacra quàm emendatiſſimè excudatur. 130.
Pontifex Romanus numquam ſuppreſſit Scripturas. 134
Pontificem Romanum, Chriſti Vicarium, qui Antichriſtum vocat, quantum peccet. 176
Præcurſor quis dicatur? 192
Præcurſores Antichriſti qui? 181
Prophetæ duo magni ſe opponent Antichriſto. 120
Prophetæ duo Apocal. 11. non deſignant nouum & vetus Teſtamentum. 123.
Prophetæ duo non deſignant Miniſtros Caluinianos & Lutheranos. 136
Prophetæ duo Apocal. 11. qui? 140
Punitio hæreticorum, non poteſt dici perſecutio Antichriſti. 46

R.

Redemptionis myſterium euertit Caluinus. 239
Rex Angliæ nullum Iudicem agnoſcit in terris. 37

Reges Ægypti, Libyæ, & Æthiopiæ, bello ſibi ſubiiciet Antichriſtus. 103
Reges omnes Catholicos ſceleratiſſimos eſſe, & fuiſſe, ſequitur ex eo, quòd Auctor hæreticæ Præfationis aſſerat, eos per decem Reges deſignari. 116
Regulam credendi quam ſtatuant hæretici. 205
Roma Antichriſti tempore erit deleta. 73
Roma non eſt ſedes Antichriſti futura. 77
Roma impia, qualis fuit tempore S. Ioannis, & futura eſt ſub finem mundi, eſt ciuitas magna, per mulierem in Apocalypſi ſignificata. 81. *eadem dicitur Babylon myſtica.* ibid.
Romanum imperium, ſub finem ſæculi, in decem Reges diuidendum. 104
Romanum imperium ante diem Iudicij deficiet. 107

S.

Sacerdotes omnes poteſtate diuinitus accepta, peccata condonant, non ſolus Pontifex. 36
Scripturam pro ſe ſtare, falsò & fruſtrà ſingulæ hæreticorum ſectæ ingeminant. 5
Scriptura Moyſem & Principes Iudiceſque Deos appellat. 31
Scriptura quomodo interficiatur, iuxta Auctorem hæreticæ Præfationis. 126
Scripturam iugulant hæretici. 128
Scripturæ vulgata tranſlatione vſa eſt Eccleſia plus quàm mille ducentis annis. 128. *ea meritò alijs omnibus præfertur.* 129
Scriptura, qua ratione naſus cereus, regula Leſbia. &c. nuncupetur. 130
Scripturæ antiqua editio, meritò præferenda etiam Græcis & Hebræis exemplaribus. 133
Scripturæ verba Sanctis aptari poſſunt. 133

Scri-

Scripturæ tranſlationes in linguam vernaculam meritò non paſſim permiſſæ. 134
Scriptura diuina quàm indignè ab hæreticis tractetur. 177
Scriptura teſtatur hæreticos eſſe præcurſores Antichriſti. 182
Scripturæ iudicium, quomodo hæretici appellent. 190
Scripturæ partes, ſibi clariùs aduerſarias, tamquam adulterinas, reijciet Antichriſtus. 202
Scripturæ partes, ſi quas recipiat, non ex ſententia Patrum explicabit Antichriſtus. 202
Scripturæ libros quos hæretici reijciant. 202
Scripturæ ſenſum vt peruertant hæretici. 204
Scripturas quàm irreuerenter tractent hæretici, exemplis oſtenditur. 211
Scripturas hæretici habent ludibrio. 270
Scripturæ ſenſus recipiendus fidelibus. 270
Sectæ ſingulæ à ſe inuicem condemnatæ ſunt. 189
Septem capita beſtiæ, quàm acutè explicet Auctor Præfationis hæreticæ. 86
Septem capita beſtiæ cap. 13. *Apocal. nõ ſunt ſeptem Reges, de quibus cap.* 17. 90
Septem capita beſtiæ Apocal. 13. *deſignant ſeptem Reges, qui victis tribus, ſe ſubmittent Antichriſto.* 105
Signa ſecundi ſui aduentus, à Domino tradita. 39.
Signum in dextera, ſtolidè explicat Auctor Præfationis hæreticæ. 52
Spiritus Caluiniſtarum priuati iudicium fallax. 269
Symboli Apoſtolici quatuor articulos hæretici in ſenſu antiquo Eccleſiæ non admittunt. 271
Symbolum Nicænum, ſeu Conſtantinopolitanum, per-

peruerſa interpretatione corrumpunt Caluiniſtæ. 273
Symbolo Athanaſij non credunt Caluiniſtæ. 274
Synodus Nicana, Arrij hæreſim, ex doctrina non ſcripta, damnauit. 276

T.

Templum Dei 2. ad Theſſal. 2. non ſignificat ſedem Apoſtolicam, ſed templum materiale & viſibile. 78
Tempus apud Danielem, deſignat annum. 100
Teſtamenta duo, ineptiſſimè Auctor hæreticæ Præfationis dicit ſignificari per duos Prophetas. 121
Traditiones humanæ non præferuntur Scripturis à Catholicis. 131
Trinitatis fides vt abrogaretur, adlaborarunt Caluinus & Lutherus. 213

Z.

Zwinglius præcurſor eſt Antichriſti. 181
Zwinglius docet, Deum cogere homines ad peccandum. 232
Zwinglius Lutherum blaſphemiæ redarguit. 234

AD MAIOREM

DEI, DEIPARÆQVE

GLORIAM.

APPROBATIO.

DISPVTATIO hæc Apologetica, ob luculentiſſimas ſolidiſſimaſque grauiſſimę rei Demonſtrationes, digna eſt quæ typis excuſa diligenter ab omnibus legatur, & ſeriò ab Aduerſariis indagandæ veritatis ſtudio expendatur, ſi *quando det illis pœnitentiam ad cognoſcendam veritatem, & reſipiſcāt à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipſius voluntatem.* Datum XXVII. Octob. M. DC. X.

Guilielmus Fabricius Nouiomagus
Apoſtolicus librorum Cenſor.

Svmma Privilegii.

ALberti & Isabellæ Claræ Evgeniæ, Archiducum Auſtriæ, Ducum Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Sereniſſimorum Belgicæ Principum, Priuilegio cautum eſt; ne quis, *De Antichriſto & eius Præcurſoribus Diſputationem Apologeticam geminam, qua refutatur Præfatio monitoria, falsò vt creditur adſcripta Magnæ Britanniæ Regi, Auctore Leonardo Leſſio Societatis* Iesv *S. Theol. Profeſſore*, præter Martinæ Plantinæ viduæ & Balthaſaris & Ioannis filiorum Ioannis Moreti p. m. voluntatem, intra ſexennium imprimat, aut alibi terrarum impreſſam, in has Inferioris Germaniæ ditiones venalem importet. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum & aliâ graui pœnâ mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, xvii. Nouembr. m. dc. x.

Signat.

Buſchere.

ANTVERPIÆ,

EX OFFICINA PLANTINIANA,

Apud Viduam & Filios Io. Moreti.

cIↃ. IↃC. XI.

101

LABORE ET CONSTANTIA.